

מבחר עלונים

ראש השנה
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוציו"ט	עריו"ט	
07:42	07:20	07:01	05:52	ירושלים
07:39	07:17	07:03	06:07	בני ברק
07:40	07:18	07:02	05:58	חיפה
07:40	07:18	07:04	06:07	אשדוד
07:41	07:19	07:02	05:51	בית שמש
07:41	07:19	07:03	06:09	קרית גת
07:40	07:18	07:01	06:00	נוף הגליל

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אָמְנוּאָמְנוּ

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן. יהא שמייה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש תשרי תש"פ | גליון קמ"ז

כשמרבין כבוד שמים מוחלין לו כל עוונותיו

וע"כ מוחלין לו.

ולא עוד אלא, שהתשובה בסוד חרטה היא באה, וכששב בלב שלם עוקר חטאו למפרע כאילו אין כאן חטא, משא"כ העונה איש"ר אין כאן עקירת החטא, אלא רפואה ותיקון, וכנד מה שמיעט בכבוד השם, הרי הוא עומד ומוסיף בכבוד השם, ובקדושת שמו, ועומד ומבקש "יהא שמייה רבא מברך לעולם ולעולמי עולמיא", וע"כ מוחלין לו כל עוונותיו.

ועל דבר זה נתייסד כל עבודת היום דראש השנה, שהרי בר"ה כל באי עולם עוברין לפני כבני מרון, וכל עתידו ומצבו של האדם תלוי בכף המאזנים, ואעפ"כ אין אנו עוסקים בר"ה בתשובה, כל עבודת היום היא בכבוד שמים, אמרו לפני מלכיות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה.

משום דכבוד שמים הוא שורש הכל, הוא העיקר שעליו נברא האדם, וכשנתקן השורש נתקנו כל הפרטים עמו, ומכאן כמה גדול הוא עניית **אמן יהא שמייה רבא**, שהוא תיקון בשורשי הבריאה, בכבוד שמים עמוד שעליו עומד העולם, ומשאחו בשורש הרי שבדרך ממילא עלו כל הפרטים עמו, וזוכה שנמחלין כל עוונותיו, ולא עוד שפותחין לו שערי גן עדן.

וכך אמרו גם על מקדשי השם, משמסר נפשו הרי הוא במעלה על הכל, שמשתפס בשורש תפס כל הפרטים עמו.

(כתר מלוכה עמ' 19)

בהיותי בזה לפני הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א, אמר הרב דאין עניין עניית "אמן יהא שמייה רבא" צריך חיזוק, מאחר והוא שורש שהכל תלוי בו.

עוד אמר הרב, רגיל אני לדבר בזה קודם הימים הנוראים, כי עניית "אמן יהא שמייה רבא" בכל כחו וכוונתו היא סגולה בדוקה להנצל מימי הדין.

ודבר גדול טמון בעניית **אמן יהא שמייה רבא**, דהרי אמרו חז"ל דכל העונה איש"ר בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן ומוחלין לו כל chil עוונותיו. ואפי" יש בו שמץ עבודה זרה מוחלין לו. וקושייה גדולה יש בזה, דהאיך יש בכח עניה זו למחול לו כל עוונותיו, והרי העושה תשובה מוחלין לו כל עוונותיו, עד שאמרו גדולה היא התשובה שמגעת עד כסא הכבוד. ותנאי אמרו בה דאין התשובה מועילה אלא אם כן קדמה לה חרטה עזיבת החטא וקבלה להבא, ואילו בעניית איש"ר מוחלין לו ללא תנאי, בלא חרטה ובלא קבלה לעתיד.

אלא שאמרו חז"ל בשעה שישראל מתכנסין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אומר הקב"ה "ראו בני היאך הם מכבדין אותי", והרי שבעניית איש"ר יש משום כבוד שמים, עד שהקב"ה בעצמו אומר "ראו בני האריך מכבדים אותי".

והנה אין לך חטא שאין בו מיעוט כבוד שמים וחילול השם, כמה שאדם עבר על רצון מלכו של עולם, ועל כל כשהאדם עומד ועונה איש"ר ומרבה בכבוד שמים יש בכך תקון כנגד משובתו,

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו
718-305-6886 | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org

לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל החפץ חיים
ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבד"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאטויל בן הר"ר משה זצ"ל, האדמו"ר מריביץ

השְׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמְּשֵׁת בְּרָכִי "שַׁבַּת טִישׁ" בְּהַגְיֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 370

פרשת נצבים, כ"ח באלול תשע"ט

שַׁבַּת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שַׁבַּת טִישׁ"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

ימי התשובה מראש חדש אלול ועד הושענא רבה, מרמזים בפסוק שאמר יעקב אבינו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה, שבמים אלו צריך להתנהל במחשבה ובתשובה לרגל מלאכת יום הדין. ראשי התבות ואני אתנהלה לאטי לרגל הם אלול, ותבת לאטי מרמזת על ימי התשובה, ל - ל' ימים של חדש אלול. א - ראש השנה שהוא היום הראשון של עשרת ימי תשובה, ושני הימים הנשבים כיום אהד, כיומא אריכתא. ט - ט' ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. י - י' ימים מיום כפור עד הושענא רבה. (ילקוט שבע)

אתם נצבים היום (כט, ט) - אתם אותיות אמת, רמז יש לדברי חז"ל במסכת שבת כי לשקר אין רגלים אולם שפת אמת תבון לעד, כי אתם - אמת, נצבים היום. (תפארת עוזר)

וישלכם (כט, כז) - חסר יו"ד, לרמז על י' המרגלים שבעונם יצאו בגלות. (זרע אברהם)

וירשתה (ל, ה) - אותיות יש תורה, לרמז בא שאין ארץ ישראל לנחלה לבני ישראל אלא אם מקימים בה את התורה, כפי שאמר ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים ירשו, בעבור ישמרו חקיו ותורתיו יצרו. (ישמח ישראל)

את־לבבך ואת־לבב זרעך (ל, ו) - את־לבבך ואת־לבבך גימטריה זה לימות המשיח, שאז תהיה עבודת ה' בשלמות. (זרע קודש)

מי יעלה־לנו השמימה (ל, יב) - ראשי תבות מילה וסופי תבות שם הוי"ה, אם תמולץ את לבבכם ותכרתו ברית מילה עם הקב"ה, תזכו להתעלות לשמים ולהדבק בשכינה. (הרי"ח)

לא בשמים (שם) - בגימטריה אינה נחה בגסי הרוח, כדברי חז"ל לא תמצא את התורה בגסי הרוח ובעלי באוה. (כסף צרוף)

כי־קרב אליה הדבר מאד (ל, יד) - תבת מאד בגימטריה גאולה, כי קרובה הגאולה ותלויה על ידי אליה במעשיה ובתשובתה. (ספרים)

אם שבת אל ה', אשריך וטוב לך לעולם הבא, אהוב לשמים ונחמד לבריות, ואם לא - אוי לו ואוי לנפשו - ראשי תבות אלול. (מן התורה)

ספורים בפרשה

מחטב עציף עד שאב מימיה (כט, י)

הרבנית של רבי יצחק מאיר מזינקוב, בנו של ה"אזהב ושן אל" מאפטא, היתה אשה צדקנית ורבת חסד. פעם הלכה לבית הפנסת להתפלל ובהפנסה שמעה פי אחד המתפללים, איש פשוט בשם ר' יעקב בעלי־עגלה, שבק חיים לכל חי. קראה הרבנית בצערי: "אוי, רבי יעקב נפטר!" והחלה לספר: "לפני תקופה, אצלו כל עצי ההסקה שבביתי ולא נותר לי בביתי אפלו כפיים אחד. לא היה לי במה להסיק את הבית ולא את בית המדרש הגדול, ולא ידעתי לשית עצות בנפשי. נמלכתי בדעתי וספרתי לר' יעקב המנוח על כך, והוא רתם מיד את עגלתו, נסע אל היער וחיטב לי שם עצים מלוא העגלה. בזכות כך, עלה בידי להסיק את התנור בבית המדרש ויהודים רבים ישבו ללמד ולהתפלל. פעם אחרת ארע לי ואצלו כל המים שבביתי. הלכתי לר' יעקב והוא שוב רתם את עגלתו ומלא את כל חבית המים שבביתי". רבונו של עולם! אמרה הרבנית, "יהי רצון שמכיל עץ ועץ שיהיאו ר' יעקב, יבא מלאך מליץ טוב בעדו, וכל טפות המים תעמדה לו לזכיות שיבואו לקראתו בעולם העליון". כששמע רבי יצחק מאיר את דברי הרבנית, אמר: "פלא בעיני מנין לה רוח הקדש כזה, כי בדיוק כמו שאמרה כאן, כך אמרו למעלה בשמים".

לא בשמים הוא (ל, יב)

פעם, הגיע קצב אהד, שבךשותו היו בהמות רבות, אל החוזה מלבין ובקש ממנו עצה ותושיה. "מגפה פרצה עכשו בין הבהמות" ספר הקצב, "ורבות מהן נמצאות טרפות. מבקש אני לדעת, אם לשחט עכשו את כל הבהמות או למכר אותן במחיר מוזל". בקש ממנו החוזה לערוך רשימה מכל הבהמות שברשותו, ולתאר כל אחת מהן בתארה וסמניה. עשה הקצב כן, והרבי הביט ברשימה ואמר: "בהמה זו כשרה וזו טרפה", וכך עבר על כל הרשימה, אולם על חלק מהבהמות אמר: "זו אינה יודע". התפלל הקצב והרבי הסביר: "בהמות אלו תמצאנה שאלות על פשרותן, ואיך יפסק הרב אם היא כשרה או לא. אינה יודע, שכן תורה לא בשמים הוא..."

העדתי ככם היום את־השמים ואת־הארץ (ל, יט)

בשנתו האחרונה של ה"שפת אמת" מגור, בשנת תרס"ה, פרצה מלחמת רוסיה־יפן שהסתימה בכשלוש צורב לצד הרוסי. באותה עת גיסו רבים מיהודי פולין שהיו בגיל הגיוס, ונשלחו לשדות הקרב במזרח הרחוק. לחסידיו הזכיר הרבי את הפסוק "מי־האיש הירא ורד הלבב לך וישב לביתו", שמי שהוא ירא שמים ילך וישב לביתו לבטח. גדולה היתה דאגתו לחסידיו, וכל אותם ימים שהיו בחזית לא עלה על מנתו ושכב על הארץ פשוטו וקומו מצע מתחתיו וכלו ספוג מדמעותיו ששפף על צרת עם ישראל. החסידים שרצו לשמח את לבו, היו פותבים לו מן החזית, מתוך התפירות, חדושי תורה ותארו את קורותיהם. אברך אהד, עלוי מאוסטרובצא, כתב לו פלפול ארך בדברי רבנו יונה, ובמכתב התשובה פתח הרבי בפסוק: "העדתי ככם היום את־השמים ואת־הארץ" ופרש: "העדתי" הוא מלשון עדי וקשוט, הקב"ה אומר שהוא מקשט את השמים ואת הארץ ביהודים כאלה!

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 5.54 צאת השבת 7.05 רבנו תם 7.46

לקבלת הגיליון ותמצות
או"ח: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה שמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'!

היה היה

המומר הראשון בירושלים וחזרתו לאביו שבשמים

הימים, ימי ראשית הישוב היהודי המתחדש בירושלים. הישוב היה קטן ודל והעולים לירושלים נאבקו קשות עם מחסור חמור ועניות מחפירה שהיתה מנת חלקם, אך למרות כל הקשיים והיסורים נאחזו באדמת הקדש במסירות נפש. והנה באה על ירושלים צרה חדשה. המיסיון הנוצרי החל לנעוץ את צפרניו ביהודי העיר ונסה לצוד נשמות טהורות ולהעבירן על דתו, רחמנא לצלן. באותם ימים, פעלה חברה לונדונית ששמה לה למטרה להפיץ את הנצרות בקרב היהודים, ולשם כך פזרה הון עתק של שבעת אלפים לירות שטרלינג בשנה, שנחשב באותם ימים לכסף רב, אולם מאמציהם היו לשווא. למרות המחסור הגדול והמצוקה הקשה בה היו יהודי ירושלים שרויים אז, ולמרות הפתאים הקורצים שהציגו בפניהם שליחי המיסיון, עמדו בלם בנסיון הקשה, לרבות אלו שבצדי המכנה.

בשנת תקצ"ז, הגיע לירושלים אדם בשם שמעון רוזנטל, יליד העיר פוזנא, איש קל דעת והפקפף בדעתו. עוד בצעירותו טרם הגיע לירושלים, זלזל במצוות שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו, והיה איש נוכח, צבוע ופוחח. זמן קצר לאחר הגיעו ארצה, נפל דבר בירושלים. לתושבי העיר היהודים נודע, כי רוזנטל היהודי המיר את דתו יחד עם אשתו ושני ילדיו, וכך הפכו להיות ראשוני המומרים שבירושלים, רחמנא לצלן. הבשורה האיומה הפתה בתדהמה את ראשי הישוב בירושלים, ורבניה נחרדו לשמע על מעשה הנבלה שנעשה בה. תחלה, נסו כמה מיידייו לשעבר של רוזנטל להניאו ממעשהו ולהשיבו אל אביו שבשמים, אלא שהוא אטם את אזנו משמע. התברר, כי רוב תאות הבצע שבו, הספים רוזנטל להמיר את דתו בתמורה לסכום רב שהבטיח לו, ואמנם לאחר תקופה קצרה, פתח המומר בית מלון מחוץ לחומות ירושלים, בתקופה שהישוב בלוי היה נתון עדין מאחורי החומות ועוד לא הוקמו השכונות החדשות מחוץ לעיר. מהר מאד התפרסם המומר החדש בנוכל משהתן ותכבן, שהצליח לעורר עליו את חמתם של אורחי המלון בטענה שהוא סוחר אדם וגונב מהם כספים, ואף ראשי המיסיון בעצמם גלו איזו 'סחורה' נפלה בחלקם, ומהרו לפטרו ממשרתו במפקח על גניית מוסדותיהם. ילדיו של המומר, הלכו אף הם בדרכיו למרבה הצער, ושנים מתחנניו היו מעשירי העיר. הראשון היה המומר ברגהיים שהיה מראשוני הבנקאים בירושלים והשני שמש כמנהל הדאר הצרפתי בעיר. 'מומר להכעיס' היה רוזנטל, וחפש תמיד אמתלאות כדי לנגח את אחיו היהודים ולהפגש עמם ולבוחי סרק. לעתים היה נוטל בפרהסיא בשר טרפה, ולנגד עיניהם הקמות של היהודים, היה מתענג על הבשר ולועג לאלו שהביעו בפניו את שאט נפשם. היהודים העדיפו להתעלם ממנו ולא יחסו לו כל חשיבות, וכשהיו נתקלים בו היו מתרחקים ממנו מחמת מאוס. כמה גדולה היתה ההשתוממות בירושלים, פאשר התפשטה השמועה כמו אש בשדה קוצים, כי רוזנטל המומר היה לבעל תשובה והוא שב ליהדותו.

הדבר ארע במוצאי שבת יקדש פרשת נצבים וילך, כ"ה באולול תרכ"א, הלילה הראשון לאמירת הסליחות כמנהג יהודי אשכנז. בשעה שהיהודי העיר היו בדרום לבתי הכנסת לאמירת הסליחות ואוירה עלאית של חרדת הדין היתה שרויה על פני הכל, נתקף לפתע המומר בהרהורי חרטה ורוח טהרה ירדה עליו ממרום. בלי לחשב הרבה, אץ אל ה'חרבה' ונכנס לבית המדרש הישן שבחצר. נעמד בפנה שליד הדלת, נטל לידו ספר סליחות והחל לומר עם הצבור את הסליחות בקול גדול וכשהגיע לסדר הודוי, הפה על לבו בחזקה וקרא בקול נשבר ובדמעות שלישי: "אשמנו, בגדנו, המתפללים הביטו עליו בתמהון ולעגו והתקשו להאמין כי הוא באמת מתפנה לשוב בתשובה שלמה, וגם רבני העיר אליהם בא למחרת ובקש לשוב ליהדותו, מאנו להאמין לו. בערב ראש השנה, נכנס רוזנטל אל אחד הספרים ברחוב היהודים ודרש ממנו להסתפר פדת וכדין, פשהו מותר לו שתי פאות עבותות בצדי ראשו בדין התורה. עטור זקן מפאר היה מאז ומתמיד, וצורתו היהודית חזרה עליו במלוא הדרה. משם מהר להטהר לכבוד יום הדין לנגד עיניהם של שלשה רבנים, פרש לקרן זוית בבית מדרשו של רבי ישעיה ברדיאי והחל לבכות. לביתו לא חזר יותר, ואת לילותיו עשה ב'הקדש' שבחצר החרבה, שם גם סעד את לבו בלחם צר ומעט מים, ואת כל זמנו העביר באמירת תהלים. בני משפחתו המדגים החלו לחפשו, וכאשר מצאוהו יושב בין עניי העיר לאחר שצורתו השתנתה ללא הכר, נסו להתחנן לפניו לחזו הביתה, אך הוא סרב בתוקף והודיע כי דעתו איתנה לשוב לבוראו בלב שלם. בערב יום הפפורים, הזמינו הקונסול האנגלי אליו באמתלה כלשהי, והוא התפתה ונכנס אליו. כשנכנס, נבהל לגלות את אשתו וילדיו יושבים שם וממתנינים לו, פשהם ממררים בבכי ומתחננים לפניו לשוב אליהם, אלא שהוא המשיך לעמד פסובו. פשבקש לצאת, תפסוהו שומרי הקונסול וכפתוהו. "פאן תשאָר בעל-פרךך הליילה ומחר, ולא תוכל להכנס לבית הכנסת של היהודים ביום הפפורים", אמרה לו אשתו המומרת, והוא פרץ בבכי מר. במקש כל שעות היום נאבק בעל התשובה בכושי, ורק לפנות ערב, פשהחמה נטתה לשקע, הצליח לברח ממאסרו הישר אל בית הכנסת. בכחותיו האחרונים פשל פנימה, בדיק ברגע שהוציאו את ספרי התורה מארון הקדש, והחזן פתח באמירת 'כל נדרי'. יחד עם כל הקהל, קרא בעל התשובה בקול נשבר: "אנו מתירין להתפלל עם העברנים" וכל גופו הטלטל בבכי מר מתוך תשובה שלמה.

מאורות

העדיק רבי רפאל מטשכנוב ז"ע ליום ההולאה כ"ח באולול תרנ"ד

נולד בשנת תקפ"ג לאביו רבי אברהם לנדא מטשכנוב אבי השושלת, וכבר מנעוריו הצטין במדות ישרות. צנוע היה בדרכיו, ענו ונחפא אל הכלים, הם וישר דרך. גם אביו היה משפחו במדה טובה זו, והיה מכנה אותו איש עם ישב אהלים. בהגיעו לפרקו, נשא את בתו של הנגיד ר' פיבוש אופטובסקי מ'דונסקא-ז'ולע שהיה מצאצאי רבי אליקים זצ"ל מהלידסהיים בעל שו"ת "אבן השהם" ו'רפדוני בתפוחים'. חותנו זה היה עשיר מכל, וזמו יצא לתהלה כעסקן ראשון במעלה ובעשה חסד לאלפים. מכספו הפרטי הקים בית מדרש בעירת מגוריו, ולחתנו רבי רפאל הקציב עשרת אלפים רבל כסף פנדניה, כדי שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה ללא דאגות חמירות. אציל המדות היה, וכאשר נפטר חותנו, וגיסי הירשים באו ואמרו, שלפי חקי המדינה עליהם להביא אשור מאחוזת - אשתו, שהיא מותרת על חלקה בירשה ומכנים הם לשלם לו סכום גדולה בעבור זה, אמר בתמימות: "לשם מה עליכם לשלם לי? והרי על פי חקי התורה אין הבת יורשת בין הבנים וחלילה לי לטל מאומה שלא עליפי דין תורה". למרות לטברות הימים הפסיד את כל רכושו, לא רצה לקבל על עצמו משרה רבנית, למרות שאביו שדלו לעשות כן, שכן העדיף להיות בדחק ולא לעשות תורתו קרם לחפר בו. לאחר הסתלקות אביו, השתקע בורשה ונמנע מלהנהיג עדה כמו שלשת אחיו המפרסמים, וחי בצניעות ודחק. לאחר פטירתו נטמן בבית העלמין שגורשה.

יוסיף דעת

המפסוק שבפרשתנו "לא בשמים הוא", דרשו חז"ל בכמה מקומות, שמא שינתה תורה לישראל היא מסורה בידי חכמי הדור ואין לפסוק הלכה על פי חלומות, וגם אין משינויין בבת קול. כך כתב החת"ם סופר, שרוב הפעמים הבת קול היא נגד החלכה, כמו שמינו בתנורו של עכנאי ונמנעה של רבה בר נחמני שהיתה מחולקת בשמים דיניי נגעים וקראוהו לבית דין של מעלה לפסוק בין הקב"ה למלאי של מעלה, וכשעלה אמר טהור ויצתה נשמתו בטהרה, אולם החלכה נפסק שהגוע טמא. מעניין הדבר, שלמרות שיהיה לא בשמים היא, מצינו בכמה מקורות בספרי הגאונים והראשונים המוכרים דברים שנתגלו אליהם מן השמים, ויש אף שלמדו מזה דבר הלכה. כך מצאנו ברא"ש בשם רב האי גאון שהנשבע בספר תחנונים או ספר תהלות, 'הראוני מן השמים שבוועה זו כשבוועה בספר תורה', כך כתב גם הרשב"א 'ותב אני לך עיקר הדברים בדין כאשר הראנו מן השמים', גם הראב"ד מתבטא בלשון 'הופיעה רוח הקודש בבית מדרשו', אלא שהחת"ם סופר מבאר שאין הכוונה לרוח הקודש אלא לרוח ה' על עוסקי תורה לשמה. ולמרות זאת לא חת הרמב"ן לחלוק על הראב"ד, יש שכתבו, שרק במקום שיש מחלוקת אין משינויים בבת קול ותורה לא בשמים, אולם לשם הכרעה מהווה הדבר גילוי מילת והסכמה מן השמים וניתן לסמוך עליו, וכמו שמינו במדרש רבה שמו השמים הסכימו לתקנות אנשי כנסת הגדולה ובבוקר מצאו את ספרם חתום מן השמים. אחד מבעלי התוספות, רבנו יעקב החסיד ממרוש, חיבר ספר בשם "שו"ת" על מן השמים, ובו שאלות ששאל בשאלת חלום וקיבל עליהם תשובות מן השמים. בטעות ייחסו את הספר לרבנו תם ואינו שלו, והמחבר היה חי בשלהי זמן הרמב"ם. בסיומו ג' מובאת השאלה לגבי המחלוקת בין תפילין רש"י לרבנו תם, ומן השמים ענו לו 'אלו ואלו דברי אליקים חיים', וגם בשמים נחלקו בכך, הקב"ה אומר כרבנו תם, וכל פעמלי של מעלה כרש"י.

היה היה

ושבת עדיה' אלקיה' ושמעת בקלו

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ומל' ה' אלקיה' וגו' - נשוא לומר תקון התשובה, סדר שלשיתם, כנגד תשובת תלמוד תורה, אמר תשובה ראשונה ושבתי עדיה, ונמר אמר ושמעת בקלו שהוא תלמוד תורה, ולא הזכיר עמו דבר אחר, וזו היא התחלת התשובה שצריך השב עשות, ואמר כנגדה ושב ה' אלקיה' אתי שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו', כאומרם ז"ל שבכות עסק התורה יהיו ישראל נגאלין. גם אמר עלימה אבדה הארץ עלי עובם אתי תורת, לזה כשישובו לתלמוד תורה יקבצם ה' ויביאם אל הארץ אשר ירשו וגו'. וכנגד שמירת מצות לא תעשה אמר ומל' ה' אלקיה' את לבבך וגו', וידוע כי ערלת הלב הוא עשות רשע ואהבת הרשע, שלבו של אדם מחמדתו, וכנגדו אמר ומל' וגו' לאהבה אתי, פרוש שתלביש האהבה אשר תכונן בך התכן בריאתך בניעמות ידיות חבת אלקיה', ויחד שכן לזה שיהפך ה' כל הצרות מעלינו על שונאינו באומרו ונתן וגו' עלי אביבך וגו'. וכנגד קיום מצות עשה, אמר ואתה תשוב וגו' ועשית אתי כלי מצותי, הרי זה מצות עשה, ויחד להם שכן הקרבת התועלת באומרו והותרך וגו' וישוב לשיש וגו': לאהבה את ה' וגו' - מאמר זה סמוך עם מה שלמקלה ממנו, שאמר למען תהיה אתה וזרעך, ונמר אמר לאהבה וגו', פרוש שטעם הפסוק בחיים הוא לאהבה אתי' לשמע בקולו וגו', ונתן טעם כי הוא תורה, כי מה לאדם חיים אם לא רצונו יתברך, שעשית רצונו היא תשובה שדבק האדם בקונו, כאמרו ולדבקה בו, וזה הוא עצמו החיים בעולם הזה וארץ ימים לעולם הבא, והוא אומרו וארץ ימים. ואומרו לשבת על וגו' - כאמר אמר ולשבת וגו', ודבר זה גס-כחן הוא מהשגת השלמות, כי ישיבת הארץ היא מצוה בוללת כל התורה:

ר' אנשיל, היה מעשיריה הבולטים של יהדות רוסיה שלפני כמאתים שנה. עסקים מסעפים היו לו בארצות רבות וחושו המסחרי המקפתח מעולם לא אכזבו. הוא צבר הון רב, עד שנגעשה איל הון של ממש, אולם למרות עשירותו הגדולה לא זנח את אלקיו ואת עמו, והמשיך ללכת בדרך התורה ולדקדק במצות. אפילו את לבושו היהודי לא המיר מעולם והיה מתהלך בגאון בין שרים ונגידים בלי לחשש מפני המלעגים. ימיו עברו עליו על מי מנוחות, והנה קפץ עליו רגזו של בנו יחידו דודל. עלם צעיר היה, ברוך כשרון, ממלח ופקח, אלא שהמוון הרב שברשות אביו סגור את עיניו ואט-אט גלה האב, כי בנו אבד את החשק בלמוד התורה, ובמקום לצלל אל ים התורה ולשקע בנגכי סגירותה המאירות עינים, בפר להתרועע עם חברים מפקפקים שהורידוהו לבאר שחת ועיני האב רואות ובלות. מחסידיו המעריצים של האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, היה ר' אנשיל, ופעמים רבות הפציר בבנו לנטע עמו לרבו, אלא שהבן סרב מחשש שמא ישיף לו הרבי דברי מוסר ותוכחה על התנהגותו המבישה ויפציר בו לשוב מדרך הרעה. ברבות הימים, נעשה הבן שתף לעסקיו של ר' אנשיל, ולמרות הצער שגרם לו בהתנהגותו הנלוזה, לא יכול היה לגרשו מעל פניו והוא נותר סמוך על שלחנו, לבשתו ולחפרתו.

באחת השנים, כשישב ר' אנשיל בליל הסדר בקמך בגדוד, פשמסביבו כל בני משפחתו הענפה לרבות אורחים רבים, הוציא לפתע הבן הסורר פבר לחם מחיקו והניחה על השלחן. כל הנוכחים הבו בתדהמה ושמחת החג השבתה בבת אחת, כשאירת נכאים ואבלות משתלטת על הבית. הבן הפוזח הביו כי הרחיק לכת במעשהו, והוא מהר לבער את החמץ מהבית כשהוא מסתגר בתוך עצמו ולא מחליף עם אביו מלה מטוב ועד רע. עם תם ימי החג, נסע ר' אנשיל לרבו האדמו"ר האמצעי, ושם פרץ בכבי מר כשהוא מגולל בפניו את צרתו הגדולה השרויה בביתו. הרבי האזין לדבריו רב רחמים וחקלה, ולבסוף נאנח ואמר: "קלפה גדולה אופפת את בנה השקוע ביון מצולה עד צוארו ואין בכחי להושיעו. עצתי היא, שתפע אל הצדיק רבי ישראל מרוזין, והוא ודאי ימצא רפואה לתלולאי נפשו של בנה". הרבי פאלו קרא את מחשבותיו ואמר: "ודאי מתפלל אתה על עצתי, שכן בנה מסרב להצטרף אליך בנסיעותיך לצדיקים, אך ידוע לך ודאי שהנהגתו של הצדיק מרוזין היא בדרך המלכות ובינה דומה לארמון מלכה. ספר נא אפוא לבנה שמתעתד אתה להפגש עם 'מליונר' גדול ברוזין, ובאמתלה זו תוכל להביא את בנה אליו". קבל ר' אנשיל את עצתו הנבונה של רבו, והצליח לקחת את הבן עמו בנסיעתו לרוזין.

דברי הימים

בכל השבתות הסמוכות לראש חודש, מכריזים בבית הכנסת לאחר ההפטרה ולפני תפילת המוסף, את המועד של ראש חודש הקרוב, והשבת בה מכריזים על החודש, נקראת על שם זה 'שבת מברכים'. תקנה זו נתקנה בדורות הראשונים, כדי להודיע מתי הוא ראש חודש גם לאלו שאינם באים לבית הכנסת בימות החול מפני שהם טרודים לפרנסתם.

החודש היחיד שבו אין מכריזים על החודש, הוא חודש תשרי. וטעמים שונים ניתנו בדבר. בשער הציון ועוד הפטירו באופן הפשוט, שהרי ראש השנה מועדו קבוע בתחילת החודש ויזמו ידוע לכולם, ויש שהוסיפו ש"הוא מבורך ועומד". בעל הלבושים והמגן אברהם הסמיכו לכך את דברי חז"ל שדרשו הפסוק "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו", איהו חג החודש מתכסה בו? הווי אומר זה ראש השנה, ולפיכך אין מכריזים מקודם על בואו החודש המכוסה. יש שכתבו שהוא כדי לערוב את השטן שלא יבוא לקטרג בראש השנה, ואחרים הסבירו שלא יבוא לידי טעות ויחשבו שהיום הראשון של ראש השנה שייך לחודש אלול, כמו בכל החודשים שיש להם שני ראשים חודשים שהיום הראשון שייך לחודש הקודם, ויבוא למנות את ימי החודש מהיום השני. בשפרי החסידות מובא בשם העבש"ט, שחודש תשרי הוא החודש השביעי, שהוא המושבע והמשביע על כל השנה, ולכן הקב"ה מברכו בעצמו ועל ידו מתברכים כל חודשי השנה.

יש שנהגו שלא לברך גם לפני ראש חודש אב, מפני שהוא חודש של פורענות, אולם המנהג לא השתמר, אלא שבכמה קהילות מקדימים בחודש זה את הקינה "מחדש חדשים יקבץ קדושים" של ריה"ל.

עוד מרחוק, כשראה הבן את יפי חצרו של הסבא קדישא מרוזין והביתים המפארים שבו, התבונן בהם בהשתאות, בעוד האב נכנס ראשון אל 'המיליונר' כדי לסכם אתו את פרטי העסקה. כשנעמד ר' אנשיל אצל הצדיק, פרץ בכבי תמוררים כשהוא מספר את כל תלאותיו ואת שליחותו של רבו האדמו"ר האמצעי ששלחו לכאן, כדי שהרבי יציל את נפש בנו מרדת שחת. בתחלה ספר את אשר ארע בליל הסדר וכפר את ידיו בצער וקרא: "רבי, כלו כל הקצין, איני יכול לסבל את התנהגותו המתעבת של בני". נאנח הצדיק מקירות לבו על הבן האובד שגלפד ברשתו של היצר הרע, ואמר לאב: "אל יאוש! לכל בן ישראל יש ניצוץ יהודי שחבוי בלבו, וצריך רק להלחיקה ולהצית בה את האור, ואז היא מתלקחת לשלהבת אש קדש".

כשנכנס הבן בעקבות אביו אל הקדש פנימה, לא חשד תחלה במאומה, אולם אחר הפנסו אל חדרו של הרבי, קלט סוף-סוף שלא מדבר כאן על עסקי מזון אלא על עסקי נשמות. תחלה רצה לסגת לאחור, אולם הרבי נעץ בו את עיני החודרות שחדרו לתוך נשמתו וערערו את גאותו. הרבי לא הוציא הנה מפיו, והורה לעלם ללכת בעקבותיו. יחד עברו מחדר לחדר, פשהם פוסעים על מרבדים יקרי ערך, ולבסוף הגיעו לחדר שהיה מקום במראות מכל צדדיו. הצדיק הורה לנער להביט במראה הראשונה, וכשהציץ בה לרגע נרתע לאחוריו. הוא ראה במראה ילד צעיר לימים, שתם וזף נשקפים מעיניו הילדותיות, וישב ושוקד בהתלהבות על תלמודו, וכשהתבונן היטב, גלה כי הנשקף אינו אלא הוא עצמו בשנות ילדותו. על פי הוראת הצדיק, המשיך למראה הבאה ושם גלה את עצמו בנערותו ביצד הוא עוסק בתורה. במראות הבאות ראה כיצד הוא מדרדר אט-אט מדחי אל דחי, תחלה הוא מזולל במצות שאדם דש בעקביו, שח שיחת הליון בתפלה ומזלזל בנטילת ידים, ומשם הדרך קצרה לעבר על אסורי תורה חמורים. רגשי געול ותעוב אהזו בו למראה מעשיו הרעים המשתקפים מבעד מראותיו המפלאות של הרבי, עד שמרוב בושה וכלימה לא יכול היה להביט במראות הבאות, אלא שפקדת הרבי חזקה עליו להמשיך להתבונן בהן, עד שבאחרונה ראה את עצמו מניח את פבר הלחם על שלחן הסדר. לבו נשבר בקרבו והוא התנפל לרגלי הצדיק, כשהוא מבקש ממנו בכבי ותחנונים דרך תשובה.

"קום על רגליך" צוה לו הצדיק מרוזין, וסדר לו סדר תשובה כדי לרפא את נפשו החוטאת מקל תלולאיה. הבן מלא בדיקנות אחר דברי הצדיק, וברבות הימים הפירו בלם את החסיד הנותיק ר' דוד, שהיה נאמן לה ולתורתו וכל ימיו היו מלאים בתורה, במצות ובמעשים טובים.

רבי עמרם גרדינואן, המבנה העדן הקדוש, שהיה גלילי ומגדולי המקבלים בה, נשלח על ידי קהלת חברון כשד"ר למרוקו, ובה פעל רבות לחזק הישוב בארץ ישראל. הוא אף לא הספיק לשוב ארצה, ובעודו באם הדרה נפטר וציינו הפך לתל תלפיות. מספר, שבמהלך נדודיו בארצות הגולה למען ישוב ארץ ישראל, הגיע פעם לעיר פס שבמרוקו ושם בא לפגוע עני ב'טובים' וספר לו על בנו שהגיע לפרקו ועומד הוא לשאת יתומה עניה, אלא שאין בידו להשיג את ההוצאות המרבות לנשואיהם. בהיותו ממשפחה חשונה ומיחסת, בוש הוא אף לפשט יד בין מכיריו, ולאיש אף לא ספר על מצוקתו. למעט האורח הדגול שבא מארץ הקודש. נבדו רבי עמרם ואמרי: "ממון לא אוכל לתרום לה, שכן כסף פרטי אין עמי אלא פרוטות מעשות, והכסף הרב שברשותי קדש הוא לחברון עיר הקודש. אולם זאת אוכל לעשות עמה, אעניק לה את גלימת השבת שלי שהיא חפץ של קדשה, ואתה תמכרנה לכל המרבה במחיר, ואולי יעלה בידך להשיג את ההוצאות נשואי בנד". כשנדע בעיר כי בידו של העני מצויה גלימתו הצחורה והמקדשת של האורח הדגול שהגיע מארץ ישראל, החלו עשירי פס להתחרות ביניהם מי יזכה באוצר המנצר, ולכסוף רכשו אחד מעשירי העשירי במחיר בה גבוהה, שעמו הצליח העני להשיג את בני הזוג בהרחבה כד המקל. רבי עמרם גרדינואן עצמו השתתף בהתנה, כשהוא שמח על החסד שגמל ושמח את המשתתפים. כשהגיעה השבת, התעטף הצדיק בגלימתו שהחנה של ימי החל תחת אדירתו המרקיבה והצחורה שהקדשה לשבת הקודש, כשבבלבו שמחה ואשר על המצוה הגדולה שגמלה בחלקו לעשות חסד עם הזולת בגופו ובממונו.

מסירותו של רבי גדליה משה מזייל להפצת תורה וטהרה בישראל היתה למופת. הוא לא נרתע מרדיפות הקומוניסטים שעלו אז לשלטון ומהתנכלויותיהם, עד שהלכו עצרוהו כששהה בבית אביו רבי שלמה מזייל, והוציאו את גור דינו למות בעון נהול תלמוד תורה בחשאי ומקרה טהרה שהיה בביתו. לאחר הקראת גור הדין, קרא לעברו השופט הקומוניסטי בזלול: "נו, היכן האלקים שלך שיוכל להציל אותך מתחת ידי"? נעמד רבי גדליה משה מלאו קומתו ואמר בעז: "אם הקב"ה חפץ שאמות תחת ידכם, כך אמנם יהיה, אך אם אין רצונו בכך לא תוכלו לעשות לי מאומה". מובן מאליו שתחמו של השופט בערה והוא מהר להוציא את רבי גדליה משה אל חצר בית המשפט. דרך את נשקו וכינו לעברו, אלא שבתו הקטנה של השופט ראתה זאת וקראה לעברו בשאט נפש: "אבא, מיצד איך בוש להתעסק עם יהודי דווי"? נרתע השופט וקרא לעברו "דע לה שאול לא בתי כבר לא היית בחיים". היא זו שהצילה אותה ולא האלקים שלך... לאחר השתדלויות רבות, עלה בידי אביו רבי שלמה להמיר את גור דינו לגרוש לסיביר עם עבודת פרך, שם שהה שנים ארוכות ובמהלכן מסר נפשו לשמור על כל המצוות, ואף פעם לא החסיר מלקניח תפילין ושומר על כל השבתות. בשהותו בסיביר, ראה פעם שני קצינים רמי-דרג ששחקו את משחק השחמט, ובמהלכו עצרו וחקכו בדעתם כיצד להתקדם במשחק. הורה להם רבי גדליה משה על כמה מהלכים גאונים, והם נפעמו מחכמתו ומאז החלו להקל בתנאי מאסרו הקשים. דרכם, עלה בידו להשיג סחורות יקרות שהגיעו בחשאי אל המחנה, אולם את כל הרווחים שעלה בידו להשיג, שלח אל תלמוד התורה שבעיר מוסקבה, כדי לתמוך בו ולהמשיך ללמד את ילדי ישראל תורה, ולאזל לעצמו הסתפק בקב חרובין. בערב ראש השנה, השיגו לו ידידי הקצינים שופר פשוט, אולם הוא חשש לתקוע בו פן יבלע לו. כל יום ראש השנה עמד רבי גדליה משה בתפלה, ולקראת תפלת מנחה ארע לו גם נקטטה המונית פרוצה בין האסירים. הסוהרים היו עסוקים בהרצעת הרוחות, ובינתים נצל רבי גדליה משה את ההזדמנות, בך בכונה את ברכות השופר והקע שלשים קולות במצות היום, ויהי לנס.

בתקופת המאורות בארץ ישראל, שרר מחסור חמור בנפט עמו היו משתמשים אז גם לבשול וגם למאור. הנפט היה מחלק בהקצבה, וכאשר היתה מגיעה עגלת הנפט, היו נעמדים כל תושבי האזור בתור כדי לקבלו. פעם, ירדה רבנית של רבי איסר זלמן מלצר בעל ה"אבן האזל" אל הרחוב, עם פח הנפט הריק שבידה, ונעמדה בסוף התור הארוך. הכיר בה המוכר שהיא אשת חבר בחבר, ומפני כבודו וקבודת בעלה הדגול, הקדים את תורה ויצק לה נפט מלא הפח. כשחזרה לביתה, התפלא רבי איסר זלמן ושאל: "מהיזה מהרת למצוא"? וכשספרה לו הרבנית על המוכר שהקדים את תורה, נענע בראשו ואמר: "זו גנבה של ממש מכל העומדים בתור! עליך לשוב ולהמתין כמו כלם בסבלנות ואין רשות למוכר להקדים אף אחד על-פני האחרים". כך מספר גם, שביציאתו פעם מבית המרוץ שב ושלם לבני תשלום נוסף, באמרו שבטעות הכניס את מעילו לתבה אחרת מזו שבה הכניס את שאר בגדיו, ומפני שהשתמש בשתי תבות צריך הוא לשלם פעמים. מעשהו זה היה לסמל ודגמה לתלמידיו כמה צריך האדם להיות זהיר בדרךיו וישר במעשיו.

מטעים

הנסתרות (כטו, כח)

בספר התניא נאמר, שיש אהבה נסתרת בין הקב"ה לישראל, ורמז לה בראשי תבות לה' אלקינו והנגלת לנו שהם אלו, כי בחדש זה מתגלות לעינינו האהבה הנסתרת, ובזכות זה יש לנו קיום לנו ולבנינו עד עולם. ולכן תבת הנסתרות מטעמת בשני טעמים יחד פשטא זקף קטן, שאפלו שהקב"ה שולח עלינו לעתים רעמים כדי לפשט עקמומית שבלב, והיא הפשטא, מיד לאחר מכן הוא זוקף את עמנו הקטן בעמים, בנאמר מי יקום יעקב כי קטן הוא. ולכן באים שני הטעמים בתבה אחת, לרמז שהקב"ה זוקף אותנו מיד ברחמים לאחר הפשטא שבאה לפשט עקמומיות. (מכתם לרד"ב)

הנסתרות לה' אלקינו והנגלת (סח)

תבת הנסתרות מטעמי פשטא קטן, ואלו תבת והנגלת בטעם גרשים המרמז על שני גרושיו, כי לאחר שתי הגלויות של עם ישראל בחיוב בית ראשון ושני, יפשט עם ישראל שהוא קטן שבאמות על כל העולם כולו עד הגאולה. (אגרות רבי"ב)

כייבאו עליך (כא)

כשהקב"ה מעורר את האדם לתשובה, מנסה הוא תחלה לעוררו ברחמים וחסדים ורק אחר כך ביוזים, ולכן מטעמות התבות בקדמא ואזלא, כי הוא מקדים את הברכה לקבלה. (אשל אברהם)

מדגש

על התבות "ראשיכם שבטיכם" שבפסוק הראשון בפרשה, מפרש רש"י "ראשיכם לשבטיכם", והינו שהתבות מחברות זו לזו וכאלו נאמר ראשי שבטיכם, וכך גם משמע מטעמי המקרא המחברים ומנה רביעי, ואם היתה המנה בנפרד לראשים וכלל השבטים, למה היה צריך להוסיף את הראשים בנפרד? והרי הם בכלל השבטים, וגם הזקנים והשטורים בכלל זה הם. כך גם עולה מתרגום יונתן וכך פרשו רב הראשונים, ויש אומרים שבנת רש"י שהראשים עמדו לפי סדר השבטים. רבי אליעזר פלקלש בעל "תשובה מאברהם" דרש תבות אלו שברש"י לרמז לרבי חז"ל במסכת ערכין 'פרנס לפי דורו', כי לפי השבטים כך נראים הראשים, וכמו שאמרו חז"ל בראש השנה 'ירבעל בדורו פמשה בדורו, בן דודו כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו'.

ממלה

שוחחו פעם כמה חכמים והתנגלו הדברים אודות עשרת השבטים. נענה אחד ואמר: "אני לבשעצמי ברי לי, שמעשרת השבטים לא נותר שריד ופליט, ואף מצינו דעה בחז"ל שאינם עתידים לחזור, ואף שנאמר בפרשת נביאים 'אסי' יהיה נדחה בקצה השמים משם יקבצו', רמז הוא לתחית המתים, ואם תשאלוני מהיכן בטוח אני שלא נותר מהם איש? שכן אלו היו עשרת השבטים יושבים על אדמתם ודאי כבר היו המשלחים של ארץ ישראל וצאים אליהם כדי להוציא מהם כפסים לישוב הארץ, ואם לא עשו כן, הוקה היא שבקר אבדו מן העולם..."

"ושב ה' אלקינו את-שבותה ורחמך ושב וקבצך מכל-העמים" - למה נאמר פעמים 'ושב' אלא שיש שני סוגי יהודים בגולה. יש שחשים את כבוד הגלות ומשתוקקים לארץ האבות, ואתם ישיב ה' ראשונים. אך גם על אלו שמצאו קרת רוח בארץ נכריה ירחם ה' 'ושב וקבצך מכל העמים'... (פרפראות לתורה)

השְׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמְּשֵׁת בְּרָכִי "שֶׁבַת טִישׁ" בְּהַנְיֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 371
שנה 7

ראש השנה, א'-ב' בתשרי תש"פ

שֶׁבַת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ידוע כי על-כּל־אֵלֶּה יבואו האלקים במשפט (קהלת) - בגימטריה ראש השנה. (ר"י מנעמירוב)

הראתם מאין ופּעֵלְכֶם מאפע (ישעיה מוא, כד) - מאין גימטריה 101, כנגד 101 התקיעות בראש השנה, עם התקיעה הגדולה הנוספת. מאפע ראשי תבות מאה פעיות, שהן כנגד מאה פעיות שפעתה אם סיכרא. (ספר המנהיג)

ותפקדנו לבקרים לנגעים תבחנונו (איוב ז, יח) - בכמשה ימים נוגעים להשכים בבקר לתפלה: ראש השנה, יום הכפורים, הושענא רבה, פורים, תשעה באב. וסמך תבת בקרים בארבעה פסוקים. ותפקדנו לבקרים לנגעים תבחנונו - אלו ימי ראש השנה ויום הכפורים, שבהם נפקדים בני אדם. תבת רבה מרפזות על הושענא רבה. לבקרים אצמית כל-רשעי ארץ - רמז לפורים שבו היתה מפלת הקן. היה זרעם לבקרים אף-ישועתנו בעת צרה - זה תשעה באב שהוא יום צרה על חרבן בית המקדש. ועוד מצאו רמז לכך בפסוק וישכם אברהם בבקר. אברהם ראשי תבות: אב, בריאת העולם שהוא ראש השנה, רבה שהוא צומא רבה של יום הכפורים, הושענא רבה, מגלה. (שפה ברורה)

כתבנו לחיים - לחיים בגימטריה צ"ה, לרמז על בקשתנו להציל מצ"ח קללות שבתוכחת כ"תבות ולזכות לשנה טובה. (שערי ניסים)

תשרי ראשי תבות תלמוד תורה, שבתות, ראשי חודשים, ימים טובים. לרמז לדברי חז"ל במסכת ביצה, שכל מזונותיו של האדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה, חוץ מהוצאות שבתות וימים טובים והוצאות בניו לתלמוד תורה. (שער המלך)

בקריאת ראש השנה קוראים את הפסוק ואת-תחש ואת-מעכה. תחש ראשי תבות תקעו חדש שופר, מעכה ראשי תבות מלך על-כּל־העולם, וכן אמר הפעל-שם-טוב, שהתבות ואת מעכה הן ראשי תבות ודי אחר תפלה, מנעת עד כפא הכבוד. (שם ונשמה)

שופר - ראשי תבות שטן ואין פגע רע, שגם השטן מתהפך לטובה. (הט"ו)

ספורים בפרשה

בשלהי שנת ת"ק, עלה רבי אלעזר רקח מאמשטרדם בעל "מעשה רקח", לארץ הקודש. בליל ראש השנה, פרצה סערה בים עד שהמים החלו לחדור פנימה והאניה חשבה לטבע. הנוסעים המפקדים עמלו קשות כדי לשאב את המים, ואלו ה"מעשה רקח" ישב ספון בחדרו ותפוס ברעיונותיו הקדושים. כשראו משמשו כי באו מים עד נפש, נכנסו אליו בצעקה וקראו: "הלא בצרה גדולה אנחנו! עוד מעט ותרד האניה חלילה למצולות ים". כששמע זאת רבי אלעזר נענה וקרא בתהלהבות: "אם כן הדבר, מבקש אני מכם להתכונן ולהזדרז, ומיד פשיאיר עמוד השחר הביאו לפני את השופר ונתקע במצות היום". מיד פשיאיר היום, נטל הרב את השופר ונתקע בקול גדול, ומיד ארע הגם. ויעבר אלקים רוח על-הים וישכו המים, יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. לזמם, ספר זאת הרבי ר' בונים מפשיסחא, והוא הוסיף ואמר: "אל תחשבו, שה"מעשה רקח" התפונן לתקע בשופר בסגלה שהסערה תשקט, אלא שפשיאיר ממליו כי הספנה גדולה ואי אפשר להנצל בדרך הטבע, השתוקק לקים את המצוה הקדושה של תקיעת שופר קדם מותו, ולכן הזדרז לתקע בשופר מיד פשיאיר היום. אך המצוה הגדולה שעשה, פעלה שהאניה בלה תנצל מדרת שחת.

בשנת תקל"ז, עלתה ארצה שירת העולים החסידית הגדולה בראשות רבי מנחם מנדל מויטפסק ורבי אברהם מקליסק. מספרים, שבבוא רבי מנדל אל שפת הים, פחר בספינה ישנה שהיה כבר רעועה מרב ישנה. מליו התפלא על פה, אלא שניסיעתם היתה מהירה מאד שלא פדך הטבע, ורב החובל ספר שבקר שנים רבות לא היתה לו נסיעה פה מהירה, חוץ מאותה נסיעה שלשים ושבע שנה קדם לכן, בה עלה ה"מעשה רקח" ארצה. "יכול הייתי להחליף מכבר את הספינה", ספר רב החובל, בהציעו על התקונים המרובים שנגעשו במרוצת הזמן בספינתו, טלאי על-צגי טלאי, אולם לא אחלפנה ולא אמיר אותה בעד כל הון שבעולם, כי הכטיח לי אותו צדיק שלספינה זו לא יאָרע שום מקרה רע חלילה". כששמע רבי מנדל את דבריו של רב החובל, נענה ואמר בענותנותו: "לא ידעתי כָּל־שֶׁבַת־פִּינְהָ זֶה נסע רבי אלעזר רקח, אלא שראיתי אור גדול מרחף עליה ולכן בחרתי בה". ומספרים, שגם במסעם עמד עליהם נחשול שבים להטביעם. עמד רבי מנדל בתפלה ואמר: "רבונו של עולם, תעמד לי וכות היסורים שסבלתי מהפבוד הרב שהנחילו לי בניה אהוביך בגולה, וקבלתי אותם באהבה בשביל כבוד ארץ ישראל, ונח הים מזעפו.

הרבי ר' שמלקא מניקלשבורג, נכנס פעם לבית הכנסת קדם תקיעת שופר, ונשא דברי בבושים: "כִּלְעֻמָּה נֶאֱחָסִים" - כל הקהל בוכה ונאנה, אבל על מה בוכים? 'מבקשים לחם', דוהשים מהקב"ה פרנסה ולא מבקשים על הגולה ולא מתאבלים על השכינותא שהיא גְּלוּתָא. ביום השני של ראש השנה נכנס הרבי שוב קדם תקיעת שופר, ואמר: "מדוע לא בא בן-ישי, למה מתמהמה משיח בן-דוד לבוא? הסבה היא, כי 'גם-תמול גם-היום אלה-הלחם', גם אתמול ביום ראשון של ראש השנה, וגם היום ביום השני, מתפללים בני ישראל על הלחם, ולא על גלות השכינה!"

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני החג - ירושלים
הדל"ג יום א' 5.52 הדל"ג יום ב' 7.03 צאת החג 7.01 רבנו תם 7.42

לקבלת הגיליון ותמצות
או"א: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אניה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמיו בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

מה' מצעד־נבר ואדם מה־בין דרכו

ר' זלמן ליב, הנו יהודי מכבד בשנות העמידה, מתושביה של שכונת וילימסבורג שבברוקלין בניו־יורק. תלמיד חכם מפלג הוא ומחברם של ספרים חשובים, ועסקן גדול במצוות ובענייני הכלל. והנה החליט ר' זלמן ליב לממש את חלומו זה מכבר, לפקד את ארץ ישראל ולשהות בה גירח האייתנים, ולהתפלל את תפלות ימי הדין באדמת הקדש שתפלות העולם בלו עזבויות דרך בית אלקים ושער השמים שבה. בני המשפחה הקדימו את נסיעתם ארצה, ור' זלמן ליב שהיה עסוק בענייני הכלל יצא לדרכו יומים לפני התקדש ראש השנה.

יושב ר' זלמן ליב על המטוס העמוס בתגרים וסוחרים נכריים, מתכננס בתוך עצמו ומעיין בספרי יראים ומוסר לקראת יום הדין. לאחר שעות ארוכות, חש ר' זלמן ליב עיפות ועיינו נעצמו, אך התעורר לפתע מתוך קולות וצעקות. זמר־מה עבר עד שמוחו הצטלל, וכשהבין את המתרחש שקע לבו בקרבו. התברר, כי מסבות שונות שנה הטיס את המסלול וערך חנית בינים באתונה שבין ר' זלמן ליב היה פה עיף, שפכל לא חש בשנתו בעצירה, בעוד היה עליו לרדת שם ולהגיע לארץ ישראל, אך עכשו היה כבר מאחר מדי. המטוס היה בהכנות לנחיתה נוספת בתוך העיר בירות שבלבנון, בשהימים ימי מלחמה ומצב חרום, ונמל התעופה היה גדוש במאות חמושים. סכנה רחפה על כל אחד, קל וחמר ליהודי בעל צורה והדרת פנים כר' זלמן ליב, ובמשך שעות ארוכות התחבא בתא המזוודות כשהוא מסתר מאחורי ארזים, עד שהמטוס יצא לדרכו.

הנסיעה הארצה והמתווה הגיעה אמנם לקצה, אולם ר' זלמן ליב מצא את עצמו בבקר שלפני ראש השנה, בעיר בנג'וק בירת תלנד. רעדה ארצה בו כשירד אל העיר הגדולה והמגפרת. נותרו לו שעות אחרות עד התקדש החג, ובמקום לשהות במחצת בני משפחתו בארץ הקדש ולהתפלל את תפלות ראש השנה ברב עם ובחירת קדש, עליו לשהות בארץ זרה ומזורה, ללא יהודים וללא מנון. בלי שופר ובלי מזון, שלא לדבר על סמני החג וסמניו. "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", חזק ר' זלמן ליב את עצמו, ולאחר שסדר מעט את חפציו בחדר שחברת התעופה דאגה להעמיד לו באחד המלונות שבאזור, יצא לרחובות העיר כדי לנסות למצא רמז לחיים יהודיים בעיר. שעות ארוכות הסתובב בעיר הסואנת, בשרפים מביטים בדמותו ההדורה במבטי המהירה, אולם לשוא היה כל עמלו. אף אחד מהתושבים הנכריים לא שמע מעולם על בית פנסת ולא הבין את בקשתו. כשהראה שפלו כל הקצין, מהר לרפש מעט פרות וירקות בשוק והחל להתבונן לקבל את פני ראש השנה. היטב זכר ר' זלמן ליב את המעשה שארע עם תלמידו של הבעל־שם־טוב, שנקלע פעם בראש השנה לאי בודד לאחר שרבו שלחו לשם עם שופר ומחזור תפלה בידו, וכשחזר אמר לו הבעל־שם־טוב שהוא תקן נשמה נדחת שקבלה את תקונה בזכות תפלותיו ותקיעותיו, "אכל לי אין אפלו שופר", חשב ר' זלמן ליב בעגמה, "וגם איני יודע מה עלי לתקן בעיר זו", חשב. אולם הוא התחזק בבטחון וידע שמה' מצעד־נבר ואדם מה־בין דרכו.

בקר יום ראשון של ראש השנה. ר' זלמן ליב פוסע ברחובות בנג'וק, בתקנה אחרונה למצא בית פנסת יהודי בעיר. לפתע הוא מבחין בנהג מונית שצופר לו ומסמן לו להפנס אל המונית בדרכו לבית פנסת יהודי. ר' זלמן ליב מסביר לנהג כי אסור ליהודי לנסע ברכב בשבתות ובחגים, ולאחר הפצרות רבות הסכים הנהג לנסע באסיות, פשר' זלמן ליב צועד בעקבותיו, עד שלתדהמתו מצא את עצמו בפתח בית פנסת קטן שהיה מסתר מעין רואים. שמחתו היתה גדולה, אלא שמהר מאד נהפכה השמחה לתוגה. בבית הפנסת ישבו תושבי המקום שהיו רחוקים מתורה ומצוות ובמקום כמעט לא הרגשה איריה יהודית טהורה. ר' זלמן ליב בקש להמלט מן המקום, אלא שכשהבחינו בו הצאפנים מהרו לרלך אחריו והתחננו בפניו לחזור ולשמש כשליח צבור לקהל המתפללים. "באת אלינו כשליח מן השמים", אמרו המתפללים, וסדרו את בית הפנסת על טהרת הקדש כדרישת ר' זלמן ליב. יומים של תפלות בדבקות עברו על המתפללים בעיר הנדחת. ר' זלמן ליב התפלל את כל התפלות בדבקות ותקע בשופר עתיק שהשתמר בבית הפנסת מימים עברו. בסיום הימים הקדושים, נפרד ר' זלמן ליב מתושבי המקום בחמימות, פשיק של יהדות נדלך בלבם.

בין פסה לעשור הגיע ר' זלמן ליב סוד־סוד לירושלים ובה פגש את בני משפחתו המדאגים, אולם עברו עליו כמה שנים עד שגלה פתאום מה היה עליו לתקן באותו ראש השנה במדינה המגפרת. מן השמים הזדמן לו לשמע, כי באחת הישיבות המקפרסמות והגדולות שבארץ ישראל התקבלו חמשה תלמידים חדשים ילידי העיר בנג'וק. הדבר היה לפלא בעיני ראשי הישיבה, ולאחר ברור קצר התברר, כי כמה מהמשפחות היהודיות בעיר, התעוררו בבת אחת לתשובה עקב בקור הבזק של ר' זלמן ליב בעירם, וראשי המשפחה החליטו להשליך מאחורי גום את כל תפקידיהם החשובים ואת משרותיהם ועלו ארצה, כדי לחזר ולהתקרב לאבינו שבשמים.

אואז הבין ר' זלמן ליב, כי לא לחנם נקלע מן השמים לעיר הרחוקה, אלא כדי להחזיר יהודים תועים לאביהם שבשמים, והשיב לב־אבות על־בנים ולב בנים על־אבותם.

מאורות

יחזק מאיר מקופשיניץ
ליום ההולדת א' בתשרי תרצ"ו

נולד בשנת תרכ"ב לאביו רבי אברהם יהושע השיל, נינו של ה"אוהב ישראל" מאפטא, ונשא את בת רבי מרדכי שרגא מהוסטין צעיר בניו של ה"שקא קדישא" מרוזין. במשך מ"ב שנה נהני עדה ב"שקא" והתפרסם באהבתו הגדולה לכל בן ישראל וכפועל ישועות. פעם בקשה רעינתו הרבנית לרפש ולונוות חדשים לבית, לאחר שהקורמים התבלו מרב שמוש, והרבי הסכים עמה אלא שדחה זאת לתקופת פורים. בפרם חג הפסח, כשראתה הרבנית שעדין לא נעשה דבר בענין, הזכירה לו את בקשתה כדי לחדש את פני הבית לכבוד החג. הוציא הרבי מהארון חבילת קבלת שקבל על סוכי העדקה הרבים שחלק, ואמר לרבנית: "אלו הם היולונות החדשים שלנו" ... אחד מתושבי וינה, אליה עבר הרבי בעקבות מלחמת העולם הראשונה, בא לספר לו פעם כי אשתו חלתה והיא זקוקה לנתוח לא עליו. הציע הרבי לאיש: "אני אעשה את הנתוח ואת הפסד שהרופא דרש אחלק לצדקה" הסכים האיש, והרבי נטל גר ומספרים וגזר בכמה מקומות, והאשה התרפאה בדרך נס בלי צורך בניתוח. ספר אחד מוקני החסידים, כי שמע פעם את הרבי מציע שלא לנתח אדם אחד שהרופאים צוו לנתחו, והאיש התרפא בדרך נס. נכנס החסיד אליו ושאל: "הרי סוכים תמיד על דעת הרופאים, ואיך אפשר לפסל נגד דעתם?" השיב לו הרבי בחמימות: "הרי אם מבקשים מה' לחוס על נפש יהודי, מדוע שלא ישמע!" וזה היה בעיני החסיד המופת הגדול ביותר.

יוסיף דעת

בימים הנוראים, אנו עומדים בחפילה לפני הקב"ה כשמחזור תפילה בידנו, בו נמצאים סדרי התפילות, הקריאות והפיוטים לימים הנוראים, וכך גם בשאר מועדי השנה. מקור השם 'מחזור' הוא על־שם מחזור השנה, סדר החזר חלילה משנה לשנה. בשנים קדמוניות, היה 'מחזור' מכיל את כל תפילות השנה מהחל ועד כלה, ימי החול, שבת־קודש, כל המועדים לפי הסדר, תעניות ושאר ימים מיוחדים במחזור השנה. ולפני כ־750 שנה, החלו בתפילות אשכנז בעיקר, להפריד בין סידור התפילה לימות השנה הרגילים, לבין המחזור שנועד לימים הנוראים והמועדים בלבד. המחזוריים העתיקים היו מיוחדים בעיקר לחזני התפילה, והם היו מאוירים בפאר ובאמנות מיוחדת. אחד המחזוריים המפורסמים הוא 'מחזור ליפצני', שנחשב כאחד המחזוריים היפים ביותר והוא עשיר באיורים וציורים מעוטרים. מחזור התפילה הראשון שהודפס, היה 'מחזור בני רומא' שעלה על מכשיר הדפוס בשנת רמ"ה, בעיש התפתחות הדפוס. מאז התפתח ענף הדפוס, נוצרו מחזורי תפילה בנוסחים שונים של כל קהילות ישראל, איש על מחנה ואיש על דגלו. ההבדלים במחזורי התפילה לימים הנוראים והמועדים, גדולים בהרבה מההבדלים בנוסחי התפילה לכל ימות השנה. בקהילות אשכנז שוקעו פיוטי של הקליר ופיוטים נוספים כמו רבי שמעון הגדול שהיה בודד הראשון של 'הראשונים'. האר"ז, ל שויה נוהג כל השנה להתפלל בבית הכנסת של הספרדים בצפת, ונהג גם לומר את הסליחות בכל חודש אלו כמנהג הספרדים, היה נוהג להתפלל בימים הנוראים בבית הכנסת של האשכנזים שם, כדי שיוכל לומר את הפיוטים של הקליר ורבי שמעון הגדול, מכיוון שחשובים היו אצלו כל פיוטיהם. כך גם העיד רבי חיים ויטאל על האר"ז, שלא היה מרבה באמירת פיוטים של גדולי אפילו בימים הנוראים, משום שלא נכתבו על דרך הסוד. מסיבה זו, גם התיי האר"ז לא אמירת פיוטי הקליר גם בברכות קריאת שמע.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

תמצא דברי רז"ל דאם יבוא ה' ברוך הוא לעמוד לפניך עם אברהם יצחק ויעקב, אינם יכולים לעמוד לפניו. דכל אשר יעשה ה' עם הנבראים הוא מצד שהוא דן אותם בהשואה עמו, לא כפי ערך גדלתו ותבונה, שמצד הדיון כל העובר על דברו אפילו בשוגג יתחייב ארבע מיתות בית דין ואין קוץ לענשו, אלא בחסדו הגדול משלם לאיש כמעשהו לפי ערכו.

אמר הקב"ה לישראל, הן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעיים, הרי גני ישראל אתם לי כגון קטן חביב לאביו, וכמו שאנו עושים לבנים קטנים שנשקקים ומחבקים אותם, אדעלפי שדרך הילדים להיות מלכלכים ומטנפים משירי מאכל וכדומה, אשר לבנים גדולים לא היינו מחבקים ומנשקים אותם כמבצע שפחה. על כן קרא לנו ה' תהרה ילד שעשעיים כילד קטן חביב לאביו, לאמר לנו אדעלפי שמלכלכים אתם מעונות, בכל זאת חביבותכם לפני:

כי בעל המשפט בתן שלא עשו תשובה המסקפת להם והגם שאמרו חטאנו כידברנו בה' ובה, העקר חסד והוא העזיבה, ולא מצאנו שאמרו לא נשוב עוד לדבר הרע הזה, ולזה לא הוטר הנגע. לזה נתחכם הבורא ונתעוץ לתקנם על זה הדרך, כי מי שתקן עצמו בראוי הנה הוא נצל ולא ישכנו נחש, ומי שלא נתקן כמצטרף ישכנו נחש לעוררו בתשובה, וצוה עליו להביט אל נחש וגו' ובה ותקן עצמו ושב ורפא לו:

עוד ירצה שייזכר לו היום הגדול שהוא יום הדין, מה יעשה כי יקום אל ובי יפקד מה ישיבנו, וכמה תגדל חרפתו לפני קהל ועדה עליונים ותחתונים:

דברי הימים

מאז תיקן הלל השני, הוא הלל נשיאה מצאצאי רבנו הקדוש רבי יהודה הנשיא, את קביעות הלוח העברי בשנת ג'ק"ט בדורם של אביו ורבא, וחדלו מלקדש את החודש על פי עדות ראייה, נקבעו כללים קבועים לחישוב מועדי השנה ועיבורה.

אחד הכללים הידועים הוא 'לא אד'ו ראש', שאין ראש השנה חל בימים ראשון, רביעי ושישי. הסיבה שאין ראש השנה נקבע ליום רביעי ושישי, כדי שיום הכיפורים לא יחול סמוך לשבת לפני ולאחוריו, ולא יהיו ירקות למאכל כי אין אפשרות לבשל כמו שאר המועדים שמתור לבשל בהם מיום טוב לשבת. וכן חוששים שמא ימות אדם ביום הכיפורים או בשבת הסמוכים זה לזה ויתחלל כבודו עד קבורתו לאחר יומיים. ראש השנה לא נקבע ביום ראשון, שלא ייצא יום הושענא רבה בשבת וחוששים שמא ישו גומות.

יום ראש השנה נקבע בהתאם למולד, אולם בארבעה מקרים נדחה ראש השנה לאחר המולד, והכללים ניתנו בחרוזים בידי הקדמונים: "לא אד'ו ראש, מולד זקן כל תדרוש, ג'ט ר"ד בפשוטה גרוש, בט'ו תקפ"ט אחר העיבור עקור מלדרוש". ביאור הדברים בקצרה: אין ראש השנה חל בימים אד'ו; אם המולד אחר חצות היום, שהוא י"ח שעות מתחילת היום נדחה ראש השנה למחרת; אם המולד של תשרי חל ביום ג' בשעה ט' ור"ד חלקים, ידחה ליום חמישי; ואם המולד חל ביום ב' ט'ו שעות ותקפ"ט חלקים ידחה ליום ג'.

חודשי מרחשון וכסלו, הם היחידים שלעיתים מלאים בני ל' יום ולעיתים חסרים בני כ"ט יום. טבת, אדר הסמוך לניסן, אייר תמוז ואלול - תמיד חסרים. תשרי, שבט, אד"א, ניסן, סיון, אב - תמיד מלאים.

ויגדלך תעלמות הקמה בייכפלים לתושיה

איש חסיד היה ושמנו רבי חיים רסלר מסניטין שבגליציה. מסתופף היה רבי חיים במחצתו של רבי מאיר מפרימישילן ותכופות היה נוסע לרבו כדי לשהות במחצתו ולהיות מאור תורתו וקדשתו. להקה יתרה זכה רבי חיים אצל רבו, והיה נכנס לפני ולפנים בברכה בית ממש. ערב ראש השנה אחר, עשה רבי חיים את דרכו אל העיר פרימישילן, כשהוא יושב במרכבתו ושקוע במחשבותיו, עורף את חשבון נפשו לקראת יום הדין ומתכונן בסלידין לקראת עלייתו בקדש אל רבו הנערץ. גם עגלונו של רבי חיים היה מרכז בדרך שלפניו ולא הבחין כלל במתרחש מסביבו, עד ששנייהם לא שמו לב כי מאחורי מרכבתם נוסעת מרכבה נוספת, בה ישב צמד גנבים ערמומיים שעוסקים הקבוע היה גנבת מטענים מעגלות נוסעים, בעודן עושות את דרכן ברחוב ותשומות לב הבעלים אינה נתונה למתרחש מאחורי גבם. מספה זו אפוא, לא חשו רבי חיים ועגלונו, כי לפתע נצמדה עגלתם של הגנבים אל מרכבתם, וחיש קל, עוד בטרם היה ספק בגדם להבחין בדבר-מה, כבר היה כל השק הגדול של רבי חיים, בו היו כל חפציו ובגדיו לרבות צרוד גדול בסך ארבע מאות ריניש, בידיהם של הגנבים הצוחלים, שמהרו להתרחק מהמקום בטרם יתגלה דבר הגנבה.

עברה שעה קלה, ורבי חיים גלה לפתע לחרדתו, כי שק החפצים הגדול שלו, יחד עם צרוד בספו, נעלמו לפתע פתאום מהעגלה. תחלה חשב גלבו כי השק נפל החוצה במהלך הנסיעה, אולם העגלון בדק את הענין וקבע חד משמעית, כי יד גנבים היתה בדבר ומאן דהו נטל את השק בלי שיחשו בדבר. בחקמים לאחר מעשה, נזפרו רבי חיים והעגלון בעגלה שנסעה בעקבותיהם בצורה חשודה ואף נצמדה אליהם באמצע הנסיעה, אך עכשו היה כבר מאחר מדי ואת הנעשה אין להשיב. "אין לנו בררה", אמר העגלון לרבי חיים, "אלא לפנות אל המשטרה המקומית כדי שתנסה לעלות על עקבותיהם של הגנבים", אולם רבי חיים בטל את הרעיון ואמר: "הבטנא השמימה. החמה עומדת כבר לשקע, ואם נאריך עתה את דרכנו ונכנס העיריה כדי להגיש תלונה במשטרה על הגנבה, יעבר זמן רב עד שנוכל להמשיך בדרךנו, ולא נספיק אפוא להגיע לפרימישילן טרם התקדש החג". מקצר זמן הסתפק רבי חיים בשגור מכתב דחוף באמצעות עגלון אותו פגש באם הדרך, אל שתפו שבועיר סניטין, ובו ספר לו את דבר הגנבה ובקש ממנו לפנות אל המשטרה שתפנס לעבי הקורה ותסיע בזהו הגנבים. תקנה קלושה העניק רבי חיים למציאת חפציו, וידע שאין לסמוך יותר מדי על משענת הקנה הרצוף של המשטרה המקומית.

אל העיר פרימישילן הגיע רבי חיים בפרס ימי ראש השנה. בהכנסו לרבו בטרם התקדש החג, לא מלאו לבו של רבי חיים להטרידו בעניינים של מה-בקה, בדבור על חפצים גשמיים וגנבת כסף, כאשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה, והסתפק בקבלת ברכה לשנה טובה. רק בצום גדליה, נכנס רבי חיים אל הקדש פנימה, כשבידו פתקה בה העלה על הפתח בקצרה את דבר הגנבה. כשנכנס, מצא את רבו יושב והזגה בספר תקוני זהר והניח לפניו את הפתקה בצרוף פמה מטבעות ריניש. נטל הרבי את המטבעות בידו, והחל לנענע את ידו וילצלצל עם המטבעות. "הרואה אתה, חיים?" אמר הרבי, "כשם שמאיר מפה עם המטבעות, כך גדיק מפים עכשו את הגנבים בבית הפלא". רבי חיים הציץ חטופות בשעון הקיר כדי לרשם בזכרונו את השעה המדויקת, ובהיותו ספוג באמונת חקמים נפרד מרבו כשהוא סמוך ובטוח שגנבתו נמצאה. עם הגיע רבי חיים לעירו, קדם השתף את פניו ובשורה טובה בפיו: "הגנבים נתפסו על ידי המשטרה ונאסרו בבית הפלא. שם הם הכו בהגן והודו על הגנבה, אותה עוד לא הספיקו אף לחלק ביניהם". רבי חיים חזך במלא פיו ואמר לשתפו: "יודע אני גם יודע, והדבר ארע בצום גדליה בשעה פלונית". פליאה אחרת את שתפו של רבי חיים, אך לא נותר לו אלא לאשר את הדבר.

לשנה האחרת, נסע שוב רבי חיים רסלר להסתופף בצל רבו בפרימישילן בימי ראש השנה, ובטרם נסיעתו התבקש על ידי אחד מדידיו, ר' ראובן מהעיר סריט אשר בבוקובינה, להזכירו לברכה אצל רבו יחד עם כל בני משפחתו, ולבקשו להתפלל עליהם לרפואה, שכן הם נדבקו במחלת השיפוס לא עלינו, למעט בת אחת בשם שפרה. כשהגיע רבי חיים לרבו ומסר את הפתקה עם הפדיון, קרא רבי מאיר את השמות ולפליאת רבי חיים נענה ואמר: "מאיר רואה, כי ר' ראובן וכל בני ביתו גריאים ושלמים, רק בתו האחת בשם שפרה וקוקה לרפואה שלמה, ומן השמים ירחמו עליה והיא תבריא בקרוב". תמה בלבו רבי חיים על חלוף הדברים, אך באמונת החקמים שבו השפיל להתחיש. כששב מהנסיעה ספר לו ר' ראובן, כי באותה שעה כבר החלימו כל בני המשפחה למעט אותה בת, שנדבקה במחלתה כשבסלם כבר הבריאו, ואף היא זכתה להחלים בברכתו של הצדיק.

את קורותיו של החסיד הותיק רבי חיים רסלר בנסיעותיו לרבו מפרימישילן לימי ראש השנה, העלה על הפתח בנו רבי בנימין, שהיה תלמיד רבי משה אריה לייב הרמלין מברוד, והותיר אחריו חבור גדול בכתב-יד ובו ספורים רבים על קורות אבותיו וצדיקי דורו, כמו גם ספורים מעניינים ועבודת היסטוריות מתקופת ימי חייו.

מטעים

ראש השנה בגימטריה שמונה מאות ששים ואחת, כמנין פזר שלש פעמים, ולכן מטעמת תבת ומאן שנאמרה אצל יוסף בטעם שלשלת שנגנתו כמו פזר שלש פעמים, כי יוסף נאה דיוקנו של אביו בראש השנה בגימטריה תפארת, וכל אדם מישראל מקבל בראש השנה כח תפארת להצטרף על צירו. ועל יוסף נאמר שאביו עשה לו כהנהגת פסים, ותבות אלו בגימטריה אלה וששים, כמנין שלשלת, כדי לרמוז על בגדי תפארת בגדי מלכות של יוסף שבו מתעטף כל אדם בראש השנה. (אור המאיר)

וישכם אברהם | בבקר (א"ת)

בטעמי מנח מנח פזר, כי אברהם התעקב בשולחו את הגר מביתו מפני שהם עליה ועל ישמעאל, ולעמת זאת פסוק וישכם אברהם בבקר מטעמות התבות בטעמי קדמא ואזלא, ששים עשה את מלאכתו בזריזות מפני צווי ה' להעלות את בנו על המזבח ומסר נפשו לקים את דברי ה'. (תנועות לב רגש)

שבעים בלחם נשכרו

היה אפשר לפרש את התבות בשתי משמעותות, או שבעים - בלחם נשכרו, שנשכרו בעבור כפר לחם, או שבעים בלחם - נשכרו, כלי לדעת כמה נשכרו, ומטעמי המקרא נראה שהפירוש השני הוא הנכון, שכן תבת בלחם מטעמת בטעם פשטא המפסיק והיא מהבנת לתבת שבעים. (התורה)

מדגש

רבים נוהגים לצנן במקבתם בפרס השנה החדשה/ וכבר בדברי חז"ל אנו מוצאים את השמוש במלה זו, כגון במסכת שקלים: "בשלישה פרקים בשנה תורמין את הלשכה, בפרס הפסח, בפרס עצרת בפרס הקוג". בירושלמי שם מבאר, שפרס העצרת הוא חצי חדש שלפניו. ומכאן אפוא, שהמנח בפרס' שרשו מלשון להצות ולפרס את תקופת הזמן, כמו "עדיפדי אכילת פרס" - עדיפדי אכילת חצי כפר לחם. יש אומרים, שמקור המלה מהשפה היוונית, בה יש מלה דומה להגוי זה ומשמעותה לפני מועד נקוב. ויש שתולכים את פרס' עם המלה פרהסיה/ מונית, במשמעות דבר שנעשה בפרסום, והמנח בפרס הקוג הוא במונח של הכרזה על התקרוב החג והמועד. טעות היא בידי המותבים בפרש' בשי"ו שמאלית, כי השרש פרש משמעו הנחת דברמה בפזר ובשטיחה לארץ ולרחב.

ממלה

רבי שלמה קלוזר, רבה של ברוד, נמנע פעם בראש חדש לרב אחד שהציץ ונפגעו, ומצאו יושב לפני נקרא פתחה, וסמוך לו פתוחים גם כמה מספרי החיצוניים. תמה ושאל: "האם אמר מר היום הלל?" תמה תרבו: "מה טיבה של שאלה זו? הלא ראש חדש חיים ויבואי שאמרתי הלל!" אמר לו רבי שלמה: "לפלא לי הדבר, שכן אמרו חז"ל שאין אומרים הלל בראש השנה, כי אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אומרים הלל! והנה רואה אני אותך יושב ליד ספרי חיים וספרי מתים, ואם כן איך אמרת היום הלל?"

שבועות מספר לפני ראש השנה, באו בני עיר אחת אל רבי מאיר מפרמישלא, וטענתם בפייהם: "רבנו, עשיר גדול מתגורר בעירנו והוא תקיף גדול בדתו. החלטתו איתנה, שהוא ואין בלתו יעבר לפני התבה בראש השנה, אך אין הוא מרצה לקהל. קולו צרוד, פרקו אינו נאה ואין הוא מתאים לשמש פשליח הצבור של כל בני העיר. קדושים אלו. עומד הוא על דעתו ואין ביכלתנו להניא אותו מהחלטתו". הרגיעים הרבי ובקש מהם להמתין עד הימים הסמוכים ליום הדין. מנהג היה במחוז פרמישלא, שכל החזנים ובעלי התפלות מכל העירות הסמוכות שהיו נתונות למרותו של רבי מאיר, היו באים אליו בהתקרב יום הדין, כדי להתברך מברכות פיו שיתקבלו תפלותיהם לרצון לפני אדון כל. בין החזנים הופיע גם אותו עשיר, וכשהרבי ראהו, בקש לשוחח עמו ובה אמר: "שמע נא את אשר אמר אליך. מצאנו שלש תפלות בזמירותיו של דוד המלך עליו השלום שבתהלים. תפלה לרדוד, תפלה לעני, ושלישה בעלי תפלות הם, יש שהוא צדיק גמור במשה רבנו, ואף-על-פי שכבד פה וכבד לשון היה, תפלתו עולה השמימה ברב צדקותו וחסידותו. יש שהוא נעים זמירות כבוד המלך, ויש שאינו צדיק ואין נעימותו נעימה, אולם עני גדול הוא, ומחמת פן לבו נשבר בקרבו והוא עומד בתפלה כעבד לפני אדונו ומעלה השמימה את תפלות הקהל". "אולם אתה", הרים הרבי את קולו ונעץ את עיניו היוקדות בעשיר הגאה שלפניו. "כך הרי אין אפלו אחת משלישת הדברים הללו. מעשים טובים איך בך אלא מעט, קולך צורם כקול העורב ואין אתה מרצה לקהל, לא נותר לך אפוא, אלא לרדת מנכסיד ולהפך להיות עני, ואז התקום בך תפלה לעני" ... מובן מאליו, כי העשיר נסוג באותו רגע מרצונו לשמש פשליח צבור, מחשש שמא יאבד בכך את כל רכושו, ובני העיר נשמו לרוחה.

הימים הנוראים מהיום ימי חשבון הנפש לאדם, ובהם הוא עורך את מאון מעשיו הטובים והשליילים לקראת יום הדין. אצל החפץ חיים, שנסתלק לעולמו בכ"ד באולול תרצ"ג, ימים ספורים לפני ראש השנה, היו כל ימי חשבון הנפש, אולם בימי הרחמים והסליחות היה מוסיף ומרבה לחשב את מעשיו והיה מתבודד עם עצמו ועורך את חשבון נפשו. כמה מתלמידיו זכו לשמע בעצמם ביצד עורך החפץ חיים את סדר התשובה שלו, והדרך נחקק בעצמותיהם עד סוף ימיהם. אחד התלמידים עמד פעם מאחורי הדלת ושמע ביצד החפץ חיים מדמה בנפשו איך שהוא נכנס לפני בית-דין של מעלה ועומד לפניו, והכרוז מכריז שיבואו כל זכויותיו לפניו. הוא ציר לעצמו ביצד הגיעו מחנות של מלאכי קדש שנבראו מהתורה שלמד עד כה, והמצות ששומר מפל ימי חייו, וכן מהזכויות שזכה מהתפשטות הבוריו בכלל ישראל וזכו הרבים. פה רבות היו הזכויות עד שבעצמו התפלא על רב מספרם. אחר כך דמה איך קוראים לכל חובותיו שיבואו להעיד. גם מהם באו מחנות רבות, כאלה שהעידו על חסרון בקיים המצוה האהבה והדבקות וכו', עד שהכריע בית דין של מעלה שהוא בכלל בינוני. ואז חשב לעצמו שהוא נכנס תחת ההגדרה של "רביחסד מטה כלפי חסד", אבל מיד שמע שהשכינה שואלת "מה הוא בעת? חי או נפטר?" וענו לה: "חי הוא". ותכף נשמע קולי: "עשה תשובה על עונותיך, מאחר שאתה עדין בחיים!" ומיד התחיל החפץ חיים להתפטר ולככות בקול גדול.

אזן ישראל, רבי יהונתן איבשיץ, שנודע בפקחותו ובשינונו הגדולה ויום פטירתו חל בכ"א באולול תכ"ד, הוזמן באחת השנים שהות בימי ראש השנה בעיר מץ הגדולה שבצרפת, כאשר באותה העת היה פסא הרבנות בעיר פנוי. מנהג היה להם לבני מץ, שבעת תפלת הימים הנוראים, היו מכבדים את הרב דקמא לזמר את הפיוט "מלך עליון" שבתפלת מוסף בראש השנה וביום הכפורים, כשהגיעו באותה שנה לפיוט זה. פנה ראש הגבאים לרבי יהונתן וכבדו לזמר את הפיוט, בהעדר רב בעיר. לאחר התפלה, אמר רבי יהונתן לקהל המתפללים: "כשקבלתי את ההזמנה של הגבאי, אמרתי לעצמי הלואי ויהיה הדבר להפך, במקום שקהלת מץ תכבד אותי לזמר מלך עליון, וכבדני מלך עליון, והקב"ה, בקהלת מץ... רצון יראוי יעשה, ולאחר תקופה קצרה, בשנת תק"א, התקבל רבי יהונתן איבשיץ ברובה של העיר מץ, ובה כהן במשך פתשע שנים, עד שעבר להבנות שלש הקהלות המאחדות אה"ו.

רבי מנחם מנדל מקוצק, כבד פעם בראש השנה את רבי יחיאל מאיר מגוסטיניו, שישמש אצלו כבעל תוקע בראש השנה, אך התקיעות עלו לו בקושי רב. אחר התפלה הודף לו הרבי בשבחו את התקיעות, והסביר: "אומרים אנו בתפלת מוסף של ראש השנה ושבופר גדול ותקע, וכך פירוש הדברים, אם אדם גדול תוקע בשופר, אי גם אם קול דקמה דקה ישמע, בכל זאת מלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו".

מנהג ישראל הוא, שבהחדש אכול ימי ראש השנה, מאחלים זה לזה "בתיבה וחתומה טובה". ואמר המגיד מטריסק על זה, שבכל פעם שאדם מישראל מברך בך לחברו, נברא על ידי הברכה מלאך מליץ ישר על המברך ועל המתברך והוא ממליץ טוב עליהם ביום הדין.

אונזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "כת עיון" ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פיעה"ק צפת ת"ו

נצבים • תשע"ט | ראש השנה • תש"פ ◊ גליון 326

אינטרעסאנט

סימנים טובים

כתוב בשולחן ערוך שיהא אדם רגיל לאכול בר"ה השנה, דברים שיש בהם רמז טוב או בשמם או בטעמם. נביא על זה כמה ענינים.

תפוח

רמז לשכינה הקדושה הנקראת 'חקל תפוחין קדישין', ובה נאחזים הדינים, ואוכלים תפוח מתוק בדבש להמתיק מעליה הדינים (אלף המגן תקפג סק"ט בשם המקובלים).

דבש

יש נוהגים לאכול דבש חי [נכשהם עדיין בתוך חלות הדבש] (ב"י תקפג בשם הגהות אשירי). ואמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ששמו שנקרא 'חי' גם היא סימן טוב לחיים טובים (מדרש פנחס).

רמז לאכילת דבש, שהוא ראשי תבות ש"ימה ד'מעתי ב'נאדך (שיח שרפי קודש בשם הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטענין).

שמירה מכעס

כתבו הספרי מוסר שפשוט שיש לזהר מכעס בימים אלו, כדי שלא לתן פתחון פה למקטרג, ולבל ירע מזלו (אלף המגן תקפג סק"י).

שמחה ובטחון

צריך לשמוח בלבבו ולהראות השמחה לכל, כדי שיהיה לסימן, וכדי לסמות עיני השטן. ויהיה נכון לבו בטוח בה' שיכתב בספר חיים טובים (שם).

הגה"ק רבי שלמה קלוגער כתב שיהא שמח ואומר כל מה שעשה הקב"ה הוא לטובה, ויהא רגיל על לשונו לומר אחר תפלת שחרית בר"ה 'כל מה דעביד רחמנא לטב', ו'גם זו לטובה', כדי שאם ח"ו נגזר עליו להיפוך יהיה נהפך על ידי אמירה זו לטובה (חכמת שלמה תקפג).

והתחזקתם

תשובה! אבל כיצד

תשובה! תשובה! תשובה! חדש ימים שפכר מדברים על זה, וזה אכן מה שצריה לעשות, ולשם כך קבלנו את המתנה הנפלאה של חדש אלול, כדי לעסק בתשובה. למעשה עומדים כבר ימים ספורים לפני ראש השנה, אבל גענואלד! מאיפה מתחילים?

באמת כל אחד רוצה לשוב בתשובה, אבל פשעושים חשבון הנפש, הלב נשבר והרוח נופלת פשמגיעים לתוצאות החשבון. צריה לתקן את המדות הרעות, צריה לתקן את הבטול תורה ותפלה, צריה לתקן את הכבוד אב ואם, ומה עם עוד כמה הלכות פה ושם שנגשלונו בהם, צריה וצריה וצריה... אבל איך?

העצה היא: לא לקפיץ גבוה, אל תנסה לחטף הרבה בבת אחת. צריה להתחיל תחלה בדברים קלים, תתקן דברים שהם קלים לתקון, קבל על עצמך דברים שאתה יודע שתוכל לעמוד בהם. וכאשר תרגיש שהנה אתה מתחיל לתקן ואתה עולה על הדרך הטובה, מזה תקבל כח להתחזק ולהמשיך הלאה אל הדברים הקשים יותר, וכה תלה ותתעלה מדרגה לדרגה.

השבוע אנו לומדים בפרשת התשובה ושבת עד ה' אלקיה, והכתוב אומר כי המצוה הזאת דהינו מצות התשובה (כפ לומד הרמב"ן) לא רחוקה היא אל תבהל ממנה ואל יפול ריחה בקרבה, כי קרוב אליה הדבר.

כיצד נגיע לזה? מסביר ה'דברי יחזקאלי' כך: תתחיל מן הקל וממנה תעבר אל הכבד. תתחיל במאד הכונה לממון (כמו 'יבכל מאד'), במצוות שבממון יותר קל להתחיל פיון שזה מחויץ לגופו. אחר כך יתקן את המצוות שבגופו שזה כבר יותר קשה, כגון תורה ותפלה - בפיה. וכשיצליח בזה, ימשיך אחר כך ובלבב לעשותו לתקן את הדברים שבבלב, המדות והתאוות ולעכדו בלבב שלם.

קורץ און טיארף

פֿרשֶׁת נְצָבִים

אַתֶּם נְצָבִים הַיּוֹם כְּלַכֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם. כִּי־וְנָתַתֶּם שְׂאֵתָם חֲשׂוּבִים מִכָּל אֲמוֹת הָעוֹלָם לְכֵן אַתֶּם נְצָבִים בְּדִין הַיּוֹם - בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לִפְנֵי שִׁיתִּיצְבוּ הָאֲמוֹת לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם, כְּדִי שִׁיְהִיָּה דִינְכֶם עוֹד טָרָם יִתְרַבֶּה חֲרוֹן הָאֵף.

וַיִּשְׁלַחְכֶם אֶל אֶרֶץ אַחֲרַת פִּיֹּם הַזֶּה. אִם תִּשְׁוּבוּ בַתְּשׁוּבָה רַק פִּיֹּם הַזֶּה תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, אֲבָל מִחוּר אַתֶּם כֹּבֵד יְכוּלִים לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. (כֶּתֵב סוֹפֵר)

וְהוֹתִירָךְ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְּהֶמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדָמְתָךְ לְטוֹבָה. עַל אֵף שִׁיתֶן לְךָ הַקֶּב"ה שְׂכָר מְרֻבָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְּהֶמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדָמְתָךְ בְּכָל זֹאת וְהוֹתִירָךְ לְטוֹבָה - יִשְׁאִיר לְךָ אֶת שְׂכָרְךָ הַטוֹב וְלֹא יִנּוּכָה מִעוֹלָם הַבַּא. (קְדוּשַׁת לוִי)

שֶׁבֶת שְׁלֹפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה

בְּשַׁעַת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית יִכּוֹל הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל שִׁיזְכָּה לְשַׁפְלוּת, וְלִכְךָ יֵשׁ לְבַקֵּשׁ בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּשַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שִׁיזְכָּהוּ הַשִּׁי"ת לְהִיּוֹת לוֹ הַכְּנַעַנָה וּשְׁפִלוּת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. (אֲמָרֵי פִנְחָס)

רֹאשׁ הַשָּׁנָה

פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שְׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. שְׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה רֹאשֵׁי תְבוּת שׁוֹפֵר, הַשׁוֹפֵר מוֹצִיא אֶת כָּל הַשְּׂרֵשִׁים הָרְעִים וְהַמְרִים. (הַחֲדוּשֵׁי הַרִ"ם)

בְּיוֹם נוֹרָא זֶה צָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ לְכוּוֹן בְּתְבוּת הַתְּפִילָה, בְּפִרְט פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, קְרִיאַת שְׁמַע וּבְרֻכּוֹתֶיהָ, וּשְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה, שֶׁהֵם עֵיקַר הַתְּפִילָה, וּבִזְמַן מַעֲלִים כָּל הַתְּפִלוֹת הַפְּסוּלוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה. (יוֹשֵׁר דְּבָרֵי אֲמֵת)

אֲשֵׁרֵי הָעַם יִדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פְּנִיָּה יִהְלְכוּ. רַק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹדְעִים גַּם תְּרוּעָה - לְהִיּוֹת בְּלִב נִשְׁבֵּר ('תְּרוּעָה' לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּמוֹ תְרַעַם בְּשֶׁבֶט בְּרָזֶל), וְגַם לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה וּמְאוֹר פָּנִים - ה' בְּאוֹר פְּנִיָּה יִהְלְכוּ. (תּוֹרַת אֲבוֹת)

אֲמָרוּ חֲז"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִצְאֵי יוֹסֵף מִבֵּית הָאֲסוּרִים. כִּי יוֹסֵף הֵיא הַנְּקוּדָה הַפְּנִימִית שֶׁנִּמְצְאָת בְּלִב כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹצֵא כָּל אֶחָד מֵאֲסוּרָיו שֶׁהוּא אֲסוּר וּמְשׁוּקַע בַּה כָּל הַשָּׁנָה. (הַחֲדוּשֵׁי הַרִ"ם)

א טיפּע געדיאנק

בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע נִמְשָׁכִים הַבְּרוּאִים לֵה'

הַעֲדָתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. פִּרְשׁ רִש"י כְּלוּם שְׁנוֹ שָׁמַיִם וְאָרֶץ מִדְּתָם וְכוּ'. וְלִכְאוּרָה מֵהַרְאִיָּה מֵהֶם הָרִי אֵין לָהֶם בְּחִירָה. אֵךְ מִכָּאֵן רוֹאִים כִּי מִדְּרָךְ הַטֶּבַע נִמְשָׁךְ כָּל דְּבָר אַחֵר צְוִי ה' יִתְבַּרְךָ, לְכֵן שָׁמַיִם וְאָרֶץ מִעוֹלָם לֹא שְׁנוֹ מִדְּתָם וּטְבַעֵם מִמָּה שְׁנִנְצָטוּ. וּמִזֶּה יִלְמַד הָאָדָם שְׁגָם הוּא בְּטַבְּעוֹ אֵינוֹ גְּרוּעַ מִכָּל הַבְּרוּאִים, וְגַם הוּא נִמְשָׁךְ בְּטַבְּעוֹ אַחֵר ה' יִתְבַּרְךָ, אֵךְ מִחֲמַת שֶׁהֵיִצֵּר הָרַע מִתְּנַבֵּר בּוֹ וְהוֹלִיךְ אַחֵר תְּאוֹת גְּשָׁמִיּוֹת, לְכֵן אֵינוֹ מְרַגֵּשׁ מְשִׁכָּה לֵה', אֵךְ כְּאִשֶׁר יִסִּיר הָרַע וְיִגְבִּיר עָלֶיהָ אֶת הַטוֹב, מִמִּילָא מִצַּד עֲצָמוֹ יִמְשָׁךְ אַחֵר הַטוֹב וְצְוִי ה' כְּכָל הַנְּבָרָאִים.

(שַׁפַּת אֲמַת לְהַרְה"ק רַבֵּי יְהוּדָה אַר"י לֵיב מַגוּר)

פְּנִינֵי בַּת עֵינַי

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדְוָנִים אִם עָשָׂה מַעֲשָׂיו

שִׁיְהִיו לְנַחַת רוּחַ לְבוּרָא ב"ה

אַתֶּם נְצָבִים הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם. קִדְּם כָּל מַעֲשֵׂה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה, צָרִיךְ הוּא לְחַשֵּׁב וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּשִׁכְלוֹ הָאִם מִמַּעֲשֵׂה זֶה יְהִיָּה נַחַת רוּחַ לְהַקְב"ה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר 'אַחֲרֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם תִּלְכוּ' פְּרוּשׁ רַק 'אַחֲרֵי' שְׁבִדְקַת בְּשִׁכְלָךְ שְׂזָה יְהִיָּה לְנַחַת רוּחַ לֵה' אֱלֹקֵיכֶם', רַק אֲז 'תִלְכוּ' לַעֲשׂוֹת מֵה שְׁבִדְעַתְכֶם. וְאִתָּא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ עַל הַפְּסוּק 'וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתִּיצֵב עַל ה' - 'הַיּוֹם' זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וַיָּבֵאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתִּיצֵב' לְדִין, וְעַל מֵה הַדִּין 'עַל ה' לְמִי שֶׁלֹּא חָשׂ עַל כְּבוֹד ה'. וְהֵינּוּ שֶׁלֹּא חָשַׁב קִדְּם מַעֲשָׂיו אִם יִרְבוּ כְּבוֹד שָׁמַיִם וַיַּעֲשׂוּ לוֹ נַחַת רוּחַ. וְעַל זֶה אֹמֵר הַפְּתוּב אַתֶּם נְצָבִים הַיּוֹם - בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה - לְדִין, עַל מֵה אַתֶּם נִדְוָנִים, עַל מַעֲשִׂים שֶׁעָשִׂיתֶם לִפְנֵי שֶׁחֲשַׁבְתֶּם עַל ה' אֱלֹקֵיכֶם אִם זֶה יַעֲשֶׂה לוֹ נַחַת רוּחַ.

א טיפּין ווארט

אַתֶּם נְצָבִים הַיּוֹם. פִּרְשׁ רִש"י 'כִּי־וְנָתַתֶּם שְׂאֵתָם שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵה קַלְלוֹת חֲסֵר שְׁתֵּיִם הוֹרִיקוּ פְּנִיהֶם, הַתְּחִיל מִשֶּׁה לְפִיִּסִם' וְכוּ'. יֵשׁ לְדַקְדֵּק לְמֵה אֹמֵר 'מֵאֵה קַלְלוֹת חֲסֵר שְׁתֵּיִם' הִיָּה לוֹ לֹמַר 'תִּשְׁעִים

ושמונה קללות'. ויש לומר שבאמת יש מאה ברכות, אבל זה בתנאי שיש לו אהבה ויראה, אבל כשחסרים האהבה ויראה אז הם נהפכים לקללות ח"ו. לכן נקט רש"י לשון 'מאה קללות חסר שתיים', כי בגלל שחסר שתיים הם האהבה ויראה, לכן הם קללות. (תורת חיים)

וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבְבוֹ לֵאמֹר שְׁלֹמִים יְהִיָּה לִי כִּי בְּשִׂרְרוֹת לִפְנֵי אֱלֹהִים לְמַעַן סְפוֹת הַרְוָה אֶת הַצְּמֵאָה. נראה לי פירושו, כי בשמעו את האלה הזאת יאמר אחטא ואחר כך אתענה ואשוב, או שהקדוש ברוך הוא יענישהו בעולם הזה אך יהיה בא לעולם הבא נקי ונשמתו טהורה, אבל אמרו חז"ל 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה'. וזהו שאמר 'והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי' על אף "כי בשרירות לבי אלך", וכיצד, "למען ספות הרוה את הצמאה", דהיינו שיסגף עצמו במיעוט אכילה ושתיה, על זה אמר "לא יאבה ה' סלוח לו ורבצה בו כל האלה הכתובה" וגו', ולא יהיה לו מחילה בעולם הזה, ואם תאמר שעל כל פנים בעולם הבא תקבל שכר, לכן אמר "ומחה את שמו מתחת השמים", ואף בעולם הבא לא יטול שכר. (כתב סופר)

ראש השנה

ובחדש השביעי באחד לחדש וגו' יום תרועה יהיה לכם. במדרש מביא את הפסוק "עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר" שהקב"ה עולה ויושב על כסא דין (אלקים היא מדת הדין), וכשישראל נומלין שופריהם ותוקעים עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, דכתיב "ה'" (מדת הרחמים) "בקול שופר". יש לבאר דהנה בגמרא למדו גזירה שוה 'שביעי' 'שביעי' מיובל, שצריך לתקוע בשופר, ושצריך לתקוע תקיעה לפנייה ותקיעה לאחרייה. יבואר הטעם שלא כתבה התורה בפירוש והניחה ללמוד אותם מגזירה שוה. דהנה מובא בשם המגיד ממעזריטש שי"ג מדות של רחמים מכוונים נגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, וכאשר דורשים באחד מהמדות שהתורה נדרשת בהן, הוא מעורר את מדת הרחמים שכנגדה. והנה בראש השנה - יום הדין צריך לעורר מדת הרחמים, לכן נתן הקב"ה את מצות

תקיעת שופר, אך לא נכתב פרטי המצוה בפירוש אלא ניתנה ללמוד בגזירה שוה, המכוונת כנגד מדת רחום (על פי האר"י ז"ל "ה' ה'" הם המקור לכל י"ג המדות, והמדה הראשונה היא 'א-ל' והשניה 'רחום'). וזהו "עלה אלקים בתרועה" שמתרועה עצמה הכתובה בפירוש בפסוק, עדיין הקב"ה יושב על כסא דין, אבל כשישראל נומלין 'שופריהם' - שלומדים מגזירה שוה, ועוררו את מדת 'רחום' אז עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, שנאמר "ה' בקול שופר". (אמרי יוסף)

מעשה לענה און סליחות

בעיר סמוכה לפראמישלאן החליט אחד מראשי הקהל כי ראוי הוא להיות שליח ציבור בימים הנוראים, הוא היה תקיף וגם בעל ממון ולא ידעו אנשי הקהל איך לומר כי אינו ראוי לזה, ויניח מלאכה זו לאחרים. הלכו אל הרה"ק רבי מאיר'ל מפראמישלאן לבקש ממנו עצה על כך, אמר להם רבי מאיר'ל כי היות ומנהג בעלי התפילה שבאים קודם ראש השנה להתברך אצלו, מסתמא יבוא גם הגביר הנ"ל, על כן כשהוא יבוא הוא כבר יסביר שלא כדאי לו להיות ש"ץ. כשהגיע אותו גביר אמר לו רבי מאיר'ל: הנה מצאנו בספר תהלים כי יש שלשה מיני תפלות, תפלה למשה זו תפלת צדיק הדור, תפלה לדוד זו תפילת נעים הזמירות היודע נגן, ויש גם תפלה לעני שאף שאינו צדיק ואינו יודע נגן, יש לו מעלת לב נשבר ונדכה. והנה מעלת "תפלה למשה" אין לך, גם לא "תפלה לדוד", אם אתה רוצה אני יכול לסדר עבורך שיהיה "תפלה לעני". כמובן גביר לא השתהה ורץ מיד לעירו לבטל את בקשתו.

פעם כבדו את הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין להתפלל לשחרית אצל המגיד ממעזריטש, כשהתחיל לצעוק המלך פרץ בזעקת בכיה רבה, ולא היה יכול להמשיך עוד. אחר התפלה שאלו אותו מה קרה לו, אמר להם כי מסופר בגמרא, שכאשר בארבע יוחנן בן זכאי אל אספסיאנוס אמר לו: 'שלום עליך המלך', אמר לו אספסיאנוס: 'אם מלך אני מדוע לא באת אלי עד עתה!' כשאמרתי "המלך" נזכרתי במאמר זה, כי אם מלך הוא מדוע לא באתי אליו בכל השנה לשוב בתשובה שלמה.

השופר שהשקיט

מבראד לאמשטרדאם

הגה"ק רבי אלעזר מאמשטרדאם זי"ע בעל 'מעשה רוקח' על התורה והמשניות, היה רבה של העיר הגדולה לאלקים והמפרסמת בחכמיה - בראד. אנשי קהלת אמשטרדאם נתאוו לרב שיהיה משכמו ומעלה, ורבי אלעזר הוא זה שראו בו מתאים לתפקיד זה, רבי אלעזר נעתר להפצרותיהם המרבות של ראשי הקהל ועבר לשבת על כס הרבנות שם. בני העיר ששמחו מאד לבואו, עשו לכבודו מטבע של כסף שעליו חקוקה צורתו, סביב המטבע נכתב:

"מוהר"ר אלעזר בן מוהר"ר שמואל

אבדק"ק בראד", בצדה השני נכתב:

"נתקבל פאן יום ד' ז"ך אלול

תצ"ה לפ"ק לאורדן ימים א"ס

(=אמן סלה)."

לצפת

לאחר כחמש שנים גמר אומר

לעזב את העיר ולעלות אל ארץ

הקודש. בני העיר לא אבו לקבל

את הבשורה מאת רבם הנאהב

והנערץ, אך רבי אלעזר לא היה יכול

לכלוא את געגועיו לארץ אבותינו,

ובחדש תשרי שנת תק"א הגיע לארץ והתישב בעיר

הקודש צפת.

בהיותו בצפת מצא שם בין החכמים, אשר דרו

למודם בנגלה ובנסתר נוטה לדרפם של תלמידי

שבתי צבי שר"י, רבנו נסה להלחם בהם, ומשלא

עלתה בידו כבר עלה בדעתו לחזר לאמשטרדם -

אשר ראשיה לא הפסיקו מלשלוח אליו אגרות

בתחנה ובקשה שיחזר אליהם. אך בינתיים חלה רבי

אלעזר ולאחר זמן קצר נפטר.

היה זה בשבת בראשית - כ"ז תשרי תק"ב², ונטמן

במערת האשפנזים בבית החיים בצפת³.

וישקטו המים

כשנסע ה'מעשה רוקח' לארץ ישראל, יצא שבימי ראש השנה היה על הספינה, והנה בליל ראש השנה קמה לפתע סערה, רוחות עזות טלטלו את הספינה מצד אל צד, עד שמרב הסערה נעשה נקב גדול בדפן הספינה והמים התחילו להפנס. מנהיגי הספינה הוציאו כרוז בהול שכל יושבי הספינה יקחו כלים בידיהם וילכו לשאב את המים מתוך הספינה כדי שלא תטבע.

רבנו ישב באותה שעה ספון בחדרו אחוז ברעיוניו ולא ידע מפל אשר נעשה, שני האנשים שנסעו אתו לשמשו נכנסו בבהלה וצעקו: הלא בצרה גדולה אנחנו כי באו מים עד נפש, ועוד מעט הספינה עומדת לטבע. כשמע רבנו את הדברים, אמר למשמשיו: פקד אני עליכם, שתעלו לראש הספינה ותכף כאשר תראו כי עלה השחר תודיעוני.

עלו האנשים למעלה וכאשר ראו את השחר עולה ירדו בזריזות להודיע לרבנו, מיד הוציא רבנו את השופר שהיה צרור באמתחתו, וברך בהתלהבות ובכונה גדולה את הברכות, ותקע את סדר התקיעות כמצות היום.

תכף משתקע רבנו, עבר רוח אלקים על המים, ויקם סערה לדממה וישכו המים, והמלחים הצליחו להוציא את המים מהספינה ולסתם את החור, והם הגיעו אל מחוז חפצם לחיים ולשלום.

לחטף את המצוה

כשספר הרה"ק רבי אהרן מבעלזא⁴ את הספור, סים ואמר: שלא יעלה על דעתכם שפונתו היתה לתקוע כדי שתשקט הים, כי בודאי לא רצה להשתמש במצוה כדי להנצל, אלא כיון שחשש פן תטבע הספינה, לכן מהר לחטוף את המצוה טרם לא יוכל עוד.

לבית החיים להתפלל, הוא עמד מלמעלה והמליים ירדו למטה להראות את צייני הקודש. שאל רבי אהרן היכן הוא מקום קברו של רבי אלעזר, אך המחפשים לא מצאו, לפתע אמר: אה, מ'זעט מ'זעט [הנה רואים]. ומי יבין שיח קדשו.

4 אדמו"רי בית בעלזא (ששם משפחתם 'רוקח') הם מצאצאיו.

1 זרעו אחריו נקראו בשם 'רוקח' משום מעשה שהיה, וככל הנראה גם על שמו. [טעות נפוצה היא בין אנשים להחליף בינו ובין רבי אלעזר מוורמייזא בעל הרוקח, שהיה מבעלי התוספות ונפטר בתחלת האלף הששי].

2 על יום פטירתו יש חולקים הסוברים שנתפטר בכ' תשרי.

3 מקום המערה אינה ידועה. מספר כי בעת שהותו של הרה"ק מהר"א מבעלזא בצפת בימים נוראים תש"ה, ירד

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת נצבים תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

חזר אל ראש הישיבה ושאל אותו: כבוד הרב מה כוונת דבריו? השיב לו: כשהייתי בחדר וראיתיך ישן שנת ישרים דקות לפני סוף זמן קריאת שמע חשבתי בלבי שאם תתעורר ותיווכח כי עבר הזמן, תתעלף מרוב צער וחלישות דעת. הנה אני רואה שהגעת ל"סדר" כרגיל, כלומר הכל עבר בשלום, אם כן כנראה באמת יש לך לב חזק...

(צינוני תורה)

הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט, כח)

חכמינו אמרו שלפיכך לא גילתה התורה טעמיהן של מצוות ומתן שכון, כדי שלא יניח אדם מצוות שמתן שכון מועט ויעשה רק את המצוות שמתן שכון מרובה. ורק שתי מצוות גילתה לנו התורה את שכון והן "כבוד אב ואם" ו"שילוח הקן". במצוה החמורה ביותר "כיבוד אב ואם", ובמצוה הקלה ביותר "שילוח הקן", ובשתיהן התורה הבטיחה "למען ייטב לך והארכת ימים" ללמדנו שכל המצוות שוות, ויש לקיימן כולן במידה שווה.

זהו איפוא פשוטו של פסוק: "הנסתרות לה' אלהינו" הסתיר השם יתברך מאתנו את מתן שכון של המצוות, אולם גילה לנו מתן שכון של שתי מצוות: "הנגלות לנו ולבנינו" אחת נוגעת "לנו" שילוח הקן. ואחת נוגעת "לבנינו" כיבוד אב ואם. וזה כדי "לעשות את כל דברי התורה הזאת" למען נעשה את כל המצוות, ולא נבחר לנו רק את המצוות ששכון מרובה. (כתב סופר)

"והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך... ושבת עד ה' אלקיך" (ל, א-ב)

הכתוב אומר כי מה שיכול להביא את היהודי למצב של "ושבת עד ה' אלוקיך" הם "הברכה והקללה אשר נתתי לפניך" ומקשה על כך הרב ארנרייך בספרו "אבן שלמה": העובדה שקללות וצרות משיבות את האדם למוטב ידועה ומפורסמת היא, אולם כיצד אומרת התורה שגם הברכה תביא את האדם לתשובה, הלא דרכו של שפע להביא את בעליו לידי חטא, כמו שנאמר (דברים לב, טו): "וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוך עשהו..."?

בכדי להבין את תירוצו של הרב ארנרייך נקדים במעשה הבא: רבי שאול רובין היה יהודי מבני ברק שכיהן כראש כולל בעפולה. באחד הימים פגש בארוע כלשהו באחד ממפקדי השב"ס, התפתחה ביניהם שיחה, ותוך כדי כך סיפר לו המפקד אודות בעיה כלשהי המטרידה אותו ביותר: באחד מבתי הכלא בארץ מוחזק אדם אחד במשך שנים ארוכות משום שאינו מוכן לתת לאשתו גט, ולמרות זאת הוא עדיין מתעקש על כך, אולי יש לרב עצה לפתרון הענין המוזר הזה? - שאל המפקד. "אני מוכן לפגוש אותך" - השיב הרב. עד מהרה אורגנה הפגישה, ולאחר מכן הגיע הרב למפקד השב"ס ואמר לו: "אדם זה לא יתן גט לעולם, משום שבכלל לא רע לו בכלא, ואם תשאל כיצד יתכן הדבר? התשובה היא שהשנים הרבות שהוא עשה שם, גרמו לו שישכח את טעמו של החופש, והוא כלל אינו סובל אצלכם. אם אתם רוצים שהוא יתן לאשתו גט, הוציאו אותו לחופש של חצי שנה, אחר כך תכלאו אותו שוב - ותראו שיתן". המפקד קיבל את הדברים והתחיל להפעיל ועדות שונות על מנת לאשר את השחרור יוצא הדופן הזה, הענין הגיע עד לכנסת, ובסופו של דבר ניתן לכך אישור, ואותו סרבן גט התבשר להפתעתו המרובה שהוא יוצא לחופשי. לאחר חצי שנה - שוב עצרו אותו, ולא חלפו ימים אחדים עד שנתן גט... כעת, כאשר זכר הימים הטובים שבחוץ, היה לו ענין לשוב אליהם.

כך אומרת התורה - אומר הרב ארנרייך - הקב"ה יתן לך צרות כדי להשיבך אליו, אולם כדי שלא תתרגל לרע, הוא גם ישפיע עליך ברכה מפעם לפעם, וכשתזכר במה שאתה מפסיד, כשאינך עושה את רצונו, יגרם לך הדבר לשוב בתשובה שלימה.

(ומתוך האור)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם (כט, ט)
כתב רש"י (ד"ה והוא יהיה) "למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו".

המפרשים עמדו על שינוי הלשון ברש"י "מאה קללות חסר שתיים", למה לא כתב צ"ח קללות כמו שכתב בהמשך "מ"ט שבתורת כהנים"? תירץ על זה ה"כתב סופר", שבתוך הקללות הרי כתיב "כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת", אם כן יש אכן ק' קללות חסר שתיים ששתיים מהם לא ידועים...

ועוד כתב, בהקדם דברי המדרש על פסוק זה "הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד", שאיתא במדרש וכל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וכו' זה מיתת צדיקים, וכאן נתבאר כלל ישראל שאפי' שיהיו צדיקים אולי יענשו בעבור הרשעים, לכן פייסם משה - כדכתב רש"י - ראו כמה עברתם והכעסתם וכו'. וזה כוונת המדרש על פסוק זה, שלפי דברי משה רבינו "הפוך רשעים ואינם - הרשעים יענשו בעצמם במיתתם - ובית צדיקים יעמוד".

(עפ"י כתב סופר)

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם... מחוטב עצך עד שואב מימך (כט, ט)

ידוע מהזוהר הק' ש"אתם נצבים היום" קאי על ראש השנה בו כולם נצבים לדין לפני ה'. בספר "דמשק אליעזר" מבאר את המשך הפסוק ע"פ הידוע מספה"ק שעבודת ימי הרחמים מתחילה מט"ו באב, והיו צדיקים שכבר מאז התחילו לאחל "כתיבה וחתומה טובה", והם נמשכים עד אחר חג הסוכות, ומרומז זה כאן בפסוק "מחוטב עציר" - היינו חמשה עשר באב שאז הוא יום טוב לישראל כדברי הגמ' סוף תענית ואחד הטעמים שביום זה פסקו מלכרות עצים למערכה - עד "שואב מימך" היינו חג הסוכות בו מקיימים מצוות ניסוך המים, או "שמחת תורה בו מבקשים על המים".

(עפ"י דמשק אליעזר)

והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך (כט, יח)
דברים אלו המה מוסר אל האנשים שהם טובים לבריות ורעים לשמים, וכשמוכיחים אותם על עבירות שבין אדם למקום אומרים שדי להם במה שיש להם "לב טוב" לרחם על הבריות, וזה והתברך "בלבבו" היינו בלבבו הטוב יתברך במה שיש לו לב רחמן לכן יאמר אף כי בשרירות לבי אלך, ואעשה כל רעה שבעולם בכל זאת שלום יהיה לי, אבל באמת לא יאבה ד' סלוח לו, ויענישו על העבירות ויתן לו שכר על המצות, כי אין מצוה מכבה עבירה וכן להיפך.

(כתב סופר)

והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך (כט, יח)
רש"י פירש, "בשרירות" לשון "במראות ליבי", אבל ב"רבינו בחיי" פירש: "ויתכן לפרש בשרירות לבי, בחוזק, והוא לשון חז"ל אשרתא דדייני (כתובות כא ע"ב), שהוא קיום בית דין" עיי"ש.

לפירושו של "רבינו בחיי", אפשר להוסיף סיפור מן העניין: (מובא ב"עלי ורדים") מספרים על הרב הצדיק ממנצ'סטר, הרב יהודא סגל, שפעם נכנס לחדר בפנימיית הישיבה, והבחין באחד הבחורים שעדיין ישן, אחרי שכבר העירו את כל הבחורים, והיה זה כמה דקות לפני סוף זמן קריאת שמע, הוא לא העיר את הבחור שוב. כעבור שעה, בעיצומו של ה"סדר" נכנס הבחור לבית המדרש, קרא לו הרב ואמר "יש לך לב חזק". ולא הוסיף.

התיישב הבחור במקומו, והתחיל לחשוב מה פשר דברי הרב, האם היתה זו ברכה? או אולי הערה? ואולי זו גערה עטופה ברמז?

השיב להם הבחור: "מה זאת אומרת? הרי ראינו מקודם ששלשה אנשים הצליחו לסובב אותו ימינה ושמאלה, קדימה ואחורה, אם כן גם אנחנו נצליח! אמנם לא בעזרת שלשה אנשים אבל בעזרת שלשים – יכול נוכל!"

"אוי! טיפש שכמותך!" – הסבירו לו – "כשהקרוואן היה באויר, והמנוף אחז אותו – היה עוד אפשר לסובב, להזיז, לשנות... אבל עכשיו... אי! אי! אי! עכשיו, כשהקרוואן כבר מונח על מקומו – מאוחר מידי מכדי לשנות!"

מורי ורבותי! הדברים נוקבים ויורדים עד התהום! באלול הכל עוד באויר, שום דבר עוד לא כתוב וחתום... אפשר עוד לשנות! אחרי אלול כבר יהיה מאוחר, לא תהיה אפשרות לשנות! רק באלול יש לנו את ההזדמנות...

רבותי! שהדברים האלו לא יהיו "סתם דיבורים". שהדברים האלו יהיו "למעשה"! שכל אחד ואחד מאיתנו יראה מה עליו לתקן! שכל אחד יתחזק בדקדוק הלכה, ובקיום המצוות בשלימות, בשמחה, בווארמקייט. והשם יתברך יהיה בעזרנו, שהרי "הבא ליטרה – מסייעים אותו".

(יחי ראובן)

בקצה השמים

"אם יהיה נדחך בקצה השמים", פרש רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שיחזיקו לפחות בקצה של הרוחניות, במשהו. בספרים הקדושים אמרו שלפיכך נשאר מהגוף עצם קטנה, הלז, שאינה כלה, כדי שממנה ישוב ויבנה בתחית המתים. שלפחות משהו ישאר, ואז: "משם יקבץ ה' אלקיך, ומשם יקחך" (דברים ל, ד).

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו. עם כל חסרונותינו, עם כל מגרעותינו, עם מועקותינו וזעזענו על מצבנו הרוחני, "בקצה השמים" אוחזים אנו!

כשאנו משוים עצמנו לאחינו שבשדות, לאובדים ולנדחים, כמה יש לנו לתת שבח והודיה על חלקנו!

מעשה בשני רבנים שנסעו להרצות ב"יום שכולו תורה" בחיפה. על אם הדרך התחיל הרכב לקרטע. הנהג סרב להמשיך ולנסוע, נכנס למוסך שליד קבוץ מעברות. התענינו, והודיעום שהתיקון יארך כשעה וחצי. הוה אומר, לא פחות משלש שעות.

אמר האחד לחברו: "בא ונסייר בקבוץ".

למה, מה פתאום, איך יסתכלו עלינו, הלכו.

ראו ילדים משחקים. שאלו: "ילדים, מי שבר את הלוחות?"

ענו במקלה: "לא אנחנו!"

תמהו. המשיכו בדרכם וראו כמה מבוגרים בפלחה. "אמרו לנו בבקשה, אלי אתם יודעים מי שבר את הלוחות?"

משכו בכתפיים: "לא ראינו", והמשיכו בעיסוקם.

זה כבר מקומם, בורות שכזו. נכנסו למזכירות, והתקבלו בנימוס: "כן?!!" "תראה, לא נעים, אבל פגשנו ילדים ושאלנו מי שבר את הלוחות, ואמרו: לא אנחנו. שאלנו מבוגרים, ואמרו: לא ראינו. מה זה כך אתם מחנכים?!"

שמע המזכיר, והרגיע: "אל תעשה מזה עסק. תביא קבלה, ואני מאשר תשלום..."

כואב הלב.

איך מחברים אותם, ולו ל"קצה השמים"!

(והגדת)

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם.

פרש"י שזהו כהמשך לקללות דפרשת כי תבא, 'לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שנים חוץ ממ"ט שבת"כ הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה, והרי אתם קיימים לפניו: היום - כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו'.

וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגר זצוק"ל ע"פ הפסוק בפרשת ויקרא 'נפש כי תחטא, ושמעה קול אלה, והוא עד או ראה או ידע, נפש שחוטאת, ושמעה פרשת כי תבא, שהוא קול אלה רח"ל, והוא עד, - שאבריו של אדם מעידים בו, ונשמתו של אדם מעידה בו, וזהו אתם נצבים היום כולכם, כשאדם צריך לעמוד להעיד על מעשיו.

וכשעמד מהרש"ק להוכיח את עדתו קודם הימים הנוראים, אמר איך אעמוד ואוכיח אתכם לתקן מעשיכם, הרי תאמרו לי 'קשוט עצמך תחילה'.

מרגלא בפומיה של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מפוניבז' משמו של ה"חפץ חיים" זצ"ל:

מסופר במדרש (ריש קהלת רבה) רבי חנינא בן דוסא ראה בני עירו מעלין נדרים ונדבות לירושלים, אמר הכל מעלין לירושלים ואני איני מעלה דבר? יצא למדברה של עירו, וראה שם אבן אחת, ושבבה וסיתתה ומיקרה, ביקש לשכור לו פועלים (להעלותה) אמרו תן לנו חמשה סלעים. ולא נמצא בידו דבר. לשעה, זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים, והסכימו להעלותה ואמרו לו "ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמנו", נתן ידו ואצבעו עמהם (וברגע עפו ופרחו) ונמצאו עומדים בירושלים.

לכאורה, שאל ה"חפץ חיים", תמוה הדבר: מפני מה עיכב הקב"ה עד שחיפש לשכור אנשים, ולא שלח לו המלאכים תיכף בתחילת הענין? ומה פשר התנאי שהעמידו המלאכים לרבי חנינא בן דוסא "ובלבד שתתן ירך ואצבעך עמנו"?

"אין זאת" המשיך "אלא ללמדנו שהאדם מחויב לפעול בכל מצב שהוא, ולעשות מצדו את כל מה שניתן לעשות אפילו אם בדרך הטבע המשימה שלו נראית כבלתי אפשרית, ולא מסתבר כלל שיספיק לבצע מחשבתו רק אז שולח לו הקב"ה עזרתו מקודש בדרך נס. רק אחרי שעשית מצדך את כל מה שיכולים לעשות יבוא הסיוע ממעל".

"סיעתא לדברינו", הוסיף הח"ח, "מוצאים אנו בפרשת נצבים: "לא בשמים היא" ובפירש"י "שאלו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה" ואיך אמר "היית צריך לעלות" הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא נגיע לשמים? משמע אם כן, שאנחנו מצדנו חייבים לעשות ממש כל מה שביכולתנו לעשות, אפילו אם ברור מראש שאין כח עשייתנו להשיג את המטרה, כי אז הקב"ה עוזר לנו מחוץ לדרך הטבע." ("מאוצרותיהם של צדיקים" בשם ספר "הרב מפוניבז'")

ומן הענין לציין בזה למובא בס' "תולדות החפץ חיים" לבנו הג"ר לייב ז"ל, כי החפץ חיים היה נאנח ואומר כי אילו היו יוצאים להילחם נגד מפירי ברית רשעי ישראל שברוסיה בחרב ובחנית כהחשמונאים בשעתם מבלי הבט על היות הלוחמים למען קדשי ישראל המעטים והחלשים ודאי שהיו מנצחים עי"ש. ה' יגמור בעדי.

מאוצרות המגידים

ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו (ל, ב).

הזמן המיוחד לשוב אל ה' הוא ימי הרחמים והסליחות – חודש אלול ועשרת ימי תשובה.

בימים אלו ניתנת לנו הזדמנות מיוחדת, ורבי שמשון פינקוס זצ"ל, לשמו ולזכרו תאזן נפש, הסביר את ההזדמנות המיוחדת הזאת באופן נפלא:

לקהילה אחת לא היה בית כנסת להתפלל. הם השתוקקו בכל ליבם ובכל נפשם להקים בית של קבע לתורה ולתפילה, לרווחת כל בני הקהילה, לכבוד השי"ת. הם התאמצו לגייס תרומות, למצא תורמים – אך הדבר לא עלה בידם.

בסופו של דבר הם החליטו להקים קרוואן. פועלים הכינו את התשתית להנחתו עם משאית ענקית, 'א באמבע', הביאה אותו. מנוף ענק החל להרים את הקרוואן באויר.

מהמשאית יצאו שלשה פועלים בריונים, ג'לובער'ס, שהחלו לכוון את הקרוואן בצורה כזאת שהוא "ישב" באופן מדויק על התשתית שהוכנה מראש: סובבו אותו קצת ימינה, קצת שמאלה, כמה סנטימטרים אחורה, כמה סנטימטרים קדימה, ושוב ימינה, שמאלה, קדימה, אחורה... לקח להם עשרים דקות עד שהושיבו את הקרוואן על מקומו ושחררו אותו מהמנוף. המנוף התקפל והמשאית נסעה לדרכה.

במקום כבר נוכחו החשמלאי, האינסטלטור ושאר בעלי המלאכה, שהחלו מיד במלאכתם, בו ברגע שהקרוואן הונח במקומו.

אה! ברוך השם! הקרוואן עומד על תילו, לשם תהילה ולתפארת! הגיוואלדיגע שמחה!

לפתע! שוד ושבר! נורא ואיום! זעקה אדירה נשמעה!

התברר כי הקרוואן הונח הפוך! הצד בו עומד ארון הקודש – הונח בצד מערב! א מוראדיגע מעשה! מה עושים? כולם עמדו במקומם כשהם אובדי עצות...

עמד שם בחור אחד ותמה: "רבותי! מה הבעיה? יש לי עצה פשוטה! בא נרים את הקרוואן ונסובב אותו..."

אמרו לו: "השתגעת? הרי הקרוואן שוקל כמה טונות..."

זו הידיעה האחת שהשרישה לנו התורה. כשם שדרך התורה היא החיים והטוב, כך הדרך האחרת היא המות והרע! כל עברה היא חץ מורעל!

והידיעה השניה, שזה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד), באיזון ושווי משקל מוחלט: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע" (דברים ל, טו).

הגמרא (סכה נב ע"א) מספרת ספור.

אביי שמע שאדם אומר לאשה זרה: נשכים מבעוד לילה ונצא לדרך. אמר אביי: אעקוב אחריהם ואמנעם מעברה. עקב אחריהם שלוש פרסאות [עשרים וארבע אלף אמות כארבעה עשר קילומטרים] בין קני הסוף שעל שפת האגם. כשהגיעו לפרשת דרכים ונאלצו להפריד, שמעם אומרם: "הבל שאיננו יכול להמשיך יחד, ולהמשיך לשוחח". תמה אביי כמה גדול כחם לעמוד בנסיון. אמר לו אותו זקן [אליהו הנביא (תוספות חולין ו ע"א)]: כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. ולאותו אדם יש יצר טוב זעיר וחלש, לכן גם היצר הרע אינו תוקפו בחזק, כדי לשמר את כח הבחירה.

כי עולמנו עולם ההתמודדות והבחירה. ואם אין התמודדות אין שכר. כמאמרם: לפום צערא, אגרא (אבות פ"ה מכ"ג). ואספר –

בימי אברכותו, היה רבי שלום שבדרון זצ"ל מכנס את נערי השכונה לשעור תורה, ובמתקן שפתיו ספוריו ומשליו האהיב עליהם את הלמוד. פעם נעדר אחד הבחורים, למחרת שב והופיע.

"איפה היית אמש", שאלו.

ענה: "אומר לרב את האמת. אני אוהב לבוא לשיעור, אבל אוהב עוד יותר לראות פוטבאל, משחק כדורגל. אתמול היה משחק, לכן לא באתי". ענינו של רבי שלום נצת: "אני יודע שהתורה מתוקה מדבש ונופת צופים. כעת אני שומע שיש דבר מתוק עוד יותר! אדרבה, ספר לי: פוטבאל זה, מהו?"

הנערים גחכו, אבל הלה שמח להחכים את רבו: "אז ככה. יש מגרש, ובני צדיו שערים. ויש שתי קבוצות, וכדור. כל קבוצה מנסה להבקיע כמה שיותר את שער הקבוצה היריבה".

"ככה?! ומה היתה התוצאה במשחק?"

"שתיים אחת", ענה.

"כמה זמן נמשך המשחק?" חקר רבי שלום.

"תשעים דקות", שעה וחצי.

רבי שלום התהרהר: "שעה וחצי, לשלושה שערים... יש לי רעיון. יש פה מגרש קרוב?"

"כן, ודאי!"

"אז תביא מחר כדור, ונצא למגרש. וכעת, בואו ונלמד!"

למחרת, לאחר השיעור, הלך עם הבחור למגרש. סקר את הרחבה והשערים ואמר: "תורת ה' תמימה, מחכימת פתי. מצות ה' ברה, מאירת עינים. בכח התורה מצאתי דרך, איך להבקיע שלושים שערים בחצי שעה. תשעים, במשחק אחד!"

הנער לא האמין למשמע אזינו.

רבי שלום לקח מידיו את הכדור, התכופף והניחו לרגליו. אמר לו: "בעט!"

"מה?"

"בעט לשער, הבקע אותו!"

אתה תבעט, ואני אעמוד שם ואחזיר לך את הכדור. שער בכל דקה.

נו, למה אתה מחכה, למה אתה מתמהמה?"

"הרב", אמר נבוך, "שער כזה לא נחשב..."

"למה?" הגיע תורו של רבי שלום לתמוה.

"כי אין כאן שחקנים שיתקיפו וינסו למנוע ולחטוף את הכדור, ואין שוער בשער שינסה לזנק ולחסום את דרכו של הכדור. אין זו רבותא להבקיע שער ריק..."

"אה, הבנתי!"

כעת תבין גם אתה –

הלימוד מתוק מדבש. וכי רבותא היא לבוא לשיעור כשיש שעה פנויה ואין משחק כדורגל! הרבותא היא להתגבר על המניעה ולהבקיע את שערו של היצר הרע!"

וזה לעומת זה. אם בקבוצה האחת יש אחד עשר שחקנים, צריכים להיות כן גם בקבוצה השניה. וכל הגדול מחברו, צריך להיות יצרו גדול ממנו, כדי שתהיה לו רבותא לנצחו!

אך אומר לכם ע"פ משל לרופא העיר, שהיו כל בני העיר מחשיבים אותו למומחה גדול ברפואה, פעם אחת הכיר הרופא שהוא עצמו חולה במחלה גדולה וצריך רפואה, והרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, והוא ידע שבלמברג יש רופא גדול, שיוכל לרפאותו. אך עולה הון עתק להביא את הרופא מלמברג העיקר הגדולה עד למקום עיירתו והקטנה. מה עשה, מצא עצה לנפשו, כשעבר ברחוב ראה את עשירי העיר מטיילים ברחוב, הסתכל להם עמוק בעיניים ועשה פנים רציניות ואמר להם 'לפי הערכתי אתם צריכים רופא באופן דחוף', העשירים נבהלו ואמרו זה לזה, כפי הנראה שתינו משהו לא טוב. מה עשו העשירים, קראו לרופא המומחה הגדול מלמברג, הוא בדק אותם וראה שהם בריאים ושלמים, שאל אותם הרופא, מדוע קראתם אלי. אמרו לו העשירים, הלא פלוני הרופא הגדול אמר לנו כך. הלך המומחה אל הרופא ושאל אותו מדוע עשית כך? אמר לו הרופא, אומר לך האמת, מכיון שאני הוצרתי אליך באופן דחוף, ולא היה ביכולתי לקרוא לך לביתי, ולכן עשיתי בתחבולה וערמה שתבא לביתי. [כמובן שאסור לעשות כן, וממילא המעשה לא היה מעולם]

כך אמר מהרש"ק לעדנתו, עמדו וראו, אני רופא העיר אבל אני בעצמי צריך רפואה גדולה מאד, הרפואה היא התשובה. ואני מעורר אתכם תשובו בתשובה כדי לעורר את עצמי. כך אמר משה רבינו לבני ישראל, באמת עוררתי אתכם בתשובה כדי שאנו אשוב בתשובה.

(הגרמ"י רייזמן)

"החיים והטוב, המות והרע"

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, ובחרת בחיים" (דברים ל, טו-טז). אין ספק, התורה והמצוות הם חיים, "כי הוא חיך וארך ימיו" (דברים ל, כ). ברכות סא ע"ב, ומרבה תורה מרבה חיים (אבות פ"ב מ"ז), ועל עם הארץ אמרו שעל חייו לא חסו. על חיי אחרים לא כל שכן (פסחים מט ע"ב).

ידוע.

וכל תוספת בתורה היא דרגה אחרת של חיים, שעל כן "תלמיד שגלה [לעיר מקלט על שהרג בשוגג] מגלין רבו עמו, שנאמר: [ונס אל אחת הערים האלו] וחי" (דברים ד, מב), דאג לכך שיחיה" (מכות י ע"א). וכתב הריטב"א: ואף על פי שיש ישיבה בערי מקלט [מגלים אליו את רבו, לפי] שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד (עבודה זרה יג ע"א). ותוספת ההבנה שתהיה לו מרבו, היא דרגת חיים אחרת!

מובן אפוא: "ראה נתתי לפניך את החיים". כל תוספת בתורה ובמצוות היא תוספת בחיים.

ויש לנו לדעת שהוא הדין: "ואת המות". שדברים כפשוטם, ועברה היא מיתה רוחנית!

גמרא מפורשת היא, ומסתמכת על פסוק מפורש, והכל יודעים ואינו נותנים לב: "בכל יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו ומבקש להמיתו, שנאמר (תהלים לו, לב): צופה רשע לצדיק, ומבקש להמיתו" (סכה נב ע"א, קדושין ל ע"ב). להמיתו!

הסבא מקלם זצ"ל נכנס פעם להיכל ה"תלמוד תורה" בשעת סדר מוסר, ומצא את תלמידיו הגדולים לומדים מוסר בעיון מעמיק, בקול דממה דקה. התרגש וקרא: "וכי כך מתעמתים עם גולן שבא להרוג ולבזוז את כל הרכוש?!"

גם זו גמרא מפורשת (נדרים ט ע"ב): תניא, אמר שמעון הצדיק, מימי לא אכלתי מבשר אשם נזיר טמא, אלא אחד. שפעם בא נזיר מן הדרום, וראיתיו שהו איפה עינים וטוב רואי וקצוותיו סדורות לו תלתלים.

אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה [בתגלחת שבסוף ימי הנזירות].

אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי. הלכתי למלאות מים מן המעין, ונסתכלתי בבבואה שלי. ופחו עלי יצרי, ובקש לטרדני מן העולם. אמרתי לו: רשע, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה. העבודה [לשון שבועה] שאגלחך לשמים.

מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו. אמרתי לו: בני, כמוך ירבו נזורי נזירות בישראל, עליך הכתוב אומר: "איש כי יפליא לנדר נזיר להזיר לה" (במדבר ו, ב).

אני רואה בחורים מדקדקים במצוות, מביטים בראי לכוון מקום תפלין של ראש. ואין אחד מהם שיצרו פוחז עליו, אכשר דרא. מי מרגיש, חש וחושש שיצרו מבקש לאבדו מן העולם. מי צועק עליו: "רשע!" מי חש "כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך... והוא יורע עליך בחציו הממיתים, לשרשך מארץ החיים" ("חובות הלבבות", שער יחוד המעשה פרק ה)!

והרוחנו להבין פשט בגמרא (סכה נב ע"א): לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא מביא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר, ורשעים נדמה להם כחוט השערה. ואלו אלו בוכים. הצדיקים בוכים, איך יכלנו לכבוש הר כזה. והרשעים בוכים, איך לא יכלנו לכבוש את חוט השערה.

ולא מובן: מה באמת היצר הרע, הר או חוט השערה?

והתשובה מובנת: לרשעים הוא חוט שערה, כי גם יצרם הטוב הוא כחוט השערה, ויש להקטין עבודתם את להט היצר כדי לאפשר את ההתמודדות והבחירה. ולצדיקים, שיצרם הטוב כהר, גם היצר הרע כן, כדי לאפשר את בחירתם: "ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע", בשוה!

באים לפני אברכים, בני עליה מסולאים בפז, ממייתים עצמם באהלה של תורה ומתעלים ביראה, ונבוכים: היצר הרע מגיע ותוקף ככזו עצמה – ואינם מבינים שזו העדות וההוכחה והראיה לשגב מעלתם – שהרי זה לעומת זה עשה האלקים, "ובחרת בחיים"!

(והגדת)

הפרשה פותחת - אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל.

כותב הזוהר הקדוש – היום, זהו ראש השנה.

ממילא אם כתוב אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, הכוונה היא לראש השנה.

הזוהר הקדוש, מביא את זה בכמה מקומות – בספר איוב (א, ו) ויהי היום ויבאו בני האלקים להתייצב על-ה' ויבוא גם-השטן בתוכם...

(מלכים ב' ב', ד) ויהי היום ויבא שמה ויסר אל-העליה וישכב-שמה... אם כתוב כאן אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, הכוונה היא לראש השנה. כולנו נתייצב לדין, בראש השנה, כמו שכותב לנו ר' אמנון ממגנצא בפיוט שלו – "וכל בעלי עולם, יעברון לפניו כבני מירון".

לפני שניגש לדבר על הנושא שאנחנו רוצים לדבר בו היום, שזה ענין ראש השנה ועבודת השופר בראש השנה, נעמוד קודם כל על נושא בפרשת השבוע, נקודה קטנה, ולאחר מכן, נעבור לעסוק בענין ראש השנה.

אומר רש"י על הפסוק - והוא יהיה לך לאלקים. לפי שדבר לך ונשבע לאבותיך שלא להחליף את זרעם באמה אחרת, לכך הוא אוסר אתכם בשבועות הללו, שלא תקניטוהו אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם. עד כאן פרשתי לפי פשוטו של פרשה. ומדרש אגדה, למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפיסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קימים לפניו.

שואלים כל המפרשים, על דברי חז"ל האלה – לכאורה, משה עשה כאן דבר והיפוכו, הוא הפחיד את עם ישראל ב-צ"ח קללות, או עוד 49 קללות, בפרשת כי-תבוא, וביחד 147 קללות, ואחרי שעם ישראל נבהל, הוא אומר להם - הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה, אז אל תהיו בלחץ.

לכאורה, הדבר הזה לא מובן, אם אתה מעוניין להביא אותם לחרדה, אז למה אתה מרגיע אותם? זאת השאלה שכולם שואלים.

ישנו משל נפלא של המגיד מדובנא – משל למלך, שהיה לו בן חולה מאוד, והבן שלו שכב במיטה עם חום גבוה, קודח מחום, כבר לא אוכל כמה ימים, וכל הרופאים מנסים למצוא מה פשר המחלה, ולא מוצאים את הסיבה...

אומרים למלך – תשמע, יש רופא אחד באוסטריה, מומחה גדול, אולי תזמין אותה, והוא אולי ימצא מזור לבנך.

הזמין אותו המלך ואמר לו – תקבל כל סכום שתמצא, רק תרפא את הילד שלי.

הרופא מגיע, הוא בודק את הילד ואומר למלך – אדוני המלך, מצאתי את הבעיה של הבן שלך, יש לו דלקת בקיבה, הוא צריך להקיא את הדלקת הזאת, אחרת יצטרכו לפתוח את הבטן.. אין ברירה אחרת.. שואל אותו המלך – איך גורמים לכך, שהוא יוציא את הדלקת?

אמר לו הרופא – אם הוא יקיא כמה פעמים, אז ההקאה תוציא את המיצים של הקיבה, וזה יגרום לו להקיא את המוגלה.

אמר הרופא – ארשום לו כדורים, הוא יתחיל להקיא - פעם, פעמיים, שלוש.... עד שתצא מוגלה עם דם, ונדע שהוא התרפא.

אומר המלך לרופא – אדוני, הבן שלי לא לוקח כדורים, חוץ מכדורי פלאפל, הוא לא מכניס שום כדור לפה ☺

אם אתה רוצה, אתה יכל לתת לו בזריקות.

אמר הרופא – אין לזה זריקות. או סירופ או כדורים.
אמר לו המלך – לא זה ולא זה. בפה, הוא לא מכניס כדורים.
אמר לו הרופא – בסדר.... מוציא את הפנקס, ומתחיל לרשום מרשמים....

שואל אותו המלך – אדוני הרופא, למי אתה רושם את זה? למי זה הולך?

זה בשביל הבן שלך!

אדוני, לא שמעת שהבן שלי, לא בולע כדורים??
שמעתי, ואני רושם תרופות.

טוב... הוא מסיים לרשום ונותן למלך – קח, לך תשלח מישהו שיביא את התרופות.

הולך השליח, וחוזר מבית מרקחת, עם שתי סלים ותרופות.
הוא נכנס לחדר, והמלך מסתכל ושואל אותו – למי זה הבית מרקחת הנייד הזה?!

זה לבן שלך.

הבן שלי?? אין סיכוי, הוא אפילו כדורי מציצה לא לוקח, אין מה לדבר!

טוב שמעתי אותך... תן לעבוד... לוקח את הכדורים ומתחיל לכתוש אותם...

המלך מסתכל ולא מבין מה הולך כאן....

אחרי שגמר לכתוש חצי שקית, התחיל לפזר אותה מסביב לראש של החולה...

החולה נושם את הריח של האבקה... פתאום.... בעעעע.... התחיל להקיא...

יופי.... זה עובד...

לוקח עוד אבקה... עוד פעם מקיא... עוד אבקה... עוד פעם מקיא.... ככה עשר פעמים.

ב"ה יצאה המוגלה...

אמר לו הרופא למלך – אחרי שאמרת לי שהוא לא מוכן לקחת תרופות, הבנתי מה שאתה מדבר. אם הוא היה מוכן לקחת תרופות, יכלנו לפתור את זה בקופסה אחת, אבל אם הוא לא מוכן לקחת, אז אין ברירה, צריכים לכתוש לו הרבה תרופות.

אומר המגיד מדובנא – אם עם ישראל היתה בו יראה, לא היו צריכים את הקללות מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה

כשהקב"ה ראה שהם לא מפחדים, אז צריכים 98 קללות.

כשעם ישראל מפחד מזה, אמר להם הקב"ה – זה מה שרציתי. אם הייתם מפחדים בלי זה, לא היה צריך את כל הקללות. כל ה-147 קללות, צריכים כדי להביא אתכם למורא. זה היסוד!

באים רבותינו ואומרים - אתם נצבים היום כלכם – אחד הדרכים

להגיע לזכייה בדין, הוא זה שאדם מפחד מן הדין. אם אדם ניכנס שקט ושליו, ליום הדין, הוא מאחל לעצמו ברכה "שלום יהיה לי", הוא מאחל לעצמו, כתיבה וחתומה טובה.

"מה רע, שישים שנה לא השתנית, לא לטובה ולא לרעה, אז למה שיהיה לי יותר גרוע?"!

אומרת התורה - (דברים כט, יח) והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשורות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה – זה הדבר הכי גרוע שיכל להיות! {יט} לא יאבה ה' סלח לו...

ממילא, אחד הדברים שמסייעים לאדם לזכות בדין, זה כאשר אדם מפחד מיום הדין. עצם זה, זה מראה, שהוא יודע שיש כאן מלך, שיושב בדין, וגוזר, וכותב וחותם, וכולם כעוברים לפניו, אחד אחד. אי אפשר לשקר אותו, הקב"ה בוחן את הלב שלך, הוא יודע אם ההבטחה שלך, היא הבטחה. אם ההבטחה היא אמיתית וכנה באותו זמן, זהו יום הדין. ברגע שאדם בא עם מורא ופחד, ביום הדין, זה עצמו מהווה זכיה ביום הדין.

(ברוך שאמר)

"כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עבדנו בקרב הגויים אשר עברתם ותרואו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם, פן יש בכם איש או אישה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום"

מה היה שם בארץ מצרים? הלא בשנה האחרונה לפני צאתם הם נבדלו מהמצרים מאד. שנה שלימה היו עטופים בניסים ללא שעבוד, העלו אותם לשמים כביכול. ה' הכניס אותם לבית הספר השמימי, הכינו אותם לקראת

"פונה מעם השם". רק פונה מעט, אבל כאשר פונים מעט לצד וממשיכים ללכת באותה פניה הולכים עקום עוד ועוד (הולך ישר לכיוון העקום) "ללכת לעבוד את אלוהי הגויים האלה" ואם הולכים עוד "פן יש בכך שורש פורה ראש ולענה".

רק שורש לא צריך הרבה יותר - זורעים שורש בארץ, והוא חלילה צומח ופורה - עד שיכול לפרות ולרבות ולמלא את כל העולם בראש ולענה!
ואיך נכיר אם הוא כזה סוג של פורה ראש ולענה?!

"והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך", מה הפירוש "והתברך בלבבו"? הלב דופק לו בקרבו כאשר שומע את הקללות, אך הלב מברך אותו מנחם ומרגיע את עצמו בתוך עצמו: "שלום יהיה לי". מהיכן מגיעה ברכה וכיצד מגיעה? "כי רצונו בשרירות ליבי אלך".

"למען ספות הרוה את הצמאה" כבר תראו לבד את הפשט הנורא בדברי הרמב"ן ומי שהוא בעל נפש ייבהל ויחרד מדברי הרמב"ן, כי כבר אינני ראוי לומר דברים קשים כאלו בפניכם.

האדמו"ר ליד הנהר. למדנו כי הלב הוא עולם מלא, קר וחם, קשה וקל, לב פונה, הולך, פורה, מתברך בלבבו וכו', לבבו פונה היום וכו' וכו' הלב כביכול יש לו רגלים, ידיים, יש בו עמקים - עשרה עמקים! יש בו הכל. ואם הוא פונה לצדי הדרך, התזוזה הזו של הלב הולכת עוד ועוד עד שישנו רצון ללכת לעבוד את אלוהי הגויים האלה.

מספרים כי בעיצומו של החורף ברוסיה אחד האדמו"רים פסע ליד הנהר הגדול הקפוא, הוא נעמד והביט זמן ארוך. הסתכל הרהר והביט שוב. היו שם ילדים גויים שקצים ששיחקו על המים הקפואים, כמה מהם ציירו בקרח צורת שתי וערב הרבי המשיך להסתכל. התפלאו החסידים, והרבי הסביר להם את מחשבותיו מול הנהר הקפוא:

חשבתי לעצמי, מה קרה לנהר? ואיך הגיע עד הלום שהשקצים לאך מציירים שתי וערב על הקרח?

הנה. בסוף הקיץ הנהר זרם בשפף. כאשר התחיל להיות קריר מעט אנשים מיעטו לבוא, אך עדיין היו שרחצו בנהר - באו לשחות. חלף עוד שבוע שבועיים, מי שהכניס יד כבר הרגיש כי המים קרים ממש, ואז הנהר כבר שמש. לא היו רוחצים כלל אבל המים עדיין זרמו בכח. עוד שבועיים שלושה, המים כבר לא מפכים, אינם חיים, איטיים. השטף פסק. עוד שבוע, והנהר התכסה במין ברק דק על המים, כפור. אך עדיין הכל רואים מים, נהר, מים קרים. לאחר שבועיים, כבר היה קרח על רום המים, ועדיין אפשר לשבור את הקרח ולחדור למים שתחתיו זורמים. אח"כ השכבה העליונה נעשית עבה וקשה, עד שמכסה אותם קרח בגובה מטר או מטר וחצי. אפשר לפסוע על הנהר, לדרוך ולרוץ, ואז גם באים השקצים ומציירים שתי וערב. שתק הרבי וסיים:

"כך בדיוק התהליך בליבו של אדם".

"לבבו פונה היום" קרירות קלה מנשבת בליבו, לא מבחינים כלום. החברים, הידידים, לא רואים עליו כלום. והנה, חלילה, הקור גובר. עדיין הוא רחוק מאד מהשקצים, רק שהעיניים של הלב כבר רואות עקום. הקור של הלב הולך וגובר, מתקרב עוד ועוד, אט אט מתרחק, קר, קר. וי! עד שמגיע היום שיכולים לצייר על הלב... הוא קר קרח עד שהשקצים יכולים לחקוק בו צלב, וי, וי.

"לא יאבה ה' סלוח"

ועל כך ממשיך הכתוב "לא יאבה ה' סלוח לו" וקשה להמשיך את המשך דברי הכתוב "כי אז יעשן אף ה' וקנאתו וגו'".

אמר פעם הרבי שלי:

אדם יכנס לחנות של כלי עבודה, ברזל ומתכת ויבקש: תמכרו לי אפרסקים ותפוחים" וכי הוא בר דעת? כי הנכנס למקום לרכוש דבר עליו, לדעת אם כאן בכלל המקום למבוקשו. הגביה הרבי שלי את קולו: אנו באים לבית הכנסת לבקש סליחה מהקב"ה, נכנסים לחנות לבקש, ושמא כאן לא השעה ולא הזמן לבקש סליחה, מי אמר לך שמקבלים כאן סליחה, אולי אתה בכלל אלו שנאמר עליהם "לא יאבה ה' סלוח לו" נכנסת לכאן בטעות... אולי אתה!

כבר אמרתי, הלוואי שהיו מעוררים אותי ומדברים באוזני, והנה אני הוא האומר מוסר לפניכם, כואב לי, אך כבר התנצלתי שהכל מרבותי ולא מעצמי... ובזאת נסיים בדבר נפלא:

הנקודה הטהורה של היהודי

"מי כעמך ישראל!" דווקא כאן מגלים בפסוקים כי אין לנו את הכלים להעריך מה הוא לב של יהודי!

שהרי התורה עוסקת כאן ביהודי החושב "שלום יהיה לי" שמעתי את כל הקללות ולא נורא, "בשרירותי לבי אלך וכו'" קר קרח. ובכל זאת התורה סבורה שאם היא תאיים עליו ותזהירו "לא יאבה ה' סלוח לו" הוא יפחד. הוא יחזור בו, כי יותר אינו מסוגל. הוא מזדעזע מעצמו: "וכי לא תהיה לי סליחה מהקב"ה!?" עד כדי כך? אני מוכרח להשתנות ולעזוב את דרכי" בפנימיותו של היהודי טמונה יראת השמים הזו.

לדוגמא מהימים הללו, הנה חודשים רבים אנשים חושבים: שלום יהיה לנו וישנים בהבלי הזמן. לא רוצים לחשוב על משהו רע, אבל כאשר מגיעים ימי האלול או לקראת ראש השנה ויום כיפור, מתחילים לפחד. היכן היית עד

היציאה ביד רמה, בגילוי שכונה, ואח"כ קריעת ים סוף, ולאחר מכן קבלת התורה. משה רבינו מדבר לפני אותו דור המדבר, דור דעה, דור מקבלי התורה, אוכלי מן ההולכים עם ענני הכבוד וארון הקודש. בני הדור ההוא שהלכו אחרי ה' "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", דור כזה גבוה שלא היה כמותו מעולם.

ולהם הוא אומר "פן יש בכך שורש פורה ראש ולענה שלבבו פונה מעם ה'" מדוע אני חושש כך? אל תתמהו שאני חושש מאלו דברים (לאנשים גדולים כמוכם) כי אתם בעצמכם יודעים "את אשר ישתם בארץ מצרים", סוף כל סוף ישבנו בארץ מצרים וכן עברנו בקרב גויים אותן האומות שנתנה רשות לעבור בהן, ואז הרי ראייתם "את שיקוציהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עימהם". לכן אפשר לחשוש כי יש בכך שורש פורה ראש ולענה...
למדים אנו מה יכולה הסביבה הרעה לעשות לבני אדם.

שמעתי עוד מהרבי שלי וכן שמעתי מהרב מבריסק בסגנון שונה מעט - אבל אותם דברים ממש, וכה אמרו: "ותראו את שיקוציהם ואת גילוליהם עץ ואבן אשר עימהם".

ראיתם שיקוצים וגילולים - פוי. הם היו בעיניכם שקץ ומיאוס. אמת. כך בפעם הראשונה שראיתם.

בפעם השנייה הנוספת, שפגשתם בהם בשיקוצים, כבר לא היו בעיניכם שיקוף וגילול אלא כעץ ואבן "עץ ואבן אשר עימהם" כלומר? כלום. לא משוקץ ולא מכובד.

ובפעם השלישית, כבר נראו בעיניכם: "כסף וזהב"...

היינו שהתורה לא מציינת כאן שלושה סוגים של עבודה זרה - שיקוף וגילול, עץ ואבן, כסף וזהב, אלא הכוונה לאותה עבודה זרה עצמה במבטים שונים. בתחילה היא מאוסה. אט אט מתרגלים. עד שהיא נראית ככסף וזהב, הפלא ופלא.

שלוש פעמים בוונציה

נכון שיושבים כאן תלמידי חכמים מכובדים ומה שאני רוצה להמשיך עתה, לא כל כך ראוי לומר בפניכם, אבל בכל זאת כיון שזה מעשה שהיה איתי ממש, אולי כדאי להזכיר בקצרה (ואין בכך "חציף עלי מאן דמפרסם חטאיו"). אין חכם כבעל הנסיון. בשנת תשט"ז כאשר נסעתי לראשונה לחו"ל. הפלגנו באונייה על הים, נסיעה ממושכת.

באחד הימים בשעות הבוקר, אני מבחין כי הנוסעים רצים ועולים על גג האוניה - על הסיפון. יצאתי גם אני אחריהם, כמעט כולם עלו ובידם משקפות, היו כאלו גם עם פוטו (מצלמות) עמדו ליד הגדר, הסתכלו, הביטו ואפילו מחאו פנים: "הנה! הנה!".

הסתכלתי גם אני וראיתי את וונציה:

בתים על הים. ומסביבם מים מלוכלכים. כאשר כל עשרים וחמש מטר הבחנתי כי מתנוסס שתי וערב. שיקוצים וגילולים. העיר ונציה.

לאחר אותה נסיעה כתבתי לחבר שלי מכתב בו ציינתי, כיצד עמדתי על הסיפון וממש לא הבנתי מה כל כך מתפעלים, נכון, כבר שמעתי כי ישנה עיר ונציה על המים, והנה גם ראיתי, ומה זה בסך הכל? מים מלוכלכים, צלמים ובתים כמו שיש בכל העולם, אלא שהבית אינו על היבשה מכל צדדיו אלא על קו המים. במקום כביש ומדרכה, ישנה סירה. וכי לא ראינו סירות מימינו? מה מתפעלים כל כך?!

כששבתי מחו"ל באותה נסיעה חזור, שוב הכל רצו, עלו על הסיפון. אם כולם רצים, אדם חושב לעצמו (בתת הכרה) כנראה שבכל זאת זה דבר מעניין במיוחד, עליתי גם אני, ומה ראיתי? בתים לבנים, וחשבתי לעצמי "מעניין, איך באמת הם עומדים על המים?" אך מיד הוספתי להרהר "טוב, נו, בסך הכל זה לא כלום. סך הכל דבר פשוט. בנו בתים על גבול המים", כך ממש חשבתי.

תשמעו, בפעם השלישית שהזדמן לי לחלוף בניסיעה על יד ונציה, היה זה לאחר כשלוש שנים, ממש כמו שאני אומר לכם, עליתי על סיפון האוניה אימצתי את העין לראות, ואפילו ביקשתי מאחד הנוסעים שיתן לי את המשקפת לראות בה... "כסף וזהב אשר עמהם" נורא ונפלא.

ואיך הגדולים הללו כבר ראו את הכל בתוך התורה, את כוחות הנפש של עיני האדם וליבו!

ולפיכך אמר להם הקב"ה, כביכול, אל תתרעמו שאני אומר פן יש בכך "איש או אשה". כי בתחילה געלה נפשכם מהשיקוצים אבל במשך הזמן חלילה מתרגלים.

ונבאר את המשך הפסוקים:

בתחילה "איש" אחד. אח"כ מהאיש נעשתה "משפחה" ומהם "או שבט" - שבט שלם "אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוקים". איך מאיש אחד נדיה משפחה או שבט? כבר אמרתי לכם פעם מה שמעתי מרבה של ירושלים הרב דושינסקי זצ"ל: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" אחר שכבר ראיתם אחרי שחשב על עבודה זרה - לא תתורו אחרי עיניכם וראיתם, די, די, אל תמשיכו אחרי הראיה לתור ולעסוק במה שתרתם וחשבתם בלב ובעין. אבל כאשר כן ממשיכים, הסובבים שואלים נו, מה ראית? מה שמעת? הוא מספר ועוסק בכך - מאיש אחד, הדבר מתפשט הלאה למשפחה וכו'.

המחשבה השניה שהתעוררה בו היתה: כמה ישמחו ילדיו הקטנים למראה התוכי. ללא היסוס, אסף דניאל בידו את התוכי התשוש, ולקחו לביתו.

לאחר מספר ימי טיפול מסור בבית משפחת אלחנן, התחזק התוכי, ולקראת סוף השבוע שב לקרקר במלוא הבטחון. חלפו שבועיים נוספים, והוא החל "לדבר".

בוקר אחד, החל התוכי קורא בקול: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!" נתנאל לא האמין למשמע אזניו. הוא עצר על מקומו. האמנם קראה הציפור קריאת שמע? שאל את עצמו. לאחר מספר דקות קיבל את תשובתו. התוכי שב על דבריו. ובכן, הוא לא טעה! הציפור אמנם קראה קריאת שמע!

לאחר שלושה ימים של קריאות אלו, הרגיש נתנאל שהוא המום. "אלישבע", פנה לאשתו, "האם חשבת על כך שאפילו אני לא קורא קריאת שמע – והנה לפני יצור – ציפור – הקוראת קריאת שמע כל יום?" נתנאל לא יכול היה להרגע. למרות שלא היה דתי, ומעולם לא היה דתי, ידע מספיק כדי להכיר את מילות קריאת שמע. והמחשבה שציפור אומרת אותן הטרידה אותו ולא נתנה לו מנוח. לבסוף, אמר לאלישבע שהוא חושב להתפלל שחורית בבית הכנסת המקומי, כדי לומר קריאת שמע בבוקר. (לעתים השתתף בתפילות, וכך ידע שקריאת שמע נאמרת בכל יום.)

להפתעתו, לא רק שאלישבע הסכימה לכך, היא בהחלט עודדה אותו. "כמובן שעליך ללכת!" אמרה, "התוכי יכול לומר 'שמע' בבית, אבל רק יהודי יכול לכת לבית הכנסת"

ואמנם, נתנאל הלך לבית הכנסת, והרגיש שם כל כך טוב, עד שהחליט לשוב למחרת.

תוך זמן קצר, הפך לאחר מן התפילות הקבועים במנין של הבוקר. לבסוף, החל נתנאל להרגיש מבוכה כאשר הסיר את הכיפה מעל ראשו בתום התפילה, לאחר צאתו מבית הכנסת. יום אחד השאיר אותה על ראשו, ושוב – להפתעתו – ביטאה אלישבע את הסכמתה.

וכך, בהדרגה, החליטו השניים לסעוד סעודת ליל שבת עם המשפחה, כולל נרות דולקים וקידוש. מנהג זה הוביל אותם לרצות לשמור שבת כהלכתה, ולבסוף להרחבת ידיעותיהם ביהדות.

צמאונם לדעת עוד ועוד הביא את משפחת אלחנן לסמינר של "ערכים" לזוגות צעירים. עבורם, חיזק הסמינר את המחויבות אותה חשו עוד קודם לכן. בסמינר הושמעו הרצאות שונות מפי צוות "ערכים", וכן התקיימו סדנאות שונות, אותן ניהלו מתנדבים מקומיים. אחד מהם היה דניאל אביי.

במהלך ההפסקה הקצרה, הסתובב דניאל בין המשתתפים וערך היכרות קצרה איתם. הוא הציג עצמו בפני כל אחד, וכאשר נתקל במישהו מן הסביבה, הזכיר את התוכי שנעלם לו. "האם ראית במקרה תוכי ירוק? לפני מספר חודשים נאבד לי..."

כאשר שמע נתנאל את דניאל שואל אנשים על התוכי, הבין מיד שבודאי זהו התוכי החדש "שלו". הוא לא אמר לדניאל דבר, משום שלא רצה להחזירו, אך יחד עם זאת בירר והשיג את שמו וכתובתו של דניאל.

למחרת, שוחח נתנאל עם רב בית הכנסת שבשכונתו. "כבוד הרב, האם עלי להחזיר את התוכי? כולנו מחבבים אותו כל כך, ואשתי ואני קשורים אליו במיוחד, משום שדרכנו מצאנו אתה דרך חזרה ליהדות".

הרב התיישב והסביר לו באורך רוח כי השבת אבידה הינה מצווה גדולה מן התורה (דברים כב: א-ג). "בתקופה זו הנך לומד ומתחזק בקיום המצוות, ולכן" הטעים הרב, "עליך להתייחס לכך כהזדמנות נפלאה לקיים מצוה חדשה.

בנוסף לכך", הוסיף הרב ואמר, "ציפור זו היא שהביאה לכך שכל בני משפחתך חזרו בתשובה. האמנם אין זה מן הצדק שתקיימו את מה שהתורה מלמדת אתכם, ותשיבו את התוכי לבעליו החוקיים?"

נתנאל הסכים. למחרת, הביא את התוכי לדניאל, והסביר לו את השתלשלות העניינים.

דניאל שמח מאוד על כך שהתוכי והשב לו, אך יותר מכך שמח כאשר נודע לו מה הספיק התוכי שלו לבצע בתקופת היעדרו.

"ידעתי שזה רעיון טוב ללמד את התוכי שלי קריאת שמע", אמר לנתנאל בסיפוק, "אך מעולם לא חלמתי עד כמה טוב הוא הרעיון!"

(לאור הנר)

כך דרכו של היצור הרע

"ואם יפנה לבבך ולא תשמע, ונדחת והשתחווית לאלהים אחרים, ועבדתם" (דברים ל, יז), פרש רבנו יצחק קארו זצ"ל [דור מן ה"בית יוסף" זצ"ל] שעברה גוררת עברה (אבות מ"ד מ"ב), ומפנית לבבך, שלא תשמע לדברי התורה, תתן מקום ליצר הרע להדיחך. ובודאי ידיחך, כי התבלין שבראתי ליצר הרע הוא התורה (קדושין ע"ב), כמו שאמרנו: אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נמוח ואם ברזל הוא מתפוצץ (סכה נב

היום? עד היום פשוט לא חשבתי על סליחה ומחילה, אבל כאשר מבקשים מה' שיאמר לנו סלחתי, חוששים: מי יודע אולי אין לי סליחה, ופחדים.

נפלא מאד. גיוואלדיג.

אמרנו מי כעמך ישראל! אני יכול לספר לכם עובדה שעדיין מצלצלת באזני למרות שחלפו מאז שבע עשרה שנה (בתשכ"א) כשראיתי איך אפילו רשעים שבך יש בהם ריח יהודים!

בליל יום הכיפורים הלכנו יחד בחזרה מהתפילה, מיישיבת חברון - לשערי חסד.

היה שקט ברחוב. אתם יודעים כי השקט שורר ברחובות בליל יום כיפור, זהו לילה כמעט יחיד מכל לילות השנה. הקב"ה שולח לעולמנו יום כזה מלא השפעה של קדושה, אך הנה כאשר הגענו לא רחוק מכיכר הדוידקה, שמענו שירה שבאה מרחוק. שרים?! מי שר? ועוד שירה בתערובת!?

פסענו הלאה בדרכנו דרך מחנה יהודה, לכיוון שערי חסד, והתקרבנו למקור השירה, שומעים את השירה: "מה נשתנה הלילה הזה?" אחד שר וכולם אחריו:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים שתי כיכרות והלילה הזה איננו אוכלים כלל?"

כי היום - יום הכיפורים."

שבכל הלילות אנו רוקדים והלילה לא?

"כי יום כיפורים היום". כך המשיכו לפרט חטאים ועונות שהלילה הזה, לא. "כי יום הכיפורים". אחד שר והכל אחריו בשיר ובזמר...

בתחילה נדהמתי, אבל ברגעים שאח"כ אמרתי לעצמי: ריבונו של עולם, כזה כל נדרי אצל כאלו עמי הארצות - שווה משהו בכל זאת. הם הרי בורים שאינם יודעים מאומה ועם זאת יום הכיפורים שווה בליבם - כל נדרי הלזה גם כן עולה לפני כסא הכבוד, כי בוודאי שגם את אלו הקב"ה לא יעזוב - "כי לא ידח ממנו נידח" אף הם אולי יזכו ל"ושבת עד ה' אלוהיך!" אם יהודי נאחז אפילו במשהו קל ביותר - בפירור. "אם יהיה בקצה השמים משם יקבצך ומשם יקחך" את אותו לב של יהודים אלו. ה' רואה.

שנזכה! שנתקרב לה' לתשובה שלימה וגאולה קרובה. "ושבת עד ה' אלוהיך

ושמעת בקולו".

(להגיד)

"ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו" (ל א)

לפעמים הקב"ה מאיר לאדם את דרכו אפילו על ידי בעלי חיים!

בספר "עיני ה'" מספר הרב ד"ר מאיר וינקלר סיפור מדהים בענין זה:

דניאל אביר מתגורר באחד מפרוורי העיר בני ברק. חזית הבנין שלו פונה לעבר העיר המאוכלסת בצפיפות, אולם מאחורי הבנין משתרע שדה פתוח, רחב ידיים. דניאל אוהב את מיקומו של ביתו, המשלב את היתרונות הטמונים במגורים בקרב קהילה דתית גדולה, יחד עם המרחבים של השדות הסמוכים. אחת הסיבות לכך שדניאל מעדיף את המרחבים הללו, היא שהם נוחים לו ולחית המחמד שלו. דניאל לא מגדל בביתו כלב או חתול. יש לו תוכי גדול, ירוק כנף ופטטון! אמנם, בדרך כלל לא תמצאו חיות מחמד בבתים דתיים, ובודאי שלא תוכים, אולם דניאל אוהב ציפורים מכל הסוגים. וכאשר מתגוררים בבית בקצה העיר, פחות אנשים עלולים להיות מטרדים מפרצי הקרקורים הרעשניים, התוקפים את התוכי לפעמים.

כאשר רכש דניאל את התוכי שלו, הוא החליט ללמדו מלים או ביטויים שיתאימו לסביבה הדתית בה הוא גר. לאחר אילוף ממושך וסבלני, למד התוכי לומר "גוט שאבעס" ו"שמע ישראל", ובתשובה לשאלה: "מה שלומך?" היה משיב: "ברוך ה'!"

מדי פעם הוטרדו אמנם, שכניו של דניאל מקרקוריו של תוכי, אולם ההנאה שנגרמה לילדי השכונה מן הציפור המשעשעת, פיצתה אותם על המהומה והרעש.

יום אחד, עלה דניאל על גג ביתו, לבדוק את דוד השמש שלו. זרם המים נחלש לאחורונה, ודניאל רצה לחסוך את התשלום לטכנאי, והחליט לנסות ולתקן את התקלה בעצמו.

הוא עמד על הגג, והתוכי יושב על כתפו כרגיל. בעוד התוכי מקרקע בקול: "ברוך ה'! גוט שאבעס! שמע ישראל!" ניגש דניאל לביצוע מלאכת התיקון, בשיטת "עשה זאת בעצמך".

בעוד הוא מתעסק עם צינורות המים, פרץ לפתע זרם מים רותחים, והקפיצו לאחור.

הוא אמנם היה רזיז דיו כדי להינצל מכוויות, אולם התוכי נבהל כהוגן, והתעופף הרחק מן המקום. במרחק של קילומטר וחצי בערך, במגרש כדור גל שומם, צנח התוכי, המום ומטושטש.

באותה עת, פסע לו נתנאל אלחנן לצד המגרש, כאשר הבחין לפתע בערימת נוצות בצבע ירוק עז. הוא התקרב כדי לבדוק במה מדובר, ונדהם למראה התוכי, שהיה אמנם חי, אך חלש מאד. נתנאל הוא אדם עדין וחובב טבע מטבעו, ומיד החליט לקחת את התוכי לביתו, ולטפל בו עד שיתחזק.

ע"ב, ואתה פנית לבבך מלשמוע, ידיחך. "ונדחת" מעט, ותבוא לבסוף להשתחוות לעבודה זרה ולעבדה.

ועל כיוצא בזה אמרו (שבת קה ע"ב) שהמקור בגדיו והמשבר כליו והמפור מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שכן דרכו של היצר הרע, היום אומר לך עשה כך ולמחר אומר לך עשה כך עד שאומר לך עבוד עבודה זרה והולך ועובד.

והוא על הדרך: "כי יסיף על חטאת פשע" (איוב לד, לו) ופסוק: "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא יט, יז) [שדרשוהו: אפילו מאה פעמים (ערכין טז ע"ב). ובאורו שאם תראהו עובר עברה קלה, דע שיגיע ממנה לחמורה יותר, ותוצרך להוכיחו שוב ושוב], ופסוק: "הוי משכי העון [בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה" (ישעיה ה, יח), שדרשוהו (סכה נב ע"ב) שיצר הרע דומה בתחלתו לחוט של עכביש, ולבסוף לכבל עבה של עגלה]. עד כאן דבריו.

ואספר – המתיחות בין גרמניה לפולניה גאתה בערב מלחמת העולם השנייה. גרמניה דרשה את העיר דאנציג, שהיתה מובלעת פולנית בתוך גרמניה. מוקפת משלוש רוחותיה. פולניה סרבה. אנגליה וצרפת עמדו לצדה. גרמניה הציבה אולטימטום. מי יודע מה ילד יום. היטלר האשים כדרכו את היהודים שהם מחרחרי המלחמה והם המסיתים את הפולנים, ולפולנים הרי לא חסרה שנאת היהודים גם בלעדיו –

הכלל, ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, נגש אלי. אמר: "אין לחם, ואם אין קמח אין תורה. המאפיות היהודיות הבטיחו לספק לחם לישיבה, אבל אני יכול לשלוח בחורים להביאו, כי הגויים עלולים לעשות כעת שפטים ביהודי שריאה ברחוב. אתה נמוך, ויכול להתחזות כנער צעיר ולא יגעו בך לרעה. לך אל המאפיה היהודית, ותבקש שימלאו שקך בלחם, כהבטחתם." יצאתי לדרך, וניתן היה לחוש את המתח באויר. שאלתי גוי עובר אורח מה הענין, ואמר: "בכרך המרכזית מעבר ברמקול נאומו של נשיא פולין, תשובתו להיטלר. בעוד חמש דקות יתחיל השדור, וכולם מתוחים –

האם הנשיא הפולני יקבל את האולטימטום הגרמני וסכנת המלחמה תחלוף, או שידחה את הדרישה למסור את דאנציג.

הכל נהרו לכרך, ונסחפתי גם אני. וברמקול נשמע קולו של הנשיא: "אזרחים יקרים! הקנצלר הגרמני דורש את דאנציג, ואם לאו מאיים הוא במלחמה. ויודע אני מה פשרה של מלחמה. מחיר דמים, תרתי משמע.

אילו משוכנע הייתי שדאנציג היא כל מבוקשו, הייתי מסורה. יש לנו עיר נמל חלופית. אבל יודע אני שאינו יודע שבעה. הוא רוצה את ורשה, דאנציג זו רק התחלה. כבר ימצא את האמתלה. אז מדוע נותר ונותר ולבסוף נלחם על עיר הבירה – נלחם כבר עתה!"

היה זה הנאום שבו החלה המלחמה.

המאפיה היתה שגורה, כי בעליה הלכו לשמוע את הנאום הגורלי. להשאיר ברחוב היה מסוכן, ושבתי לישיבה בידים ריקות.

בידים ריקות? לאו דוקא –

אמרתי: לחם לא מצאתי, אבל כתחליף הבאתי שיחה מוסרית!"

"שיחה מוסרית? היכן שמעת אותה, וממי?"

בכרך, בשדור חי, מנשיא פולין!"

צחקו, אבל הייתי רציני. הלא היצר הרע בא בדרישות צנועות. דאנציג, בסך הכל. אבל החכם עיניו בראשו, ויודע שהיום אומר לו עשה כך ומחר עשה כך עד שאומר לך ועבוד עבודה זרה, עד שהמערכה נטשת על ורשה.

וכבר אמרתי, שעל כן נאמר: "לפתח, חטאת רביץ" (בראשית ד, ז). רובץ הוא, אבל אם יפתחו בפניו את הפתח, ירחיבו ויכבוש הכל. וכמו שמצינו באלישע בן אבויה, אדם גדול שהתנפץ כליל. ושאלו בגמרא מה היתה תחלתו. וגלו שספרי מינים נשרו מחיקו וזמר יוני נשמע מפיו. ודאי שעין בהם כדי לדעת מה להשיב, והזמר היוני היה פשוט קליט ומשמח. וברש"י, שהיה עליו להמנע משום אבלות בית המקדש. וזה כבר "פתח" שעלול להביא בקצוץ בנטיעות חלילה!

כך פרשו בנובהרדוק את דברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ב) שיכול כל אדם להיות צדיק כמשה או רשע כירבעם בן נבט, שגם צדיק כמשה עלול להדרדר עד לתהום ירבעם בן נבט. שהיר ירבעם עצמו תורתו אין בה דופי (סנהדרין קב ע"א), ולאן הדרדר!

וזהו שאמר (סכה נב ע"א) שהיצר הרע נדמה לרשעים כחוט השערה, ולצדיקים כהר. ומה הוא באמת? כחוט השערה הוא. מבקש לפרוץ פרצה כחוט השערה, אבל החכם עיניו בראשו ורואה את הנולד, שפרצה זו תתרחב כהר, ונמנע מלפרוץ אף כחוט השערה!

עכשיו כדאי להזכיר שוב את הספור מן הגמרא (נדרים ט ע"ב). הזכרנוהו לעיל (במאמר: החיים והטוב) ועמדנו בו על נקודה אחת. נעמוד עתה על נקודה נוספת.

אמר שמעון הצדיק: פעם אחת בא נזיר מן הדרום, יפה עינים וטוב רואי וקוצותיו סדורות לו תלתלים, והנזיר חייב לגלח שערותיו במלאות נזירותו. אמרתי לו: "בני, מה ראית להשחית שערך זה הנאה?"

אמר לי: "רועה הייתי לאבא בעירי, והלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבואה שלי, ופחז עלי יציר, ובקש לטרדני מן העולם. אמרתי לו: רשע, למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במה שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, הריני נודר שאגלחך לשמים!"

מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו. אמרתי לו: "בני, כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל!"

ואיני מבין – רואה נערים רבים המחמירים ומביטים בראי לראות אם התפילין בין עיניהם ולמעלה מעקרי השערות, ומעולם לא שמעתי צרחת: "רשע! מבקש אתה לטרדני מן העולם!"

ובצדק כי מה רואים הם, בסך הכל? פרצוף מוכר, נאה למדי –

ממה הזדעזעו אותו נזיר? ראה בבואתו, התגאה בשערו, אז מה? אבל היה חכם הרואה את הנולד, והבין שניצוץ גאווה זה עלול להתלהט ללהבה אם לא יכבהו מיד, ומ"פתח" צר זה עלול הוא להטרד מן העולם – ונחרד!

(והגדת)

ושבת עד ה' אלקיך

היום הילולת החפץ חיים רבינו ישראל מאיר הכהן ב"ר אריה זאב זצ"ל ונזכיר מה ששמעתי מרבי דוד פוברסקי זצ"ל בשם החפץ חיים שפעם אחת ישוב בחודש אלול בהתבוננות עמוקה, וכשנתעורר מהמחשבות אמר ע"פ המדרש 'התנערי מעפר קומי' אמר רב אחא כהדא תרנגולתא דמנערא אגפא מן קטמא. כשהתרנגולת מחפשת אוכל, היא נכנסת בתוך העפר והאפר, לחפש תולעים וכו', ומתלכלכים כל נוצותיה, ואם היו רוצים לנקות את הנוצות הרבים שלה, כמעט בלתי אפשרי להרים כל נוצה ולנקות בין נוצה לנוצה, ומתחת לכל נוצה, כמעט בלתי אפשרי רק עם מכות קשות שאז תהיה טריפה כמרוטת לחי, אך כשהתרנגולת רוצה להתנקות היא עושה את זה ברגע אחד, היא מתרוממת ומתנערת מעפר, ברגע אחד כל הלכלוך נופל. אם היינו צריכים לנקותה בעצמינו, זה היה כמעט בלתי אפשרי.

זה שאמר רב אחא, כהדא תרנגולתא, ברגע אחד מתנערת ומתלבנת. זה שאמר לנו הנביא שעדיף שאנחנו נתנער בעצמינו ונטהר מעשינו, כי ה' ירחם אם נחכה שהקב"ה יטהר אותנו, הרי כבר קראנו בשבת פ' כי תבא, בקדחת ובמגערת ובמהומה, משוגע ולב רגז רח"ל, שזה כואב מאד, כמעט לא יוצאים מזה חי, כולי האי ואולי נשוב בתשובה, אך כשאנחנו נתנער בעצמינו ברגע אחד, יצאנו מרע לטוב כהרף עין.

והנה חלקו הראשונים מתי קבלנו חומש דברים, דעת הרמב"ן שכבר שמע זאת משה רבינו בהר סיני, אך לנו אמר את החומש הזה רק בשנת הארבעים במדבר, אך דעת הרדב"ז שמה רבינו לא היה כובש את נבואתו, אם אמר לנו עכשיו, סימן שקיבל עכשיו את הנבואה הזאת. (וצ"ע ליישב דברי רש"י בפי' בהר).

והנה מצות התשובה נאמרה בפרשתן פרשת נצבים, ארבעים שנה לא ידעו שיכולים לשוב בתשובה, ופי' הח"ח, אתם נצבים היום כולכם, פרש"י כשאמר משה צ"ח קללות, נתכרכמו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו. לכן אמר להם משה אתם נצבים היום כולכם, הנה אלמד אותכם כעת מצות התשובה, שיכולים לשוב להשיב"ת בלי קללות ובלתי מכות, לא מגערת ולא משוגע ולא לב רגע, רק 'השיבו וחיו'. 'ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולי', וכמו התרנגולת שמתנערת ברגע אחד ומתטהרת.

כמו שאמר הח"ח לומר לבני ישראל 'תשובה אינה דוב', כמו שאמר לנו משה רבינו בפרשתן על מצות התשובה, 'לא בשמים היא, לא מעבר לים היא, כי קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו' בפין היינו לומר חטאתי עויתי ופשעתי, בלבבך הוא החרטה, ולעשותו הוא קבלה מכאן ולהבא. כל מצות התשובה לוקח חמש שניות. וזה מצות עשה.

וכתוב בדרשת חת"ס ובספה"ק שזהו החילוק בין ר"ה ליוה"כ, כי ביוה"כ נכנסים בין הנוצות ומחפשים על חטא על חטא וכו', אך בר"ה לא מפרטים חטאותינו, אלא תשובות התרנגולת, מתנערים ואנו לבנים לגמרי. נכנסים לדרך חדשה. ואפי' ביוה"כ כבר אמר החידושי הרי"ם שיאמרו על חטא במהירות גדולה, והעיקר הוא 'אתה הוא מלך אל חי וקים', שאדם מתנער ואומר, מי בלבב אותי כל השנה, היצר הרע, הרי יש לך מלך העולם, ואני מקבל עול מלכותו בהתחדשות. אך לא ידקדק בשחרות על חטא, רק להתנהג כמו ההוא התרנגולת.

תיכף אח"כ לקיים 'לבשי בגדי תפארתך עמי' כי צריך לרחוץ עצמו בסבון לגרד את הלכלוך שעסק איתו לנקותו, אך כשהתרנגולת מתנערת ברגע אחד מכל העפר, יכולה ללבוש כתר ולבוש נקי, כי ברגע אחד יצאה משחרות ללובן. וכן אמר המשורר רבי שלמה אלקבץ, התנערי מעפר קומי, ותיכף ומיד 'לבשי בגדי תפארתך עמי' ועי"ז יבא משיח 'קרבא אל נפשי גאלה'.

כי אם שבים בתשובה ע"י יסורים וקללות ח"ו, הרי לוקח הרבה זמן עד שמתקרבת הגאולה, יש שם ללכוך רב, אך כשמתנערים, קרבא אל נפשי גאלה, ברגע אחד יוכל לבא משיח צדקנו ברחמים.

(הגרמ"י רייזמן)

"את לבבך ואת לבב זרעך" (ל' ו')

'את לבבך ואת לבב' ראשי תיבות אלול. אחת הבעיות הגדולות שלנו בחודש אלול מוצאת את ביטוייה בבלבול הגדול השורר אצל יהודים רבים ובהם בני עליה, בכל מה שקשור לענין התשובה באלול.

יש כאלה שבימי בחרותם קיבלו על עצמם קבלות רבות, ולאחר כמה שנים – משראו שהם אינם מצליחים לאחוז בהן, נטשו את הכל, והתייאשו מעצמם. הם ממשיכים לשהות בין כתלי בית המדרש, ממשיכים להימנות על המתמידים הגדולים, אבל יראתם מהם והלאה. וכל זאת משום שלא ידעו לאחוז בדרגה האמיתית שלהם, ולווסת את הקבלות על פיה. כתוצאה מכך נוצר בקרבם בלבול עצום, עד שהם לא יודעים כלל מה היא התשובה האמיתית המתאימה להם,

מהיכן להתחיל, ובמה לסיים; וממילא, כאשר מגיעה נקודת המבחן, הם מתייאשים ומשליכים את הכל מאחורי גוּם.

בתחילה הם ביקשו להשתלט על הכל, וקיוו שבתוך זמן קצר תהיה בידם אפשרות להעפיל אל הפסגה הגבוהה ביותר. אולם כאשר גילו שאין הדבר עולה בידם, והמשימה אינה כה פשוטה כפי שחשבו, לא עבדו על פי 'כללים מסודרים', ואיבדו את הכל.

משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה בעל חוב גדול, ועשרות בעלי חובות התדפקו על דלתותיו יומם ולילה ושטרות החוב בידיהם, ותבעו ממנו להשיב את הכסף המגיע להם. והוא, היה בידו להחזיר רק לכמה בודדים. מרוב הדפיקות בדלת, לא ידע כבר האיש את עצמו, וביקש להשליך הכל, ולברוח אל מעבר לים. עד שבא יהודי חכם ודיבר על ליבו, באומר 'אם תברח - ישיגוך בעלי החובות גם בחו"ל', וממילא לא תרוויח מאומה'.

ישב האדם החכם ההוא, ולקח דף ועט, ורשם את כל החובות שהוטלו על גבו של חבריו, אחד לאחד.

ויהי כאשר תמה הרשימה, פנה אל בעל החוב, ויאמר לו: בוא ונעשה סדר ברשימה זו, מה הוא החוב הדחוף ביותר, ואת מי אפשר 'להזיז' לחודשים הבאים. הוא שכנע גם את הנושים שרק בצורה כזו יש להם סיכוי לקבל אי פעם את כספם, ולכן מוטב יהיה לו ימתנו תקופת מה, עד להתאוששותו של בעל החוב, ואז יוכלו גם הם ליהנות מהחזרת החוב.

זו העצה היעוצה למי שהתבלבל ואינו יודע במה להתחיל בענין התשובה בחודש אלו, עד שמרוב בלבול הוא זורק את הכל. ראשית, הוא צריך לדעת שאין זה המקום ואין זה הסימן להתייאש, כמו שמובא ב'שער הצינון' (סימן תרכ"ב): "כי האדם חושב כמה פעמים לייאש א"ע שאין יכול לתקן בשום אופן, וע"כ יתנהג תמיד באופן אחד, ואם יגזור עליו הקב"ה למות, ימות. אבל טעות הוא, שסוף דבר יהיה כל מה שהקב"ה רוצה מנפשו שיתקן, מוכרח הוא לתקן, ויבא עוד פעם ופעמיים לעו"ז, ובעל כרחו יוכרח לתקן. "וא"כ למה לו כל העמל, למות ולסבול חיבוט הקבר, ושאר צרות, ולחזור עוד הפעם. "וראיה מייונה, שהקב"ה רצה מאתו שילך וינבא, והוא מיאן בזה, ונס לים, מקום שלא ישרה עליו עוד השכינה לנבאות, כידוע. וראינו שנטבע בים ונבלע בדג, והיה שם במעיו כמה ימים, ולפי הנראה בודאי לא יכלו להתקיים דברי הש"י, ומ"מ ראינו שסוף דבר היה שרצון הש"י נתקיים, וילך וינבא. "כן הוא האדם בעניניו, וזוה שאמרנו באבות ואל יבטיחך יצרן שהשאול בית מנוס לך שעל כרחך אתה נוצר וכו'". עכ"ל דבריו הנפלאים של החפץ חיים ב'שער הצינון'.

הצעזע השני שבו יש לנקוט, הוא, לעשות את חשבון נפשו על ידי שירשום לעצמו את כל החטאים שעשה, ובתחילה ירשום הכל, בלי סדר מסוים, כל מה שנראה לו שצריך תיקון, וכל דבר המעיק עליו, ולא יבהל מהרשימה הגדולה. אחת הדרכים המובילות באופן ישיר אל התשובה היא ההליכה בדרכי הענווה. אדם שאינו מתגאה ואינו מתפאר על אחרים, שערי התשובה פתוחים בפניו.

וכבר המליצו ואמרו על כך, שהמילה 'אלול', מכילה את המילים 'לא' ו'לו', ללמדנו שאם תהיה 'לא' כלומר שלא תאחז מעצמך יותר מדי, אזי תהיה שייך 'לו', להש"י. וכמה שתהיה יותר 'לא' תהיה יותר שייך 'לו'.

הענווה מביאה את האדם למציאת חן בעיני אלוקים ואדם.

סבי ע"ה ר' אברהם יעקב בולימובסקי ז"ל, היה נוהג לספר לי פעמים רבות בימי ילדותי מעשה שהיה בימיו של רבי בונם מפשיסחא, והדברים עשו עלי רושם רב. וכך סיפר: בפשיסחא גר יהודי שהתפרסם בחייט מוכשר, וכמי שמוציא בגדים נאים מתחת ידיו. רבים מאנשי הקהילה היהודית וגם בכירי האצולה מבין הגויים הזמינו אצלו חליפות, והכל יצאו מרוצים, ושיבחו את מעשי ידיו של החייט היהודי.

יום אחד חזר הפריץ מביקור ממושך במדינות זרות, והביא משם בד יקר ערך, ועז היה חפצו לתפור מבד זה חליפה יוקרתית, בה יופיע רק באירועים חגיגיים. יועציו אמרו לו שכדאי להזמין אליו את החייט היהודי, שאין כמוהו בכל האיזור מי שיידע להפיק את המירב והמיטב מהבד היקר. שמע האציל לעצתם, והזמין את היהודי

לארמונו, הראה לו את הבד המיוחד, וביקשו שיתפור ממנו חליפת אצולה יוקרתית.

היהודי שב לביתו שבפשיסחא וכולו קורן מאושר, על הזכות שנפלה בחלקו לתפור חליפה לפריץ בעצמו ובכבודו. הוא לא היה מסוגל להתאפק וסיפר זאת לכל מי שבא עימו במגע, ברחוב ובבית הכנסת. מי שנכנס לחדר העבודה שלו בשבועות שבהם היה עסוק במלאכת התפירה שמע ממנו אודות ההזמנה המיוחדת של הפריץ. והחייט אכן השקיע במלאכה זו את כל מרצו וכישוריו, ותפר לפריץ חליפה מהודרת ומיוחדת במינה.

ויהי כאשר סיים את המלאכה, ארז את החליפה בצורה מהודרת, ויצא לארמון הפריץ שוב - כשולו קורן מאושר, והפעם בגלל הכסף הרב שיכנס עוד מעט קט לכיסו. הוא מתדפק על שערי הארמון, ומוזמן להכנס אחר כבוד ללשכתו של הפריץ, ובתנוחה בלתי מבוטרת מוציא את החליפה מתוך האריזה.

אך הנה שוד ושבד: הפריץ מתבונן בחליפה ופניו מצביעות על אי שביעות רצון מוחלטת מהיצירה של החייט היהודי. עיניו יוצאות מחוריהן מרוב כעס, עד שהוא נשמע צועק: 'תבטיח לך, זו החליפה שתפרת לי מהבד היקר שהפקדתי בידך!?' הרי אין בחליפה זו מאומה מן היופי מן החן וההדר, שציפיתי לראות בה, ועכשיו עוד הרסת לי את הבד, ותצטרך לשלם לי את מחירו המלא'.

היהודי לא ידע את נפשו מרוב תדהמה, ולא ידע מה דופי מצא החייט בחליפה זו. הוא רצה לשאול את הפריץ על איזה פגם הוא מדבר, אבל זה השליך את החליפה מידי מרוב כעס, עד שהיהודי נאלץ לעזוב את הארמון בבושפת פנים, והחליפה בידו...

עם שובו לביתו, נכנס החייט למרה שחורה, ושכב במיטתו ללא נוע, הדכאון העמוק פגע בו בהעלותו על לוח לבבו את הבושה שתהיה לו עתה מכל אלה שסיפר להם על התפירה המלכותית, מה יענה עכשיו לכל מכריו וקרוביו שיבקשו לדעת מה עלה בגורל החליפה? אבל, כאשר הפרנסה הציקה לו, קם היהודי והחליט לשאול בעצת הרבי מפשיסחא, ולהיוועץ בו ובפקחותו הנודעת. אולי הוא יידע את דבר הפגם שמצא הפריץ בחליפה.

הרבי שומע את הדברים, מליט את ראשו בכפות ידיו כמי ששוקע במחשבה עמוקה, ולאחר כמה דקות הוא אומר לחייט: בוא ואיעצך עצה טובה. קח את החליפה שהפריץ החזירה לך, תפרום אותה לחלוטין ותתפור חליפה חדשה מאותו בד, ובדיוק באותה גיזורה שתפרת את הראשונה, ותביא אותה שוב לידי הפריץ.

החייט הביט ברבי ולא יכול היה להאמין שהוא שומע את הדברים יוצאים מפיו. הוא כבר היה בטוח שגם הרבי שוחק למשבתו...

אבל הרבי חזר על דבריו בשנית 'לך ועשה כדבריי ותראה שלא תפסיד' אמר. בלית ברירה חזר החייט לביתו, ועשה כדבריו של הרבי, ובתוך ימים אחדים הביא את החליפה 'המחודשת' לארמונו של הפריץ.

וראה זה פלא, כדבריו של הרבי כן היה. הפריץ התלהב עד מאוד מהחליפה, ולא גמר לשבח את החייט היהודי על כישוריו המיוחדים, ואף קרא לאשתו ולבני ביתו שיראו את החליפה ברוב הדרה. 'בדיוק לחליפה כזו ציפית' אמר בהתפעלות, ושלם לו על כך בטבין ובתקילין.

עכשיו חזר החייט אל בית מדרשו של הרבי, ושאלו לאמר, ילמדנו רבינו מה שונה החליפה הראשונה מן השנייה?

השיב לו הרבי: הפסוק אומר 'ולענוים יתן חן', לכן בחליפה הראשונה שתפרת והתגאית בה בפני כל חבריך ומכריך, והוצאת את העיניים לכולם, לא מצאת חן בעיני הפריץ, וממילא גם חליפתך לא מצאה חן בעיניו, והוא סילק אותך בבושת פנים. ברם, כאשר נפשך היתה שפלה, והתנהגת בענווה, ובצורה זו תפרת לו את החליפה, הרי הקב"ה נתן את חניך בעינו והסוף היה טוב. וזו גם הדרך לתשובה. (עלינו לשבח)

בדרך הדושי

ונשבע על כך אינו יוכל לטעון טענת אונס כשביל שנשבע והקשה הר"א ממיץ הלא איתא בגמרא ויתניצבו בתחתית ההר מלמד שכפה וכו' ומכאן מודעה רבה לאורייתא הלא הי' בשבועה, ונ"ל דל"ק"מ דבדואי דין זה אמת, אם נאנס על איזה דבר ונשבע על כך אינו יוכל לטעון טענת אונס רק היכי שמצוה על שבועה, לאפוקי קודם מתן תורה לא היו מצווים על השבועה ושפיר קאמר מכאן מודעה רבה לאורייתא וכו' רק זה דוקא אי אמרין דב"נ אינו מצווה על השבועה אבל אי אמרין ב"נ מצווה על השבועה הדרא קושית הר"א ממיץ לדוכתי כנ"ל,

המפורשים הקשו דב"נ מצות ב"נ לא חשיב שבועה ואעפ"כ מצונו באבימלך שנשבע לאברהם וכן מצונו גבי פרעה שנשבע, ותי' ב' תרוצים תירוצי אחד מהשבועה נכלל בדיניו וב"נ מצווה על הדינין דהא אי אפשר לעשות דין בלי שבועה ודינים קא חשיב ב"נ מצות ב"נ, ותירוצי ב' דבאמת הם לא נצטוו על השבועה רק בעצמם הוסיפו שבועה על ז' מצוות, אבל הרמב"ם פסק דב"נ שהוסיף אחד מכל ז' מצוות חייב מיתה (ופירש הי"פ דלפ"י הרמב"ם לא קיים אברהם כל התורה כולה דהא אין רשאי להוסיף על ז' מצוות שילו),

אתם נצבים היום (כט, ט)

במדרש אתם נצבים היום, הלכה אדם מישראל עד אימתי זמן תפלת שחרית ועד אימתי זמן תפלת המנחה כך שנו חכמים זמן תפלת שחרית עד חצות כו' וזה תמוה האין שאלה זו לאתם נצבים, ונ"ל דאיתא פלוגתא בגמרא ברכות רפ"ד ר"י ורבנן ר"י סבר תפלת שחרית עד ד' שעות ורבנן סברי עד חצות וטעמא דר"י דתמיד של שחר הי' קרב עד ד' שעות ורבנן סברי תמיד של שחר קרב עד חצות וזה הפלוגתא שייך דוקא לאותה דעה דס"ל דתפלות כנגד תמידין תיקנו אבל לאידך דעה דתפלות כנגד אבות תיקנו כ"ע לא פליגי דתפלת שחר עד חצות, המפורשים הקשו מאי הי' צריך לכרות ברית בערבות מואב מדכתוב אתם נצבים הלא כבר הי' כרת עמם ברית בהר סיני,

ונ"ל דל"ק"מ דהא איתא בגמ' דשבת (דף פ"ח ע"א) ויתניצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית וכו' מכאן מודעה רבה לאורייתא ופריך תוס' הלא בתר הכי כרת עמם ברית בערבות מואב, לפ"י קושית המפורשים מתורץ, דהא צריך לכרות עמם ברית בערבות מואב כדי שלא יוכלו לומר אנוסים היינו, רק זה אינו דהא קי"ל דבדבר שנאמר

(מדרש יונתן)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

י"ט ראש השנה תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אלא, כותב הגאון הקדוש מאוסטרובצא זי"ע הפי' הוא כך, ידיד דפרה אדומה היא חוקה. וקשה, הרי באמת יש טעם של ר' משה הדרשן לכפר על עון העגל? ואומרים בשם הרבי רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל, דפי' הוא כך, שהשטן והאומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש במצוה זו, והם שאלו במכוון כדי שאנו נשיב להם שהיא לכפר על עוון העגל, והם מתכוונים להזכיר מעשה העגל כדי לעורר קטרוג על ישראל אז אנו צריכין להשיב להם זאת חקת התורה, שהפרה היא חקה בלי טעם ויסתם פיהם. וכן העניין בתקיעת שופר, הטעם האמת הוא כדי לעררב השטן, אבל אנו מתכוונים להסתיר הטעם הזה שזה יזכיר שיש לנו עונות לכן אנו צריכים לומר "רחמנא אמר תקעו", בלי טעם, כדי לסתום פיות משטיננו ומקטריגיננו. (מאיר עיני חכמים)

אמר רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה למה תוקעין רחמנא אמר תקעו אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומשעין כשהן עומדין כדי לעררב את השטן (ראש השנה ט"ו) ופרש"י כדי לעררב שלא יסטיין כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו. קשה להבין, למה יחדל השטן להסטיין כשיראה ישראל מחבבין מצוות?

וי"ל, חז"ל אמרו "גדולה תשובה שזדונות נעשות כשגגות איני והא אמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות לא קשיא הא מאהבה זדונות נעשות כזכיות הא מיראה זדונות נעשות כשגגות" (יומא פ"ו) לכן כשיראה השטן שישראל מחבבין המצוות שזה מוכיח שהתשובה שעושים היא מאהבה ולא רק מיראה ותשובה מאהבה זדונות נעשות כזכיות שוב ירא השטן מלהשטין כי כל שהוא ישטין יותר ויפרט יותר חטאים כן ירבו הזכיות לישראל מתוך כך מסתתמים דבריו ויחדל להשטין על ישראל.

(בעל ההפלאה, אוצר מרגליות)

פרשת העקידה

מצינו בפרשת העקידה שאמר לו הקב"ה לאברהם (בראשית כב יב): "אל תשלח ידך אל הנער..." מביא רש"י בשם המדרש: אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי "כי ביצחק יקרא לך זרע" וחזרת ואמרת "קח נא את בנך" עכשיו אתה אומר לי "אל תשלח ידך אל הנער?" תמה הגאון מבריסק, רבי חיים הלוי זצ"ל, מדוע המתין אברהם אבינו לפרש את שיחתו עד האמירה השלישית "אל תשלח ידך אל הנער?" למה לא נקר במוחו שאלה זו מיד בשעה שציווהו הקדוש ברוך הוא "קח נא את בנך" אתמול אמרת "כי ביצחק יקרא לך זרע?"

בבואו להסביר את הענין סיפר רבי חיים: מעשה בחסיד אחד ששאלו מדוע מפללים "מתנגדים" תמיד בקושיות?! על מי הם מקשים, על הקדוש ברוך הוא? מכיון שבתורה כתוב כך - שיהיה כך; מה לכם ולקושיותו?

הצדיק רבי חיים במדת מה, אלא שיש צורך להציב גבולות, אמר, איפה מותר להקשות ואיפה אסור.

מהו הגבול?

שנינו בברייתא דרבי ישמעאל: שני כתובים המכחישים זה את זה, עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

כל זמן שלא מצינו "כתוב שלישי" המכריע, אסור להקשות על שני הכתובים הנראים כסותרים - למה כאן אמרה התורה כך, ובמקום אחר כך, גזירה היא ואין לך רשות להרהר. אולם כאשר מצינו כתוב שלישי, באופן זה נתנה לנו תורה רשות לחקור ולדרוש על אותם שני כתובים המכחישים זה את זה.

קושיא כזו היא אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן - והיא גופה תורה! מעתה, תתישב קושייתנו הנזכרת, כאשר שמע אברהם אבינו שני כתובים המכחישים זה את זה - אתמול שמע "כי ביצחק יקרא לך זרע", והיום שמע "קח נא את בנך", לא שאל ולא היקשה מאומה, כי

יש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טור), ואומרים: תתחדש עלינו שנה מתוקה (אבודרהם), וכן נוהגין. (רמ"א, או"ח תקפג, א)

מה שאוכלים דבש, מובן, כיוון שהוא מתוק, אבל למה דוקא עם תפוח? כתב בזה הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל (שו"ת "להורות נתן" יו"ד סימן קא) עפ"י דברי התוספות בברכות (לז, א) שתפוחים הם מכלל המאכלים שאינם הכרחיים לאדם, רק בגדר של תענוג בעלמא. וזה מה שמבקשים מהקב"ה שתהיה שנה טובה לא רק במה שמוכרח אלא בהרחבה ובהרווחה גדולה.

בספר ציוני תורה כתב: בהקדם דברי הגמרא (שבת פח, א) "אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע.

ממשיכה הגמרא ומספרת: ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידיה (אצבעות ידיו) תותי כרעא וקא מיין בהו (היה ממעכן ברגליו ואינו מבין, מתוך טירדא - רש"י) וקא מבען אצבעתיה דמא (עד שנטף ממנו דם) אמר ליה: עמא פיזיא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, אכתי בפחזותייכו קיימיתו, ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו, אמר ליה אנן דסגינן בשלימותא (התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו - רש"י) כתיב בן תמת ישרים תנחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם."

חזינן מהכא שהתפוח מרמז על אמירת "נעשה ונשמע", וכמו שכתב שם רש"י שזה מורה על אהבת התורה, והרי התורה נמשלה לדבש כדכ' דבש וחלב תחת לשונך. ואולי הבקשה ל"שנה טובה ומתוקה", קאי על דברי תורה, שמבקשים להצלחה בעמל התורה במתיקות, ולאהבת תורה, ולכן לוקחים דייקא את התפוח ומטבילים אותו בדבש ששניהם מורים על כוונה אחת של מתיקות ואהבת התורה.

בראש השנה יכתבון

לפני חלון ביתו של הבעל שם טוב עבר פעם שואב המים העירוני חייקל, קרא לו הבעש"ט ושאל, מה שלומך חייקל? נאנח חייקל ואמר: אוי רבי, רע ומר, לא עליכם, סוחבים את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, ופרנסה מזה איננה. למחרת בראותו את חייקל עובר לפני חלון ביתו עיכב אותו הבעש"ט עוד פעם, ושאלו: ובכן מה שלומך חייקל ומה מעשיך? מה יש לעשות, משיב חייקל, תודה להשם יתברך על היש והקיים, כפי שהרבי רואה אותי, הריני כבר יהודי בא בימים ואף על פי כן השבח לאל עליון, יש לי עוד כח לסחוב ולשאת את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, וברוך השם איכשהו מתפרנסים מזה.

אותה שעה פנה הבעש"ט אל תלמידיו, ואמר, תמיד היתה מטרידה אותי הסתירה בין שני מאמרים, במקום אחד אומרים חז"ל "אדם נידון בראש השנה", ובמקום אחר "אדם נידון בכל יום" (ראש השנה ט"ז) והנה בא חייקל שואב המים וישיב לי את הסתירה הזאת כפי שאתם רואים, הרי זה אותו חייקל עצמו, אותם דליי מים כבדים עצמם, אותן מדרגות גבוהות עצמן, אף על פי כן היה חייקל אתמול ממורמר והתאוון על מצבו הקשה, ואילו היום הוא שמח ומרצה.

וזה הוא הפשט של שני מאמרים הללו, לעולם באמת אדם נידון בראש השנה, ואז מזונותיו של אדם קצובין לו, אז קובעים שיהא חייקל מתפרנס כל השנה משאיבת מים, אבל אם יהיה חייקל מרצה מאומנותו או לא, על כך אדם נידון בכל יום, בכל יום ויום קובעים בשמים למעלה איך יהא חייקל מרגיש עצמו באותו יום, מרצה או אינו מרצה חלילה. (מאוצרנו הישן)

תקעו בחודש שופר

בגמ' למה תוקעין רחמנא אמר תקעו וכו'. יש להבין, וכי לא ידע התנא טעם התקיעות כדי לעררב השטן?

ובכגון דא אין קושיות! חוקה היא מחוקי ה'! כעת ששמע כתוב שלישי - "אל תשלח ידך אל הנער", הבין שניתנה לו רשות לדרוש ולחקור ולברר את הכרעת הפסוקים והציוויים.

ואכן מה היתה הכרעה זו? אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה - כשאמרתי לך "קח" לא אמרתי לך שחטוהו, אלא העלהו, אסקתיה - אחתיה (העליתו - הורידו)

("חיים שיש בהם" בשם "תורה לדעת")

ויקרא אליו מלאך ד' מן השמים.. אל תשלח את ידך וגו'
כשנצטווה אברהם אבינו לקחת את יצחק ולהעלהו לעולה - מפי הקב"ה נצטווה. ואילו "שלא לשחטו", נצטווה מפי המלאך.

בטעם הדבר, כתב הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע, שלעשות מצווה על חשבון השני, ושיהיה צער לשני, זה לא היה עושה אברהם אבינו אף אם היה נצטווה מפי המלאך הגדול ביותר. ורק כששמע מפי הקב"ה בעצמו הסכים לכך. אבל שלא לעשות צער, זה מספיק אף לשמוע ממלאך.

ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו
מבקשים אנו בתפילת מוסף של ראש השנה "ותיראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו" ובגמרא ראש השנה ט"ז הסבירו חז"ל למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם.

ולכאורה תמוה מדוע דוקא שופרו של איל מזכיר את העקידה - מתאים היה לקחת סכין, כדי להזכיר את העקידה? כך תמה הגאון רבי צבי הירש המגיד מווידיסלאב זצ"ל, אביו של האדמו"ר רבי בונם מפשיסחא זצ"ל.

ללמדך, שאם כי מתכוונים אנו להזכיר את מעשה העקידה עצמו, את זכות אברהם שהיה מוכן להקריב את בנו יחידו, ואת יצחק שפשט צוארו על מנת להישחט - יתירה על זו כוונתנו, להזכיר שהקדוש ברוך אינו חפץ בקרבנות אדם, ותראה שתמורת קרבנו של יצחק ציוה להביא קרבן של איל.

מעתה, בבואנו להתפלל בראש השנה לפני ה' יתברך, ושופכים שיח לבקש על נפשנו, נא אל תענישנו! תוקעים אנו בשופר של איל, לרמז - כשם שנהג ה' ביצחק והורה להקריב תמורתו איל, כן ינהג גם עמנו, שהרי נאמר כי לא אחפוץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחיה!

אם ישוב מיד תקבלו
בנוהג שבעולם, כאשר סוחר מביא איתו סחורה לשוק, ממשמשים בה הקונים, ובודקים אותה בשבע עיניים, שכן איש אינו רוצה להשקיע את כספו בסחורה עם פגמים. במה דברים אמורים - בכל ימות השנה, אך כאשר מדובר בסחורה בעונתה שהכל קופצים עליה, גם אם יש בה פגם קל מצליחה היא להימכר.

אמר רבי יצחק מווארקי זצ"ל (הובא בספר מקראי קודש) שהתשובה כמוה כסחורה. אם אדם עושה תשובה במשך השנה, עליה להיות נקיה ושלימה כדי שתתקבל בשמים. אך בעשרת ימי תשובה, זו ה"עונה" לעשיית תשובה, ועל כן אין מדקדקים בה כל כך, אלא גם אם יש בזה חסרון כלשהו - היא מתקבלת! וכבר כתב המבי"ט בספרו "בית אלוקים":

"תועלת תשובת יום הכיפורים גם כי לא תהיה כל כך שלימה".
והוסיף ודרש רבי יצחק: זהו שאומרים "בנותנה תוקף" "אם ישוב מיד תקבלו". אם אדם שב בימים אלו שהם זמני תשובה, אזי "מיד תקבלו" - תשובתו נחטפת מן הידים כסחורה מבוקשת, ומתקבלת ללא דרישות וחקירות רבות...

ובכן צדיקים יראו וישמחו
כיצד שייך שמחה במקום היראה?

על עניין זה שוחח פעם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" עם רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, כפי שמובא בספר "מלך ביופיו".

השיחה נסובה אודות המנהג המקובל בחצר חסידות גור ובעוד חסידויות להרבות בניגונים של ערגה ושמחה אפילו בתוך תפילות הימים הנוראים. רבי יחזקאל התעניין בסקרנות רבה, מה פשר המנהג ומהיכן מקורו, וחפץ היה לדעת, האם אין ראוי יותר, ביומא דדינא להרבות בבכיות ובתחנונים שיש בכוחם לעורר לתשובה.

וכך סח הרבי מגור, כתשובה לשאלה:

מצינו אצל יעקב אבינו, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתלקה ממנו שכינה. מדוע? למה נסתלקה השכינה? אולי בכדי שלא יתאפשר לו לגלות את הקץ? הרי יכול הקב"ה לצוותו על כך, ולאסור עליו את גילוי הקץ!

אלא, פירש המגיד רבי הירש מוואדיסלאו זצ"ל, אביו של רבי בונים מפשיסחא זצ"ל, בחיבורו "עשרה למאה", וכך הסביר: כאשר ביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ, הוא צפה בעתיד הדורות הבאים, וחזה בצער הגלות הנוראה ובסבל וביסורים שעתידיים בניו לעבור. בשל כך התעצב אל ליבו

מאוצרות המגידים

גלה כבוד מלכותך עלינו
הקיסר הצרפתי נצחווה הרוסים, ובקשו לתפשו, ומשום כך ברח לאן שהולכוהו רגליו, באמצע הדרך, נכנס לביתו של חייט יהודי, וביקש הימנו להחביאו, עשה כן היהודי, והחביא את הקיסר במיטתו, ובשמיות כיסהו בשיכבה על גבי שיכבה, נכנסו הרודפים לבית החייט ערכו חיפוש אך לא מצאוהו.

משנסתלקו הרוסים, יצא הקיסר ממחבואו, וגילה ליהודי כי הוא לא אחר מאשר הקיסר עצמו, ואיפשר לו לבקש הימנו שלשה דברים בזכות שהציל את חייו, חשב החייט לתומו, ולפי עוני דעתו מה יבקש, והחליט לבקש תחילה שיתקנו לו את גג ביתו הדולף בחורף בימות הגשמים כי הרי זה עיקר ההפרעה אצלו...

"וכי זה מבקשים מקיסר?! נשמעה צעקת הקיסר "בקשה פעוטה וחסרת ערך כזו?!"

הרהר החייט בדעתו מה יבקש, עד שהחליט לבקש בקשה שניה: לסלק את שכנו החייט המתחרה בו ומקפח את פרנסתו...

שוב הרים הקיסר את קולו עליו והתכעס על שהתחפץ לבקש מילתא זוטרתא כזו. בקשתו השלישית של החייט לא היתה אחרת מזו שיואיל הקיסר לתאר לו איך הרגיש בשעה שערכו הרוסים חיפוש ליד המיטה בה הסתתר...

עכשיו כבר פקעה סבלנותו של הקיסר, והחל נוזף בו "מחוצף שכמוך! מזולזל אתה בכבוד המלך, והרי בן מות אתה!"

וכבר עמד החייט להתלות, ולפתע פקד הקיסר לשחררו, ואז פנה אל החייט באומרו "מעתה תבין מה היתה הרגשתי בשעה שעמדו הרודפים לידי וסכנת מות ריחפה עלי..."

הרבה מן המוסר טמון בסיפור זה אומר הגאון רבי יעקב ניימאן זצ"ל ראש ישיבת לידא פלך ווילנא, ניצבים אנו לפני הקדוש ברוך הוא בימים אלו, ימי הרחמים והסליחות, לאיזה בקשות נותנים אנו דין קדימה? פרנסה, חיים טובים, דברים קטנים פחותי ערך מבקשים אנו מהמלך הגדול, מלך מלכי המלכים, וכי זו הדרך? עיקר שאיפתנו צריכה להיות מתי נזכה להתגלות כבוד מלכותו "גלה כבוד מלכותך עלינו והופע והנשא עלינו לעיני כל חיי"

אילו היינו מבקשים את הבקשה העיקרית ממילא היינו זוכים גם בשאר ההצטרפויות הגשמיים, כדמות ראיא אפשר להביא מן ההלכה הפוסקת באם שכח "זכרנו לחיים" אינו חוזר לראש התפילה ואילו אם שכח "ובכן תן פחדך" עליו לחזור לראש התפילה, משום שזוהי עיקר התפילה בימים הנוראים.

למה הדבר דומה? למלך שהתרצה לקרוביו, והבטיחם למלאות את כל משאלות ליבם, ביקש אחד סחורה, והשני חנות ואילו השלישי ביקש שיתן לו המלך את בתו לאשה, ובכך ישיג את שאר מאוויי לבו. כך, אם נבקש להשיג את העיקר נזכה לקבל גם את הטפל.

בכדי להמחיש ביותר את דברינו, ולשבר את האוזן נביא בזה עובדא נוספת, שסיפר הגאון ובי משה רוזנשטיין זצ"ל משיגה דישיבת לומז'ה.

פעם נסע רבי משה ברכבת ופגש בחסיד מודז'יץ שסיפר לו מעשה ברבו הקדוש, חסיד אחד נכנס אל הרבי ממודז'יץ זצ"ל וביקש עצה בדבר פרנסתו, דחאו הרבי מפניו באמרו "אינני מתעסק בהבלי עולם הזה", ויהי אך יצאו יצא החסיד, נכנס חסיד שני ושוחח עם הרבי כשעתיים, ורק בעניני פרנסה.

חזר החסיד הראשון אל הרבי ושאלו מדוע לא רצה לשוחח איתו בענינים אלו, ואילו עם חבירו טייל הרבי בארוכה בעסקי פרנסה?

"אמשול לך משל", ענה הרבי, "נכנס עגלון לחנות בה מוכרים כל מיני סחורות יקות, וביקש שימכרו לו מעט שמן לשמן את גלגלי העגלה, מיהר בעל החנות וסילקו משם, אינני סוחר שמן לעגלות" זעק, לא נשאר העגלון חייב ותמה "מדוע לקונה שלפני נתת שמן לצורך העגלה?"

הסביר לו בעל החנות: הקונה שלפני רכש סחורה יקרה, עליה הרווחתי סכום נכבד, לכן נתתי לו גם שמן לצורך גלגליו, לא כן אתה, אינך מבקש רק שמן, ולכן עלי להודיעך כי אינני מוכר שמן לגלגלים.

הפטיר הרבי ממודז'יץ לאותו חסיד: פלוני שואל תמיד בעצתי, בעניני חינוך הבנים, בקביעות עיתים לתורה, ושאר עניני עבודת ה', לפיכך כשבא פעם להתייעץ בעניני פרנסה, הקדשתי לו מזמני לשוחח איתו. לפי שאי אפשר לחנך בנים ולעבוד את ה' בלי פרנסה בהרחבה, לא כן אתה שבאת רק עבור פרנסה בחינת "שמן לגלגלים" לכן גיליתי לך שאינני "סוחר של שמן!"

כן הדבר ברוחניות, סיים רבי משה המשגיח, אדם הקובע עיתים לתורה, מקיים את המצוות ועושה נחת רוח ליוצרו ובראש השנה מבקש הוא את צרכיו הגשמיים, נותן לו הקדוש ברוך הוא משאלות

ליבו, בכדי שיוכל לעבוד את ה', אבל מי שמבקש רק פרנסה ושוכח את העיקר, ידוע ידע שאין הקדוש ברוך הוא סוחר של פרנסות!!! (דרכי מוסר)

מוסיף על זה בספר ציוני תורה: וכי מה יעשה אדם, שמה שמעיק על ליבו זה דווקא ה"אובדרפט" בבנק? מה יעשה שמה שטורד את מנוחתו זה אי הצלחתו בנושא כזה או אחר? הרי בן אדם הוא!

לפני שנענה על הקושיא הזאת, נציב שאלה נוספת, על סמך מה אנו מעיזים לבקש מהקב"ה כל טוב וטוב? הרי לב יודע מרת נפשו כמה שחטאנו כלפיו במשך השנה שעברה.

אלא, מבקשים אנו "זכרני לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלוקים חיים", אם יתבונן אדם בצרכיו, ויתעלה לרגע ממצוקת ליבו בזה, יקל עליו למצוא את הקשר הרוחני שטמון בזה, לדוגמא, אם זקוק הוא למנה נוספת של הצלחה בחינוך הילדים, הרי שיוכל להתבונן על זה במבט שהוא רוצה לראות נחת, אבל במחשבה שניה, רוצה בזה את כבוד ד', שבנו יקיים המצוות ביתר התלהבות, שבנו יימשך יותר ללימוד התורה, ובאם זקוק הוא לפרנסה, הרי יהיה ליבו פנוי יותר ללימוד התורה, ואף יוכל לקיים המצוות ביותר שמחה ורוגע הלב, וזהו הכוונה "למענך אלוקים חיים", וכשיתבונן האדם בכל בקשה שצריך, הרי שיוכל לשפוף ליבו לכל מה שחסר לו, ויכוון גם לבקש על מלכות שמים, שנגזר מה.

"רחמנא אמר תקעו" - הגר"י גלינסקי זצ"ל:

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב" (תהלים פא, ה'). ובאורו, שידועים דברי הרמב"ם ("מורה נבוכים" ח"ג פרק מח), והסכים עמו הרמב"ן (דברים כב, ו), שאין ספק שי שלמצוות טעמים ונשגבים, ובכלן טעם ותועלת ותקון לאדם, אלא שאנו איננו משיגים טעמן, ועבורנו הן חק. וזהו שנאמר: "כי חק, לישראל הוא". אבל "משפט, לאלוקי יעקב", שהוא יודע טעמן.

ועל כך אמרו (ראש השנה טז ע"א): למה תוקעין בראש השנה. ושאלו: למה תוקעין: רחמנא אמר תקעו! "כמו שאמר אדוני מורי ורבי הרב הקדוש רבינו אלימלך זצ"ל [מליזנסק] שהגמרא מקשה למה תוקעים, כלומר מה היא הכונה של התקיעות, ותראה: רחמנא אמר תקעו, פרושו שזו תהיה עקר הכונה, לעשות רצון הבורא ברוך הוא" ("מאור ושמש", רמזי ראש השנה).

וידוע שרבי ברוך ממזיב"ז זצ"ל המליץ על כך ("בוציא דנהורא", עבודה אות יז) את הכתוב: "כי הגדלת על כל שמך אמרתך" (תהלים קלח, ב). שבודאי יש בכל מצוה "שמות" וכונות קדושות, אבל הכונה היותר גדולה היא: "אימרתך", שאמר ונעשה רצונו (רש"י זבחים ב ע"ב, מו ע"ב).

ושינוי במשנה (שבת יא ע"א): לא יקרא לאור הנר. ופרשו הטעם בגמרא, שמא יטרד בלמודו וישכח ששבת היום, ויטה את הפתילה, ויעבר על אסור הבערה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא לאור הנר, ולא אטוה. ושכח, והטה. כתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קראתי והטיתי, וכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שאמרו לא יקרא לאור הנר. ופרש הגר"א זצ"ל (חדושי מהר"ץ חיות, שם), כמה גדולים דבריהם, שאסרו לחלוטין בלי נתינת טעם. וכיוצא בכך אמרו (בסנהדרין כא ע"ב) מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שני מקראות נתגלה טעמם ונכשל בהם גדול העולם: "לא ירבה לו [המלך] נשים ולא יסור לבבו" (דברים יז, יז) ואמר שלמה אני ארבה ולא יסור לבבי, וכתוב: "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו" (מלכים א יא, ד), "ולא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה" (שם), שמצרים היתה מקור הסוסים, ולבסוף שלח להביאם ממצרים (מלכים א י, כט).

ובענין זה תובן כפית ההר כגיגית למתן תורה, אף שאמרו "נעשה ונשמע" (כקשית התוספות שבת פח ע"א). "שנעשה ונשמע" (שמות כד, ז) הינו נבין ונקבל. והורונו שלא כך עלינו לקבל את התורה, אלא כמצוים ועושים, בין אם מבינים ובין אם לאו. ואפילו כשמבינים, אין אנו עושים מפני הבנתנו אלא מפני הצויו. "רחמנא אמר תקעו", ותו לא! - מספרים, שהיה כומר צורך, מלמד ומשכיל וחכם להרע, ששכנע את המושל לקים וכוח פומבי עם היהודים על הגשר הנטוי מעל הנהר השוצף והגועש. והשוטר יעמד הכן, הראשון שיודה שאינו יודע להשיב ישלך אל הנהר בלי טענות ומענות!

הסכים המושל, ושלח להודיע לרב הקהלה. שמע הרב, וגזר יום תענית ותפלה לעזרת שמים מיד צר. הגיע יהודי כפרי למכר תוצרתו בעיר, והחניות סגורות, הרחוב היהודי נטוש, אין נפש חיה. תמה. פנה לבית הכנסת, ושמע קל תחנה וזעקה. חשכו עיניו: ודאי חג הוא, ושכח. חללו ברכיבה ומשא, עשה חג חל! בוש בעצמו, ונכלם בבגדי החל. עלה לבית הכנסת ושאל בלחשיה: "איזה חג היום?"

"חג? יום אבל הוא!" ענהו, וספרו על הגזרה.

נחה דעתו. אמר: "הביאוני לפני הרב". הודיע, שמוכן הוא להתעמת עם הכומר הצורך.

נד לו הרב: "אתה?! הן אדם משכיל הוא ויודע ספר, בקי בלשון הקדש וחכם להרע. מסתכן אתה בנפשך!"

"אף על פי כן", ענה, "הריני מוכן ומזמן!"

יהי כן, הודיע למושל, והמעמד זמן. במרכז הגשר נבנתה ביבה, וההמונים התגודדו משתי גדות הנהר. המושל ישב על כסאו, הכומר נצב בהתרסה, והנה עולה לגשר יהודי כפרי, לא תאר לו ולא הדר. "לא מצאו היהודים את מי לשלח, אלא אותך? הן מתאבד אתה!" לעג הכמר בבזו. הכפרי לא הגיב. אמר הכמר בגבהות לב: "שאל את השאלה, ותזכה בעוד דקת חיים!"

שאל הכפרי: "אמר נא מה פרוש המלים העבריות 'לא ידעתי פרושו'?"

"אני לא יודע מה הפרוש", תרגם הכמר לשפה המדברת.

שמע השוטר את ההודאה המפורשת, אחז במתני הכמר והשליכו אל המים השוצפים מתחת, כן יאבדו כל אויבי ה'!

המוני הגויים נאקו בבהלה, ובקרב היהודים שמחה וצהלה. הכפרי הרכב על כתפים והובא לבית הכנסת לתפלת הודיה בקול רנה ותודה והמון חוגג. שאלו הרב: "אמר נא, כיצד עלה בדעתך רעיון מפלא זה?"

"פשוט מאד", ענה. "יהודי פשוט אני, ולומד פרשה חמש ורש"י עם תרגום עברי טייטש, לאידיש המדוברת. ראיתי שרש"י מפרש את המלים: ועמק אין מראה, לא ידעתי פרושו (ויקרא יג, ד). לא הבנית מה זה. והסתכלתי בתרגום. ראיתי שהוא מודע: אני לא יודע מה הפרוש. נו, אם המתרגם אינו יודע, הכומר הרשע הזה ידע? ידעתי שגם הוא לא ידע..."

כך יש לנו לקים את המצוות, בפשיטות ובתמימות, והולך בתם ילך בטח! זהו שנאמר בפרה אדמה "זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב), לפי שהשטן ואמונת העולם מצערים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה "חקת", גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י).

ומדוע נאמר: "זאת חקת התורה", מדוע לא "חקת הפרה האדמה", כמו "זאת תורת העלה" (ויקרא ו, ב), "המנחה" (שם, ז), "החטאת" (שם, יח), "האשם" (ויקרא ז, א) ו"זבח השלמים" (שם יא). אלא לומר לך שכל התורה כלה הקשה לחקת הפרה האדמה. חקה היא, גזרה שאין רשות להרהר אחריה.

ונאמר, שזו גם הוראת "זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד), שדרשוהו (בברכות סג ע"ב) שאין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה. והינו ממית את דעתנותו, והולך בתמו.

סיפר לי ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל: היה בחור פשוט, נער בער, טפס וסכל, והכל נדו לו ורחמו עליו, מה יהא בסופו.

ומה היה בסופו? היו לו כמה קופיקות ומלא טפס הגרלה, והעיר רעשה וגעשה: ניחש נכונה את שלשת המספרים שעלו בגורל. זכה בחמשת אלפים רבלים, הון עתק באותם ימים.

מדושן ענג היה. כשהחמיאו לו על מזלו הטוב, אמר: "לא היה זה מזל! היה זו הארה ממרום!"

תמהו, והסביר: "לא עלה בדעתי להשתתף בהגרלה. אבל ראיתי בחלום את המספרים שבע עשרה, שמונה עשרה, שלוש מאות ושבעים. והבנתי, שמראים לי את מספרי המזל!"

לא הבינו: "אבל היו רק שלושה מספרים בטפס!"

חיך חיך נצחון: "זהו! צריכים פקחות כדי להבין חלום לאשורו! רצו שאצרך את המספרים, ועלו לכדי ארבע מאות וחמש עשרה. ואכן, זה המספר שעלה בגורל!"

חישב אחד, ותמה: "אבל צירופם הוא ארבע מאות וחמש בלבד!"

"ככה?! אז איזה מזל שאיני יודע חשבון..."

מעשה שהיה, ומה רצה לומר כשספרו? שאיננו יודעים מאומה. לא מה טוב ומה רע, לא מה נכון ומה שגוי, החסרון עלול להתברר כמעלה והמעלה כחסרון, ואין עלינו אלא למסור עצמנו לבוראנו, ולהניח לו להנחותנו!

זהו שאמרו (חלין ה' ע"ב), אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם שהן ערומים [פקחים] בדעת [כאדם הראשון (רש"י)], ומשימין עצמן כבהמה, שנמשכת אחרי בעליה באמון מחלט, כמו שאמרו: בהמה על דעת בעליה הולכת (קדושין כב ע"ב), וכדרך שאמרו (ויקרא רבה כז) אף על פי שאדם אנו, נמשכין אחריו כבהמה.

כמה מתאימים הדברים לענינו: "למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו". שאמרו (בירושלמי תענית פ"ב ה"א) שתקיעת שופר [בתענית], "לומר, חשבנו, כאלו גועים כבהמה לפניך!"

אוצרו של הגר"ס

אמסור לכם מתנה, אוצר יקר. מפתח זהב לזכיה בדין.

ואמרו שם בגמרא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבד עבודה, לפי שאין קטגור נעשה סגור, והזהב יזכיר את חטא עגל הזהב.

ושאלו: אם כן, מדוע עובד הוא בבגדי זהב בבית המקדש? וענו: מבפנים קא אמרינו, אין הדברים אמורים אלא בקדש הקדשים.

והקשו: והלא השופר מבחוץ הוא, ומדוע אסרו שופר של פרה מטעם "אין קטגור נעשה סגור", והלא אין כלל זה אמור אלא בקדש הקדשים. ותרצו: כיון דלזכרון הוא, מבפנים דמי.

וכתב על כך רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, וזו לשון קדשו: "וכאשר כח הציור מועיל למוסר, יציר האדם בעצמו, אילו היה כהן גדול, והיה צריך להכנס ביום הכפורים לבית קדש הקדשים, היה חרד מאד לנפשו פן תפגעהו רעה חלילה -

כן יחזק אמונתו באמונת חכמים רבותינו חכמי התלמוד ז"ל אשר פסקו ופסלו שופר של פרה משום שאין קטגור נעשה סגור. הגם שבבית המקדש המקדש בבגדי זהב נכנסים, אכן שופר כיון שלזכרון בא, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, ככהן גדול הנכנס לקדש הקדשים הוא, והדברים כהויתם! ומא מאד יחדר לב האדם המעמיק בדבר הנורא הזה!" איזה אוצר הנחילנו!

לדמות עצמנו בשעת תקיעת השופר, כאלו אנו עולים בחיל וברעדה בט"ו מעלות עזרת הנשים, נכנסים בשערי ניקנור הנשאים, ובאים לעזרה.

משמאל מתנשא המזבח הענק, עשר אמות גבהו, ומולנו כתל המקדש, מתנשא לגבה מאה אמות, מחפה רבדי שיש כחל ירק ולבן, כאדות ים.

עולים במעלות אל שער האולם, וסביבו שריגי גפן הזהב, המקיפים אותו סביב סביב לרום ארבעים אמותיו, עד לנברשת הזהב והאלמטרות שבגבהו, ופנימה בחרדת קדש.

מזבח הקטרת מולנו, השלחן מימין והמנורה דולקת משמאל. מצדה, פרופה הפרכת הנשאה, ואור מפלא רום מעלה נוגה בעדה, האור המבהיק הבוקע מבית קדשי הקדשים.

בחיל וברעדה נכנסים אנו בשביל שבין שתי הפרוכות, והאור הולך ומתעצם, בוהק ומסנור.

עוד מעט נפנה, ונעמוד מול -

נעמוד מול -

מול ארון הברית, ובו לוחות הסנפירינות החקוקים באצבע אלקים. כפרת הזהב ועליה שני הכרובים פורשי הכנפים. משם בקע הדבור למשה, זה מקום השראת השכינה. ואני, כמו שאני, אני בלי כחל ושרק, אני בקטנותי ובחסרונותי, נסקר ונסרק ונזכר -

אני, שאמש בקשתי בזחיות שנה של תפוח בדבש, שאהיה לראש ולא לזנב, עומד ורועד, חשוף לאור השכינה, בשקוף מחלט -

ורעדה זו, חרדת הדין, היא שתועיל, שתצדיקני במשפט!

אוצרו של רבי ישראל מסלאנט.

אבל הבטחנו גם סיום. ונפתח בספור מן המדרש (בראשית רבה סה, כב). כשבא יעקב לקבל את הברכות, נאמר: "וירח [יצחק] את ריח בגדיו, ויאמר: ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" (בראשית כז, כז), ודרשו בגמרא (סנהדרין לו ע"א): אל תקרי "בגדיו" אלא בוגדיו". ובאורו, שעמד לתת הברכות לא לבנו בלבד, אלא לעם שיקים. והשקוף ברוח קדשו מי יהיו בני העם, עד לאחרונים שבהם, עד לבוגדים, ונחה דעתו. וכדגמה, הביא המדרש סיפורו של יוסף משיתא.

בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו: יכנס מהם ובהם תחלה. אמרו לו: "עלה, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

נכנס, והוציא מנורה של זהב.

אמרו לו: "אין דרכו של הדייט להשתמש בזו. אלא הכנס שוב, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

ולא הסכים.

הציעו לתת לו גבית המס בכל ארץ ישראל לשלוש שנים, ולא הסכים. אמר: "לא דיי שהכעסתי לאלקי פעם אחת, אלא שאכעיסנו פעם שניה!" מה עשו, כבלו אותו בשלחן של נגרים, והיו מנסרים בו, והיה צווח ואומר: "וי, אוי, שהכעסתי לבוראי!"

תמה הרב מפוניב' זצ"ל: מה ארע כאן -

אדם שהיה מוכן להכנס לבית המקדש ולבזז אוצרותיו בעד בצע ממון, שהחפץ הראשון יהיה שלו. ומה יכול היה להרויח מהמנורה, הן הציעו לו את כל גבית המיסים בכל הארץ לשלוש שנים, מאות מיליונים -

אך, מדרגת היהודי השפל ביותר, המתיוון היחיד שהסכים לבזוז את בית ה', הפך בתוך שעה לקדוש, למוסר נפשו בפעל של קדשת השם!

וענה: כי נכנס לבית המקדש. והנכנס לבית המקדש, אפילו יהיה מתיוון שפל, אפילו אם נכנס לבזוז, יצא אדם אחר, מוסר נפש על קדשת השם!

ואם כך - אוי, אם כך -

לא משלי הוא עצה נפלא וסגולה בדוקה של קדוש ישראל, רבי ישראל מסלאנט זצ"ל ("אור ישראל", אגרת ז), אלא שאנו נוסיף לה הקדמה וסיום.

ידועים דברי רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שהעצה לזכיה בדין היא חרדת הדין. וראיתו מדברי הגמרא (ראש השנה טז ע"ב) שכל שנה שרשה ועניה בתחלתה מתעשרת בסופה, ופרש רש"י: שישאל עושים עצמם רשים ועניים בראש השנה לדבר בתחנון ותפלה. כענין שנאמר: "תחנונים ידבר רש" (משלי יח, כג). והינו בשברון הלב, כמו שאמרו (ראש השנה כו ע"ב) ששופר של ראש השנה מצותו שיהא כפוף, לרמוז שכמה שמכופף ומשפיל עצמו בתפלתו, עדיף.

השאלה, איך מגיעים לכך והלב אטום ומאובן, סגור ומסוגר. איך בוקעים, איך סודקים, איך פותחים וכו' כחדה של מחט.

ויש לו כאמור עצה, והיא יסוד עמק בנפש האדם. לכן ראוי להציבו ולבארו. שנינו (סנהדרין מב ע"א), שכל מברך את החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה. מדוע, מכל התפלות והברכות, נתיחד ענין קדוש הלבנה והשוה לקבלת פני שכינה? פרש רבנו יונה (בבאורו על הרי"ף, סוף פרק ד דברכות) שאמרו (ראש השנה כה ע"א) שהירח "פעמים שבא בארכה, ופעמים שבא בקצרה". בכל שעה משעות היום, יודעים אנו לומר היכן השמש עתה. אבל מי יודע היכן יראה הירח הלילה? מקומו תמיד מפתיע. ומכיון שכך, מעורר התפעלות ואנו רואים בו את יד ה' הממקמו במשמרתו ברקיע כרצונו, וזה ענין "קבלת פני שכינה". וכבר העיר רבי ירוחם ממיר זצ"ל ("דעת חכמה ומוסר" ח"א מאמר מ) שהיודעים והמבינים מכירים מסלול הירח ואינם מפתעים. אך אין זה משנה עבורנו. כי עלינו להתפעל גם מזריחת השמש ושקיעתה, ולהלל על כל נשימה ונשימה. אבל זו ידיעה בשכל בלבד, והידיעה השכלית אינה פועלת על הלב. שפת הלב היא התפעלות, ואם אנו מתפעלים מן הירח, הרי זה בגדר "קבלת פני שכינה" עבורנו.

כשנפטר הסבא מקלם זצ"ל, מסרו בנו וחתנו את סדור כתביו, המוני שיחותיו ומאמריו לתלמידו רבי ירוחם ממיר. במשך שנים שקד על מיונם וסדורם, מקיפים הם ים של נושאים. ומה בחר לקבע בראש, במה בחר לפתח את שני כרכי "חכמה ומוסר"? במאמר אודות "כח הציור", שהוא הפועל על הלב ומביא להתפעלות. ומצאו בצווי התורה: "אם כסף תלוה את עמי", איך יוכל האדם לפעל על עצמו להלוות, ובלא רבית, ושלא להיות כנושה, ושלא ירע לבבו, באמצעות "את העני עמך" (שמות כב, כד), פרש רש"י: הוי מסתכל בעצמך, כאלו אתה עני: באמצעות "כח הציור"!

נצטוינו לזכור את יציאת מצרים, ולספרה בהרחבה. "יכול מראש חדש, תלמוד לומר: ביום ההוא. אי ביום ההוא, יכול מבעוד יום? תלמוד לומר: בעבר זה, לא אמרתי אלא בשעה שמצא ומרו מנחים לפניך". מה מוסיף ליל היציאה, ומוסיפים המצה והמרור? ציור מוחשי!

לא נחה דעת הסבא מקלם, עד שבקש מהקודש ברוך הוא שיראהו ולו בחלומו, את הגיהנם. וראיה היתה לו, שהראיה תשפיע רבות. שאמרו (במדבר רבה כג, ה). תנחומא מסעי ד) שהקדוש ברוך הוא הראה למשה רבינו מה שבשמים ממעל ועל הארץ מתחת. הראהו גיהנם, והתחיל משה מתירא. הרגיעו: "הראיתך בעיניך, ושמה לא תעבר" (דברים לד, ד). והלא על משה רבינו אמרו (ברכות לג ע"ב) שהיראה דבר קטן היא לגביו, ועם כל זאת כשראה נתירא יותר: כח הציור!

הסטיפולר זצ"ל הביא דברי הגמרא (נדרים כב ע"א): כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, ולא עוד אלא שחלי התחנותיו המכלה עינים ומדאיב את הנפש שולט בו. ותמה: הרמב"ן כתב (בהקדמה פרושו לאיוב) ששעה אחת בגיהנם נוראה משבעים שנות יסורי איוב בעולם הזה. ולאחר שאמרו שכל מיני גיהנם שולטין בו, כל הסוגים והמדורים, הוסיפו: "ולא עוד", יותר מזה, ששולט בו חלי התחנותיו? אבל מה נעשה, וזה האדם: הגיהנם בידיעה, והתחנותיו מרגשת ומוחשית. האדם אינו מתפעל מידיעותיו אלא מתחושותיו!

הכלל: לא נחה דעת הסבא מקלם זצ"ל עד שקבע נחרצות: "ההפרש מה בין צדיק לרשע הוא רק כח הציור - כי מי לא ידרוש טובה מתמדת, וכלו טוב? רק כח הציור חסר לרשע, ולא חסרון אמונה כסברת העולם, ("חכמה ומוסר" ח"א מאמר כח). שהרי "יודעים רשעים שדרכם למיתה" (שבת לא ע"ב), אלא שהידיעה אינה משפיעה על האדם. ו"איזהו חכם, הרואה את הנולד" (תמיד לב ע"א). גם הרשע יודע את הנולד. ברם החכם רואהו, במוחשיות. מגיס את כח הציור, ולכן גובר הוא על יצרו.

נסכם, אפוא: העצה לזכיה בדין היא חרדת הדין, ואיך נוכל לחדר והלב אטום. והתשובה, שהלב מתפעל מדבר מוחשי, מציור חי. ואם נמצא ציור שכזה ולבנו יפתח, נזכה בדין. מצא עבורנו רבי ישראל מסלאנט ציור כזה בדברי הגמרא (ראש השנה כו ע"א).

ששינוי במשנה: כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה. ואחד הטעמים, משום שיזכיר את חטא העגל, ואין קטגור נעשה סגור.

הרי "שופר, כיון דלזכרון הוא, כלפנים דמי" - לא כבית המקדש, כאולם וכהיכל, אלא כקדש הקדשים ממש - הרי צריכים לנו לצאת משם אחרים! אוי, כמה אחרים! (והגדת)

למנצח לבני קרח מזמור - רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

כתוב בפרשת קרח "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וילכו אחרי זקני ישראל" מבאר רש"י מדוע הוא הלך אליהם? "כסבור שישאו לו פנים". משה רבינו רצה להציל אותם ברגע האחרון, אולי אם אבוא במיוחד אליהם יהיה להם אביסלע' דרך ארץ = מעט דרך ארץ. מה הם עשו? "ודתן ואבירם יצאו ניצבים פתח אוהליהם ונשייהם ובניהם וטפם".

יהודי רגיל הלומד ומבין כי הנה משה רבינו ניסה, רצה, אך לא הצליח לפעול מאומה. איש האלוקים קם והלך אל החוטאים האלו אך ללא הצלחה ליבם נשאר קשה כאבן - "ויאבדו מתוך הקהל".

והנה כאשר תעינו במדרש תראו "בשכר שהשכים משה לפתחם זכה להציל ארבעה צדיקים מדינה של גיהנום ואלו הם שלוש בני קרח ואון בן פלת" (ולא קשה ממה שאמרו חז"ל "און בן פלת אשתו הצילתו" כי כידוע זה זה גורם).

ברגע האחרון ממש שאפילו בפה כבר לא יכלו לשוב, בשנה האחרונה בלב "רחש ליבם דבר טוב" ואז "מקום נתבצר להם". כיצד באמת התנהלה החזרה בתשובה שלהם, הרי הם היו עם קרח?!

חז"ל מגלים ומספרים לנו.

בעיצומה של המחלוקת הם ישבו ביחד עם אביהם קרח, והנה משה רבנו ע"ה עבר לפנייהם. הם חשבו לעצמם: מה עושים עכשיו? אם נעמוד לכבודו של משה רבינו זו פגיעה באבא והתורה אמרה 'כבד את אביך ואת אימך'! אך מאידך גיסא לא לקום וכי אפשר?! הם התגברו על עצמם וקמו "באותה שעה רחשו ליבם לתשובה" מה הכוונה? הם לא שבו עדיין בתשובה כי אם שבו מה חיפשו בגיהנום, אלא שמעשה ההתגברות, אע"פ שהיה לא נעים שברו את עצמם וקמו, המצווה הזו נתנה להם את הכח אחרי זה - שיחזרו בתשובה.

אנו לא יודעים כיצד הדברים הללו עובדים בדיוק. אדם עושה מעשה שלכאורה כלום, כמו מעשהו של משה רבינו ע"ה, שהיה אפשר לחשוב כי לא פעל שום דבר בהליכתו, אבל חז"ל מלמדים אותנו כי בשכר הליכתו פעל אצל אחרים. בתפילה מצינו כעין זה: באבות דר' נתן כתוב "יש תפילה שמועלת אחרי מאה שנה", אתה מתפלל ולא עוזר ולפתע בעתיד הרחוק התפילה מועילה. הסטייפלער זי"ע היה אומר: רואים בעלי תשובה שגם אבא ואמא שלהם היו חוטאים לה', אך שבו בתשובה מחמת הדמעות של הסבתות, הינו שהתפילות הועילו לאחר עשרות שנים. כך גם במעשים.

המגיד דורש לאוזניים אטומות

אתם יודעים? המגיד מקולמאני רבי הלל זצ"ל, נסע ברכבת וראה חייל יהודי שמוציא מתיקו כריך (סנדוויץ) ומתחיל לנגוס ובתוכו בשר לבן רח"ל (על פניו הכיר כי הוא יהודי), המגיד ניגש ושאל: "מה אתה אוכל?". "כן, כן, אני אוכל מה שאתה רואה...".

"אתה יהודי?".

"כן, נכון". "יהודי אוכל דבר אחר?! תמה. כן".

המגיד החל לומר לו מוסר, לדרוש דרשה, הסביר לו מה זה עבירה בכלל? ומה חומרתן של מאכלות אסורות. דיבר ודיבר. דרשה ארוכה. ובעודו דורש החייל לועס ולועס... המגיד המשיך בדבריו כי ה' הטובה עליו שפך את ליבו. ההוא סיים סנדוויץ אחד והוציא כריך שני, והמגיד המשיך לדבר על ליבו...

לפתע החייל הפסיק מלעיסתו ושאל: "תגיד לי אתה שפוי?".

"למה לא?".

"אתה רואה כי אני אוכל וממשיך ואיני שת ליבי לכל המוסר שאתה אומר מה אתה ממשיך לדבר, וכי אינך מבין שדבריך לא יועיל מאומה, מדוע אתה ממשיך?!".

"אני אדבר ואמשיך. ואם אתה שואל מה התועלת, רצוני לומר לך משהו. אתה עכשיו חייל צעיר עם כל הכח והעוצמה, אתה חושב כי כל העולם שלך אב לא תמיד אדם נשאר הגיבור הכי גדול, מגיעים זמנים שלא הולך כל כך טוב, כל בן אדם יש לו זמנים שונים, ובפרט לעת הזקנה הכוחות אוזלים ויכול להיות כי אז הכוח יעוצם ידי ירד קצת, הדיבורים של עכשיו יעלו בזיכרון, כי הנה ישב על ידי יהודי ונדנד לי: מה זו מצוה, מהי עבירה, ואז יועיל לך משהו. ואפילו אם כל החיים ממש יהודי ח' לו כפורק עול אבל בשעת מיתה שכבר וי וי, אולי תיזכר משהו ויעלה בליבך הרהור תשובה, גם כדאי לי!..."

כללו של דבר, אדם לא יכול לדעת כלל, מה יועילו הפעולות שלו, ולהיכן יגיעו מעשיו. על קרח ודתן ואבירם לא השפיע, אבל השפיע על אחרים להצילם מדינה של גיהנום, ויש בכך הרבה עובדות מידי דור ודור.

נמצינו עוד מחז"ל כי מעשה טוב שלהם, כבישת הייצר, ממשיך ועושה בשבילם הלאה שאח"כ יצליחו להרהר בתשובה.

לפני תקיעת שופר אנו אומרים בהתעוררות "למנצח לבני קרח מזמור", מה אנו בדיק אומרים? בפשטות מטרת האמירה היא "מלכויות!" אך יכול להיות שיש סיבה ורמז נוסף לעורר את הלבבות.

בני קרח, אוי בני קרח!, מתי זכו לתשובה? רגע לפני האחרון!. אדם יכול לתפוס את עצמו גם ברגע האחרון. אומרים לך לפני תקיעות שופר, ברגע אחרון, תפוס את עצמך. ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, תיזכר נא בבני קרח ותתפוס את הרגעים הללו להרהר בתשובה שלימה. וה' יעזרו לנו לשוב לפניו באמת.

(להגיד)

"בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונים על המים בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר היוצא יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם" (ראש השנה דף טז) המשנה בתחילת ראש השנה אומרת: "ארבעה ראשי שנים הם... אח"כ המשנה מוסיפה "בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה, בעצרת דנים על פירות האילן, בחג נידונים על מים, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון" שואלת הגמרא (בדף יח) מה הכוונה כבני מרון? מבארת הגמרא בשלושה פירושים.

פירוש ראשון: כחילות של בית דוד. הצבא של דוד היו הולכים אחד אחד. - כך בראש השנה אנו עוברים לפניו כבני מרון אחד אחד, כאותם גדולים וחשובים.

פירוש שני: "כמעלות בני חורון". הר גבוה, שבגובהו יש שביל, בו אפשר לעבור רק אחד אחד, כך ממש בראש השנה עוברים לפני הקב"ה זה אחר זה.

פירוש שלישי: "כבני אימרנא". כאשר מעשרים את הצאן, הן עוברות דרך דלת קטנה שרק אחד יכול לעבור וכך סופרים עד עשר, אחד ועוד אחד. אינני מבין, וכי כדי להסביר שכל אחד עובר לחוד צריך שלושה משלים? כחילות, כמעלות בני חורון, כבני אימרנא, אתמהא?!

וכדי ליישב, אספר לכם סיפור קטן: היה פעם סוחר גדול שנסע ליום השוק והשקיע שם את כל כספו ברכישת סחורה יקרה וגם כספי הלוואות שחברים נתנו לו, הוא החליט להסתכן ולעבור בגניבה את הגבולות כדי להיפטר מהמכס על הסחורה וכך יוכל להתעשר, הוא לא נח ולא שקט עד שמצא עגלון המוכן לעבור איתו את הגבול.

הוא סידר את כל תוכנית הבריחה - מסלולי הנסיעה לשעות לילה שאין אור של ירח, ולילות שאין חילים רבים ליד הגבול וכו'.

הגיע הלילה המיועד. הסוחר העמים על העגלה את כל סחורתו היקרה. ושניהם, הסוחר והעגלון, עלו על העגלה. העגלון מבחין כי בעל הבית הסוחר יושב על הכסא - ושיניו נוקשות דא לדא, ידיו ורגליו רועדים.

שאל אותו העגלון בלגלוג: מה אתה רועד, הרי יש עוד יותר מחמש שעות עד שנגיע ליער, מה הפחד שלך כאן ליד הבית?

"למה שלא אפחד, אני עושה חשבון פשוט, אם אצליח במשימתי, איזה עושר ימלא את כיסי, ההון האישי שלי יהיה פי עשרה ממה שהשקעתי, ממחר - אחיה חיי עושר וכבוד, מה נפלא. אבל אם חס ושלום לקראת עלות השחר ניפגש חלילה בשוטר הגבולות שיכריז "עצור! הרם ידיים!"

הסחורה תלך למשטרה, פרוטה לא אראה ממנה, ואת עצמי אפגוש בבית האסורים, בעלי חובות ירדפו את משפחתי וכו', א"כ למה שלא ארעד, בעוד כחמש שעות אני על פתח עושר או על פי תהום ואיך לא ארעד?.

נסעו ונסעו. הגיע חצות לילה. החלו כבר להיכנס ליער, חצו את הגבול, ראה הסוחר שהעגלון רועד קמעה. שואל אותו: עגלון, מדוע אתה רועד?

משיב לו העגלון, "שמע נא, בסך הכל אני גם בן אדם, ואנו מתקרבים לרגעים קשים ומסוכנים, נכון שאין לי כאן סחורה פרטית, אבל לא נעים לשבת חודש בבית סוהר, וגם העגלה והסוסים שיטלו ממני לא באו לי בחינם".

ממשיכים לנסוע פנימה במעבי היער בין השבילים המוכנים מראש, והם שניהם רועדים, קילומטר ועוד קילומטר, מה הם רואים בבידור, כי הסוסים אינם רועדים, לא מבינים כלום.

הפחד השורר כל כך לא מדבר אליהם כלום. הסוס נשאר בעל חיים לפני הגבול, בתוך הגבול ולאחוריו. נשאר כמו קודם.

הנה כל זאת מרמזת ואומרת הגמרא בשלושת הדוגמאות.

יש יהודי שלקראת ימים נוראים מתחיל לרעוד.

עוד בשבת מברכים כאשר מכריזים "ראש חודש אלול" הוא כבר מתחיל לרעוד "כחילות בית דוד" שאינם עוברים סתם כך, אלא מתאמנים קודם, משקיעים כוח ומאמץ זמן רב עוד לפני המפקד המכריע.

ויש סוג שני, שעד ראש השנה הוא חלש ביראת שמים. אבל כאשר בא ראש השנה מתחיל לרעוד "כמעלות בני חורון" כי כאשר צועדים בשביל

המסוכן כאשר משני צדדים תהום, רועדים, פוסעים עוברים אדם אחר חברו - בפחד, כמו כן, בשעה שעוברים לפני המשפט הפחד שורר.

אבל יש סוג שלישי, יהודים הדומים לבני אימרא כהצאן, אותם כבשים שקטים צוהלים ומתרוצצים שנכנסים בפתח וסופרים אותם אחד אחד ואינם מבינים כלום, אוי, הכבש העשירי לא יודע כי בעל הבית סימן לו פס אדום על גבו...

"בראש השנה יכתובו וביום צום כיפור יחתמו כמה יעברו מי יחיה ומי ימות" קו חיים על הגב וחס ושלוה להיפך פס אדום - "מי ימות". היכן השכל שלך?

הקב"ה יושב בראש השנה על כסא דין, אך המשפט לא הגיע בפתאומיות "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף" - הנשר הזה הוא רחמן על בניו ואינו בא לקינו בפתע פתאום אלא מקשקש מאילן לאילן ומסוכה לחברתה כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו. כך הקב"ה דופק לנו כל חודש אלול בשופר, עורו ישנים משנתכם ונרדפים הקיצו מתרדמתכם. לעוררנו לקראת ראש השנה - כאשר נפתחים ספרי חיים ומתים.

(להגיד)

אנחנו בע"ה היום, רוצים לעסוק בעבודת השופר, ובע"ה להיכנס לעומק עבודת ראש השנה:

השופר רמוז בפרשה שלנו, במילים (דברים כט, יז) שרש פרה ראש ולענה ר"ת שופר.

לפני שנדבר על ענין השופר, ואני אומר כבר עכשיו, שהענין הוא קצת עמוק, אני מקווה שבס"ד נזכה להעביר את הדברים, אבל צריך לדעת, כשאנחנו מקיימים מצות שופר, כי הקב"ה אמר לתקוע בשופר, כמו שהגמרא אומרת (מסכת ראש השנה טז, א) - ואמר רבי יצחק למה תוקעין ברה"ל למה תוקעין רחמנא אמר תקעו.

אנחנו מברכים "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לשמוע קול שופר", כל אחד שומע קול שופר, וזו המצווה שאנחנו מקיימים. זו המצווה, וכל מה שנאמר עכשיו, זה יהיה רק כדי להעמיק במצווה, בתוכן שלה, אבל המצווה עצמה, זה לשמוע קול שופר ולהמליך את הקב"ה בשופר.

בואו נתחיל שלב אחר שלב, ובע"ה אנחנו נבין דברים שרבותינו מגלים לנו, מה מונח בשופר:

צריך לדעת, שכל זמן שלא תוקעים בשופר, בראש השנה, הקב"ה מנהל את העולם בדין ולא ברחמים, כך כתוב במדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט, ג) - רבי יהודה רבי נחמן פתח (תהלים מז, ו): עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב ועולה על כסא דין, בדין הוא עולה, מאי טעם, עלה אלקים בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב: ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי.

ממשיך המדרש ואומר - רבי יאשיה פתח (תהלים פט, טז): אשרי העם ידעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, רבי אבהו פתר קרא בחמשה זקנים שהם נכנסים לעבר את השנה, מה הקדוש ברוך הוא עושה מניח סנקליטין שלו מלמעלן ויורד ומצמצם שכירתו ביניהם מלמטן, מלאכי השרת אומרים הא תקיף הא תקיף, הא אלהא הא אלהא, מי שכתוב בו (תהלים פט, ח): אל נערץ בסוד קדשים רבה, מניח סנקליטין שלו ומצמצם שכירתו ביניהם למטה, כל כך למה, שאם טעו בדבר הלכה הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם, הדא הוא דכתיב: באור פניך יהלכון.

אמר רבי יאשיה, כתיב: אשרי העם ידעי תרועה, וכי אין אמות העולם יודעים להריע, כמה קרנות יש להן, כמה בוקינוס יש להם, כמה סלפירגסי יש להם, ואמרת: אשרי העם ידעי תרועה, אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים, אימתי בחדש השביעי.

לשון המדרש הוא, שרק עם ישראל יודעים "לפתות" את הקב"ה, שום אומה אחרת לא יודעת לעשות זאת.

והשאלה שנשאלת היא - מה הפיתוי שיש בתקיעת שופר? ולמה אם גוי ייקח שופר, ויתקע, הוא לא ידע "לפתות" את הבורא?

שאלה נוספת, שמובאת בגמרא (מסכת ראש השנה טז, א) - אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

פירוש הדבר, שאנחנו תוקעים בשופר, כאילו אנחנו בעקידה. והשאלה שנשאלת היא - מה יש, אנחנו לא עושים שום פעולה. אנחנו יושבים ושומעים תקיעת שופר, ואמרת הגמרא, שבזה שאתה שומע תקיעת שופר מאיל, נחשב לך כאילו עקדת עצמך.

איפה העקידה? מה עשינו פה?! לא פשטנו צווארנו שום דבר ... איפה בא לידי ביטוי כאילו עקדתם עצמכם לפני?

הזכרנו שבוע שעבר, למי שזכר את דברי הספרי, שאומר שעקידת יצחק היתה בראש השנה.

הוא מביא על זה פסוק (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה. היום זהו ראש השנה, כך מביא הוזהר, וכך גם אומר הספרי.

אומר המדרש (תנחומא פרשת וירא, אות כג), מביא המדרש את אותם דברים, כמו של הספרי, רק הוא לא אומר שזה היה בראש השנה - אמר לו: כשם שהיה בלבי מה להשיבך ולומר לך, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, עכשו אתה אומר לי העלה שם לעלה, וכבשתי את יצרי ולא

השבתך, כך כשיהיו בניו של יצחק חוטאין ונכנסין לצרה, תהא נזכר להן עקדתו של יצחק ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח להן ותפדם מצרתן. זוהי בקשתו של אברהם אבינו

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה אמרת את שלך ואמר אני את שלי. עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בראש השנה. אלא אם מבקשין שאחפש להן זכות ואזכר להן עקדת יצחק, יהיו תוקעין לפני בשופר של זה. אמר לו: ומה הוא השופר? אמר לו: חזור לאחוריק. מיד, וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו.

בפעם הראשונה, שאברהם אבינו רואה שופר, שזה כשהאיל הסתבך בקרניו

זה אחד מעשרה דברים שנבראו בין השמשות. נאחז בסבך בקרניו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: יהיו תוקעין לפני בקרן איל ואושיעם ואפדם מעונותיהם. והוא שדוד משבח, מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי (ש"ב כב, ג).

עד כאן דברי התנחומא.

במדרש רבה (בראשית רבה, פרק נו, ט) מובא - וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר (בראשית כב, ג), מהו אחר, אמר רבי יודן אחר כל המעשים ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, שנאמר (זכריה ט, יד): וה' אלקים בשופר יתקע וגו'.

אמר רבי יהודה בר סימון אחר כל הדורות, ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, הדא הוא דכתיב: וה' אלקים בשופר יתקע.

עד כאן, דברי שתי המדרשים.

יוצא, שבתקיעת שופר אנחנו נושעים, הקב"ה מוחל לנו על העוונות, "בתקיעת שופר, כאילו עקדתם עצמכם לפני".

אנחנו רוצים להבין, מה המיוחד בשופר הזה, מה יש בשופר הזה, שכל הישועות נאמרו בו?

רעיון נוסף, מופיע בדברי גמרא (מסכת ראש השנה טז, א) - בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן ברה"ל כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר {תהלים לג-טו} היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים.

אומרת הגמרא, באותו עמוד למטה - תניא א"ר יהודה משום ר"ע מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם וזכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר.

מובא כאן, שכמו שאם נותנים בחג הפסח תבואה, מתברכים התבואות, וכמו שבחג העצרת נותנים שתי הלחם, אז מתברכים הפירות, וכמו שבחג הסוכות מביאים מים, מתברכים המים, כך בראש השנה, כמו שאומרים מלכיות וזכרונות ושופרות, כך הקב"ה מולך עלינו, וזה שהוא מולך עלינו, זו הברכה הכי גדולה שיכולה להיות!

איך ממליכים את הקב"ה?

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם!

אז לכאורה, במה זה מספיק?

בזה שאנחנו אומרים זכרונות מלכיות ושופרות, זה מספיק.

ממשיכה הגמרא ואומרת - מלכיות כדי שתמליכוני עליכם וזכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר.

הגמרא סוטרת את עצמה, מיני ובי, בהתחלה אומרת הגמרא - ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות - זה מספיק, וכשהגמרא מסיימת, היא אומרת - ובמה בשופר.

אז אם אתה אומר ובמה בשופר, אז זה לא ואמרו לפני.

היה צריך לומר **תקעו לפני מלכויות זכרונות ושופרות**, אבל הגמרא לא אומרת את זה, אלא היא אומרת - **ואמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות**, ובסוף היא שואלת - **ובמה?** מה זה ובמה? בפה!
אתה אומר ואמרו לפני, אם אמרו, אז זה אמירה בפה בלבד. למה הגמרא ממשיכה ובמה בשופר? כך שואלים המפרשים, על דברי הגמרא. אנחנו בע"ה, רוצים להעמיק בדברים:
ישנו ספרי, בפרשת בהעלותך, שהוא הקטע המסיים את סדר השופרות (במדבר י, י) **וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם.**

רבתי, זה המקור בתורה, כמו שאומר הספרי, למלכויות זכרונות ושופרות.
אומר הספרי - ותקעתם בחצצרת, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכויות.

שואל הספרי - אם ככה יוצא, שבתורה כתוב קודם כל שופרות, זכרונות ובסוף מלכויות, והרי אנחנו לא אומרים ככה, אלא קודם כל מלכויות, זכרונות ובסוף שופרות - זה נגד מה שכתוב בתורה!
מה ראו חכמים, לומר מלכויות בהתחלה, אם בפסוק כתוב אני ה' אלקיכם בסוף? אלא, המליכהו עליך בתחילה, ואחר-כך, בקש רחמים מלפניו.

קודם כל תמליך את הקב"ה, ואחרי שהמלכת אותו, בקש רחמים! במה תמליך אותו, שואל הספרי?

ואומר - בשופר. ואין שופר, אלא של חירות, שנאמר **(ישעיה כז, יג) ביום ההוא יתקע בשופר גדול.**

שואל הספרי - אבל איני יודע מי התוקע? תלמוד לומר **(זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.**

ועדין איני יודע מאין התקיעה יוצאה?
תלמוד לומר - **(ישעיה סו, ו) קול שאון מעיר קול מהיכל** אומר לך הספרי - בתורה כתוב לך מה הסדר - **ותקעתם בחצצרת**, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכויות. אז למה אנחנו לא עושים ככה?

אומר לך הספרי - קודם כל תתחיל מלכויות, תמליך את הקב"ה, ואחרי זה תבקש ממנו!

שואל הספרי - במה ממליכים אותו? ואומר - בשופר. מי תוקע בשופר? הקב"ה.

מאיפה יוצאים הקולות? מבית המקדש.

תשאל את המתפללים - מי תוקע כאן? יגידו לך - משה... דוד... יחזקאל...

אומר הספרי - יש לך טעות! אתה יודע מי תוקע בשופר? האלוקים תוקע בשופר, שנאמר **(זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.** זאת אומרת, שמי שיתקע בשופר בע"ה, זה יהיה הקב"ה! ולא משה, ולא דוד, ולא יחזקאל!

כל המפרשים מנסים להבין, למה הספרי מתכוון. אנחנו בע"ה, רוצים להבין את הענין, בואו וניכנס לעומק הדברים: רעיון נפלא, מביא אותו המהרש"א, במסכת ראש השנה, אבל מקור הדברים קדום הרבה יותר, הוא מופיע בכתבי ר' יוסף אלבו (בעל העיקרים חלק א, מאמר א, פרק ד).

רבתי, אני אומר קודם כל, את היסוד שלו:

מי שראה פעם את ספר העיקרים, של ר' יוסף אלבו ... אנחנו לא התפילה אומרים, חוץ מעלינו לשבח שדיברנו בשבוע שעבר, אומרים, או שש זכירות, לפי מה שאומרים האשכנזים, או עשר זכירות, שאומרים בני עדות המזרח, ולאחר מכן יש י"ג עיקרים.

הרמב"ם חילק את העיקרים, ל"ג חלקים. ר' יוסף אלבו, חולק עליו וסובר שישנם רק שלושה עיקרים, וזה הספר שנקרא **ספר העיקרים**.

ר' יוסף אלבו, הוא אחד מהראשונים, והוא חולק על הרמב"ם. הוא סובר שיש רק שלושה עיקרים והשאר כמו ענפים היוצאים מן העץ.

נקריא את מה שהוא כותב, וממנו נתחיל את העבודה - הדרך הנכון, שיראה לי בספירת העיקרים, שהם שורשים ויסודות לתורה האלוקית הוא, כי העיקרים הכוללים לדת האלוקית הם שלושה - מציאות ה',

השגחה לשכר ולעונש, תורה מן השמים. ואלו השלושה, הם אבות לכל העיקרים.

הראיה שלי, שאלה היסודות - מראש השנה.

בראש השנה, באו אנשי כנסת הגדולה, ותיקנו לנו סדר עבודה, בתפילת המוסף - מלכויות, זכרונות ושופרות.

המורה על היות שלושת העיקרים האלו, שהם שורש ויסוד לאמונה, אשר בה יגיע האדם אל ההצלחה האמיתית, הוא מה שיסודו לנו, אנשי כנסת הגדולה, בתפילת המוסף של ראש השנה, שלוש ברכות - מלכויות, זכרונות ושופרות.

מלכויות, כנגד מציאות ה'. זכרונות, כנגד שכר ועונש. שופרות, כנגד תורה משמים.

כי **ברכת המלכויות**, היא כנגד מציאות ה', וזה מה שאנחנו אומרים - על כן נקוה לך יי' אלקינו... יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך. תשבוע כל לשון... ויקבלו כולם את עול מלכותך .. זה מלכויות. יסוד ראשון, מציאות ה'.

זכרונות, שכר ועונש - אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם. נח היה צדיק, ניצל בתיבה - "וגם את נח באהבה זכרת". הרשעים שלא היו ככה, תבעו במבול - שכר ועונש.

וברכת השופרות, לרמוז על העיקר השלישי, שהוא תורה מן השמים, ועל כן נאמר אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים **השמעתם קולך**, ולפי שמתן תורה היה באמצעות קול שופר חזק מאוד, לכן הוא נקרא **שופרות**.

וזהו שאמר הנביא ישעיהו **(לג, כב) כי ה' שפטנו ה' מחקקנו ה' מלכנו הוא יושיענו** - אתה רוצה ישועה, תאחוז בשלושת היסודות האלה.

כי ה' שפטנו זה יסוד שכר ועונש. ה' מחקקנו זה תורה משמים, שנאמר **(דברים לג, כא) כי שם חלקת מחקק ספון**

ה' מלכנו זה יסוד מציאות ה'.

ממשיך ר' יוסף אלבו וכותב - על כן סיים הוא יושיענו, כלומר, כי עיקר הצלחת האדם תלוי באמנתם, יש לו בהם יתרון גדול על כל העולם, וראוי שיושיענו בייחוד על כולם.

אומר לנו ר' יוסף אלבו - אתה רוצה להיוושע?? כל יהודי צריך ישועה בראש השנה... הישועה טמונה בשלושת הדברים האלה. זה מה שאומר הנביא הוא יושיענו! אם אתה מאמין במציאות ה', אם אתה מאמין שהוא השופט, אם אתה מאמין שתורה מן השמים, הוא יושיענו - זו הישועה! באו אנשי כנסת הגדולה, שידעו מה נעשה בשמים ביום הדין, ואמרו לנו - אתם רוצים ישועה בראש השנה???

זה הסדר - מלכויות, זכרונות ושופרות!

לאחר ההקדמה הזאת, של ר' יוסף אלבו, שעומד עליה גם המהרש"א, במסכת ראש השנה, אני רוצה ברשותכם, לחזור לשיעור הקודם, ולהזכיר כמה עקרונות, שדיברנו בשיעור הקודם:

רב, שכתב את תפילת ראש השנה, כתב לנו שנדע, שיום הדין, ראש השנה, נקבע כבר לפני 5771 שנים.

הקב"ה אמר אותו לאדם הראשון, באותו יום, א' בתשרי, לפני 5771 שנים.

"מראשית כזאת הודעת, ומלפנים אותה גילית, זה היום, תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון"

כל מה שאנחנו עושים בראש השנה, חוזרים לנקודת ההתחלה של יום ראשון.

עפ"י זה, הסברנו בשבוע שעבר, למה אנחנו משתחוים בראש השנה. מה זה "ואנחנו כורעים ומשתחוים"? מה זה "עלינו לשבח"? מה זה ההשתחויה?

זה כנגד מה שהנחש פיתה, את אדם וחווה לא להשתחוות ... זה דיברנו בשבוע שעבר, ואנחנו רוצים להמשיך.

כותב הר"ן (מסכת ראש השנה, פרק ג, דף ג' מדפי הרי"ף) את הסדר של היום הראשון.

היום הראשון, הכוונה לא' בתשרי, יום בריאת האדם, יום השישי בשבוע.

אומר המדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט) - בשעה ראשונה עלה במחשבה, בשניה נתיעץ עם מלאכי השרת, בשלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו, בחמישית רקמו, בששית עשאו גלם, בשביעית נפח בו נשמה, בשמינית הכניסו לגן, בתשיעית נצטוה, בעשירית עבר, באחת עשרה נדון, בשתיים עשרה יצא בדימוס. אמר הקדוש ברוך הוא לאדם, זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמד

לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס, אימתי בחדש השביעי באחד לחדש.

זאת אומרת, שהקב"ה אמר לאדם הראשון, דע לך, מהיום והלאה, כשם שדנתי אותך היום, וקבעתי את דינך, שאתה צריך לעבוד קשה לפרנסתך, ועל אשתך גזרתי, שבעצב תלד בנים, ועל הנחש גזרתי, שעפר יאכל כל ימי חייו, זה היה בראש השנה! כבר 5771 שנה, יושב הקב"ה בדין, בכל שנה ושנה.

אנחנו, יש לנו נשמה, את הנשמה הזאת, נפח הקב"ה באדם הראשון, וכולנו היינו בתוכו, כל נשמות העולם, היו בתוך אדם הראשון. הקב"ה נפח בו נשמה, בשעה השביעית, של יום השישי.

מה פירוש הדבר נשמה? למה קוראים לנשמה, נשמה?

הפירוש הפשוט של הדבר – נשמה, מלשון נשימה, ויש לזה סימוכין

מדברי מדרש (בראשית רבה, פרק יד, אות ט):

רבי ביסני ורבי אחא ורבי יוחנן בשם רבי מאיר אומרים, הנשמה הזו ממלאה את כל הגוף, ובשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה. רבי לוי בשם רבי חנינא אמר, על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא, מה טעם (תהלים קנ, ו): כל הנשמה תהלל יה, כל הנשימה תהלל יה.

ההלכה, אם קובעים שאדם מת, זה לא א.ק.ג, אלא לוקחים נוצה ושמים אותה ליד האף.

כל זמן שיש אוויר והנוצה זזה, מפנים עליו את הגל, אפילו שיודעים שנפל לו על הראש חצי טון. מבחינת התורה, אם יש אוויר, הוא חי. זו הנשמה – מקור החיים.

בא ר' חיים מוולוז'ין (נפש החיים שער ג, פרק טו ואומר – אם בגלל הנשימה, היו קוראים לזה נשמה, גם בהמה נושמת, גם קוף נושם וגם ינשוף נושם, אז מה תגיד, שיש להם נשמה! אז למה קוראים לזה נשמה?

לא בגלל שהם נושמים, כי הקב"ה נפח באדם נשמה.

הנפחיה, שהקב"ה נפח באדם, לכן הנשמה נקראת נשמה, שנאמר ויפח באפו נשמת חיים.

אומרים לנו חז"ל – מה שהקב"ה נפח, הוא נתן משלו, אז חלק אלוה ממעלה, שנקראת נשמה, נמצאת בנו, ממת? מהשעה השביעית של יום השישי, היום הראשון בבריאה.

רבותי, אם אלה פני הדברים, אני רוצה בע"ה לעמוד על משפט אחד, שכותב השם משמואל, בספרו, במערכות ראש השנה, מה שאביו אמר לו, משפט אחד:

הגיד לי, כבוד קדושת אבי זצ"ל, האדמו"ר מסוכטשוב – ענין השופר של ראש השנה, הוא מעין מאן דכתיב באדם הראשון ויפח באפו נשמת חיים, וזה מה שכתב בספרי, בפרשת בהעלותך, שהקב"ה, הוא התוקע. כולם מתפללים, מי תוקע?

דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע... אומר הספרי – לא! הקב"ה תוקע!

אומר השם משמואל – אמר לי אבי, בראש השנה, אנחנו חוזרים לנקודת ההתחלה, שהרי נאמר זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום הראשון ומה היה ביום הראשון?

ויפח באפו נשמת חיים. כשאנחנו לוקחים את השופר, ונופחים בו, אנחנו חוזרים לנשמת הנשמה, שהקב"ה הכניס באדם הראשון. זה מה שקרה בראש השנה, ולכן אנחנו תוקעים בשופר.

שואל הספרי – ומי תוקע בשופר?

אומר הספרי – הקב"ה תוקע בשופר.

שאלנו – הרי דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע...

אומר לך השם משמואל – לא! אבי אמר לי, שמה שאנחנו תוקעים בשופר, זה זכר לויפח באפו נשמת חיים.

אז כמו שהקב"ה נפח באדם נשמה, בראש השנה, אנחנו עושים את זה באמצעות שופר.

עד כאן, יסוד מספר אחד.

רבותי, אנחנו אומרים בכל בוקר "אדון עולם אשר מלך, בטרם כל יציר נברא"

הקב"ה מלך כאן, עוד בטרם היה כאן אדם הראשון. מה קרה אחרי שאדם הראשון נברא?

לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא. מה ההבדל בין קודם לאחר-כך?

לפני שאדם הראשון נברא, הקב"ה היה מושל. אחרי שאדם נברא, הקב"ה נהיה מלך.

מקודם הוא היה אדון עולם אשר מלך, הוא מלך בכוח כביכול, ולאחר מכן, שאדם הראשון נברא, היה כאן מצב חדש לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך

שמו נקרא, עכשיו יש משהו שיקרא לו מלך. עכשיו יש את המהות של מלך.

מלך, לא יכל להיות בכפיה – ומלכותו ברצון קיבלו עליהם.

אומר הגאון מוילנה - (תהלים כב, כט) כי לה' המלוכה ומשל בגוים – על ישראל הוא מולך ברצון, על הגוים הוא מושל.

מושל זה בכוח, מלך, זה ברצון!

אני רוצה להגיד יסוד, שראיתי אותו בספר דולה ומשקה, של הגאון ר' יעקב הורביץ זצ"ל, בשם מורו ורבו, ר' יצחק קוטנר.

כשראיתי את זה השבוע, פשוט תפסתי בהלה ממה שהוא כותב. ברגע הראשון, לא הבנתי איך הוא עלה על הרעיון הזה. תשמעו מה הוא אומר :

האריה, הוא מלך החיות.

הנשר, הוא מלך העופות.

השור, הוא מלך הבהמות.

שואל ר' יצחק קוטנר – למה שהנשר, לא יהיה מלך החיות?

הוא יכל לבוא לאריה מלמעלה, כמו אפצ"י, ולתת לו קטנה בראש ☺,

למה הוא לא נחשב מלך על האריות? כך הוא שואל.

ולמה האריה, שיש לו כזאת רעמה, ושהוא נותן שאגה כל היער זו, לא יכל להיות מלך על העופות?

אומר ר' יצחק קוטנר – מלך, יכל להיות רק במינו. נשר, יכל להיות מלך, רק במינו – על העופות.

אריה, יכל להיות מלך על החיות. השור, הוא על הבהמות. מלך שייך רק במינו.

שואל ר' יצחק קוטנר שאלה מפחידה – תגידו לי, מה אתם ממליכים את הקב"ה בראש השנה??? מה יש לכם איתו??? מה אתם ממליכים אותו,

הוא במין שלכם???? מה יש לו איתך???

אתה קורא את השאלה הזאת בפעם הראשונה, אתה חוסף שוק!

חמישים שנה אתה צועק "אין לנו מלך אלא אתה" ... מה יש לך איתו???

אומר ר' יצחק קוטנר – אם תבין מה יש בראש השנה, תבין מה יש לך עם המלך.

מה עשה הקב"ה?

הלך ביום ראשון שישי בשבוע, א' תשרי, בשעה השביעית, אדם הראשון שכב על הרצפה, היה גולם. בא הקב"ה, ונפח בו נשמה. מה אומרים חז"ל?

הוא נתן יחידה משלו לתוך האדם. בצלם אלוקים ברא את האדם.

הוא ברא אותך בצלמו כדמותו! הוא הכניס בך יחידה ממנו!

הגוף שלך פועל מכוח אחד – מהכוח שהקב"ה נפח בך נשמה!

אם ככה, אומר ר' יצחק קוטנר – במה אתה ממליך את הקב"ה?

החלק ששייך אליו, הוא זה שממליך אותו, מהו?

הנשמה!

ממה יוצאת הנשמה?

אתה תוקע בשופר, ומשם יוצאת הנשמה.

זה לא שייך לגוף, זה לא שייך למיתרי הקול, זה לא שייך לבטון, זה יוצא ישירות מהנשמה, משם יכולה לצאת מלוכה!

כי מלך, הוא מלך רק על מינו! על הנשמה, שם יש מלך!

אם שם יש מלך, אומר לנו הקב"ה - ואמרנו לפני בראש השנה מלכות זכרונות ושופרות.

מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם. זיכרונות, כדי שיעלה זיכרוכם לפני לטובה... ובמה?

מה זה ובמה?

בפה שאני מדבר.

מי אתה שתמליך אותי?

ובמה? בשופר! כי השופר בא ישירות מהנשמה!

השופר, הוא זה שמחבר אותך עם הקב"ה! אחרת אתה לא במינו, אין לך שום קשר איתו!

כל היכולת שלך להמליך אותו, הוא בזה שאתה ממליך אותו ע"י השופר, שהוא הכוח של הנשמה, הנמצאת באדם.

אם ככה, בואו נחזור בחזרה, למה שהיה לפני 5771 שנה :

אומר הפרקי דרבי אליעזר (פרק יא) – לאחר שזרק הקב"ה נשמה באדם הראשון, נעמד על רגליו, והיה מתואר בדמות אלוקים. ראו אותו כל

הבריות ונתייראו, כסבורים היו שהוא בוראם, ובאו כול להשתחוות לו, אמר להם – באתם להשתחוות לי?! בואו, אני ואתם, ונלך ונלביש גאות

ועוז, ונמליך עלינו את מי שבראנו, לפי שהעם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליך אותו.

"אני אדם הראשון, יש לי במה להמליך אותי!"

למה מקודם, האריות והנמרים והחתולים לא המליכו?

כי הוא לא במינו.

כשנברא האדם, שהנשמה היא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, כי זה במינו!

לכן בא אדם הראשון להמליך אותו, ומה הוא אמר?

(תהילים צג, א) ה' מלך גאות לבש - זה הפרק שאנחנו אומרים אותו, בכל יום שישי בשבוע.

"היום יום שישי בשבת, שבו היו הלויים אומרים במקדש" ה' מלך גאות לבש, למה?

כי זה הפרק, שאמר אותו אדם הראשון ביום שישי.

זה הפרק שאנחנו ממליכים את הקב"ה ביום שישי, כמו שאדם הראשון עשה.

אם ככה, נוכל עכשיו להבין:

לאחר מלכויות, אנחנו תוקעים בשופר, למה?

כי במלכויות, אנחנו ממליכים את הקב"ה, במה?? בשופר!

השופר מוציא את הנשמה, הנשמה יכולה להמליך את הקב"ה.

רבתי, נעבור לסדר הזיכרונות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר.

מה עכשיו שופר?

בשלמא, להמליך עכשיו את הקב"ה בשופר, כי הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, אבל מה שייך לומר ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר?

רבתי, שופר, זה סוד תחיית המתים, זה שופר.

ביום הראשון לבריאה, לפני 5771 שנה, בשעה השביעית, הקב"ה לקח אדם, ששכב על הרצפה והיה יסודו מעפר, נפח בו נשמה, ואחרי זה, הוא נהיה בן-אדם. מתי זה היה?

בראש השנה. אז מה הקב"ה עשה?

נפח נשמה.

נפחת הנשמה, הפכה אותו ממת לחי! הוא קם על רגליו!

אומרים חז"ל - תגיד זיכרונות, כדי שיעלה זיכרוניכם לטובה, תגמור את זה ותתקע בשופר.

למה לתקוע בשופר?

כי גם עקידת יצחק, זה תחיית המתים. למה?

בואו נקרא מה שכתוב בחז"ל (ילקוט שמעוני, בראשית, אות ק"א. פרקי דרבי אליעזר, לא):

אמר יצחק לאביו - אבא, קשור את שתי רגלי ואת שתי ידי כדי שלא אבעט בך, כי אם אבעט בך, יכל הקרבן להיפסל. ועשה כן. והקב"ה רואה את האב מעקיד ואת הבן נעקד בכל לב, ושלח ידו ליטול את המעכלת, ומלאכי השרת צועקים ובוכים, שנאמר (ישעיה לג, ז) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון. אמרו מלאכי השרת, לפני הקב"ה, ריבוננו של עולם, נקראת רחום וחונן, שרחמיק על כל מעשיך. רחם על יצחק, שהוא בן-אדם, ונעקד לפניך כבהמה. ר' יהודה אומר, כיון שהגיעה החרב על צווארו, פרחו נשמתו של יצחק. כיון שהשמיע הקב"ה, את קולו מבין הכרובים, ואמר אל תשלח ירך אל הנער, חזרה הנפש לגופה.

היה כאן מת, וחזר חי. מה קרה באמצע?

מי שרוצה, יסתכל באור-החיים הקדוש, ויראה שהנשמה של יצחק אבינו, עברה מהפך - מנשמת נקבה הפכה לנשמת זכר.

תפתחו אור-החיים הקדוש, ותבינו למה קודם לכן, לא היה לו שידוך.... לא ניכנס להסבר.

זאת אומרת, שלא רק שהוא מת, אלא באה נשמה חדשה.

אומר הקב"ה לאברהם אבינו - אתה רואה את האיל הזה, אתה רואה את השופר?

בשופר הזה, הם יסתבכו בראש השנה, יהיו להם עבירות, קח את השופר הזה!

יוצא שבעקידת יצחק, היה כאן מוות, וממוות חזר לחיים.

"אמרו לפני זיכרונות...", מה זה זיכרונות??

זה עקידת יצחק. אתה גומר את זה, תתקע בשופר. למה לתקוע בשופר? כי שופר זה תחיית המתים. בשופר יש ויפח באפו נשמת חיים.

שופר, זה ביטוי לתחיית המתים!

בשעה שיצחק נעמד על רגליו, כשהוא ירד מעל גבי המזבח, מה הוא אמר??

"ברוך אתה ה' מחיה המתים", כך כתוב בפרקי דרבי אליעזר.

כתוב בשיבולי הלקט, שמלאכי השרת צעקו "ברוך אתה ה' מחיה המתים", ובמדרש כתוב, שיצחק אבינו אמר, כי זה היה תחיית המתים.

אם ככה, ויפח באפו נשמת חיים של מלכויות - תוקעים בשופר. ויפח באפו של יצחק נשמת חיים - תוקעים בשופר.

אם ככה, הגענו לשופרות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני ... ובמה בשופר.

מה זה קשור לשופרות??

מה אנחנו אומרים בשופרות?

אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם קולך כו'

מעמד הר סיני, כמו שכותב היעב"ץ, תורה מן השמים!

מה קרה במעמד הר סיני??

אומר המדרש (שמות רבה, פרק כט, ד) - אמר רבי לוי, שני דברים שאלו

ישראל מלפני הקדוש ברוך הוא, שיראו כבודו וישמעו קולו, והיו רואין את כבודו ושומעין את קולו, שנאמר (דברים ה, כא); ותאמרו הן הראנו ה'

אלקינו את כבודו ואת גדלו, וכתוב (דברים ה, יא): ואת קלו שמענו מתוך

האש, ולא היה בהם כח לעמד, שכיון שבאו לסיני ונגלה להם, פרחו

נשמתם על שדבר עמהם, שנאמר (שיר השירים ה, ו): נפשי יצאה בדברו.

אבל התורה בקשה עליהם רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא, יש מלך משיא

בתו והורג אנשי ביתו, כל העולם כלו שמחים ובניך מתים, מיד חזרה

נשמתן, שנאמר (תהלים יט, ח): תורת ה' תמימה משיבת נפש...

יצא שגם בקבלת התורה, יצאה הנשמה וחזרה!!!

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני ... ובמה בשופר, כי כל היסוד של שופר זה - ויפח באפו נשמת חיים.

ומי תוקע בשופר, שואל הספרי - הקב"ה. למה??

כי שופר זה ביטוי לתחיית המתים.

אם שופר זה ביטוי לתחיית המתים, אז מלכויות של היום הראשון, זה תחיית המתים של ויפח באפו נשמת חיים.

עקידת יצחק, זו התקיעה השניה, והשלישית זה שופרות.

במעמד הר סיני, יצאה נשמתם וחזרה בחזרה. זה היסוד של שלושת הקולות.

אם ככה, נוכל בע"ה להבין יסוד נפלא:

אנחנו מסיימים את סדר השופרות, בפסוק שממנו לומדים, שהקב"ה

תוקע בשופר - כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך.

מה זאת אומרת?

למה, אם אני יקח שופר, ויתקע באיזה אוזן של מלך, בא נגיד אובמה,

הוא לא ישמע את זה?!

מה זאת אומרת כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך?

אף אחד לא שומע שופר חוץ ממך? מה, אף אחד לא שומע שופר? כל אחד שתתקע לו באוזן שופרות, ישמע שופר.

ראיתי פעם פירוש, לא זוכר בשם מי:

ראש השנה, זה יום הולדת של העולם. אדם נברא, כל תכלית העולם, זה

בשביל האדם. אמר הקב"ה, אברא את הכל, כדי שאברא את האדם, הכל יהיה מוכן.

כל מלך, ביום ההולדת של הממלכה שלו, אוהב שישירו לו. עושים לו

במה גדולה, יושבים שם כל השרים, מושיבים אותו על כיסא גבוה,

עוברים כל ראשי הצבא, מצדיעים לו, שרים לו שירי הלל, מדברים לו דברי שבח ...

הקב"ה אומר - תשמע, יום הולדת, זה ראש השנה. אני מבקש ממך יום

תרועה יהיה לכם!

אתה יודע מה זה יום תרועה?

שואלים חז"ל - יום תרועה, יבבה או יללה? או "לילי" או "לולול",

תעשה כל הזמן קולות של בכי.

תגיד, זה מה שאתה רוצה, ביום שאתה נהיה מלך? זה מה שאתה

רוצה??!

מה הוא רוצה???

"אני רוצה שתבקשו חיים, אני רוצה שתבקשו פרנסה, אני רוצה

שתבקשו ילדים, אני רוצה שתבקשו חינוך" למה???

"כי אם אתם מבקשים, זה סימן שאני המלך!!!"

מלך ביום ההמלכה, לא רוצה שיהללו לו במוח, הוא רוצה כבוד!

זה שהמלך אומר "תיילל ביום הזה!" אין מלך שדומה לזה.

אין מלך בעולם שאוהב שמייילים לו ביום המלוכה, חוץ מהקב"ה!

כך ראיתי פשט, אבל הפשט העמוק שבדבר - כי אתה שומע קול שופר

ומאזין תרועה ואין דומה לך.

איפה אנחנו אומרים את המילה הזאת ואין דומה לך?

שלוש פעמים ביום - מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה.

ומי דומה לך - כולם יכולים להרוג, אבל אף אחד לא יכל להחיות! תחיית המתים, יכל לעשות רק הקב"ה, הוא מחיה המתים! הכיניו ומי דומה לך, נאמר תמיד על תחיית המתים.

מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה - בזה אין לך דמיון .

בא רב וכותב לנו - כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ... מה זה קול שופר?

קול שופר, זה תחיית המתים! הקב"ה תוקע בשופר! ומי דומה לך - אין דומה לך! תחיית המתים ושופר, אין דומה לך! זה העבודה של ראש השנה, לזה אין מתחרים, לזה אין שום מלך שיכל.

ואין דומה לך - זה היסוד של ראש השנה, אם אלה הם פני הדברים, זכינו בס"ד להבין, מה זה שופר.

שופר, יסוד המלכות, מחזירים אותנו אחורה ל - ויפח באפו נשמת חיים. היסוד השני של ראש השנה - עקידת יצחק, מחזירים את יצחק לחיים. היסוד השלישי, של תורה מן השמים, מחזירים את כל עם ישראל לחיים ע"י שופר.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין, מה אנחנו מבקשים מהקב"ה: מבקשים מהקב"ה, (ישעיה יח, ג) כל-ישבי תבל ושכני ארץ כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו - מה אנחנו מבקשים???

שהקב"ה יחיה את מתי ישראל. כותב רבינו בחיי, זה מה שכתוב כאן - כל-ישבי תבל אלו החיים, ושכני ארץ אלו המתים, מבקשים מהקב"ה, שידאג שתהיה הגאולה כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו ... (כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם

מתי זה יהיה?? בתחיית המתים.

תחיית המתים העתידית, תהיה באמצעות שופר! איך אני יודע? מצאתי מדרש נפלא, מופיע במדרש אותיות דר' עקיבא באות ט', שאומר - כיצד מחיה הקב"ה המתים, לעתיד לבוא?

נוטל הקב"ה שופר גדול בידו, שהוא אלף אמה באמה שלו. ותוקע בו, וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו.

[יום של הקב"ה, זה אלף שנים שלנו, תארו לכם מה זה אמה של הקב"ה!] בתקיעה ראשונה, העולם רועש, בתקיעה שניה העפר מתפרד, בשלישית עצמותיהם מתקבצים, רביעית אבריהם מתחממים, בחמישית עורותיהם מתרקמים, בשישית רוחות ונשמות מתכנסות, ובתקיעה השביעית חיים ועומדים על רגליהם.

למה בשביעית? כי חוזרים לשעה השביעית, של היום הראשון בבריאה, לפני החטא של אדם הראשון.

תחיית המתים, חוזרים לתחילת המסלול, לפני החטא, עוד לפני שהיצר הרע היה באדם! חוזרים לשחיטת היצר הרע! חוזרים לנקודת ההתחלה! זה מה שאנחנו מבקשים מהקב"ה.

ריבונו של עולם, תקע בשופר גדול לחירותנו, קח כבר את השופר הגדול הזה בידים! תחייה את מתי ישראל, זה סוד השופר!

למה הוא תוקע בשופר, כדי להחיות אותם?? כי סוד תחיית המתים, נמצא בשופר!

יכל לעמוד כאן דוד ויחזקאל וויקטור, לתקוע בשופר, אבל לא אתה תוקע!

אומר לנו הספרי - הקב"ה תוקע! ואומר השם משמואל - כי חוזרים ל - ויפח באפו נשמת חיים, וזה פירוש הדבר, שה' תוקע.

עד כאן השיעור, עכשיו אני יתן לכם מרגלית טרייה מהיום: בזכות הציבור, חיפשת מרגלית לראש השנה, ומצאתי זוהר, שפשוט זה היה בתוך אוטו, ולא יכולתי לרקוד, אבל רקדתי קצת, אז הנהג אומר לי "תפסיק, אתה הורס את השי"י"

בקיזור, מצאתי זוהר, והזוהר הזה ממש ברכה, למה שאמרנו עד עכשיו. הבנתי שהשופר בא מהנשמה, הבנתי רעיון נפלא שכולם אומרים, אבל למה בשופר?? מה יש לשופר, שהוא המבטא את תחיית המתים?? למה הכל נעשה בשופר???

אומר הזוהר הקדוש (חלק א, קי"ד. חלק ב, ר"ג) - גדול כוחו של השופר, לעורר רוחיים למעלה ולסתום פי המשטין והמקטרג, משום שיוצא ממנו קול, שמעורבים בו אש, רוח ומים.

בחללו רוח, המעורב בלחות מים, ובחמימות הבל פיו, היינו אש. תוקע!

אומר לנו הספרי - הקב"ה תוקע! ואומר השם משמואל - כי חוזרים ל - ויפח באפו נשמת חיים, וזה פירוש הדבר, שה' תוקע.

עד כאן השיעור, עכשיו אני יתן לכם מרגלית טרייה מהיום: בזכות הציבור, חיפשת מרגלית לראש השנה, ומצאתי זוהר, שפשוט זה היה בתוך אוטו, ולא יכולתי לרקוד, אבל רקדתי קצת, אז הנהג אומר לי "תפסיק, אתה הורס את השי"י"

בקיזור, מצאתי זוהר, והזוהר הזה ממש ברכה, למה שאמרנו עד עכשיו. הבנתי שהשופר בא מהנשמה, הבנתי רעיון נפלא שכולם אומרים, אבל למה בשופר?? מה יש לשופר, שהוא המבטא את תחיית המתים?? למה הכל נעשה בשופר???

אומר הזוהר הקדוש (חלק א, קי"ד. חלק ב, ר"ג) - גדול כוחו של השופר, לעורר רוחיים למעלה ולסתום פי המשטין והמקטרג, משום שיוצא ממנו קול, שמעורבים בו אש, רוח ומים.

בחללו רוח, המעורב בלחות מים, ובחמימות הבל פיו, היינו אש. תוקע!

אומר לנו הספרי - הקב"ה תוקע! ואומר השם משמואל - כי חוזרים ל - ויפח באפו נשמת חיים, וזה פירוש הדבר, שה' תוקע.

עד כאן השיעור, עכשיו אני יתן לכם מרגלית טרייה מהיום: בזכות הציבור, חיפשת מרגלית לראש השנה, ומצאתי זוהר, שפשוט זה היה בתוך אוטו, ולא יכולתי לרקוד, אבל רקדתי קצת, אז הנהג אומר לי "תפסיק, אתה הורס את השי"י"

בקיזור, מצאתי זוהר, והזוהר הזה ממש ברכה, למה שאמרנו עד עכשיו. הבנתי שהשופר בא מהנשמה, הבנתי רעיון נפלא שכולם אומרים, אבל למה בשופר?? מה יש לשופר, שהוא המבטא את תחיית המתים?? למה הכל נעשה בשופר???

אומר הזוהר הקדוש (חלק א, קי"ד. חלק ב, ר"ג) - גדול כוחו של השופר, לעורר רוחיים למעלה ולסתום פי המשטין והמקטרג, משום שיוצא ממנו קול, שמעורבים בו אש, רוח ומים.

אדם לוקח שופר, נופח בו, יש רוח, הרוח היא חמה, אז היא גם יסוד של אש וגם יסוד של רוח, וגם בשופר יש רוק.

עד כאן דברי הזוהר, לכאורה דברים שם פלא. בא הספר זאב יטרף, במערכות ראש השנה, ומביא כמעט את אותו רעיון, שמופיע בהשם משמואל, אבל ממש בלשון נפלא.

שואל הספר זאב יטרף, שאלה עצומה, הוא מביא מהר"ל על התורה, אבל לא מצאתי את זה. זה מופיע במהר"ל (תפארת ישראל).

הקב"ה הוריד את התורה להר סיני, כתוב שם, שבמעמד הר סיני, היו קולות וברקים וענן כבד וקול שופר.

אומר המהר"ל - ע"י שנתן הקב"ה תורה לישראל, נעשו עליונים ותחתונים כאחד. עד לפני זה, היה משהו אחר לגמרי - השמיים, שמים לה', והארץ נתן לבני אדם.

שואל המהר"ל - למה נתן הקב"ה את התורה, בקולות וברקים ובענן כבד על ההר? הוא יכל לתת את זה בשני סוגי שמש, בשלוש סוגי ירח...

כותב המהר"ל - קולות וברקים וענן כבד - קול זה רוח, ברק זה אש, וענן זה מים. שלושת הכוחות האלה, הם מלמעלה. וכאשר ירד הקב"ה על הר סיני, עם קולות וברקים וענן כבד, ובני האדם קיבלו את התורה, בני האדם הם יסוד העפר.

דהיינו, אומר המהר"ל - קולות וברקים וענן כבד, זה יסוד המים הרוח והאש. האנשים שקיבלו את התורה למטה, עם הר סיני שהיה למטה, זה יסוד העפר.

במעמד הר סיני, חזרו לנקודת ההתחלה, של בריאת האדם. ממה האדם נברא?

תפתחו שערי קדושה, לר' חיים ויטאל, שאומר - האדם נברא מארבע יסודות - רוח, מים, אש ועפר. אלה ארבעת היסודות.

אם ככה, כותב הספר זאב יטרף - אם אתה אומר, שהיסוד של מעמד הר סיני, היה בקולות וברקים וענן כבד על ההר, זה שלושת היסודות של רוח, מים ואש, ובני האדם שקיבלו את התורה למטה, הם יסוד העפר.

בארבעת היסודות האלה, זה השלמה של בריאה מחודשת. במעמד הר סיני, היתה כאן בריאה מחודשת! היה כאן תחיית המתים, ואנשים נולדו מחדש!

איך ניתנה תורה? בארבעת היסודות.

בקול שופר, כותב הזוהר הקדוש, יש לך רוח, שהיא חמה, זה יסוד האש, ויש לך רוק, שזה יסוד המים. האדם שתוקע, הוא יסוד העפר.

זהו השלמות, של ארבעת היסודות, של בריאת האדם! אם אתה רוצה לדעת, למה הקב"ה אומר לך, לקחת שופר ולתקוע בו, ובזה תעשה תחיית המתים ... כי ארבעת היסודות של תחיית המתים, זה מים, אש, רוח ועפר. בתקיעת שופר, מתחברים ארבעת הדברים האלה ביחד.

אלה היסודות הנפלאים, שלמדנו היום בענין תקיעת שופר, וכאן בע"ה אנחנו רוצים לסיים, אבל לא לפני שנאמר כמה מילים לפני ראש השנה, דברים הקשורים לעבודת ה':

אם למדנו היום בשיעור, בכל שנה ושנה בראש השנה, מתחילים חיים חדשים, וזה שנאמר ויפח באפו נשמת חיים. והבקשה הראשונה, שאנחנו מבקשים מהקב"ה, בתפילת ערבית של ערב ראש השנה, מה מבקשים?? זכרנו לחיים!

זו הבקשה הראשונה. למה מבקשים את זה? כי זה היסוד של ראש השנה, התהליך של ראש השנה בשעה השביעית, נפח בו נשמה.

בכל שנה מחדש, כותב הרב מבריסק בספרו, בראש השנה, מתחילים את היצירה מחדש, נותנים חיים!

בא בן-אדם לקב"ה ואומר לו - תשמע, מה שיש לי, שלי. אני ב"ה, יש לי בבנק מיליון דולר - יש. שתי דירות לילדים - יש. ב"ה יש, בזה ריבונו של עולם אל תיגע. את זה כבר נתת לי, זה שלי.

עכשיו אני יגיש לך רשימה חדשה, לקראת השנה הקרובה, ותרשום ... ריבונו של עולם, קצת חיים... מה אני מבקש ממך ... זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, כתבנו בספר חיים, למענך אלקים חיים...

אתה רוצה חיים? קיבלת.

אתה יודע איזה סוג של חיים?

יש אנשים שחיים, יש להם בלון על הגב, ויש להם צינור לבן כזה, מחובר לאף, עם שנורקל מאחורה, הם חיים! בא כל שלושה ימים טנדר של חמצן, ממלא לו את הבלון, והוא ישן ככה...

הוא חיי???

כן, הוא חי, הוא אפילו מדבר בטלפון! אפילו נוסע לטיול!

ריבוננו של עולם, תגיד, זה חיים?? אני ביקשתי חיים עם בלון?? אתה יכל ככה לסחוב?!

ריבוננו של עולם... אני מבקש ממך... מי נמוך אב הרחמים זוכר יצוריו ברחמים... חיים ברחמים ריבוננו של עולם... לא התכוונתי עם בלון... בסדר, אתה רוצה בלי בלון? קיבלת! אני ייקח אותך למחלקות בבילינסון, יש שמה אנשים בלי בלוני, אבל יש דברים אחרים... יש כאלה שלא יכולים לקום מהכיסא... הם יושבים בלי לזוז, אבל הם חיים! זה חיים! אתה גומר את כל התפילה... מגיע למודים אנחנו לך... פתאום אתה מקבל אומץ!

וכתב לחיים טובים כל בני בריתך... ריבוננו של עולם, נגמר הבקשות על חיים ברחמים, אני מבקש חיים טובים!

"אני לא צריך להסביר לך מה זה חיים טובים... אתה רוצה שאני יסביר לך? אתה הרי יודע יותר ממני, מה זה טוב... תפתח פרשת בחקותי, ושם כתוב 'אם תשמע בקול ה'...' כתוב שם, מה זה חיים טובים!" גמרת את ה-18, נהיית מגיש בקשת סיוע – בספר חיים, ברכה ושלו, פרנסה טובה, גזירות טובות, נחמות וישועות... לא אני לבד, לבד לא שווה לי כלום. אנחנו! מי זה אנחנו?

אני, המשפחה שלי, החברים שלי, הדודים שלי, כולם! ועוד לא גמרנו... וכל עמך בית ישראל, לחיים טובים ולשלום!

"אולי, ריבוננו של עולם, לא הבנת למה אני מתכוון... חכה רגע... אני רק יעשה עושה שלום..."

גמרת "עושה שלום", יש רשימה של 44 בקשות - אבינו מלכנו מלא ידינו מברכותיך: אבינו מלכנו מלא אסמינו שבע... תרשום ריבוננו של עולם... תראה מה זה... לפני עשרים דקות ביקשת רק קצת אוויר, עכשיו אתה מבקש את כל הסופר שיהיה שלך! איזה רשימה של בקשות, מאיפה אתה מקבל כזה ביטחון?!

האמת היא, שיש כזה מדרש בתהילים, אני יעשה אותו קצת מצויר, שלא תחשבו לרגע, שכך זה כתוב במדרש, אבל הנוסח מופיע במדרש:

מעשה באדם אחד, שדפק על דלת, ומבקש מבעל הבית קצת מלח - סליחה אדוני, אולי יש לך קצת מלח?

מלח... מי לא יתן מלח? ☺ אפילו אשתו של לוט נתנה מלח. מוציא לו את המלחייה ונותן לו קצת מלח...

מה זה?... סליחה אדוני, מה רצית שאני יעשה עם זה?...

ביקשת מלח, לא?

כן.. אבל מה אתה רוצה שאני יעשה עם זה? תביא איזה עגבניה... משהו.. איך אני יאכל את המלח לבד... מביא לו בעל הבית עגבניה...

תגיד, מה נראה לך שאני צמחוני?! אוכל עגבניות אמצע היום... מה אתה חושב שזה תפוח?!

נו אז מה אתה רוצה?!

תביא לי איזה בגט!

מוציא לחמניה מהפריזר... מפשיר לו אותה ונותן לו... עגבניה... מלח... לחמניה... תגיד, מה זה, סעודה מפסקת לפני ט'

באב?!! תשים איזה חביתה, קצת חומוס, תמרח, 'יקמץן! ☺☺☺

אומר המדרש - מממה הוא התחיל????

התחיל עם מלח ויצא עם סעודה.

המדרש לוקח את זה, לסדר הבקשה של דוד המלך (תהילים כז, ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו

ביקשת אחת, הבאת 15?!

זאת השיטה, תבקש מלח תוציא בגט ☺

אתה בא מגיש רשימת בקשות... אבל יש כלל - בתחילת ה-18 ביקשת חיים - ריבוננו של עולם תן לי חיים!

עם בלון? לא. בכיסא גלגלים? לא. אז מה אתה רוצה? אני רוצה חיים טובים, אתה רוצה לדעת איזה?

"ובספר חיים ברכה ושלו ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזרות טובות, נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך ישראל לחיים טובים ולשלום!"

מה קרה, למה לא ביקשת על ההתחלה?? היית בא על ההתחלה, ואומר - מלך עוזר ומושיע ומגן... ובספר חיים ברכה ושלו ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזרות טובות... היית דופק בדלת ואומר - תשמע, אני רוצה בגט, עם צ'יפס, עם סלט, עם חומוס... מה אתה חשוב שאני מסעדה?! טורק לך את הדלת בפרצוף! מלח? מי לא ייתן מלח... חיים עם בלון?!

עזוב אותך... בלון תיתן לאמישרגז ☺

אני רוצה לחיות חיים עצמאים.. בלי בלון... איפה מתחילה היכולת של לבקש???

היכולת לבקש, מתחילה ב- מודים אנחנו לך. כל זמן שאתה נמצא באבות, אתה נמצא בהתחלה...

הגעת לסוף התפילה, התכופפת ואמרת מודים אנחנו לך... מודים לך על כל נשימה ונשימה...

אהה, אתה יודע להודות... אם ככה, אתה יכל לבקש - וכתוב לחיים טובים...

אומר הקב"ה - אתה יודע להגיד תודה רבה, עכשיו אתה יכל לבקש! הקב"ה אוהב לתת, למי שיודע להגיד תודה! זה יסוד ראש השנה... לפני שניגשים!

אנחנו נבוא ביום רביעי הבא, נתחיל עם רשימה של בקשות - תכתוב.. ותכתוב.. ותכתוב..

יגיד הקב"ה - תגיד, השנה עברה פחות או יותר בסדר, נכון? בלי בלון, נכון שיש לך קצת מינוס בבנק, אבל אתה נושם בלי קשיים.. נכון? אתה חי.. אתה לא מתחת לאדמה... לא סוחבים אותך עם אלונקה...

כמה פעמים עמדת בצד בלי תפילה? ביום ראשון, תשב, תפוס סידור, ותעשה חשבון נפש, איך עברו עליך 12 החודשים!

ריבוננו של עולם... עוד מעט השנה נגמרת, אני רוצה להגיד לך ריבוננו של עולם - תודה רבה!

לבד, בלי סדר תפילה, תדבר כמו בן אל אבא - אבא, אני רוצה להגיד לך תודה! איזו שנה נתת לי, זיכיתי ללמוד תורה, זיכיתי להתייגע, זיכיתי להבין... תרשה לי להגיד לך תודה!

זה היסוד! אחרי שאתה אומר תודה, אתה יכל לבקש!

אחר-כך, אנחנו עוברים ל - ויפח באפו נשמת חיים... הקב"ה מתחיל חיים חדשים, זה ה - ויפח של ראש השנה.

לפני שאתה בא לבקש, תגיד תודה. זה היסוד של ראש השנה!

כאן המקום, להודות לקב"ה, שזכינו בס"ד, שנה שלמה שיעוריים, לחדש בתורה בס"ד, להביא את דברי הראשונים והאחרונים, ואת דברי המפרשים, ללמוד ולהבין. הקב"ה הראה לנו נפלאות מתורתו, צריכים להגיד תודה רבה, על זה שזיכה אותנו לשבת באוהלה של תורה, לשבת ולהתייגע בתורתו!

אם אתה מודה, יש לך רשות לבקש!

(ברוך שאמר)

ראש השנה איז נישט 'בולקע ארויף בולקע אראפ'

רצינו לברר דיבור מפורסם שאומרים בשם הבית אהרן ובשם הרה"ק רבי ברוך ממעזבזבז זי"ע שאמרו לפני חג השבועות, שהעולם עושים עסק מראש השנה, זה סך הכל יום הדין, אם בולקע ארויף בולקע אראפ, - קצת יותר לחם או קצת פחות לחם, הרי עיקר יום הדין הוא בשבועות שבו דנים את האדם כמה יזכה לקבל את התורה הקדושה.

וכמוכן שהצדיקים לא אמרו את זה בערב ראש השנה, בדקתי בבית אהרן במאמרי ר"ה לא מצאתי שם, בקארלין אומרים בזה הלשון בשמו: 'ראש השנה איז בולקע ארויף בולקע אראפ, שבועות איז הוילע הארץ' אך בספר בית אהרן אין רמז כלל מענין בולקעס בראש השנה, אדרבה כל המאמר על ר"ה הוא גם 'הוילע הארץ' = כולו לב, וכן בבוציא דנהורא לא מדובר בדרושי ר"ה על המזונות. אלא שאנשים זוכרים את המימרא לגבי שבועות, לכן חושבים מזה בר"ה, וקונים סכין סגולה לעשירות, ובאי"ה דכתר מתפללים יהי רצון שיהיה עשירות גדולה.

אך באמת זה המאמר נאמר רק לחזק את ענין שבועות, אך לא להחליש ח"ו את ענין ראש השנה.

ואדרבה הנצי"ב כתב שבראש השנה אין דנים על הפרנסה, שהרי אמרו חז"ל 'בחג נידונין על המים' והמים הוא שורש כל המזון והמשקה, כי כשהיינו בארץ ישראל הייתה עיקר הפרנסה בעבודת האדמה שעיקר הצלחתה תלויה במימי הגשמים, וזה נידונין בחג, א"כ בר"ה אין נידונין כלל על הפרנסה רק בסוכות.

ומה שאמרו 'בראש השנה' היינו בתחילת השנה והכוונה על סוכות. ובכתבי האריז"ל יש כוונות שובע בליל א' דסוכות. אך בר"ה לא הוזכר בסידור האריז"ל ענין שובע ופרנסה.

בשום ספר יהודי לא מופיע הדבר שיהיה אדם עסוק בר"ה על עשירות ומזון, מדברים רק ממלכות השם.

תפילת 'זכרינו לחיים' שנוכה להתקרב להשי"ת ולהתדבק בו

ונבאר הדבר ע"פ דברי הרמח"ל בספרו 'מאמר החכמה', כי הגם שאנו כן מבקשים 'זכרינו לחיים', אין הכוונה שצריך להיות עצבני בראש השנה שלא יבואו מחלות כל השנה ח"ו, האם זה מה שצריך לכוון בתפילת 'זכרינו לחיים'?

לזה פי' הרמח"ל, המהר"ל, והגר"א בשו"ע סי' תקפ"ב ס"ט שהאדם נדון בר"ה להמנות אם הוא זוכה להיות בין הצדיקים, ופשוט בדברי הראשונים שזהו ענין ספרי חיים וספרי מתים, אין הכונה אם יחיה או ימות, הרי רואים בעין שיש רשעים שחיים וצדיקים שמתים, הנה בשנת תשע"ה לדאבון לבנו נסתלקו ממנו צדיקים רבים, האם נאמר שבשנת תשע"ה בר"ה נחתמו בספרי מתים הרב וואזנער ורבי חיים גריינמן, והאדמו"ר מסערט וויזניץ והאדמו"ר מטאהש? היתכן כזאת, הרי צדיק שעולה מדרגה לדרגה הוא גודל עוד עוד, וזה ממש בושה וחרפה לחשוב שבשנה קודמת חתמו את הרב וואזנער בספרי מתים, הס מלהזכיר ח"ו, אלא בוודאי ענין ספר החיים היינו מי שנקבע בין הצדיקים, נחתם בין החיים, והנדהה והנקבע בין הרשעים הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי והעומד הוא הבינוני שדינו תלוי ועומד עד יו"כ. נמצא שתפילת 'זכרינו לחיים' היינו שיהיה נכלל בין הצדיקים, ולא שתתרגם תיכף שהכוונה שיהיה לך הצלחה בבני חיי ומוזני, זה לא הנושא כלל, הרב וואזנער לא הצליח בחייו, כי אין תכלית לאכול בולקעס ודגים לנצח, אלא זכה למקומו האמיתי, להתדבק בחי החיים, עיקר החיים הוא לחיות עם הקב"ה, ולא שהוא בריא והבדיקות דם יוצאים מוצלח, הלזאת חיים יקרא, האם הנחש שהקב"ה דוחה אותו מעל פניו, נקרא הנחש חי?

הרי אדם שנדהה ח"ו מספר החיים, ולא יזכה כל השנה להתפלל בכונה ולהתקרב להשי"ת, רק להיות עץ יבש מרוחק ומגורש מארצות החיים הטובים, הלזה יקרא חי, כשירצה ללמוד גמ' ירצדו לו עיניו ולא יוכל ללמוד שורה אחת, ויפתח תהלים וירגיש לב מת ולא יוכל לשפוך לבו כמים נוכח פני ה', זהו בחי' רשע שנחתם בספר המתים, אך ספרי החיים הם קרבת השם, שיש בזה מדרגות עד אין קץ.

(הגרמ"י רייזמן)

השופר מעורר הדין, ומזה בעצמו מתבלבל השטן איך אנו מעוררים הדין

אין ביערות דבש [ח"א דרוש ו', מה שדרש בין כסה לעשור שנת תק"ה בק"ק מץ] שלפי מה שכתוב בספה"ק בדברי חז"ל בכ"מ, פעולת השופר הוא להפוך ממדת הדין למדת הרחמים, שהמלך יעמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים. וקשה שהרי בגמ' מו"ק דף טז כתב 'אפיק שופרא ושמתי' היינו שהיו מוציאים שופר כדי להחרים, וכן אמרו בגמ' שברק החרים את הכוכב 'מרוז' על שלא בא לעזרת ה' בגבורים, וי"א ש'מרוז' הוא אדם בעל כח, שהיה יכול לסייע במלחמה כנגד יבין מלך כנען, ושר צבאו סיסרא, והיה תוקע ד' מאות שופרות כדי להחרים. וכן מצאנו הרבה פעמים בדברי חז"ל שהשתמשו בשופר לעורר דין וחרם, לעשות משפט ולכלות קוצים מכרם ה' צבאות, ולא להפכו לרחמים?

ובאמת ע"פ סודן של דברים מעורר השופר סוד עולם הבינה שהוא בינת גבורה, כנודע שהחכמה מצד ימין והבינה מצד שמאל, ואי' בזה"ק שהבינה מינה דינין מתערין, ואעפ"כ בה כל הדינים נמתקין שהוא ענין המתקת הדין בשרשן.

וביאור רבי יהונתן שאין הכי נמי השופר מעורר הדין, ואין רשות למקטרגים לכנוס עד ששומעים קול שופר, ואז מתחיל הדין, וכ"כ בפיוט 'ונתנה תוקף' 'ובשופר גדול יתקע ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום בדין', כי השופר מעורר הדין, אלא שהיצר הרע מאד מתבלבל כשוראה אותנו תוקעים בשופר, שאע"פ שאנו יודעים שהשופר מעורר הדין אעפ"כ אנו באים לבית הכנסת ומברכים בשופר, ובפרט למנהג המקובלים שתוקעים תיכף בעלות השחר לפני תפילת שחרית, השטן מתבלבל מאד מזה, שהם תוקעים וגורמים שישבו כסאות למשפט, ואומר השטן בלבו, מה זאת, היה להם לשתוק ולדחות זמן הדין שלהם, אין זה אלא כי הם חפים מפשע ויודעים בעצמם כי בהשפטם יצאו צדיקים ולכן אין מפחדים מהדין, ומזה נחרד השטן ונסתם טענתו מלקטרג על ישראל.

משל לראובן ושמעון שבאו לדון, ראובן היה בטוח שהצדק עמו, והיה בטוח ששמעון יבא ברעד ופחד לבית דין, שהוא הוא בוודאי גנב אותי. אך הנה כשבאו לבית דין, ראה ראובן איך ששמעון מסתובב בפנים מאירות ושמחים, ראובן מתבלבל וחושב שבוודאי יש לשמעון איזה טענה ניצחת שינצח בדין. אם לא, לא היה מסתובב בשמחה כזאת. כי דרך הצד המפסיד שהוא דוחה את הדין תורה, בתחילה הוא מסרב פעם ופעמיים, עד שמוכרח כבר לבא לבית דין, ובא בקושי ברגע האחרון לבית דין, כי מפחד שלא יוציאו עליו כתב סירוב. אך מי שהוא בטוח בדינו, מקדים להזמין את הדין תורה מה שיותר מוקדם. ונמצא ששניהם אמת, כי באמת ענין השופר הוא לעורר הדין, ולכן מכניסים בחרם ושמחה עם שופר, וכן בשמים זה גורם לשבת על כסא דין, אך באותה שעה תיכף עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, כי נתבלבל השטן ואינו מקטרג.

על אחת כמה וכמה כשזוכה לתקוע בשמחה גדולה בקיום המצוה, כמובא מהבעש"ט ז"ע שצריך להיות בשמחה בשעת תקיעת שופר. שהרי זהו עיקר בלבול השטן מה שאנו תוקעים בשמחה. וכמ"ש בטעמים דרבי האי גאון. וכ"ש אם הוא לובש בגדי שבת ושמח במצוות דראש השנה ומקיים 'אכלו מעדנים ושתו ממתקים', בזה הוא עיקר ביטול קטרוגו של השטן.

והאריך לבאר שזהו סוד נפילת אפיים בכל יום שאומרים 'ניפלה נא ביד השם', היינו שישלוט הדין ח"ו, כך אמר דוד המלך, כי כשאדם תובע דין למטה אין דין למעלה, וכן בתקיעת שופר מתחיל הדין ובוזה בעצמו בטל הדין. ולכן התקיעות הראשונות הם תקיעות דמיושב כי בתחילה הקב"ה מעיין בזכותן של ישראל כמה מצוות וכמה מעשים טובים שעשו, בישוב הדעת כביכול, ואח"כ תקיעות דמעומד בבחי' 'בקום למשפט ארץ'.

עוד כתב רבי יונתן ביערות דבש ח"ב דרוש ה', ביאור נוסף בענין השופר, שהמלאכים גם הם נתונים בדין והם נבהלים מאד משמיעת קול שופר, וכמ"ש 'ובשופר גדול יתקע, וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לשפוט על כל צבא מרום בדין', וכיון שהמלאכים רועדים על עצמם, ממילא נסתלק הכח לקטרג על בני ישראל.

(הגרמ"י רייזמן)

לזה פי' הרמח"ל, המהר"ל, והגר"א בשו"ע סי' תקפ"ב ס"ט שהאדם נדון בר"ה להמנות אם הוא זוכה להיות בין הצדיקים, ופשוט בדברי הראשונים שזהו ענין ספרי חיים וספרי מתים, אין הכונה אם יחיה או ימות, הרי רואים בעין שיש רשעים שחיים וצדיקים שמתים, הנה בשנת תשע"ה לדאבון לבנו נסתלקו ממנו צדיקים רבים, האם נאמר שבשנת תשע"ה בר"ה נחתמו בספרי מתים הרב וואזנער ורבי חיים גריינמן, והאדמו"ר מסערט וויזניץ והאדמו"ר מטאהש? היתכן כזאת, הרי צדיק שעולה מדרגה לדרגה הוא גודל עוד עוד, וזה ממש בושה וחרפה לחשוב שבשנה קודמת חתמו את הרב וואזנער בספרי מתים, הס מלהזכיר ח"ו, אלא בוודאי ענין ספר החיים היינו מי שנקבע בין הצדיקים, נחתם בין החיים, והנדהה והנקבע בין הרשעים הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי והעומד הוא הבינוני שדינו תלוי ועומד עד יו"כ. נמצא שתפילת 'זכרינו לחיים' היינו שיהיה נכלל בין הצדיקים, ולא שתתרגם תיכף שהכוונה שיהיה לך הצלחה בבני חיי ומוזני, זה לא הנושא כלל, הרב וואזנער לא הצליח בחייו, כי אין תכלית לאכול בולקעס ודגים לנצח, אלא זכה למקומו האמיתי, להתדבק בחי החיים, עיקר החיים הוא לחיות עם הקב"ה, ולא שהוא בריא והבדיקות דם יוצאים מוצלח, הלזאת חיים יקרא, האם הנחש שהקב"ה דוחה אותו מעל פניו, נקרא הנחש חי?

הרי אדם שנדהה ח"ו מספר החיים, ולא יזכה כל השנה להתפלל בכונה ולהתקרב להשי"ת, רק להיות עץ יבש מרוחק ומגורש מארצות החיים הטובים, הלזה יקרא חי, כשירצה ללמוד גמ' ירצדו לו עיניו ולא יוכל ללמוד שורה אחת, ויפתח תהלים וירגיש לב מת ולא יוכל לשפוך לבו כמים נוכח פני ה', זהו בחי' רשע שנחתם בספר המתים, אך ספרי החיים הם קרבת השם, שיש בזה מדרגות עד אין קץ.

כי עיקר החילוק בין צדיק לרשע הוא קרבת ה' או התרחקו ממנו ח"ו. ועל זה אנו מתפללים ואומרים 'זכרינו לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלקים חיים, וכן 'מי כמוך אב הרחמים וזכר יצוריו לחיים ברחמים', לא מדברים משום ענין אחר כלל, רק לגבי קרבת ה', והרב וואזנער כן הצליח בזה בוודאי, גם בשנתו האחרונה הזאת.

בחלק האחרון שבתפילה כן מבקשים על פרנסה וגזירות טובות, עבור כלל ישראל

ומוסיף הרמח"ל, 'ואמנם יש עוד דבר בראש השנה' שהוא ענין הדין על פרנסת האדם כל השנה, והוא מלבד דברי הנצי"ב הנ"ל שדחה את כל ענין הפרנסה לסוכות, אלא שהוא ענין משני ולא עיקרי כלל, [ובבעלזא נהגו שלא לכוון בקשת פרנסה כלל ביום ראשון, וכן לא ביום שני דר"ה, רק בעריכת שלחן הסטור באמירת לדוד מזמור בליל ב' דר"ה, וגם פרק זה מדבר רק ממלכות כבוד ה', אלא שיש שם שם היוצא מר"ת וס"ת שהוא בגימ' ענין השובע] כי יש כמה בחי' יסורים וחסרונות, שאפשר שהצדיקים יהיה להם יסורים כאלה, אך לא משום זה אין נכתבים בספר החיים, כי הרבי ר' זושא גם כשלא היה לו לחם לאכול, היה מאושר עלי אדמות מקרבת ה', וכן יתכן שהרשע יצליח בבני חיי ומוזני, לתת לו שכרו בהאי עלמא, על כל אלו הדברים מתפללים 'זכותו לחיים טובים' ו'בספר חיים ברכה ושלום'.

נמצא שבתחילת התפילה מדברים רק מהחיים האמיתיים, קרבת השם, וסוף התפילה כן מדבר מבקשת ההצלחה בגשמיות, בספר חיים וכו' פרנסה טובה וגזירות טובות נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום.

וכתבו הראשונים שגם בזה אסור להתפלל על עצמו בפרטיות, כי אין מבקשים בג' ראשונות וג' אחרונות לאיש פרטי, ובכלל בר"ה אין כדאי לעולם להיות איש פרטי, אלא בתוך עמי אנוכי יושבת, רק יתפלל למען כל כלל ישראל. וכ"כ מהר"ל וכ"כ הגר"א.

כל חלק מהנשמה שאיבד, הרי הוא כמת באותה בחינה

וכן כתב הבכור שור מבעל התבואות שור שמבאר ע"פ דברי הזה"ק 'זכה יתיר יהיבין ליה רוח, זכה יתיר יהיבין ליה נשמה' מה החילוק בין אחד שזכה לנפש של יהודי, או לרוח של יהודי, וכו' ומשה זכה לבחי' חיה, ומשיח זכה לבחי' יחידה, מה החילוק בין זה לזה, האם הוא חי יותר, וכן מה שיש לנו בשבת נשמה יתרה, האם אנו חיים יותר? אלא פשוט מה שכל אחד יודע שבשבת קודש מרגישים יותר קרבת ה', כי אנו זוכים לנשמה. כך תתפלל בר"ה על כל השנה שתזכה לנשמה יותר גבוהה, לא להכנס לספרי המתים, היינו אדם שאיבד נשמה וזכה רק לבחי' רוח, הרי איבד חיות אלקות, איבד קרבת ה', והוא בבחי' מת בזה. ועל זה אנו מתפללים זכרינו לחיים. אם מבקש רק בני חיי ומוזני, הרי הוא נמשל כבהמה וכ"כ החיד"א בפתח עיניים, ומוסיף 'אדם ביקר ולא יבין', יש שאדם זוכה להיות קרוב לה' מאד, אנו מדברים מצדיקים שהם זכו להיות קרוב לה', חיו חיים של גן עדן בזה העולם, אך 'ולא יבין כבהמות נדמו', אם אינו מבין קרבת ה' הרי הוא כבהמה. כי גם הבהמה היה לה הצלחה בשנת תשע"ה, ב"ה היה לה עוד בנין, ותבן עדין מספר, והיא בריאה וחוקה. יכולים לחיות כבהמה, אך יכולים להתרום מבהמה, ולהיות אדם, עוד יותר זך ועוד יותר זך, יכולים לחיות הרבה יותר זך ממה שהיינו חיים עד היום. ומה

סיפורי צדיקים

גליון 379
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

הודו למשפחת קליימן על האישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

בנים אתם לה' אלוקיכם
פעם שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, למה אין הוא מפרנס אותם בעצמו?" השיב לו רבי עקיבא: "כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם" (בזכות הצדקה שאנו נותנים). לא הרפה טורנוסרופוס ואמר: "רק בשל כך ייגזר עליכם להיכנס לגיהנם!" והמשיך: "אמשול לך משל: למה הדבר דומה? למלך בשר ודם, שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים, וציוה שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אדם והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא יכעס עליו בשל העובדה שהמרה את פקודתו? ואתם קרויין עבדים לה', כמו שנאמר (ויקרא כה) 'כי לי בני ישראל עבדים', ואם ה' בחר לעשות את עבדיו לעניים, אל לכם להתערב במעשיו!" השיב לו רבי עקיבא: "אמשול אני לך משל, למה הדבר דומה. למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים, וציוה שלא להאכילו ושלא להשקותו. והלך אדם אחד, והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא ישגר לו דורון? ואנחנו קרויין בנים, כמו שכתוב (דברים יד): 'בנים אתם לה' אלוקיכם'."

(בבא בתרא דף י')

פרשת השבוע

איננו פה' כי אם הוא בעולם העליון, הוא יכול להתפלל בעדנו. לכן אבי, הנני מבקשך, התפלל נא בעדנו.

לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה וגו' (ל' - י"ב)
מסופר על הרה"ק זלמלע מוואלוזין זיע"א, שפעם גברה בלבו תשוקה עזה ללמוד באיזה ספר יקר, אלא שהספר היה מאחורי ארגז גדול וכבד משא שלשה אנשים. החל רבי זלמלע ללכת בבית אנה ואנה, ולחזור ולשנות את מאמר חז"ל 'לא בשמים היא' שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה, ואם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחריה, כך שנה ושילש את דברי חז"ל באהבה עזה ויתרה, שאין בכח בשר לספר אותה, ובקולו הערב והנעים המסוגל לעורר חיבה יתרה בינו לבין אביו שבשמים. עד שחש בקרבו אומץ רוח גבורה, והוא ניגש אל הארגז הכבד, הגביה אותו לבדו בלא עזר וסיוע ונטל את הספר. ויהי הדבר לנס ופלא.

את אשר ישנו פה עמנו עומד היום וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום (כ"ט - י"ד)

מסופר: פעם אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א, ביומא דהילולא של אביו הקדוש השר שלום מבעלזא זיע"א, כתיב "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום". ויש לדקדק, מפני מה כתיב 'עומד' אצל 'אשר ישנו פה עמנו' ולא כתיב 'עומד' אצל 'אשר איננו פה עמנו'. אלא ידוע מהזוהר הקדוש, שבכל מקום שנאמר היום הכוונה לראש השנה, לפני ר"ה באים הרבה אנשים אל הצדיק שיתפלל בעדם, שהמוחל עוונות יסלח להם. והיות ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, צריך גם הצדיק להתפלל על עוונותיו, לא כן הצדיק אשר הוא בעולם העליון היושב בגן עדן, הוא יכול להתפלל בעד כלל ישראל. וזה שאמרה התורה 'כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום', הצדיק שנמצא בעולם הזה יחד עמנו, הוא בעצמו עומד היום להתפלל לפני ה' שימחול לו, אך לא כן 'את אשר

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 7:05 ת"א: 7:07 ר"ת: 7:43

פרשת נצבים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:54 ת"א: 6:09

יש דין ויש דיין – פסק דינו של הרידב"ז

בעיירה סלוצק מקום כהונתו של הגאון הקדוש רבי יעקב דוד זיע"א הרידב"ז, (יומא דהילולא א' תשרי) אירע מעשה שזכה לפרסום רב בשעתו, רופא יהודי פורק עול נהג מטעמי בריאות לצאת לטייל לפנות ערב, הדבר היה ביום חמישי, עובר הרופא ליד האיטליו ומבחין כיצד הקצב היהודי שחנותו היתה מלאה קונים, מפציר בהם לצאת מהחנות ואומר להם, כי מי שירצה לקנות דוקא היום ישוב בעוד שעה. הרופא שלא הבין למראה עיניו, ניגש אל הקצב ושאל לפשר הדבר, איך מלאו ליבו ביום חמישי יום הפרנסה לגרש את הקונים חוצה ולדחוף את הפרנסה בידיים? "ממהר אני לבית הכנסת, ללמוד ולהתפלל ולעבוד את השם יתברך, הפרנסה נגזרה מן השמים, וחץ מזה עלי לדאוג על העולם הבא שלי." עולם הבא? לגלג הרופא "אין דבר כזה." השיב היהודי הפשוט: "לכבודו אולי אין, אולם אני מקוה שלי כן יהיה." תשובת היהודי הנוקבת גרמה לו לרופא ללעוג עוד יותר, עד שנענה ואמר: "שמע נא לי ר' יהודי, אולי תרצה להגדיל חלקך שם בעולם הבא שלך? אני מוכן ומזומן למכור לך את חלקי בעולם הבא תמורת רובל אחד." "איזה עסק מצויין" התפעל היהודי והושיט לו לרופא רובל אחד.

חלפו ימים ועברו שנים רבות מאז אותו מקרה, וביום בהיר אחד נכנסה אל האיטליו של היהודי, אשה כבודה והציגה את עצמה בתור אלמנת הרופא. לאחר שיחה קלה החלה מספרת לקצב "לאחר שבעלה הרופא נפטר, ראתה בחלום את בעלה כשהוא נרעש עד מאוד." וסיפר: "דנוהו במשפט לפני בית דין של מעלה, וכפ החובה הכריע את גורלו לשבט, בא הרופא בטענה: "ומה עם הצלת נפשות שעסקתי בהם בימי חייי, מה עם ריפוי החולים העניים שריפא ללא תשלום? הלא זכויות רבות לו, האם זה עולם האמת?" שאל בפחד ובמורא. ענו לו בבית דין של מעלה: "אמת נכון הדבר, במעשיך הטובים בעולם התחנות, יכולת להקל מעליך את דינך הקשה, אולם אתה בעצמך גזרת את דינך בידך, בשעה שהחלטת למכור את חלקך בעולם הבא לקצב היהודי תמורת רובל אחד." "ביקש בעלי הרופא שירחמו עליו ועל נשמתו המיוסרת, אולי יסכים היהודי לחזור מן המקח" והסכימו על ידו שאם יצליח לגרום לו ליהודי לוותר ולחזור בו מהעסקה יבוטל גור דינו. בעלי בא בחלומי, ביקש והתחנן לפני שאלך לקצב ואשתדל לבטל את המכירה. בפעם ראשונה שחלמתי, ביטלתי החלום מליבי הלוא חלומות שווא ידברון, אך כאשר נשנה החלום פעמיים ושלוש ובעלי לא הרפה ממני, החלטתי לברר האם חלום אמת הוא או

לא? הקצב אישר את כל המאורע וסיפר לאלמנה את כל אשר אירע באותו יום חמישי. האשה הנדהמת, הציעה ליהודי שיחזור בו מהעסקה והיא תחזיר לו רובל כסף תמורת חלק בעלה בעולם הבא, אולם הקצב לא הסכים ודחה את ההצעה והסביר לה: "הן תביני, קצב פשוט אנכי, כמה מצוות כבר ישנן בחלקי? לצערי ולבושתי, מעט מאוד, מי יודע האם הייתי זוכה בכלל לחלק בעולם הבא. עתה שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות וריפוי חולים עניים ללא תמורה, הרי מובטח לי שם בעולם הבא חלק לא מבוטל, האם אחמיצנו? מאוכזבת ומודאגת עזבה האשה את חנותו של הקצב ושבה לביתה.

בלילה ההוא חזר הרופא בחלום אל אשתו, ובשמעו את תשובת היהודי, זעק זעקת שבר נורא, וביקש מאשתו שתלך לרב העיר הוא הגאון הרידב"ז זיע"א, ולהזמין את הקצב לדין תורה. למחרת פנתה האשה לבית הכנסת, וכצאת הגאון הרידב"ז מבית הכנסת, שטחה בפניו את כל הפרשה, את החלומות החוזרות ונשנות, את תשובתו של הקצב וכו'. הסיפור עשה לו כנפיים ותהום כל העיר, הדין תורה נקבע להיערך בבית הכנסת הגדול. ביום המיועד נקהלו היהודים אשר בסלוצק לבית הכנסת, להיות נוכח בדיון בדין תורה נדיר זה, מתח רב שרר בבית הכנסת כאשר האשה שטחה את טענותיה בפני הדיינים וחזרה שוב על כל מהלך העניינים. לאחר מכן נקרא היהודי הקצב להשמיע את דבריו ואת טענותיו. הציבור היה נבוך מאד, המלמול הנרגש נשמע בבית הכנסת, אלו צידדו עם הרופא הנפטר, ואחרים הצדיקו דוקא את היהודי. בינתיים הוחלט כי פסק הדין ינתן בעוד מחצית השעה.

פסק הדין הכיל שלושה סעיפים: הסעיף הראשון, "המכירה בטלה ומבוטלת" שמחה חרישית נשמע בקהל, והרב הסביר: "עולם הבא אינו רכוש היכול לעבור מיד ליד, עולם הבא הוא האור שנוצר ממצוות ומעשים טובים שפעל האדם בימי חייו" מי שלא עמל כיצד ישיג את האור?" המשיך הרב ונשא משלו: "מי ששכר חוטב עצים לחדש ימים תמורת חמישים רובל, מלבד חמישים הרובל שיקבל, זכה בנוסף לזה במתנה נוספת, אויר היער, התעמלות גופו ותוספת בריאות שחיזקו את איבריו. מעתה יכול הוא להתנות עם משכירו לשלם את חמישים הרובל למישהו אחר, אבל בנוגע לבריאות שזכה בה, האם יוכל למכרה? וודאי שלא, זהו איפוא חלק מעצמותו, בשר מבשרו, מתנה זו אינה נכנסת בסוג של מקח וממכר, גם העולם הבא, האורות שזכה בהן אדם שקיים מצוות ומעשים טובים והוסיפו בו כוח רוחני, אין בכוחו למכור אותו תמורת כסף, משום כך על האלמנה להחזיר לקצב את הרובל והמקח בטל."

משל ונמשל

תרופה בדוקה ושמה תשובה

יש בני אדם שלאמתו של דבר לא נתרחקו עדיין הרבה מדרך התורה, עמוק בלבם עדיין מהבהב הזיק היהודי וכשהם לעצמם אפשר שהיו נוהגים מנהג של יהודים כשרים, אלא מה הם רואים מעשיהם של אחרים מופקרים ופורקי עול ומתאוים לעשות כמוהם וכל הם שוקעים לגמרי בתהום החטא.

משל למה הדבר דומה לעיירה שפרצה בה לא עלינו מגיפה, וכמעט כל יושבי העיירה חלו באותה מחלה אנושה, וכל רופאי העיירה לא ידעו לה כל תרופה. אחד מתושבי העיירה שנפל אף הוא למשכב באותה מחלה אנושה, שמע כי באחת העיירות הסמוכות יש רופא גדול ומפורסם שהוא מומחה במיוחד לאותה מחלה, וכבר ריפא ממנה אלפי אנשים והציל ממש את חייהם. שלח החולה לקרוא לאחד מידידיו הטובים ואמר לו, מבקש אני ממך: סע מהר לאותה עיירה והבא הנה את הרופא ההוא בכל מחיר, כי אין אני רוצה למות. אמר לו ידידו מה לך כי תיחפו יותר מכל שאר יושבי העיירה, וכי אתה בלבד חלית במחלה זו, הרי כמעט כל התושבים חלו במחלה, מדוע לא תחכה עד אשר תבוא בדברים עם חולים אחרים, וביחד תזמינו אותו רופא שיבוא לכאן כדי שירפא את כולכם, מלבד זאת מניין אתה בטוח כי אמנם ידע הרופא ההוא להעלות ארוכה למחלה אנושה זו? ואם כן כלום כדאי לך הדבר? נתכעס החולה כעס גדול וגער בידידו בניפוה: איך אתה עומד כאן ומרבה להג בדברים שאין להם שחר, כל חיי תלויים בשערה, אף רופא אחד מאלה המצויים כאן אינו יודע תרופה למחלתי, עכשיו רצונך שאעמוד ואחכה עד שאחרים יימלכו בדעתם להזמין אותו רופא מפורסם, וכי מה איכפת לי מה יעשו הם? בעת שחיי בסכנה אני חייב לעשות הכל כדי להציל את חיי, ומה שאמרת שאיני יכול להיות בטוח כי אמנם יעלה אותו רופא ארוכה למחלתי, אף זה דבר של שטות הוא, כי במקום שיש סכנת נפשות, חייב אדם לעשות כל מה שבידו כדי להציל את חייו, ואפילו אין תקווה רבה לדבר.

הנמשל: כן הדבר עם אותם בני אדם שהזכרנו, אילו יודעים היו מה אנושה מחלתם ודאי שלא היו שמים לבם כלל למה שעושים אחרים, אלא היו מזעיקים מיד אותו רופא מומחה, היו מקבלים אותה תרופה בדוקה ששמה תשובה, והיו מעלים ארוכה למחלתם בלי להיגרר אחרי אותם חולים מסוכנים שאינם מרגישים ואינם שמים על לב. ועכשיו בואו והגיעו בעצמכם, שאם בחולי הגוף שאינו אלא דבר שבארעי עושה אדם נבון כל מה שבידו כדי להציל את עצמו, אפילו אינו בטוח שיש ממש ברפואה זו, בעניינים שבנפש שהוא דבר הקיים בזה ובבא, על אחת כמה וכמה שחייב אדם לעשות הכל כדי להינצל מהבלי החטא, בלי לשים לב כלל למה שעושים אחרים.

(הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הסעיף השני: הרופא איבד את חלקו בגן עדן וההסבר: פסוק מפורש הוא (יחזקאל ל"ג י"ב) "ואתה בן אדם אמור אל בני עמך צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו", ואמרו חז"ל במסכת קידושין שמדובר בצדיק שהתחרט על צדקותיו, וכן אמרו במסכת סנהדרין שהכופר בעולם הבא נדחה מעולם הבא, "במקרה שלפנינו" סיכם הרידב"ז "הנפטר היה זוכה בשכרו משום שהמקח התבטל, בכל זאת מאחר וכפר בעולם הבא, ולזל ולגלג עליו, איבד את עולמו."

הקהל נדהם למשמע אזניהם, כלומר תמהו: כולם הפסידו כאן? הקצב איבד את מקחו והרופא יצא קרח מכאן ומכאן, את הרובל החזיר ואת עולמו איבד? עד שנשמע קולו של הרב בקראו את הסעיף האחרון של פסק הדין, הסעיף השלישי: קידוש שם שמים שנגרם על ידי הרופא לאחר מותו, זיכה אותו לצאת מדינה של גיהנום, וההסבר: מאורע זה גרם קידוש שם שמים גדול, כולם ראו והתחזקו כי יש דין ויש דיין, ועל כל מעשה יבוא האדם במשפט. קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל, שזיכוי הרבים הזה נזקף לזכותו של הרופא, ועל כגון זה קבעו חז"ל (יומא פ"ז) שהמזכה את הרבים אינו נופל בגיהנום, זאת ועוד, הרי לימדונו חז"ל (מסכת אבות פרק ה' משנה י"ח) "המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו." גם כאן זכות הרבים תלוי בו ברופא, וראוי מעמד זה של חיזוק אמונה להקנותו חלק לעולם הבא.

אנחת רווחה נשמעה בין הקהל, רבי! רבי! נשמעה אנחתו של היהודי קצב שפילס לו דרך אל מושב הרב והדיינים, אם כך החשבון הרי גם לי חלק בכך במטו מינייכו לפסוק שגם חלקי לא יקופח.

צ'ין אדם לחברו

וכי זה אינו גמ"ח

מסופר: כל יהודי שנכנס אל הרה"ק רבי דוב בעריש ויידנפלד גאב"ד ור"מ טשיבין זיע"א, נתקבל על ידו בסבר פנים יפות, קרבו והקשיב בסבלנות רבה למשאלתו, אף אם חרגה מהזמן המקובל. מספרים על יהודי אחד שהיה מבקרו מפעם לפעם, ונהנה מטוב לבו ומידו הרחבה של הרב, היה משמיע כגמולו משך שעה ארוכה דרושים משלו, ור' דוב בעריש היה מקשיב בשקט מבלי להפסיקו. כאשר נשאל פעם מדוע אינו מפסיקו ומונע ביטול זמנו היקר מכל? השיב: וכי זה אינו גמ"ח...

שלא לצער

מסופר על הגה"ק רבי חיים פאלאגי זיע"א, שכאשר היה יוצא לאחר הדרשה לשוב לביתו, היה מסבב להגיע לביתו בדרך הארוכה, בכדי שהרבנית אשתו של הרב שכיהן לפניו לא תראה אותו, ואולי תצטער.

להרנין לב ילד קטן

בשכנותו של הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א הי"ד, התגוררה משפחה יהודיה אחת עם תינוק בגיל שלוש או ארבע שנים, שאהב לשחק בקופסאות הגפרורים כשהן ריקניות, ורבי אלחנן טרח לאסוף בשבילו את הקופסאות כשהתרוקנו אחרי

השימוש. לעתים תכופות היה ינוקא זה נכנס אליו החדרה באמצע לימודו, והיה עומד ליד הפתח, עיניו תרות מסביב, ופותח בציוץ ילדותי מתוק, רבי א פושקעלע (רבי, קופסה בבקשה) ותיכף רבי אלחנן מפסיק ממשנתו, קם מכיסאו ויוצא אל המטבח היכן שצבר את הקופסאות בשבילו, וחוזר ומושיטן בפנים מסבירות לידי התינוק שנוטלן ויוצא מעל פניו שבע רצון. אותו רבי אלחנן שחס כ"כ על הזמן היקר, וקיים בנפשו (איוב ד י"ח) "לרגעים תבחננו", שמעולם לא התעסק בדברים של מה בכך, שהצטער בכל יום מחדש כשנעל מנעלים לרגליו, הלמאי התקינו בהן שרוכים לקשירה ונעילתן מתארכת ברגע נוסף, הוא אשר מוצא לו פנאי וסבלנות להתעסק בצעצועים, בכדי להרנין לבו של ילד קטן מבלי לראות בזה דבר של הבאי וביטול זמן.

עזרה בבית

מסופר: בימי אבלו של הגה"ק רבי יעקב ישראל קנייבסקי בעל הקהילות יעקב זיע"א סופר, שקרה כאשר הרבנית ע"ה הלכה לישון מרוב עייפותה מבלי לשטוף את הכלים, הוא בא מאוחר בלילה אל המטבח ושטף את הכלים, כי ידע שהיא תשמח בבוקר למצוא מטבח נקי.

תילולא דצדקיא

יום ראשון כ"ט אלול הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פערלוב מסטאלין (תש"א) הרה"ק רבי אברהם יעקב ב"ר יצחק מרדכי מגוואדוויץ – סטאלין (תש"ב) רבי נחום שלמה ב"ר משה מקאוניץ (תש"ב) יום שני א' תשרי שרה אמנו (ב' אלפים ע"ה) רבי אמנון בעל "נתנה תוקף" (ד"א תשע"ב) הרה"ק רבי נחום ממאקרויב ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרי"ב) הגה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל מיכל (תרי"מ) הגה"ק רבי יעקב דוד (הרידב"ז) ב"ר זאב (תרע"ד)

יום שלישי ב' תשרי

הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמיי ב"ר יצחק (תק"צ) הרה"ק רבי ישראל מסטאלין ב"ר אשר (תרפ"ב)

יום רביעי ג' תשרי

הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה (תפארת ישראל) הרה"ק רבי יצחק דוד בירדמן ב"ר משה מלעלוב

יום חמישי ד' תשרי

הגה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל (חיי אדם – תקפ"ב) הגה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק מאוסטראה המכונה בעל שם

יום שישי ה' תשרי

נפתלי בן יעקב משבטי י-ה (ב' אלפים שכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הדרום על המעשים

תפוח בדבש

א) נוהגים לאכול תפוח בדבש, ואומרים שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה (שו"ע או"ח סימן תקפ"ג סעיף א').
ב) וכן טובלים פרוסת המוציא בדבש (קיצור שו"ע סימן קכ"ט סעיף ט').
ג) נוהגים להמתין באמירת ה"יהי רצון וכו' שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה" עד אחר אכילת התפוח בדבש (אלף המגן סימן תקפ"ג ס"ק ח').
ד) ויש שנהגו שאומרים יהיה רצון אחר פרוסת המוציא, ושוב אחרי אכילת התפוח (טעמי המנהגים אות תר"ו בשם הרה"ק מאלעסק זצ"ל).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב

בארץ ובחו"ל 052-7655-222

גליין 380
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"ג הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

דרשו ה' בהמצאו

מעשה שסיפר רבי חייא בר אבא, שהיה בימיהם זקנים שכל מי שהיה נותן להם צדקה בין ראש השנה ליום הכפורים היו מקבלים, ואחרי זמן זה לא היו לוקחים. ואמרו הטעם, שכך הם עושים כי זה המנהג ביניהם, או אפשר הטעם שלקחו דוקא רק בעת הזאת, לפי שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד יום הכפורים, ומכח רמוז זה לא לקחו רק בין כסא לעשור, ועוד אפשר שהטעם הוא שרצו לזכות את הרבים בזה, כי זה הזמן הוא יותר מרוצה ומקובל, כדכתיב "דרשו ה' בהמצאו" היינו בין ראש השנה ליום הכפורים. ויש מפרשים שלכן לקחו רק בעת הזאת, לפי שהיו נותנים להם די פרנסתם והיה די להם, לכן לא רצו לקחת עוד.

(מעשי הגדולים מסכת פאה)

פרשת השבוע

כך, על העדים נאמר בתורה זעמדו שני האנשים, הרי העדים צריכים להיות בגדר אנשים, וזה שבא להעיד על קרובו לחובה אינו בגדר אנושי, ולכן הוא פסול לעדות. כששמע ה"חווה" את הדברים אמר, במליצה זו נמתקו עכשיו כל הדינים למעלה, כי אנחנו בניים למקום והקב"ה הוא אבינו, ואיך יוכל לראות ח"ו חוב על בניו וקרוביו? קם ה"חווה" והלך לתקיעת שופר.

קבלה לקראת יום הדין

ערב ראש השנה בא הגה"צ רבי ליב חסמן זיע"א משגיח ישיבת חברון לפני תלמידיו, והזכיר להם לקבל על עצמם קבלה לקראת יום הדין, מעשה טוב, הידור או דקדוק במצוה, שישתדלו לקיימו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. הרהרו התלמידים וכל אחד קבל על עצמו בינו לבינו קבלה אחת. אמר להם המשגיח עכשיו הפחיתו מחצית מן הקבלה שקבלתם. המתין מעט ושוב אמר, ועכשיו הפחיתו שוב וממה שנשאר שמרו מכל משמר, קבלו עליכם באמת ובתמים, וכך תהיה הקבלה אמיתית ותלווה אתכם כל ימי חייכם.

איך יוכל ה' לראות חוב על בניו בימי עלומו של הרה"ק רבי יצחק מוורקא זיע"א, נתחנך אצל הרה"ק דוד מלעלוב זיע"א. ר' דוד היה תלמידו של ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, ובכל פעם שהיה נוסע ללובלין היה לוקח עמו את הנער. פעם אחת נתאחר ה"חווה" להיכנס בראש השנה לבית הכנסת לתקיעת שופר. נכנס רבי דוד לחדרו לדעת סיבת הדבר, כשנכנס לחדר הרבי ושאלו לסיבת האיחור, השיבו, כי הוא רואה בשמים קטרוג גדול על ישראל, חרדו שניהם חרדה גדולה. בתוך כך ראה ה"חווה" את הילד שנכנס עם ר' דוד, ושאלו מי זה העלם? השיבו ר' דוד זהו היתום שאני מגדל בביתי. פנה הרבי אל הילד ושאלו אם הוא יודע ללמוד, ובאיוזה ענין הוא לומד עכשיו? השיבו הילד שהוא לומד עתה הלכות עדות. שאלו הרבי האם חידשת דבר מה בענין זה? השיב הילד, שהוקשה לו על הדין שקרוב פסול לעדות, בין לזכות ובין לחובה, בשלמא לזכות אנו חושדים אותו שיעיד שקר כדי לזכות את קרוביו, אבל לחוב למה הוא פסול? שאלו הרבי האם אמרת איוזה תירוץ על הקושיא? השיב הילד, לעצמי תירצתי

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים 7:03 ת"א: 7:04 ר"ת: 7:40

ראש השנה

זמני כניסת החג
ירושלים: 5:52 ת"א: 6:07

אך האישה בשלה: באיזה פנים אתראה בחגים בין משפחתי, הילדים גדלים והולכים, עוד מעט יגיעו לפרקם, ואין הם אפילו מלבוש אחד ראוי לשמו כדי לצאת בו, ראה נא בעלי היקר, מה עושים אנשים חשובים ונכבדים, נוסעים לאנגליה, ויש המרחיקים עד לאמריקה, חוזרים עם סכומים נכבדים, ואילו אתה מ"מאה שערים" ועד "זכרון משה" בעיניך כאילו ללכת לקצה העולם. אני אינני יכול לחקות את האנשים הנכבדים שאת מספרת עליהם, השיב ר' שלמה חיים, אינני חשוב ובעצם איני ראוי אפילו לשמש בעל תוקע גם ללא תשלום, אך יהא ליבר סמוך ובטוח כי הכל-יכול בוודאי יושיענו לקראת השנה החדשה הבעל"ט, גם ללא אנגליה, ללא אמריקה ואפילו ללא זכרון משה. אך אשתו לא שקטה על שמריה, היא גייסה לעזרתה כמה חסידים נשואי פנים מבית הכנסת בו מתפלל בעלה, וביקשה מהם לדבר על ליבו שיעתר לעצתה, וביני וביני שלחה גם להודיע לגבאי "זכרון משה", כי בעלה הבעל תוקע הידוע, המנוסה והירא שמים, יהיה מוכן לקבל על עצמו את התקיעות, באין ברירה ריכך ר' שלמה חיים את התנגדותו, ואחרי המאמצים המשותפים של אשתו ושל המתפללים שנרתמו יחד למסע שכנוע זה, נעתר לבקשתם, אם כי לא מרצונו הטוב.

ביום ראשון של סליחות שם רבי שלמה את פעמיו ל"זכרון משה" להתפלל ולתקוע שם, כדי ששכר התקיעות שעתיד הוא לקבל עבור ראש השנה לא יהא כשכר יום טוב. אך התפילה שלא במקומו הקבוע בבית הכנסת שלו, והנוסח השונה בבית כנסת זה ערערו אותו והוציאוהו משיווי משקלו, ביום א' דסליחות של שנה זו ערער לגמרי סדר יומו כפי שהיה רגיל לו מימים ימימה, ולבו ומוחו לא היו עמו. אחר התפילה שב לביתו ותהה לעצמו: אם היום כך, מה מצפה לו כבר בראש השנה? ואחרי יום מסורף כעין זה אשר עבר בו, גם עבר עליו ליל ביעותים, הוא הסתובב על משכבו אנה ואנה מבלי יכולת להירדם, וכאשר הצליח סוף סוף לחטוף תנומה, ראה בחלומו את אביו מדבר אליו: ירשת ממני את השופר ואת התקיעות, שמור נא על ירושה זו, זכור כי להלכה שופר שציפו את פיו זהב, יש בו חציצה ופסול לתקיעות.

לפנות בוקר כאשר נטל ר' שלמה חיים את ידיו וירד ממשכבו, כבר היה דרכו ברורה לפניו, החלטתו היתה נחרצת, הוא ישאר על מעמדו בבית הכנסת שלו, ולא ימירנו בעשרים הלירות של "זכרון משה", מיד כששב מתפילת שחרית פנה אל אשתו ובקשה לוותר על התקיעות ב"זכרון משה". עתה כבר לא נזקק לדיבורים, האשה בראותה את היום והלילה שעברו עליו, הספיקה להיווכח מה שעוללה לבעלה הצדיק ואמרה: "רואה אנכי כי הענין נוגע ללבך ולחייך ממש, ואם באמת תחילה חשבתי כי ייטב לי, מי יודע חלילה מה שאגרום בוה? עשה אם כן כהבנתך, ובטוחני על אבינו שבשמים כי יכתבנו ויחתמנו לשנה טובה ומבורכת גם בלעדי עשרים הלירות של התקיעות".

בעל תוקע זה כבר נצח את השטן עוד לפני ראש השנה בתקופה של חודש אלול שמי התכלת של ירושלים כאילו מתקרבים לכדור הארץ, לפנות בוקר מלאים שמי ירושלים בענני טל-שחרית, המרעננים אותה, מרככים את אדמתה, ומביאים עדנה ליושביה מן היובש ומן העייפות הקיצית המעיקה. בכל יום עם עלות עמוד השחר נשמעים זמירותיהם המסתלטלות של אומרי הסליחות הספרדים שבתי הכנסת בירושלים מלאה מהם, ועמם קול השופר, המעורר ישנים מתרדמתם, ותובע ודורש מכל יהודי לשוב בתשובה לפני מלך רם ונישא לקראת יום הדין ההולך וקר. מבין כל הקהל הקדוש העוסקים בהכנות לקראת הימים הנוראים מתבלטים במיוחד החזנים ובעלי התקיעה, כל אחד מתאמן בתפקידו המיועד, רובם ככולם מיהודי ירושלים כבר הבטיחו לעצמם ולמשפחותיהם מקומות בבתי הכנסת אשר בשכונות, כמה משליחי הציבור החזנים בבתי הכנסת הגדולים גם יצאו מביתם להינפש לפני עבודת הקודש המצפה להם.

ר' שלמה חיים שטרן, מוותיקי בעלי התקיעות הקבוע בחוקתו בבית הכנסת של עדת החסידים שבשכונת מאה שערים עוד מיום יסודו, השתייך עוד לדור הקודם אשר ידע כי שכר מצוה מצוה, במשפחתו הוא כבר בעל תוקע בדור עשירי, והוא נמנה על אלה אשר אושרו האמיתי הוא רק על אשר זיכהו ה' יתברך ונתן לו את האפשרות והכישרונות לזכות את הרבים בכל מצוה שהיא, ומכאן שגם הכנותיו של ר' שלמה חיים זה היו שונות לגמרי מאלה של הצעירים, כל חודש אלול היה לו לחודש של תשובה אמיתית ונהג בו בהתנהגות מיוחדת, הרבה בתורה ותפילה ומיעט במאכל ושינה, ואם העיר לו מאן דהוא שעליו להיזהר על בריאותו בימים אלו במשנה זהירות כדי שיעצור כח לתקוע בראש השנה, נהג להשיב באנחה עמוקה: וכי ראוי אנכי להיות בכלל בעל תוקע, אלא שאנוס אנכי לציית לתביעת הקהל לעמוד על משמרתו, ואם כן זכות הרבים בודאי תעמוד לי ומן השמים יתנו ליעף כח.

מובן מאליו כי ר' שלמה חיים לא העלה מעולם על דעתו לתבוע ואף לא לקבל שכר על עבודת הקודש שלו, וזאת למרות שמצבו הכלכלי לא שפר עליו כלל. והנה באלול תרס"ח, נודע לאשתו של ר' חיים שלמה כי גבאי בית הכנסת הגדול שהוקם בשכונה החדשה "זכרון משה", מחפשים אחר בעל תוקע הגון במחיר של עשרים לירות (סכום עצום בזמנו), רעיון זה של תוספת בלתי צפויה של סכום כספי נכבד בחודש המועדים, כאשר הוצאות הבית גדולים, קסם לה מאד, הנה הילדים המתבגרים מתחננים זה שנתיים לזוג נעליים וכו'. לכן החלה להפציר בבעלה שיאיל לקבל את משרת בעל תוקע ב"זכרון משה", ר' שלמה חיים התחנן לזוגתו וטוען: וכי מה יתן ומה יוסיף כמה לירות הללו, אם כבר נקבע בשולחן ערוך שאין רואים סימן ברכה בכסף כזה, ואיזה פנים יהיה לכך שאעזוב את מקומי הקבוע שעוד ירשתי מאבי ז"ל, אשר התפלל ותקע בבית הכנסת שלנו במשך שלושים שנה, האין נזכה ביום הדין בדבר זה לפני יושב מרום?

צִיָּוִן וְנִמְשָׁל

זכור אזכרנו

על מהות תקיעת השופר המשיל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א את המשל הבא. אחד המלכים הגדולים והנשגבים יצא פעם לצוד ציד ביער בלוויית נאמניו. לפתע סטה סוסו של המלך מדרך הישר, והחל לדהור בין עצי היער, מבלי דרך שביל או מבוא, ככל שניסה המלך לרסנו לא עלה הדבר בידו, במשך שעות רבות דהר הסוס בדרכיו עד שאפסו כוחותיו והוא נעצר על מקומו המלך החל להביט סביבו מנסה למצוא מקום מוכר או לפחות סימן כלשהו אך מאמציו עלו בתוהו ככל שניסה להתקדם כדי לצאת מהמבוך תעה יותר. לפתע פגש ביערן שהכיר את היער, מוצאותיו ומובאותיו כאת כף ידו, זה הכיר באיש שמולו כי הוא הוא המלך הגדול. מיד העניק למלך אוכל ושתייה, הכין לו מקום שינה, ולאחר מכן ליווהו לדרכים המובילות אל עיר הבירה. המלך מצדו לא הרפה ממנו וביקשו לבוא עמו אל ארמון המלכות, שכן ברצונו להעניק לו יקר וגדולה, כסף וזהב לרוב. כשהמלך הבין כי איש חכם ונבון לפניו, גידלו ועשאו לשר נכבד בעמיו. חלפו שנים והשר מעד בדרכיו כנגד המלך, הובא השר הנכבד לפני המלך וזה דן אותו למוות בעונו כי רב הוא. ביום המיועד נטלו התליינים את השר מתא כלאו והביאוהו אל הגרדום, במקום נכח גם המלך לוודא שפסק הדין יבוצע כדת וכדין, שעה קלה לפני ביצוע פסק הדין, הורה לו המלך לבקש את בקשתו האחרונה, השיב השר למלך, יחי המלך ירום הודו, איני מבקש מכם שום דבר, מלבד בקשה אחת לי ממנו, אבקש כי המלך ילבש כעת את אותם לבושים שלבש בעת שהסתובב ביער לבדו עזוב ותועה, ואני אלבש את בגדי היערן שלבשתי באותה שעה, יותר מזה אינני מבקש שום דבר. הבין המלך הפיקח את כוונתו, חיך ואמר, חיך, בחמתך הרבה ניצלת, זוכר אני לך כעת את אותה שעה שהצלת את חיי. בו במקום הורה המלך על חנינתו של השר.

כן הוא הנמשל: בעת תקיעת שופר אנו מזכירים את הברית שכרת הבורא עם אברהם אבינו בעת עקדת יצחק, על ידי תקיעת השופר בטוחים אנו, כי בורא העולם יזכור לנו את מסירות הנפש של אברהם אבינו ויצחק בנו שנעקד על גבי המזבח, וכן את מעשי מסירות הנפש שנעשו בכל הדורות, בזכות אותן שעות גורליות ייטיב לנו השם יתברך בכתיבה וחתימה טובה לכלל ישראל כאחד בגשמיות וברוחניות.

ר' שלמה חיים בכל זאת לא היה שלם עם החלטתו, צער אשתו נגע ללבו, והוא החליט להתייעץ עם רבה של "זכרון משה" הגאון רבי יצחק צבי ריבלין זצ"ל, הוא קיווה שהרב יבין לרוחו היטב ממה שהבינו הגבאים והבעלי בתים, וינחהו בדרך הנכונה. אומר ועושה, נכנס לרב ושטח לפניו את כל התלבטויותיו ומה שעבר עליו ביומיים האחרונים כולל החלומות, וביקש לשחררו מתפקידו. שמע הרב את דבריו, נתפעל מתמימותו וצדקתו ונענע: רואה אני שאין כאן שאלה בהלכה, כי אם הנך מבקש בקשה גם כן, אין כל ספק כי אכן מחול לך, ואתה משוחרר מתפקיד זה כבקשתך, בית הכנסת יצליח בעזרת השם למצוא בעל תוקע שני, אם כי מסופקני אם יהיה מומחה וירא שמים כמוהו. אך אם בכל זאת אתה שואל את דעתי, הייתי מייעץ לך לבל לנטוש את התקיעות כאן, ומה שראה בחלום אלו מהרהורי לבו ביום, השכר הנקוב עבור התקיעות הריהו בהיתר גמור וברור, ראשית הלא תוקעים גם בימות החול של חודש אלול, ושנית הכסף נתן בתור מתנה, אדרבה האם יכול כבודו להוכיח כי נתווסף משהו על שופרו הפוסלו מטעם חציצה? ר' שלמה חיים היה נבוך לשמע דבריו הברורים של הרב ובקול חרישי התנצל ואמר: חלילה לי מלומר כי בהסכמתו של מאן דהוא ליטול שכר עבור התקיעות נעשה הכסף חציצה בין פיו לשופר, כוונתי היא, כי במחשבתי בלבד נעשית חציצה זו, והנני מרגיש כי לא אוכל לכונן את הכוונות הנחוצות אשר גם על יהודי עלוב כמוני לכונן בהם בשעה שתוקע שופר ברבים, ומה אעשה? כאשר ראה הרב כי החלטתו נחושה, לא ניסה להתמקח עמו יותר, הוא איחל לו "כתיבה וחתימה טובה" ונפרד ממנו לשלום. ר' שלמה חיים יצא מבית הרב שמח וטוב לב, שם פעמיו לבית הכנסת שלו להודיע לגבאים כי הוא חוזר בו מכוונתו לעזוב את חזקתו ויתקע אצלם כימים ימימה.

בראש השנה של השנה ההיא הצטיין ר' שלמה חיים בתקיעותיו יותר מאי פעם, הפסוקים "מן המצר" וכו' הדהדו בעוצמה רבה מתמיד ועוררו את לבות המתפללים, קולות התקיעות היו ללא עיכוב ופגם, צלולים וברורים. ל"תקיעות דמעומד" בחזרת הש"ץ אירח בית הכנסת אורח דגול, היה זה רבה של "זכרון משה" רבי יצחק צבי ריבלין שבא במיוחד להאזין לתקיעותיו של ר' שלמה חיים. כאשר פנה גבאי בית הכנסת לאחר התפילה אל האורח ושאלו: נו, מה דעת הרב על התקיעות? נענה הרב ואמר: - "וכי מה הפלא בכך, הלא בעל תוקע זה כבר נצח את השטן עוד לפני ראש השנה".

צ'ין אדם לחברו

סוד התקיעות – לאהוב כל יהודי
 הרה"ח ר' אברהם מאיר
 מווארשא ז"ל היה בעל תוקע אצל
 הרה"ק בעל "ישמח ישראל"
 מאלכסנדר זיע"א. ובכל שנה ביקש
 מרבו שיאמר לו סוד התקיעות ולא
 אמר לו, בשנה האחרונה לחייו של
 ר' אברהם מאיר, אמר לו רבו, תמיד
 רצית לדעת את סוד התקיעות,
 עכשיו אומר לך, הסוד הוא לאהוב
 כל יהודי ויהודי יהיה מי שיהיה,
 כלום סבור אתה שכוונתי ליהודי
 המתפלל בכל יום? ושואל אף לזה
 המתפלל רק בשבתות? ואולי
 תחשוב שכוונתי לאהוב גם את
 היהודי שמגיע לבית הכנסת רק
 ביום כיפור? ובכן כל זה פשיטא, על
 זה איני צריך הסכמתך, ובכן כוונתי
 היא ליהודי פשוט ונבער ההולך
 ביום הכיפורים ורואה לתימהונו כי
 החנויות סגורות, ושואל מה זה?
 ואומרים לו היום הוא יום משפט,
 כששומע זאת, מתעוררת בקרבו
 הנקודה היהודית, ורץ לביתו ואומר
 לאשתו, את יודעת היום הוא יום
 משפט, ואנחנו צריכים לילך לבית
 הכנסת, כי זוכר אני שסבי היה
 הולך להתפלל בזה היום, והיא
 אומרת לו, עוד לא בישלתי סעודת
 צהרים כי החנויות סגורות, מיד
 לובש כלי קרב, ורוכב על סוסו
 היערה, וצד ארנבת ומביא לאשתו
 לבשל צהריים, והולך ולוקח הסכין
 ומגלח עצמו לכבוד היום, ואוכל
 צהרים, ולוקח את אשתו ורוכב
 ומגיע אל בית הכנסת. וכשבא לפני
 שער ביהכ"ס, אומר: "רבונו של
 עולם, אתה יודע שאני נבער וריק,
 איני יודע לקרוא ולהתפלל כי לא
 למדו אותי, ולמה אכנס לביהכ"ס,
 על כן רבש"ע, אני מודה לך על

העבר ומבקש ממך על העתיד",
 ורוכב חזרה הביתה". ליהודי כזה
 נתכוונתי, כזה יהודי גם כן צריכים
 לאהוב. השיב ר' אברהם מאיר:
 יהודי כזה יכול רק הרבי לאהוב,
 אמר לו רבו: הרי רצית לדעת סוד
 התקיעות, כלום חושב אתה שהם
 דברים הנקנים באמירה, צריך
 לעבוד ולעמול הרבה כדי להגיע
 למדרגה זו של אהבת ישראל,
 ואילו זה שרוצה רק לדעת, לא
 יועיל כלום בכוונותיו.

להרנין לב אלמנה

רבי נחום ברגמן ששימש שנים
 רבות שליח הצבור בתפילות
 המוספים של הימים הנוראים, נפטר
 ימים ספורים לפני ראש השנה. ביום
 הראשון של ר"ה ביקש הרה"ק רבי
 יוסף חיים זוננפלד זיע"א מרבי
 שמעון בנו של המנוח שירד לפני
 התיבה, דבר שנוגד את הנהוג
 שאבל אינו יורד לפני התיבה בשבת
 ומועדים. בתום התפילה הסביר רבי
 יוסף חיים את מעשיו כך, טעם הדין
 שאין אבל משמש כשליח צבור
 בשבת ומועדים, הוא מפני כבוד
 הצבור. ועתה הבה ונחשוב מעט על
 המצב דנו, יושבת לה האלמנה
 הדוויה בעזרת הנשים, ומקשיבה
 לתפילות, במקום לשמוע את קול
 בעלה אותו היתה רגילה לשמוע
 מזה שנים, תשמע עתה את קולו של
 אדם זר ולבה ימס בקרבה מרוב
 צער, נמצאנו מצערים אלמנה וזהו
 איסור דאורייתא, אך כאשר תשמע
 את קולו הערב של בנה, ירנין לבה
 בקרבה ותתנחם על בעלה, ואין לך
 כבוד הבריות גדול מזה מאשר
 להרגיע נפש נכאד.

תילולא דצדקיא

יום שני א' תשרי
 שרה אמנו (ב' אלפים ע"ה)
 רבי אמנון בעל "נתנה תוקף" (ד"א תשע"ב)
 הרה"ק רבי נחום ממאקרוב ב"ר מרדכי
 מטשערנובל (תרי"ב)
 הגה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל
 מיכל (תרי"מ)
 הגה"ק רבי יעקב דוד (הרידב"ז) ב"ר זאב
 (תרע"ד)

יום שלישי ב' תשרי
 הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמי ב"ר
 יצחק (תק"צ)
 הרה"ק רבי ישראל מטטאלין ב"ר אשר (תרפ"ב)

יום רביעי ג' תשרי
 הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה
 (תפארת ישראל)
 הרה"ק רבי יצחק דוד בירדמן ב"ר משה מלעלוב

יום חמישי ד' תשרי
 הגה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל
 (חיי אדם – תקפ"ב)
 הגה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק
 מאוסטראה המכונה בעל שם

יום שישי ה' תשרי
 נפתלי בן יעקב משבטי י-ה (ב' אלפים שכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

צ'אונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
 מח"ס "שם אני אורח" הפרקים יוסף התרים על המעשים.

אמירת יהיה רצון באכילת הסימנים

א. יאמר יהיה רצון אחרי התחלת האכילה, מפני
 שאסור להפסיק בין הברכה על התפוח לאכילה
 (שלחן ערוך הרב סימן תקפ"ג סעיף ג').
 ב. מספיק שיטעום מעט, כדי שיוכל להפסיק
 באמירת יהיה רצון, ואין צריך לאכול דווקא כזית
 (מסגרת השלחן על קיצור שלחן ערוך סימן קכ"ט
 ס"ק ו').
 ג. בדיעבד אם אמר יהיה רצון מיד אחר הברכה,
 קודם שטעם, אינו נקרא הפסק, ואין צריך לברך
 שוב (מטה אפרים סימן תקפ"ג סעיף א').
 ד. יש נוהגים לומר יהיה רצון שאומרים באכילת
 המינים, יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו וכו', מוכירים
 השם בכל יהי רצון, וכן הוא בסידור יעב"ץ. אמנם
 בהרבה קהילות נוהגים לא להזכיר השם. וכן
 בסידור הרב בעל התניא מובא יהיה רצון בלא
 הזכרת השם. ומנהג ירושלים לומר יהי רצון מלפני
 אבינו שבשמים וכו' (פסקי תשובות שם ס"ק א').

כוח"ט ושנה טובה ומבורכת

לכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
 לכל הנלווים אליו ולכל בית ישראל

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

כַּפְּנֵי בַּיִת לֹזֵי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

נצבים

גליון מס' 553

19:26 ת"א 19:24, י"ם **ציאת שבת:**

18:28 ת"א 18:13, י"ם **כניסת שבת:**

גלמוד מהפרשה

מסופר על בן של מלך, שהיה בן יחיד. והמלך והמלכה פינקו אותו יותר מדי. לא משנה מי הוא יהיה, מה הוא יהיה, אם מפנקים אותו - מקלקלים אותו. אז הבן הזה יצא פרא אדם. כל זמן שזה היה בתוך הבית, אז האבא ואמא שתקו, מה יעשו, זה הבן שלהם. אבל כשהוא כבר גדל יותר ועשה את זה גם בפני שרים, בפני אנשי המלוכה, אז דנו אותו. בהתחלה, ובסוף הצמידו לו פדגוג, שהיה ידיד המלך, לחנך את בן המלך. הוציאו אותו מהארמון ושמו אותו באיזה מקום. נתנו לפדגוג משכורת לקנות לבן המלך אוכל, לחנך ולהכשיר אותו. לאחר זמן המלך התחיל להתגעגע. לבן לא היה איכפת, אבל המלך רצה לראות את הבן. לקח איתו את המלכה והלכו לבקר אותו. כאשר ראה אותם הבן קם והתחצף אליהם חוצפה גדולה מאד. אמר המלך לפדגוג, אני יוצא מפה, לא רוצה לראות את זה. אתה קח את האבן הזו שמונחת על ידך, וזרוק אותה על הראש של הבן שלי. בקיצור תגמור איתו את הסיפור. יותר אני לא רוצה לראות אותו. המלך היה בטוח שהפדגוג ימלא את מצוותו. מלך לא חושב לרגע שמישהו לא עושה את מה שהמלך אומר לו.

עברו הרבה שנים, והמלך שהיה בידידות עם הפדגוג הלך לבקר אותו. לא בשביל לראות את הבן, הוא חשב שהבן כבר לא נמצא. ומה הוא רואה? הוא רואה את הבן. אמר המלך לפדגוג, אוי ואבוי אתה התחייבת מיתה. אחת דתך להיתלות, לא עשית מה שהמלך אומר? השארת את הבן בחיים? אמר לו הפדגוג, אדוני המלך תעשה לי מה שאתה רוצה, אתה המלך, אבל אולי תחכה. תבדוק עכשיו את הבן. ותראה איזה תכשיט עשיתי לך. ראה המלך את הבן ואמר לפדגוג אתה צודק, אבל מיתה אתה חייב. זה לא משנה. אתה באמת שינית אותו משחור ללבן. הוא מחונך ומשכיל והכל בסדר. אבל עדיין אתה חייב מיתה מכיון שלא קיימת את דברי. אמר לו הפדגוג אדוני המלך, אני עשיתי בדיוק מה שאמרת לי, לקחתי את האבן, שברתי אותה לחתיכות קטנות, וכל יום זרקתי עליו קצת. בסופו של דבר כל האבן נזרקה על הראש שלו. עשיתי בדיוק מה שאמרת. אז יש לך בן חי, ובן מחונך וכל האבן נזרקה על הראש שלו.

יש להקב"ה את כל האבן. והוא מרחם על עמו ישראל ומפורר את האבן. כל יום צרה אחרת, אין לנו כבר כוחות. עוד אבן ועוד אבן ולאט לאט הקב"ה מכפר לנו על החטאים והעוונות. כדי שנזכה לשנה טובה ומבורנת.

ראש השנה - יום הדין

ביום א' בתשרי, יום ראש השנה, דן הקב"ה את כל באי העולם, כל יחיד ויחיד בפני עצמו. במשפט זה נידון האדם על כל מפעליו, אין שכחה לפני שופט כל הארץ, הכל גלוי ויודע לפניו. או אז נפתחים בשמים שלושה ספרים של צדיקים, בינוניים ורשעים, ומודדים בשמים את מאזן הזכויות של כל אחד ואחד, ולפי רוב זכויות או חלילה עוונות, יקבע גורלו של האדם לשנה הקרובה. חסד עשה אתנו בורא עולם שגילה לנו את זמנו של יום הדין, אומות העולם, אינם יודעים מאומה על היום הזה, ובשבילם הוא כאחד מימות השנה הרגילים. אבל אנחנו עם ישראל שבחר בנו ה' מכל האומות - ריחם עלינו וגילה לנו לטובתנו את משמעותו של היום, כדי שנתכונן ונבוא ליום הדין מוכנים...

מסופר על אדם שהיה מהלך לו ברחובות מוסקבה הסובייטית, ולפתע... נעצרת מכונית לידו, לכאורה מכונית אזרחית. מתוכה מגיח איש חסון המציג את עצמו כסוכן חשאי של המשטרה. בלי אומר ודברים הוא דוחף את קורבנו אל תוך המכונית. משיצאו לדרך הפטיר הסוכן במילים קצרות: "הנך צפוי לעמוד לדין בקרוב!", והחל לדהור לעבר תחנת המשטרה.

לשמע הדברים נחרד האיש עד מאוד, והחל לשקוע בהרהורים נוגים ביותר. הוא הבין היטב את משמעות העמידה לדין, במדינה אשר אין בה צדק ומשפט. אדם יכול להיות חף מפשע, ובכל זאת הוא עלול להיענש בעונשים חמורים ביותר. בעיני דמיונו חזה האיש את הדברים הגרועים ביותר. יתכן, הרהר, שאני צפוי למאסר ממושך, ואולי גם עם עבודות כפיה. שמא יגלו אותי לסיביר, ואולי יגזרו עלי אשפוז בבית חולים לחולי רוח. גם עונשים חמורים יותר לא נעדרו ממחשבתו. יהיו הדברים אשר יהיו, מצב חמור מאוד - כך סיכם לעצמו, ויגון אפסו.

לפתע נעצרה המכונית באחת הסמטאות. הנהג התרומם ממושבו ותפס את מקומו ליד האיש. הוא פנה אל מיודענו ההמום ואמר: יודע אני שהנך יהודי, גם אנוכי יהודי כמוך. אתה סברת לתומך שהנני מובילך אל בית המשפט של שלטון הרשע בארצנו, אך טעות היא בידך. כאשר אמרתי לך כי עתיד אתה לעמוד לדין, כוונתי הייתה לדין ראש השנה הממשמש ובא. רק רצייתי לעורר אותך לקראת המשפט לפני בורא עולם!

אכן כן. עומדים אנו בפני משפט גדול ונורא. "ועל המדינות בו יאמר: איזו לחרב, איזו לשלום. איזו לרעב, איזו לשובע. ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות, מי לא נפקד כהיום הזה". ועלינו לתת את הדעת על כך כראוי. אומרת הגמרא במסכת ברכות (כח, ב): אמרו תלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי לפני פטירתו, רבנו, ברכנו! אמר להם: יהי רצון שיהיה מורא שמים עליכם, כמורא בשר ודם. אמרו לו תלמידיו: זה הכל? אמר להם: והלואי שתהיו כן, תדעו שבשעה שאדם עובר עברה אומר שלא יראני אדם, ואינו שם אל לבו שהקב"ה בכבודו ובעצמו רואה אותו.

הלואי שנתכונן ליום הדין כמו שאנו מתכוננים למשפט של בשר ודם. הנה אם היה לאדם משפט פה בעולם הזה, ודאי היה לוקח עורך דין טוב שימליץ עליו כדי שיצא זכאי. על אחת כמה וכמה בראש השנה שכל באי עולם נידונים בו לחיים או חס ושלום למוות, לשלום או למלחמה, לפרנסה או לעוני, הלוא בוודאי צריכים אנו סנגורים רבים. ומי הם הסניגורים שלנו? - התורה, המצוות והמעשים טובים שאנו מסגלים לעצמנו, רק הם יכולים לסייע לנו ביום הדין הנורא.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

תפילתו של מתבולל

בעוצמה רבה. ייתכן שהייתה זו המילה "אצלנו" שהמחישה לו את התהום שנפערה בינו לבין צור מחצבתו; או אולי הזכרת יום הדין המתקרב, היא שעוררה את נשמתו. כך או כך, המשיך היהודי המתבולל לסייר בין דוכני השוק, כאשר זיכרונות ילדות החלו לצוף ועלו במוחו.

געגועים עזים לימי ילדותו צרבו את לבו ונשמתו. הוא נזכר בשבתות ובחגים, בתקיעת השופר בבית הכנסת, ובהילת הקודש שאפפה את כל המתפללים. רגש עז הציף אותו וחנק את גרונו; יכול היה כמעט למשש את אותה אווירה של קדושה וטהרה ששררה במקום.

התרגשות עצומה מילאה אותו. לפתע פתאום חש במעבר החד שבין שני העולמות; כיצד המיר עולם עשיר ומלא תוכן בחיי הוללות ריקים. געגועים עזים לימי ילדותו צרבו את לבו.

בעודו משוטט כך בחוצות העיירה, מצא עצמו עומד מול בית הכנסת של העיירה. היום כבר ירד ואפלולית אפפה את האזור. קולות של תפילה בקעו החוצה, והקולות נשמעו לו כה קרובים... כה מוחשיים... בלב נסער ונרגש עמד בחוץ והביט ביהודים שהתכנסו בבית הכנסת לתפילת ערבית.

תשוקה עזה התעוררה בו להיכנס פנימה ולהצטרף לתפילה. אולם הוא התבייש במראהו ובבגדיו, כיוון שהיה נראה כגוי גמור. אך הסערה הפנימית שהתחוללה בנפשו הייתה עזה, והוא לא יכול היה לעצור עוד בעד רגשותיו.

פנה היהודי אפוא אל עזרת הנשים והסתתר מאחורי הווילון, כשהוא מתבונן בעדו בנעשה באולם בית הכנסת. כשהכריז החזן בקול: "והוא רחום יכפר עוון", עבר רעד בכל גופו. הכול היה מוכר לו כל כך, והוא ביקש להצטרף לתפילה, אבל הזיכרון בגד בו. מילות התפילה כבר נשכחו ממנו לחלוטין.

כאב נורא פילח את לבו ועיניו זלגו דמעות רותחות. כשעזב אחרון המתפללים את בית הכנסת, אזר האיש עוז בנפשו. הוא נטל לידי סידור תפילה והחל להתפלל בכוונה עצומה. בסערת לבו שילב את מילות התפילה עם דברים שיצאו היישר מתוך ליבו הרותח:

"יודע אני, ריבונו של עולם, שאין בעולם חוטא גדול כמוני, וכאן החל לפרט את חטאיו. "אבל" סיים, "יודע אני שרחום וחנון אתה ורב חסד, אנא סלח לי על חטאי ופשעי, ומעתה לא אוסיף עוד לחטוא. רוצה אני לשוב ולהיות יהודי. קבלני נא!"

תפילתו וחרטתו של אותו יהודי עוררו רעש גדול למעלה, גילה הבעל-שם טוב לתלמידיו. תפילתו של היהודי המתבולל, שנדמה היה כמי שאבד לעם ישראל, עלתה עד כיסא הכבוד. היא אף העלתה עמה תפילות שבמשך מאות שנים חיכו לתיקונן.

"ראיתי את המתחולל בלבו של אותו יהודי", סיים הבעל-שם טוב, "והמתנתי לתפילתו. רציתי להתפלל יחד עמו. זו הסיבה לאיחור התפילה היום, אך זכינו להתפלל יחד עם בעל התשובה, ותפילתנו הגיעה יחד עם תפילתו היישר לריבון העולמים".

תכונה רבה מורגשת ברחובות היהודים. הכול טורחים לנקות את הבתים, קונים בגדים חדשים לכבוד החג; ועם זאת, הבעת פניהם של האנשים מבטאת את רצינות הימים הללו, של ערב השנה החדשה. הכול מקפידים יותר על תפילה בציבור ועל שיעורי תורה, נזהרים יותר מלשון הרע ומרכילות. רוח אחרת אופפת את העיירה.

גם בבית מדרשו של הבעל-שם טוב נערכות ההכנות האחרונות לקראת הימים הנוראים. מתפללים באריכות ובכוונה רבה, איש איש עושה את חשבון נפשו, והכול שבים בתשובה שלמה על כל מה שלא היה כראוי בשנה החולפת. תלמידי הבעל-שם טוב הכינו את עצמם לתפילת ערבית של יום חול. כעת עומדים כולם בבית המדרש וממתינים לכניסתו של הרבי ולהתחלת התפילה.

בשעה הקבועה נכנס הבעל-שם טוב לבית המדרש. שלא כתמיד, שפניו נוהרות בשמחה, הפעם הייתה שרויה על פניו הבעת רצינות עמוקה. הוא ניגש למקומו, נשען על השולחן, אך התמהמה מלפתוח את סידורו. הוא נשאר עומד על מקומו שקוע בשרעפיו הטמירים.

איש מהתלמידים לא העז להפריע לצדיק או לרמוז לו על זמן התפילה שהגיע. הדקות נקפו, והצדיק עדיין נתון היה בשרעפיו; ניכר היה על פניו כי הוא אינו שרוי בעולם הזה, אלא בעולמות אחרים. חדי העין שבתלמידים יכולים היו להבחין בהתרגשות רבה שניכרה על פניו הטהורות. התלמידים כבר היו מורגלים במראות מעין אלה.

חלפה שעה ארוכה, ואז כאילו נייער הבעל-שם טוב, ופתח את סידורו כשפניו קורנות משמחה פנימית עצומה. התפילה עצמה אף היא הייתה שונה מבכל ערב אחר. הבעל-שם טוב התפלל באריכות ובדבקות מיוחדת במינה. ניכר היה שמשהו גדול קרה.

תמה התפילה, ותלמידי הבעל-שם טוב ציפו לשמוע מפיו את פשר הדבר. הם הצטופפו סביב הצדיק, והבעל-שם טוב לא המתין שיישאל על כך והחל לספר: בכפר קטן, לא הרחק מכאן, חי יהודי שגדל והתחנך בבית יהודי חם, אך כשהתבגר, נטש את דרך היהדות והחל להתרועע עם הצעירים הגויים. אט אט התערה ביניהם עד שהפך והיה כאחד מהם, כשהוא מתנכר לגמרי למוצאו היהודי. חלפו שנים רבות. האיש עזב את האזור שנולד בו ועבר להתגורר בין הגויים, כשהוא חי כגוי גמור. במשך השנה שכח לגמרי את אורח החיים היהודי, את התפילות והמנהגים. כך עברו עליו שלושים שנה ארוכות.

היום הזדמן היהודי הלזה לאחת העיירות היהודיות בסביבה לצורך עסקיו, כשלתע חש בתכונה מיוחדת השוררת ברחובות העיירה. התכונה עוררה את סקרנותו והוא ניגש אל אחד היהודים ושאל אותו לפשר התכונה היוצאת דופן. "אנחנו מתכוונים עכשיו לקראת חג הנקרא אצלנו "ראש השנה", השיב האיש בתמימות. "על פי המסורת היהודית, זהו היום שבו נברא האדם והיום שבו נידון כל העולם". דברי האיש הפשוט הכו בלבם ובנפשם של היהודי המתבולל

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת נְצָבִים - עבודת האלול

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל" (דברים כט, ט)

הפרנסה וכל שאר העניינים למשך השנה הקרובה?

נכון שהחל מראש חודש תוקעים בשופר בבית הכנסת, ונוהגים לומר למנהג הספרדים סליחות החל מראש חודש, וכן ישנם שמתקשרים סמוך לראש השנה לאחל שנה טובה וגמר חתימה טובה, ובראש השנה עצמו מקפידים באכילת 'הסימנים' ונמנעים מאותם מאכלים שאינם מרמזים לטוב. **אולם האם זאת ההכנה העיקרית שהקב"ה מצפה מאיתנו לעשות? ודאי שלא!**

הקב"ה מצפה מאיתנו לבדוק היטב: האם הפה שלנו נקי? האם העיניים שלנו טהורות? האם האוזניים חפות מכל רבב? האם ליבנו זך? האם כל מחשבותינו קדושות ומאירות? האם רגלינו רצות לקיים רק את רצונו יתברך? **אם נהיה כנים עם עצמנו, יש לנו כל כך הרבה לתקן!**

אם נערוך בליבנו פנימה ניקיון יסודי, לפחות באותה רצינות בה אנו ניגשים לניקיון הפסח- אין ספק שאנחנו נגיע ליום הדין כשמצבנו הרוחני הרבה יותר טוב, וניכתב וניחתם בעז"ה כולנו לחיים טובים ארוכים ולשלום.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

נראה שלא במקרה אנחנו קוראים את הפסוק **"אתם נצבים היום כלכם... כל איש ישראל"** (דברים כט, ט) תמיד בשבת, שלפני ראש השנה.

התורה הקדושה מבקשת להדגיש לנו, שלא רק בימי הדין, ובימי הרחמים והסליחות אנחנו עומדים לפני השם יתברך אלא היום-**כלומר: בכל יום ויום! תמיד אנחנו עומדים לפני ה' למשפט, וכפי שלימדונו חז"ל בגמרא (ר"ה טז). "אדם נידון בכל יום"**.

ועוד מדגישה לנו התורה, לבל נטעה לסבור, שרק הרשעים עומדים למשפט ונתונים בסכנה בשל תוצאותיו האפשריות, **אלא כולכם! כל אחד ואחד מאיתנו:**

"ראשיכם, זקניכם, שוטריכם וכל איש ישראל"- כולנו עומדים מדי יום ביומו במשפט, גדולים כקטנים, ועלינו לדאוג לכך שמצבנו הרוחני יהיה כזה שיאפשר לנו לעבור את המשפט הזה בשלום, ולזכות לחיים טובים ושפע ברכה והצלחה!

לכאורה צריך להבין, הרי לפני חג הפסח בכל בית מתכוננים לקראת החג, מנקים ומקרצפים ימים ולילות, ולאחר הניקוי שומרים מכל משמר שלא יכניסו חס וחלילה אפילו פירור אחד של חמץ.

ומדוע שונים הדברים כאשר מדובר במשפטו של שופט כל הארץ? מדוע אין אנחנו רואים את כל בני האדם עוסקים בקדחתנות בהכנות לקראת יום הדין בו עתידים לחרוץ את גורלנו בכל מה שיקרה איתנו ועם משפחתנו כולל מצב הבריאות,

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.יש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה ניט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורגי' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי' בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה יצחק בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וילד אלחנן רפאל בן איריס וילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי' בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורגי' בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

הצלחת ורפואת כל עם ישראל

ע"פ	כנסת לבת	צאת לבת	רבין חס
17: 55	19: 05	19: 47	י-מ
18: 12	19: 03	19: 44	ת"א
18: 13	19: 04	19: 45	מיסב
18: 14	19: 04	19: 46	ב"ל

שואל ומשיב בהלכה - ראש השנה

האם יש מנהגים שעלינו לנהוג בערב ראש השנה? ומה בעניין הליכה לבית העלמין? וכן מה הם ההנהגות של אכילה ושתייה והאם מותר לישון ביום טוב של ראש השנה?

! שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון:

! תשובה

יש נוהגים להתענות בערב ראש השנה, היות שהוא היום האחרון של השנה ומסוגל לכפר על העוונות. אולם, אם יש ברית מילה או פדיון הבן - מותר לאכול, אף לנוהגים להתענות.

מנהג ישראל להסתפר בערב ר"ה לכבוד החג. לובשים בגדים מכובסים ומגוהצים לכבוד יום טוב. אף שהוא יום דין ומשפט, אנו מראים בכך, שאנו בטוחים בחסדי ה', שיוציא לאור משפטנו. יש נוהגים ללכת בערב ר"ה לבית הקברות, אף שאין הוא יום האזכרה, כדי לבקש מהנפטרים, שימליצו טוב עלינו. אולם אין זו חובה, ואדם, שקשה לו מחמת חולשה וכו' לא ילך.

מכיוון שראש השנה פותח את השנה החדשה, נוהגים לעשות סימנים גם באכילה, כגון אכילת דברים מתוקים כדבש לסימן טוב, שתהיה כל השנה טובה ומתוקה. יש נמנעים משום כך, שלא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים. אך אדם, שרגיל באכילתם, ואחרת המאכל תפל לחיכו, מותר לו לאוכלם, ואין איסור בדבר.

יש לשמוח היות שזה יום חג, ובפרט שהוא סימן לכל השנה. ולכן לא יהיה אדם כעסן בביתו, וחלילה, לא יבכה ויהיה שרוי בעצב, אלא ישתדל לשמח במה שאפשר את אשתו ובני ביתו, וירבו באמירת תהילים, מכיוון שהוא יום דין, שבו נכתב מה יעלה בגורלו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. וזכותו של דוד המלך, עליו השלום, יהיה מליץ יושר עליו ועל משפחתו ועל כלל ישראל אמן.

נהגו שלא לישון בראש השנה, שאין זה נאה לישון ביום, שספרי חיים וספרי מתים נפתחים. ואמרו בתלמוד ירושלמי, **שהישן בראש השנה גורם לכך, שמזלו יישן**. אך אינו צריך להשתדל לקום כבר בעלות השחר, ולאחר מכן יהיה עייף במשך כל היום ולא יהיה מרוכז בתפילה. **ואם הוא עייף במשך היום ומרגיש הכרח לישון, מותר לישון אחר חצות היום**. [ובדרך מליצה אמרו, מוטב שיהיה מזל ישן ממזל עייף]. והיושב בטל ועוסק בשיחה בטלה, וכיוצא בזה, כישן דמי. אי לכך אדם, שיושב לפצח גרעינים או לקרוא עיתון, והעיקר שאינו הולך לישון - אלו דברים בטלים. ויש עניין לסיים פְּעָמִים ספר תהילים העולים למניין "כפר".

תחושה בצער הזולת

לפני שנים רבות בטבריה גר אחד מחסידי קאמי הגה"צ רבי הירש מיכל זצ"ל, שהיה מגדולי תלמידי מרן רבי משה מקוברין זיע"א. בין הנהגותיו בקודש היה ר' הירש מיכל מדקדק גדול בנטילת ידיים, **ודאג תמיד לנגב את ידיו היטב באמצעות מגבות עבות שהותירו את ידיו יבשות לגמרי**.

באחד הבקרים, לפני תפילת שחרית, הביא לו רבי נוח וינברג זצ"ל שתי מגבות עבות וטובות במיוחד. רבי הירש מיכל שמח במגבות מאוד, אך בכל זאת עדיין לא השתמש בהן. לאחר התפילה ניגש רבי הירש מיכל אל ר' נוח ושאל אותו: "מניין יש לך מגבות טובות ואיכותיות שכאלו בבוקרו של יום?".

סיפר ר' נוח שבשעה שהלך בדרכו אל התפילה הבחין באישה אלמנה, העומדת בפתח ביתה ומוכרת מחפצי הבית במחיר מוזל על מנת להביא לחם לפיות ילדיה. בין שלל החפצים הבחין ר' נוח במגבות המשובחות, ומכיוון שידע שאם יקנה מגבות אלו עבור נטילת ידיים יגרום לר' הירש מיכל קורת רוח, עשה כן.

כששמע זאת ר' הירש מיכל נאנח בזעזוע: "אישה אלמנה ברוב צערה נאלצה למכור את חפצי ביתה במחיר מוזל, כיצד אוכל להשתמש במגבות שכאלו? **הרי שכל פעם שאנגב בהם את ידי, אחשוב על כך שאותה אלמנה שבורה שרויה בצער, ואני מרוויח מכך! אינני מסוגל להשתמש וליהנות בדבר שהוא שבר וצרה לזולתי!**"

יש נוהגים להביא סימנים לשולחן שבהם 'סימנים' להצלחה בעז"ה במשפט

• אננס - בארמית 'אנא נס' - אני בורח (מהמשפט)	• חציל - בגימטריה עולה 'הצלחה', שנזכה בעז"ה להצליח בדן.
• תרד - "שתרד" עלינו שנה טובה.	• גזר - ש'תגזור' עלינו גזירות טובות.
• מילון או לימון - אותיות 'נימול', שנזכה לבן זכר.	• תפוח - אותיות 'פתוח', שתפתח ליבנו בתורה הקדושה.
• מלפפון - בגימטריה 'רופא' - שנזכה לרפואה שלימה.	• עגבניה - אותיות 'ניגע בה' - שנזכה להתייגע בתורה.
• בצל - שנזכה לשבת 'בצל' סוכת עורו של לווייתן.	• פלפל - שנזכה 'לפלפל' בתורה.
• שלווה - שנזכה לשלווה ויישוב הדעת.	• במבה - ר"ת 'ברכה מרובה בבית הזה'.
• יסרדין - נוטריקון 'סר די'.	

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ זצ"ל

האדמו"ר הרב יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ זצ"ל - נולד ב-כ"א כסליו ה'תרכ"ב (1861) בזינקוב. לאחר נישואיו התגורר בהוסיאטין ליד חמיו. בשנת ה'תרמ"א (1880), מעט לאחר נישואיו, נפטר אביו והחסידיים רצו למנותו לרבי, אך הוא סירב והמשיך לגור בחצרו של חמיו. בשנת ה'תרנ"ד (1893), לאחר פטירתו של חמיו פנו אליו מעיירות שונות לשמש כרבם. מאחר והסתפק, שאל את דודו - רבו רבי דוד משה פרידמן ממצ'ורטקוב: "מאיזה עיירה לקבל את המינוי?", הרבי הטיל גורל, וכשיצא הפתק 'קופיטשניץ' אמר הרבי: "מזל טוב קופיטשניצר רבי". שימש כאדמו"ר הראשון בחסידות קופיטשניץ. רבים פנו אליו ונושעו. במלחמת העולם הראשונה, נמלט עם משפחתו לוינה כרוב אדמו"רי רוס'ין, עקב פחדם מהשלטון הרוסי, ונשאר בה עד לפטירתו.

בשנת ה'תרע"ט (1918) לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה, שנמשכה יותר מארבע שנים, שבה נרצחו כמיליון יהודים והותירה משפחות רבות שבורות, נעדרים רבים, נכים ואלפים רבים של פליטים ללא קורת גג וללא מזון שהסתובבו מעיר לעיר כשהם מחפשים מקום מגורים חדש. מסירותו של הרבי לכל יהודי ויהודי לא ידעה גבול. ביתו הפך לבית וועד לעניים ולאומללים שהיו זקוקים למילות עידוד ונחמה, לרפא את שברי ליבם מהצרות שניתכו על ראשם, וזאת עשה הרבי כל שעות היום והלילה, עד שבני המשפחה וצוות הגבאים המסורים דאגו מאוד לבריאותו של הרבי. **בעל רוח-הקודש**. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ביום ראשון של ראש השנה, א' תשרי ה'תרצ"ו (1935) חי כ-74 שנים. ציונו בוינה שבאוסטריה. בנו, ר' אברהם יהושע מילא את מקומו באדמו"רות.

אביו: ר' אברהם יהושע העשיל ממז'יבוז' (דור רביעי ל'אוהב ישראל' מאפטא). **אימו:** מרת לאה רחל (בת ר' שלום יוסף פרידמן מסדיגורה). **אשתו:** מרת גיטל (בת ר' מרדכי שרגא פרידמן מהוסיאטין). **מרבתינו:** אביו, ר' אברהם יהושע העשיל. דודו, ר' דוד משה פרידמן ממצ'ורטקוב. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אברהם יהושע, ר' משה הי"ד (נרצח בשואה), ר' שלום יוסף, ר' מרדכי שרגא, מרת בלומא רייזיל (נישאה לאדמו"ר ר' אברהם יעקב פרידמן, ה'אביר יעקב' מסדיגורה-ת"א), מרת חווה (נישאה לאדמו"ר ר' אליעזר הגר מויז'ניץ, ה'דמשק אליעזר'), מרת מרים הי"ד (נישאה לר' אברהם יהושע העשיל ממז'יבוז'-טרניפול. נרצחה עם בעלה בשואה).

לאחר מלחמת העולם הראשונה, הרבי הפקיר עצמו, עבור כל יהודי. עזר והתעניין בכל פליט ופליט ולא שינה מסדר עבודת הבורא בה נהג מיום עומדו על דעתו. כתוצאה מעומס זה, הגיע למצב בו בקושי נותר לו זמן מועט לשינה, והיו ימים בהם כמעט ולא ישן. באחד הלילות הבחינו הגבאים שהרבי כלל לא עולה על יצועו, הוא הסתובב בחדרו כששפתיו רוחשות תפילה ללא הרף. ניכר היה שמשוה מתרחש, אך לא היה מי שהעז לשאול, וכך נותרה החידה ללא פתרונה.

כל אחת מהמדינות שהיו מעורבות במלחמה, החלו להחזיר את החיים למסלולם הרגיל. כל מדינה נאלצה להשקיע רבות בנושא הכלכלי. המפעלים שהופצו עדיין לא שוקמו, מקומות עבודה מסודרים עדיין לא היו. האבטלה גאתה, חוסר התעסוקה היה משווע, כל זאת הביא אנשים רבים לעסוק בהברחות. כל מדינה נאלצה להתמודד נגד מצב לא רצוי זה, על ידי הידוק הסגר בגבולות, הגברת הסיורים לאורך הגבולות למניעת הברחות, וכמו כן החמרה גדולה בחוקי המדינה נגד מבריחים. כאשר נתפס מבריח, יכלו בתי המשפט לגזור עליו אף עשר שנות מאסר בפועל, למען ישמעו וייראו. בדרך זאת קיוותה המדינה למנוע מהשוק השחור של ההברחות לפרוח ולצמוח.

בחור צעיר בשם משה זיידל ברח עם הוריו לוינה. בתום המלחמה הוא היה מוכרח לפרנס את הוריו המבוגרים. הוא הצליח להשיג דרכון פולני, ונכנס אל קהילת המבריחים. כך נהג במשך זמן מה. באחד הימים הזדמנה למשה זיידל עסקה מסוכנת. אם יצליח להעביר סחורה מסוימת לברלין- יקבל סכום גבוה מאוד. הוא ידע שאם יצליח במשימתו יוכל בכסף שיקבל לפתוח עסק עצמאי וחוקי.

הוא גם ידע שרשויות המדינה הגבירו והידקו את הפיקוח על כל הפרצות דרכן הוברחו מוצרים למיניהם. הוא חשש מאוד מעסקה זו ולכן נכנס לרבי. כשסיפר זאת לצדיק, הרב אמר: "האם אתה יודע כי מי שיתפס מבריח סחורה יכנס לשנים רבות לכלא אחרי שישלם קנס של מאה אלף כתרונים?". באותה שעה ישב בחדר חתנו של הרבי ה'אביר יעקב'. הלה שאל: "פרנסה וסכנה- מה קודם למה?". אחרי שהייה קלה קם הרבי, נטל פיסת נייר קטנה, גלגל אותה ומסרה למשה. "סע לשלום וה' יהיה בעזרך, כשתבוא לברלין תן עשרה מארקים לצדקה. באיזה שעה בערך תחצה את הגבול?". הוא השיב: "מחר בסביבות השעה 13:00 בצהריים". ברכו הרבי בשנית ופטרו לשלום.

כשהגיע לברלין, נשמעה צפירה ארוכה של הרכבת. שוטרי הגבול עלו לרכבת וציוו על כולם לעמוד בשורה. הם עברו אחד-אחד, בדקו מה מכילות חבילותיו, ולאחר מכן החתימו את הדרכון. הוא ראה כיצד נלקחו אנשים בכוח בגלל דברים אסורים שהתגלו בחבילותיהם. ליבו פירפר, שכן מספר חבילות גדולות שלו נמצאות בקצה הקרון ועליו להצהיר על כך... הוא צייר את דמותו של הרבי והושיט את הדרכון לשוטר שבא מולו. וראה זה פלא, השוטר לא שאל מאומה על החבילות, החתים את הדרכון והמשיך הלאה. החבילות לא נפתחו!

כשהגיע לברלין נתן את הכסף לצדקה כפי שביקש הרבי, ולאחר שקיבל את סכום העמלה שב לוינה. כשהגיע לביתו ציפו לו הוריו בדאגה, הם ידעו על נסיעתו ועל מעשיו. "מבית הרבי מקאפישניץ נודע לי", סח לו אביו, "יום אחרי שיצאת לדרך, יצא הרבי מחדרו בשמחה ואמר 'ברוך ה', עתה עבר משה זיידל את הגבול בשלום, אבל בגינו לא נתתי לעיניי תנומה כל הלילה, הייתי ער שומר ומשגיח עליו כל הזמן!".

משה זיידל פתח עסק חוקי, ועשה חיל בעבודתו. יום אחד הביא סחורה יקרה של משי מברלין. הוא שילם את המכס והניירת הוחתמה. מאחר ואצה לו הדרך, עקף את תור הרכבים והגיע לראש התור, אך שם נעצר. הוא הגיש את הניירת והראה ששילם הכול כדון. להפתעתו, כקנס על שלא עבר בדרך המקובלת ולא דאג שידביקו מדבקות מעבר על הארגזים, הוחרמה כול הסחורה והוא ספג נזק כספי עצום. בלב כואב שב לוינה. כעבור מספר ימים הגיע לרבי לבכות על ההפסד הגדול. כשהגיע לשם, נודע לו שזה עתה שב הרבי לביתו. סיפר משה זיידל מה שקרה ואודות העובדה שכול השנים בהן הוא עוסק ביבוא ויצוא, מעולם לא אירע לו מאומה, וזו הפעם הראשונה שהחמירו כלפיו בקנס כה כבד. הביט אליו הרבי עם צער בעיניו, נאנח חרישית ואמר: "אוי, כך זה נראה כשאני לא בביתי!!!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?!"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

שְׁלֵא לְפָגַע בְּאַלְמָנָה

בצר לו נכנס לרב העיר. הרב שמע את כל הפרטים והרגיע את רוחו: "אם אכן לא קרה לך כדבר הזה, מה לך כי תדאג?". כיוון שרוחו עדיין לא שבה אליו הלך לדפוק על פתחי חכמים וצדיקים. הכול אמרו לו כי אם אינו זוכר מעשה כזה, מסתבר שמדובר בחלום של דברים בטלים.

ברבות הימים, אט-אט רוחו שבה אליו, הוא נרגע, ודבר החלום החל להישכח מתודעתו. **חלפו שנים רבות - כעשרים שנה. והחלום נשכח כליל.**

ערב שבת קודש אחד בדרכו למקווה ניגשה אליו אלמנה ובידיה עוף: "אין לי עוף לשבת בבקשה תשחט לי את העוף הזה" - "סיימתי את כל השחיטות, בשעות הבוקר המוקדמות, עכשיו ממש אין לי זמן", השיב בהתנצלות רבתי, "אני טרוד מאוד" והמשיך בדרכו, והתיק בידו - לטבול במקווה לכבוד שבת.

הוא שב מהמקווה הכין את שאר ענייני הבית, השבת התקרבה. הוא יצא לבית הכנסת לאמירת שיר השירים וקבלת שבת, כדרכו, בדביקות. התפלל מעריב ושב לביתו, שר 'שלום עליכם מלאכי השרת'. התיישב ליד השולחן למזוג יין. ולפתע...

ולפתע ניתר ממקומו בצווחה: "הוי! הוי! אוי! אוי! וי!". הוא נזכר בחלום. הבהלה, שאחזה אותו הייתה איומה, "אהה! אהה!", גנח ופרס את ידיו בחרדה, "וי, וי", ונפל מתעלף.

העירו אותו. הוא אזר כוחות וביקש מבני ביתו: "מהרו לשלוח לאלמנה פלונית, מגש עם דגים, מגש עם בשר, כפי יכולתנו!", אחריהם הלך גם הוא לפייס את האלמנה.

היא מחלה לו בלב שלם, וגם אכלה מהמטעמים ששלחו לה. רוחו שבה אליו. שב לביתו קידש על היין בקול אדיר של התרגשות: "יום השישי ויכולו השמים והארץ!". דמעות של שמחה וקדושת שבת התערבבו יחד ונפלו לתוך הגביע. אח"כ סעד את סעודתו. בירך ברכת המזון בשמחה ובהודאה לה'. והלך לישון.

בבוקר לא קם. הוא השיב את נשמתו לבוראו. עם תיקון מעשהו. בהלווייתו, שהתקיימה במוצאי שבת, נפוצה השמועה הנ"ל בין המלווים. ובספר שיצא לאור לעילוי נשמתו, הסכימו בניו לספר את המעשה כצורתו.

עלינו להתחזק עלינו לדעת. כי יש דין ויש דיין. אין מעשה שנאבד. "סוף דְבַר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הַאֱלֹקִים יָרָא וְאֶת מַצֹּתָיו נִשְׁמַר כִּי זֶה כָּל הָאֲדָם. כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הַאֱלֹקִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע." (קוהלת י"ב י"ג-י"ד) ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה אמן.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'להגיד' ובו הוא מביא סיפור שהתרחש בירושלים בו מספרים מעשה שהתרחש עם אביהם:

אבא, היה ירא שמיים מאוד. ושימש כשוחט בעיירה. בוקר אחד, ותפעם רוחו, וסיפר לבני הבית על חלום נורא שחלם: "חלמתי כי סיימתי את חיי ואני מגיע למשפט לפני בית דין של מעלה. במקום ניצב מלאך חבלה וטענתו בפיו, כי הוא נברא מעבירה שעשיתי. ואין לוותר עליה! ומה היא?".

"בערב שבת קודש בעודי עוסק בהכנות לשבת, באה אלי אלמנה ובקשתה בפיה: 'עדיין לא בישלתי לשבת, רק עכשיו השגתי עוף אחד, אבקש שתבוא לשחט'. השבתי לה כי הסתיים זמן השחיטה, כמו כן אני טרוד לקראת שבת, עדיין לא הלכתי לבית המרחץ וכו', לכן אין לי אפשרות לשחוט לה! (כמי שאומר, השבת תאכלו מאכלי חלב) - לא שחטתי".

"מעבירה זו נברא מלאך דין קשה. והוא תבע, שיענישו אותי. פסקו בבית דין: כיבוס וטיהור בגיהנום שלושים יום, או לחזור לעולם הזה ושם לתקן את העבירה. ביקשתי לסבול גיהנום - העיקר לא לשוב לעולם".

"הובילו אותי לגיהנום, וככל שהתקרבתי הרגשתי חום רב ונורא, עד שלא הייתי מסוגל לעמוד בו - צער רב. בקשתי בתחנונים לשוב לבית הדין ולבחור בברירה השנייה".

"אני בחלומי מתחנן למלאך. אולם המלאך מיאן. התחננתי עוד, עד שהסכים להחזיר אותי לבית דין של מעלה. אמרתי לפני בית הדין שאני חוזר בי, ובוחר לרדת לעולם הזה. הסכימו איתי. אבל, יצאה הוראה להעניש את המלאך, מדוע? כיוון שלא מילא את שליחותו כהוגן - מי הרשה לך להשיבו?! השבת אותו ללא ציווי".

"הענישו אותו במכת שוט אש - פולסא דנורא. הזדעזעתי מאוד מהעונש שביקשו להעניש אותי, ותוך כדי הפחד זעזוע של מכת אש צולבת, התעוררתי".

עד כאן החלום. ותפעם רוחו. הוא התיישב לבדוק את ימי חייו עד הנה, ולא נזכר במקרה שהיה לו עם אלמנה. אך חשב, כי עצם העובדה ש'איני זוכר' היא לא ראייה. כיוון שבהחלט יתכן ששכח, אולי הפטיר פעם ברחוב תשובה מתחמקת לאלמנה והמשיך לדרכו ואפילו לא מודע לצער שגרם לה.

ישב שוב וניסה בכל זאת, להעלות על דף את פירוט כל חייו כשוחט, לא מצא בעצמו שום פגם בתפקידו כשוחט. כך ישב וחשב במשך שבועות וחודשים לאחור והגיע למסקנה, כי תמיד התייחס כראוי לבקשות אנשים, יהיה מי שיהיה - וקל וחומר לאלמנות.

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזני זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מנחם בן ויקטוריה ברי זצ"ל	הרב מנחם בן ויקטוריה ברי זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביבה בת איירון ע"ה	אביבה בת איירון ע"ה
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	משה בן רוזה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל	אברהם בן יונה ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	חי יזיז בן קלרה ז"ל	חי יזיז בן קלרה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת גולה גאולה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל	אברהם בן דינה ז"ל

לע"נ

תנצב"ה

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "נצבים"

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" [כט, ט].

מעשה במלך גדול, רם ונישא, שהרחיב את גבולות ממלכתו עד איי הים, ומצא שם מכרות זהב לרוב ומרבצי יהלומים לאין שיעור. היו בני האיים גודשים את צי אניותיו באוצרותיהם, באבנים יקרות ופנינים מרהיבות ומטילי זהב טהור, ועושרו של המלך גדל למעלה ראש. יכול היה לוותר על מיסי בני ארצו, ולהעניק להם חיי רווחה ביד רחבה.

אמר המלך לנפשו: אין זה הוגן להרעיף רוב טובה. הן יש כאלו הראויים לה יותר, ויש הראויים לה פחות. יתר על כן, יש נתינים חרוצים שהעושר יהיה להם לברכה ויתן תנופה לפעלם, ויש עצלים ונירפים שהעושר ינוון אותם ואף ישחיתם. זאת, ועוד: הלא הדין נותן שהנתינים הנאמנים יזכו לגמל רב יותר מאלו שאינם כה מסורים.

מה עשה? קבע מטהו בפאתי הממלכה והכריז לאמר: "כל מי שיבוא לפני המלך, יעשירהו המלך עושר רב!"
ההכרזה עוררה הדים. הנתינים הנאמנים והמסורים שמחו לעצם הזכות לבוא לפני המלך, להראות לפניו ולקבל מידו את התשורה. ברוב להיטותם יצאו לכיכר העיר ושכרו את העגלות והכיכרות, כל אמצעי תחבורה. והכיוון אחד: אל מטה המלך אשר בפאתי הממלכה. שמח המלך לקראתם שמחה גדולה, ערך להם משתה כידו הרחבה, האיר להם פניו והעשירם עושר רב.

והיו רבים שאמרו לנפשם – ובמידה רבה של צדק, יש לומר – הרי אוצרותיו של המלך כה רבים, בלתי נידלים, מדוע עלינו להיות הראשונים? הסדירו בראשונה את עסקיהם, יצאו במתינות, וכשהגיעו לכיכר העיר – לא מצאו כבר אמצעי תחבורה, אלא עגלות אופן רתומות לחמורים עצלים, או עגלות משא הרתומות לסוסים איטיים. באין ברירה, שכרו אותן והתנהלו לאיטם בדרך העולם אל מטה המלך.

והיו כאלו שאמרו לעצמם: למה למהר, הן לא נפסיד דבר. נהפוך איפוא את המסע לטיול מהנה, מסע רגלי להכרת הטבע. כיתפו תרמיל ומילאו מימיה, והחלו לצעוד להנאתם, עקב בצד אגודל, נהנים מרוח היום והדר היקום.

והיה, אמנם כן, היה אחד שראה את כולם יוצאים, ויצא גם הוא. ראה שנוהרים לכיכר העיר, ופנה גם הוא. ראה שמתערים על כל אמצעי תחבורה, ישן וחורק כאשר הוא, ועיקם אפו. לפתע הגיעה כיכרה הדורה, נוחה, רתומה לסוסים אבירים – ואיש אינו מסתער לעברה. עצר אותה והתמקם עליה בנוחות, מחייך בעליונות ובזחיות דעת. הפרט השולי, שהמרכבה נסעה בכיוון ההפוך, לא נראה בעיניו חשוב דיו כדי לוותר בעבורו על הנוחות...

ואז, ביום אחד – הוא ראש השנה – ציוה המלך על כולם לעצור, לעמוד על עומדם: העושר והאושר ינתנו להם לפי דירוגם! אלו שמיהרו והזדרזו והגיעו עדיין, נכתבים ונחתמים לאלתר בספרם של צדיקים. השאר, לפי מיקומם, התאמצותם וזריזותם, כך יתוגמלו. ועוד תנתן להם ארכה של עשרה ימים, עד ליום הכיפורים, כדי לשפר את מעמדם, לנסות ולהגיע. אבל מה יעשה לזה, אשר ימצא נוסע... בכיוון ההפוך?!

כך יש לקרוא את הפסוקים בפרשתנו: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם. ראשיכם, שבטיכם, זקניכם ושוטריכם... מחוטב עציך עד שואב מימך". "היום" – אומר הזוהר הקדוש – זה ראש השנה. כולם נצבים בו לפני ה', מהגדול עד הקטן, מהזריז ועד העצלן. כולם יעברו בברית, כולם יזכו בעזרת ה' בדין. אבל חריג אחד יש: "פן יש בכס שורש פורה ראש ולענה, והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך": יכול אני לקבוע כיוון אחר, לנסוע ליעד אחר. אבוי, "לא יאבה ה' סלוח לו! כי אז יעשן אף ה' וקינאתו באיש ההוא, ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, ומחה ה' את שמו מתחת השמים!"

כי רק לא זאת! רק לא לחשוב שאפשר לסטות לכיוונים אחרים, שאפשר לנסוע בניגוד לכיוון התנועה שנקבע ממרום! אבל ההולכים בדרך המלך, מלכו של עולם, יזכו לרוב טובה וברכה ולשפע אורה! (מעין השבוע).

**"ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך
ובכל נפשך" [ל, ב].**

"מעשה בילד שובב וחסר מנוחה", מספר הרב עמנואל תהילה, "שכל המלמדים אמרו נואש ללימודיו. אף אחד מהם לא הצליח להנחיל לו את חכמת הקריאה או ללמדו פרק בהלכות דרך ארץ. הוריו המיואשים חיפשו ותרנו אחר מלמדים ידועי שם, שאולי יצליחו לבקוע סדק במעטה שעל לבו. לבסוף הופיע בביתם מלמד חדש, שרצה לנסות ולהתמודד עם האתגר. ההורים הקצו לו חדר בפינת גינת הבית ושלחו את הילד אליו למפגש הראשון. "הילד הביט בו במבט מזלזל, וכבר תר אחר מעשה קונדס שישחרר אותו מנוכחותו המטרידה של המורה החדש, כמו יתר חבריו. אך משהו בעיניו הנבונות גרם לו להשתהות ולהאזין לדבריו.

יתראה, פנה אליו המלמד החדש, 'אני לא מתכוון ללמד אותך אפילו תג אחד אם אינך מעוניין, אני רק יושב כאן ומצפה לך מדי יום, וכשתרצה ללמוד תגיע לבדך. אם לא תגיע, בסיום יום הלימודים אני תוקע מסמר אחד בקיר החדר. הילד נשם לרווחה, הפנה לו עורף ועזב את החדר. הוא המשיך לצוד פרפרים ולמשוך בזנבות חתולים ושכח

לגמרי מקיומו של המלמד. מדי יום היה המלמד יושב בחדרו ומצפה לו. משלא הגיע דפק מסמר נוסף בקיר לצדו של המסמר הקודם. הקיר הלך והתמלא במסמרים שחורים חדי חרטום, והנער איננו.
"מלאת שנה לפרויקט, כאשר היו נעוצים בקיר 365 מסמרים. נקלע הילד אל פתחו של החדר והציץ פנימה. הציץ ונפגע. הוא ראה לפתע את מאות המסמרים המעטרים את הקיר והליט פניו בכפות ידיו. לפתע קלט כמה ימים ציפה לו כאן המלמד, כמה דעת יכול היה לרכוש אילו הופיע ללימודים – והחליט מיד לעזוב דרכו ואוון מחשבותיו. המלמד הביט לתוך עיניו ואמר לו: 'אם כך, בני, בסיומו של כל יום לימודים לאחר שנסיים ללמוד – נעקור מסמר אחד, וכך היה.'
"בסיומה של השנה השנייה הביטו שוב המלמד והתלמיד בקיר הריק לחלוטין ממסמרים. מבטו של התלמיד סקר את הקיר הפצוע, והוא שוב השפיל את עיניו ופרץ בבכי. 'מדוע אתה בוכה עכשיו?' הקשה המלמד, 'והלא הקיר כבר נקי ממסמרים?!"
'אני בוכה', הוא השיב משתנק, 'מכיוון שעכשיו נותרו בקיר 365 חורים...'

"כל פגימה שנעשתה אינה ניתנת לתיקון, אך לא כך בתשובה. התשובה לא רק עוקרת את המסמרים ואף לא רק מטייחת את החורים – התשובה בונה קיר חדש תחת הקיר הישן."

כמו שכתב רבינו המסילת ישרים (פ"ד) "כי הנה באמת איך יתקן האדם את אשר עיות והחטא כבר נעשה? הרי שרצח האדם את חברו, איך יוכל לתקן הדבר הזה? היכול להסיר המעשה העשוי מן המציאות?"

"אמנם, מדת הרחמים היא הנותנת הפך השלשה דברים שזכרנו, דהינו, שיתן זמן לחוטא ולא יחד מן הארץ מיד כשחטא, ושהעונש עצמו לא יהיה עד לכלה, ושהתשובה תנתן לחוטאים בחסד גמור, שתחשב עקירת הרצון כעקירת המעשה, דהיינו, שבהיות השב מכיר את חטאו ומודה בו, ומתבונן על רעתו ושב ומתחרט עליו חרטה גמורה דמעיקרא כחרטת הנדר ממש, שהוא מתנחם לגמרי והיה חפץ ומשתוקק שמעולם לא נעשה הדבר ההוא ומצטער בלבו צער חזק על שכבר נעשה הדבר, ועוזב אותו להבא ובורח ממנו, הנה עקירת הדבר מרצונו יחשב לו כעקירת הנדר ומתכפר לו."

עקירת הרצון היא כמו עקירת המעשה. כל מה שעלינו לעשות לאחר שחטאנו הוא לעמוד ולהרים עיניים לשמים, להתוודות, להתחרט על המעשה הרע ולקבל עלינו להימנע מכך. כך בונים קיר חדש תמורת קיר פגוע. "בנים אתם לה' אלוקיכם" – כשמבקשים מאבא שליחה הוא סולח, ולא משנה מה עשינו, באיזה גיל נזכרנו לבקש שליחה ובאילו נסיבות. ואז הבורא כל עולמים שהוא אלוקים – אל מלא רחמים, עושה את הפלא: שגם עוונות נהפכים לזכויות. כמו שאמרו חז"ל כל העושה תשובה מאהבה – עוונות נהפכים לו לזכויות! מדהים!

יש בכך חיזוק עצום ונשגב, כפי שיבהיר הסיפור הבא: בסיומה של אחת מהרצאותיו של הרב אריה שכטר שליט"א לבעלי תשובה, פנו אליו זוג הורים ותינו את צערם: זה הזמן האם בהליכי חזרה בתשובה, אך בנם, תוקע מקלות בגלגליהם ולא מסכים בשום אופן לשנות את חייו, או להתאימם לחייהם. ר' אריה ביקש לקרוא לו ולשוחח עמו, כדי לברר אצלו מדוע חזרה בתשובה כה מופקעת לגביו. תשובתו של הבחור הייתה: 'אין לי כל אפשרות לשוב בתשובה יותר'. 'מדוע?' תמה הרב. השיב לו הצעיר: 'ביום כיפור האחרון, כשמעתי על כוונתם של הוריי לחזור בתשובה, כעסתי ולא ידעתי את נפשי. לאות נקמה – הצטיידתי במספר רב של חפיסות סיגריות ושמתי פעמיים בעיצומו של היום הקדוש אל הכותל המערבי. 'התחלתי לטייל בין המתפללים בכותל, כשאני מעשן סיגריות בשרשרת ונושף את העשן על פניהם על חטא חמור כל כך אין לי כל סיכוי שתשובתי תתקבל! חתם הנער בעגמה.

ר' אריה שכטר נפל על צווארו בחיבוק ואמר לו: 'צדיק כמוך – עדיין לא נולד!' הבחור הרים אליו עיניים משתוממות, והוא המשיך: 'הרי עברה כה גדולה כמו שאתה עשית, איש עדיין לא עשה. ברגע שתשוב בתשובה מאהבה, ייהפך לך עון זה לזכות כה גדולה, כמו שאין עדיין בעולם לאיש'.

הבחור נדלק על הרעיון ושב בתשובה שלימה לפניו יתברך...

"אחות מדרכי הפיתוי של היצר הרע", היא לשכנע אותנו שהחטא שעשינו הוא כה חמור – שאין עליו כפרה. 'אתה בקדנציה הזאת כבר אבוד' – לוחש לנו היצר הרע בקולו השטני. טעות. ה' סולח גם על העוונות החמורים ביותר, וכשעושים תשובה מאהבה – הופך לנו את העוונות לזכויות.

ומהי תשובה מאהבה?

בתשובה מאהבה אדם מהרהר לעצמו: איך יכולתי לחטוא נגד בורא כל העולמות שכה מיטיב עמנו? אני לא מאמין שהעזתי לפעול נגד רצון ה'... תשובה כזו היא עקירת הרצון לחטוא, ובתשובה מסוג זה ה' הופך עוונות לזכויות.
"ומהי תשובה מיראה? אדם לא מרגיש טוב, פונה לבדיקות מקיפות, עורך ביקור בתוך מנהרות מצמררות של סי-טי ואז נבהל כהוגן. הוא מיד פונה לקב"ה ובוכה בפניו, שישלח לו על חטאיו. כלומר אכפת לו פחות ממה שעשה, ובעיקר הוא נפחד מהמכות שהוא עומד לקבל. אין כאן עקירת הרצון – ובכל זאת ה' סולח לו" (נציצות).

"ומל ה' אלקיך את לבבך... לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך – למען חיידך" [ל, ו].

רבנו ה"חפץ חיים" זצ"ל פתח במשל. אדם הלך על שפת הנהר, וראה נער נסחף במערבולת. קפץ למים ומשה אותו. הציל את חייו. התברר, שהציל חיי בן המלך. הכיר לו המלך. הכיר לו המלך טובה, והורה שיכניסוהו לאוצר המלוכה ליום תמים. כל מה שיקח, יהיה שלו. יצא בשקים גדושים אבנים טובות ומרגליות, חפצי אמנות ושכיות חמדה, והיה לעשיר מופלג. בנה חווילה רחבת ידיים בלב המטרופולין, היה לסוחר מצליח ולמקובל בכל טרקליני החברה הגבוהה, השיא צאצאיו עם בני האצולה, ובכל שנה ערך משתה למכריו ביום בו זרח מזלו והאירה שמש הצלחתו.

פעם בעת המשתה, כטוב ליבו ביין, שאל את הנאספים: "אימרו נא לי, מה היה היום המאושר בחיי?"
ניחשו: "יום חנוכת הבית". ארמון זוטא, שמעטים כמוהו ליופי והדר!

אחריו אמרו: "יום נישואיך – יום נישואי ילדיך – היום בו הוכתרת בתואר אצילות!"

שלא את כל התשובות. אכן, כולם ימים טובים ושמיים, אבל היום המאושר בחייו, גילה, היה היום בו בילה במרתפי אוצרות המלוכה. אמנם, כל היום עמל בפרך. בקדחתנות, בלא הפוגה, לא אכל ולא שתה – אבל ידע שבכל רגע מוסיף הוא עושה על עושרו, מגדיל הונו. הנה עוד מחרוזת פנינים, הנה עוד צרור יהלומים, הנה עוד שכיית חמדה, חפץ אמנות...

האמת היא, אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, שכך צריכה להיות הרגשתנו בקיום המצוות, שהרי "יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא!" – אלא שאין לנו לב להבין זאת, ושכל להכיר בכך. אילו כך חשנו, לא היה מאושר מאיתנו בשעה של לימוד תורה, בה כל מלה מרובות המלים הנלמדות ערכה רב מכל תרי"ג המצוות גם יחד. אבל כאשר ה' יתברך סיר את אוטם הלב, ויקויים בנו מקרא שכתוב: "ומלה ה' אלקיך את לבבך... לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך – למען חיידך!", או אז נכיר ונרגיש בייקרת החיים, נשמח בכל רגע של קיום המצוות ולימוד התורה כעל כל הון, "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים", "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!"... (מעייני השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כח אלול תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 5:54 תל-אביב: 6:09 חיפה 6:00 מוצאי שבת: ירושלים: 7:05 תל-אביב: 7:07 חיפה: 7:06 ר"ת: 7:45

פרשת נצבים (וילך בעמ' 3)

אחדות ושלום

כולל גם את
פרשת וילך – טובה

מעלה טובה לכל אדם מישראל להיות קשור ומאוחד עם הרבים!

נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם" ... (פרק כט-ט)

והובא בדעת זקנים (לבעלי התוס'): [אמר משה רבינו לישראל] אימתי תהיה לכם הצבה והעמדה: היום כולכם, כשתהיו באגודה אחת כולכם. וכן אמרו חז"ל, אמר משה לישראל, אם אתם אגודה אחת, אתם נצבים היום. מה היום פעמים מאפיל, פעמים מאיר, אף אתם אעפ"י שאפילה לכם, הקב"ה עתיד להאיר לכם אור עולם... אימתי? כשתהיו באגודה אחת (מדרש לקח טוב)

אמרו חז"ל (וימא לט.): מירושלים ליריחו עשר פרסאות... עיזים שביריחו היו מתעטשות מריח הקטורת, נשים שביריחו אינן צריכות להתבשם, מריח הקטורת. כלה שבירושלים אינה צריכה להתקשט, מריח הקטורת.

באחת מדרשותיו של הגאון רבי שמואל דוד וורשבצ'יק זצ"ל (הובא בספר זכרון - ירושלים תשע"ט) מצא בעובדה מופלאה זו של התפשטות ריח הקטורת למרחק כה רב, מוסר השכל עבורינו:

הקטורת היתה עשויה, כידוע, מאחד עשר סמנים. הצרי והצפורן והחלבנה וכו'. כולם מיני בשמים בעלי ניחוחות. כל סמן בפני עצמו לא נודע בריח חזק במיוחד. אדרבה, אל אותם סמנים נמנה גם ה"חלבנה" שריחו רע, ולגביו ודאי שאין לתאר את ריחו ה"טוב" הנישא למרחוק. נשאלת, איפוא, השאלה, מהיכן שאבה הקטורת את כוחה המיוחד במינו להפיץ את ניחוחה המיוחד אל מרחקי ארץ?

אלא - ביאר רבי שמואל דוד - סוד הענין הוא ביטול עצמיותו של כל סמן וסמן. על ידי טחינתו והדיקתו עד דק. וכן ע"י עירובו לבסוף עם שאר הסמנים, הפכו כל הסמנים להיות יחידה אחת שהיא הקטורת. הוה אומר: סודה של הקטורת הוא ביטול העצמיות והפיכת היחיד לחלק בלתי נפרד של הכלל. כך נוצר איפוא הריח המיוחד במינו, כך נוצרה המציאות היחודית, שבירושלים מקטירים את הקטורת ובריחו מתעטשות העיזים מריחה.

מה מוסר השכל נוכל להסיק מכך? מה לנו ולסודה של הקטורת?! אלא נוכל ללמוד מכאן שעל כל אדם ואדם לבטל את עצמיותו ולהתמזג ולהיות חלק בלתי נפרד מן הכלל! או-אז יוכל להקים עם אנשים שכמותו קהילה מפוארת. ריחה הטוב ינשא למרחקים, כי אבני יסודה עשויות יסוד הקטורת. ואף אם מהול בתוך הכלל מיעוט של "חלבנה", הצטרפותו של אותו מיעוט אל הכלל ועשיה שלהם למענו, תביא לכך שבסופו של דבר אף הוא יהיה חלק בלתי נפרד מהמרכיבים של הריח הנפלא.

סיים רבי שמואל דוד ואמר: כל אדם הוא "בושם" מיוחד. בעל ניחוח יחודי ואופיני משלו - איש איש ותכונותיו, מידותיו ואופיו. ואולם השאלה הגדולה היא: כיצד ינהג כל אדם ביחס אל הכלל, אם ישאר בעצמיותו ולא יצטרף אל הכלל, כי אז טווח הריח שלו ישאר קצר ביותר, איכותו תשאר נמוכה, משום שלא השכיל להעמיד עצמו למען הכלל.

"כשהציבור מאוחד, זוכה גם היחיד..."

רבות התריע הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, במיוחד בימי מלחמת העולם השנייה, על התוצאות המרות שעוללות לבוא לכל מי שפורש מן הציבור, ועל הצורך החיוני באחדות. וכה אמר: "קובץ של יחידים אינו כלל! כדי להיות "כלל" צריך להיות במצב של "כאיש אחד בלב אחד". ואולם כשיש כלל זוכה גם היחיד..."

וכמו שגילו לנו חז"ל (תנחומא - שופטים) את כח האחדות: "בזמן שישראל עושין חבורה אחת, אפילו עבודה זרה בנייהו, אין מדת הדין נוגעת בהם", וכן בדעת זקנים על הפסוק "אתם נצבים היום כולכם" (כמובא בפתחת המאמר)

וסיפר תלמיד ישיבת מיר בשנחאי: כאשר גלתה הישיבה לשנחאי, היה קיומה שם בבחינת נס גלוי. היו בחורים שהעדיפו ללמוד ב"עזרת נשים" ולא עם הציבור כולו בבית המדרש.

כאשר נודע הדבר לרבי חיים שמואלביץ, הגיב על כך בחריפות רבה ואמר: על הפורשים מן הציבור לדעת כי הציבור נידון בשמים כ"ציבור" וזהו דין אחר לגמרי.

אי לכך, כאשר לומדים כולם ביחד ובאותו מקום, דנים את כולם בתורת ציבור. אולם כאשר יחידים הולכים ללמוד במקום אחר, דנים אותם כיחידים, ואז יש צורך בזכויות רבות כדי להנצל.

לקוראי עלון "איש לרעהו" ולכל בית ישראל ברכת כתיבה וחתימה טובה

יעביר על מדותיו, יוותר וימחול אף למי שהרבה להכעיסו!

נלמד מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" (פרק כט-ט)

וּכְתַב רַש"י (להלן יב): למה נסמכה פרשת "אתם נצבים" לקללות: לפי שעם ישראל הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו. התחיל משה מפייס אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קיימים לפניו. עכ"ל. כי על כן, כך דרכו ומדותיו של הקב"ה, א-ל רחום וחנון, אך אפים ורב חסד, נושא עוון ופשע. וכמו שהאריך בביאור ענין זה הרמ"ק בספרו תומר דבורה (פ"א) עיי"ש. א"כ, על האדם ללמוד מדרכיו ומדותיו של הקב"ה, כמו שדרשו חז"ל מהפסוקים "והלכת בדרכיו" ו"לדבקה בו" מה הוא רחום וכו' אף אתה. מה הוא סובל ומאריך אפו למכעיסיו, כן האדם יסבול רעותיו של חברו ויעביר על מדותיו היינו "שלא ידקדק למדוד מדה למצערים אותו, אלא מניח מדותיו והולך לו", (כלשון רש"י ר"ה יז).

מבואר בגמרא (חגיגה ה.) שיש אנשים שמתים קודם הזמן שנקצב להם בלידתם, כמשמעות הכתוב "ויש נספה בלא משפט". ואומרים חז"ל שאותם שנים שנקצבו לה הוא ולא השלימים, עוברים ומתווספים ל"צורבא מרבנן" שמעביר על מדותיו. וצורבא מרבנן הוא תלמיד חכם אמיתי ש"אורייתא מרתחא ליה", ויודע ומבין היטב, כי אין אדם בעולם שיוכל להרע ולהזיק לו ללא שהכריזו כך עליו משמים לטובתו, ולכן אף שמורתך ומקפיד בעניני שמים, בכ"ז ביחס לפוגעים בו אישית, מסוגל לחיות תמיד באופן של העברה על המדות, ומוותר, ומוחל לכל מי שמכעיסו.

ויתכן להוסיף ולבאר, מדוע רק מי שמעביר על מדותיו זוכה לקבל את השנים הללו שלא השלים חברו, יותר מאשר בשאר מדות טובות שמצטיין בהם. ואולי הטעם הוא שהרי זה שנפטר לפני זמנו, לכאורה יכול לבוא בטענה, שאם היה ממשיך לחיות, היה יכול להוסיף לעצמו עוד מצוות ומעשים טובים, או שהיה שם יותר בתשובה על עוונותיו. ועתה שנפטר קודם זמנו הפסיד.

ונראה להשיב על טענתו זו, שבאמת זכויות מצוותיו ותורתו של התלמיד חכם שקיבל את השנים ממנו, נזקפים הם גם לזכותו של אותו אדם שנפטר קודם זמנו שהרי אלו השנים שלו. ונמצא שיש לו בזה הצלה רוחנית בשמים וראוי שישמח על כך.

לפי"ז מיושב מדוע ניתנים שנים אלו דוקא לזה שמעביר על מדותיו, משום שאם היו ניתנים לצדיק בתחומים אחרים, הרי היה טוען, במדה מסוימת של צדק, למה ישתתף בשכרו אדם שלא עמל וטרח כמוהו כלל? ואולם אדם כזה שהרגיל עצמו על מדותיו, הוא ודאי לא יתלונן, אלא אדרבה: יוותר, יפרגן ויטעים ברוח נדיבה ובנפש חפיצה שישתתף הלה בזכויותיו.

פעם נשאל **רבינו הגרא"מ שך זצ"ל** מאחד התלמידים שפלוני גרם לו בזדון עוולה נוראה, האם מותר לו מעתה, שתהיה לו הקפדה על אותו אדם?

השיב לו הרב שך: "קפידא", הוא מושג שאיני משיגו שהרי אם נגרמה לך עגמת נפש, חייב אתה לערוך חשבון נפש, וכמו שכתב בספר החינוך (מצוה רמא) בטעם האיסור של "לא תקום ולא תיטור". ומה שגילגלו את החוב על ידי חייב זה אינו ענינך, ועד שאתה שואף לתקנו, תעמוד לתקן את עצמך. וכשתעייך בדבר תמצא, שאף אתה נגוע באותה מדה, כמו שכתב שלמה המלך בחכמתו (קהלת ז-כב) "גם לכל הדברים אשר ידברו אל תתן לבך, אשר לא תשמע עבדך מקללך, כי גם פעמים רבות ידע לבך אשר גם אתה קללת אחרים", ומה מקום יש להקפדה?!"

משיב טובה תחת רעה...

הצדיק רבי עזרא רפול זצ"ל (ושעלה מארם צובא והיה עוסק בזיכוי הרבים הקים חברת תיקון חצות והאכיל משפחות עניות). היה מעביר על מדותיו בצורה נפלאה. פעם התריס אחד כנגדו בקללות ובגידופים, וכך עשה כל פעם שפגשו. ואילו רבי עזרא קבל בדומיה את חירופיו ולא השיב לו.

לימים נקלע אותו מגדף לצרה גדולה, ומי שהיה יכול לחלצו היה רבי עזרא רפול. בלית ברירה הלך אותו האיש בלב כבד לבקש עזרה מהרב שאותו היה משפיל בגידופיו. הוא חשש מאוד איך יקבלו רבי עזרא אחרי כל מה שעולל לו.

הכניסו רבי עזרא וקבלו בשמחה ובסבר פנים יפות כאילו היה ידידו מנעוריו. הושיבו בחיבה על ידו וביקש מאשתו שתכין כוס קפה ומגדנות לאורח. וכך עשתה.

בנתיים תינה הלה את צרתו בפני רבי עזרא וביקש את עזרתו. והרב הגיש את מלא העזרה לאותו האיש שכה ציערו. לאחר שיצא, הביעה אשתו פליאתה: הלא זה האיש שלא פסק מלקלל ומלגדף אותך, איך קיבלת אותו הרי כל אדם היה מגרשו מעל פניו?

השיב לה: כבר כמה שנים שאני עובד על עצמי להגיע למדת הענוה, באופן שישוו אצלי השבח והגנות. היום יש לי שמחה וסיפוק שהגעתי למדה זו, ולכן הצלחתי להשיב טובה תחת רעה.

מעשי חכמי הספרדים

"שלא תעלה בלבך שום תרעומת..."

הנהגה של הבלגה והעברה על המדות אפיינה את הצדיק **רבי אריה לוי זצ"ל**. במשך כל ימי חייו היה נרדף על ידי "קנאים" לסוגיהם על לא עוול בכפו. הוא ספג מהם בזיונות ועלבונות. אך מקרים אלו לא מנעו ממנו למחול על עלבונו. הוא לא כעס ולא הקפיד. הוא העביר על מדותיו והיה רגיל לומר בטוהר לבבו: "אבל בוודאי כוונתם לשמים!"

אותם "קנאים" גם עשו כל שביכולתם להצר צעדי בתפקידו כמשיגה בת"ת "עץ חיים", במכתב מרגש שכתב לבנו **רבי חיים יעקב זצ"ל**, הזהירו שלא תהיה בלבו כל תרעומת עליהם "כי כולם חשבו לטובה", לפנינו קטע מהמכתב:

"**יעתה** מבקשים להקטין ולהדיר לטשטש את השפעת [ב"עץ חיים"] וזה דיכא מעט את רוחי. רפו כוחותי נרדמו רגשותי. וזה כמה שנים שנולד בי הרעיון לעזוב... אמנם עצת ה' היא תקום, רבותי הגה"צ לא נתתני לבצוע מזימות לבבי, משם תועלת התלמידים כי אלה צאן קדשים מה חטאו..."

"**ויבן** בני מחמדי מבקש אני ממך בקשת אב, שלא תעלה בלבך שום תרעומת חלילה על מי שהוא, כי כולם חשבו לטובה, ואלוקים בטח חשבה לטובה להחיות נפשי ונפשות אנשי בית..."

דרך אבות

"למה לא לסלוח?!"

מספר רבי הלל קופרמן שליט"א: היתה התדיינות בבית דין בין שני צדדים על סכום כסף נכבד, ובנתיים עד להכרעת בית הדין הסכימו הצדדים להפקיד את הכסף בגמ"ח שלנו, והוסכם שבהוראת הצדדים נצטרך למסור הכסף לפי הכרעת בית דין ביניהם.

והנה לאחר זמן ביקש אחד הצדדים את הכסף כנגד החלטת בית הדין, וכשסרבנו, החלו לאיים שיתבעו אותי בבית משפט וידאגו להזיק לגמ"ח שלנו בארץ ובגולה. וכך אכן עשו, הם הוציאו דיבתנו רעה ושכנעו עשירים בחו"ל שלא יתנו כספים לגמ"ח. הבעתי את דאגתי הרבה בפני **הגרא"ל שטיינמן זצ"ל**.

אמר לי הרב שטיינמן: "אינך צריך לפחד, כי אתם נוהגים כשורה וראוי לכם להבליג ולשתוק!" ימים ספורים לפני ראש השנה שאלתי שוב: "האם אני צריך לסלוח להם על מעשיהם שהרי הזיקו לגמ"ח?!" והשיב: "למה לא לסלוח? וכי אתה קבלן של הקב"ה שהתחייבת להביא לו סכום מסוים מדי שנה, ואם לא הוא מפטר אותך?!"

פרשת וילך

ללמד תורה לתלמידים

הטובה הגדולה לעצמו – ללמד את זולתו...

כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" היה נותן דעתו בעיקר לאותם תלמידים חלשים שלא היו בעלי כשרונות מזהירים, לבל תרפינה ידיהם. שלא יחדלו חלילה מן ההתאמצות והיגיעה לקנות תורה.

היו מקרים ששידל תלמיד חכם צעיר וכשרוני במתק שפתים, שיסכים להקדיש חלק מזמנו ולקבוע שיעור בצוותא עם תלמיד חלש ממנו הזקוק לעזרה בלימודים. וכך אמר לו: "כלום הנך סבור שתגרום בזה נזק לעצמך? לא מינייה ולא מקצתיה! זוהי הטובה הגדולה ביותר שאדם מסוגל לגרום לעצמו! האמן לי, כל מי שפונה לעזור לזולתו, בשום מקרה לא יפסיד מכך..." והיה מוסיף: "הכלל הזה משמש נר לרגלי כל הימים..."

עוד מרגלא בפומיה של האדמו"ר מגור: "אני הקדשתי את מיטב שנותי כדי להטיב עם הזולת... הפקרתי את עצמי... היו גדולי עולם שהעירו לי, מדוע הנני כל כך מוסר עצמי בעד אחרים? אכן לא הטייתי אוזן לדבריהם, ואינני מתחרט על כך..."

פאר ישראל

להסביר מהתחלה בסבלנות אין קץ...

העיד הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל בעצמו שסוקר הוא דף גמרא ברגע. מהירות תפיסתו, קליטתו, חישוביו הדחיקו גם גאונים ועילויים, ועם זאת הנמיך עצמו לרמתם וקליטתם של נערים צעירים, עד הנחשל שבשיעור, ועוד הצטער שאינו מלמד נערים צעירים יותר, כדי להניח בסיס איתן יותר ללימודם בשנים הבאות. כשאעלה לגן עדן, אבקש שכר על שהאטתי את הקצב עבור התלמידים" - אמר.

היו שנים, בהן ישב רבי בן ציון עם עשרה נערים במשך ארבע שעות מיד יום ביומו, והסביר להם בלא לאות ובסבלנות אין קץ. הוריד עצמו לרמת תלמידים בני חמש עשרה, והתחיל עמם מהתחלה, כאילו רואה הוא את המילים לראשונה. מתרגם כל מילה. מסביר כל משפט. חוזר ומסביר את השאלה בכללותה. מוודא שכולם מבינים, ואם לאו, נתחיל מהתחלה. וכך חודשים על גבי חודשים, בלי להשמיע חידושים...

והיה תלמיד שניסה את כוחו, השתדל והעלה חרס, ביקש לעבור לישיבה אחרת ברמה רוחנית פחותה בטענה שאינו מבין את השיעור, הוא עמוק מדי בשבילו... עודד אותו רבי בן ציון: "השנה תבין רק קצת, בשנה הבאה תבין יותר!" וכך בסבלנות ובעקביות, ישב הלה בשיעורו של רבי בן ציון שש שנים רצופות, עד שנעשה לתלמיד חכם מופלג...

יגילו במלכם

"ללמד בשיא הנקיות והרצינות..."

בעיר התורה ליקווד הגיע לת"ת, באחת השנים, מלמד חדש בכיתה ח'. התברר שהוא מתקשה להשליט משמעת. בנסיון לעזור לו, היה הכרח לעקוב אחריו בשעת מסירת השיעור. כיצד מיישמים זאת בפועל? הרי אין טעם להכנס ולעקוב נוכח כל הילדים.

הציע אחד מאנשי החינוך רעיון מקורי: להתקין מצלמות וידאו מוסתרת בכיתה, ובתום השיעור ישבו עם המלמד ויחד עמו ינתחו את הסיבות שגומרנים להתרופפות המשמעת, ולפי מה שיראו בודאי יוכלו לעלות על מקור הבעיה.

אך בכ"ז מכיון שרעיון ה"וידאו" דבר חדש, החליטו להתייעץ קודם עם מי שהיה מנהיגה הרוחני של עולם התורה בארה"ב ויו"ר מועצת גדולי התורה שם, הגאון **רבי אליהו שווי** זצ"ל, ולשמוע דעתו.

אמר להם רבי אליהו: "אם ניתן להגיע למצב בו נדע מראש, באופן ברור ומוחלט, שאף אחד מהילדים לא יבחין במצלמה הנסתרת, הרי זה רעיון טוב. אך אם חס ושלום אחד מהם עלול להבחין במצלמה, אין להתקין אותה! מדוע? משום שעל התלמיד לקבל תורה מרבו בשיא הנקיות והרצינות! כאשר יבחין תלמיד שהרבי שלו התקין וידאו, העובדה הזו תתורגם בראשו שהשיעור הוא משהו קליל, מה שמכונה באמריקה "שווא" וזה יפגום בנקיות, ברוממות ובגדלות של התורה."

הלמות עמלים-ח"א

ללמד בטוב טעם ובסבלנות עד שיהיו הדברים ברורים ורהוטים בפי התלמידים!

נלמד מהפסוק: "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" (פרק לא-יט)

ודרו חז"ל: מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר "ולמדה את בני ישראל" ומנין עד שתהא סדורה בפייהם? שנאמר "שימה בפייהם" (עירובין נד:) וכתב הרמב"ם (פ"ד מתלמוד תורה ה"ד): "הרב שלימד ולא הבינו התלמידים כראוי, מפני עומק הסוגיא, או מפני שהיתה דעתם קצרה, לא יכעוס עליהם ולא ירגז, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה."

החפץ חיים פנה פעם אל תלמידו הגרי"ש כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז', והנחה אותו מה תהא דרכו בכל מהלכיו עלי אדמות, והיא שהכתיבה לו - כעדותו של הרב כהנמן - להקדיש עצמו כליל להצרכת תורה לתלמידים כפי שפעל בששים שנה הבאות, וכך אמר לו הח"ח:

"עליכם לדעת, כי אם עומדים בפני השאלה הנוקבת: מה עדיף? האם לשקוד על עליה עצמית בתורה, לצאת גאון הדור, או שמא נכון יותר להעמיד תלמידים הרבה, אף שבזה תקופח העליה העצמית! התשובה היא שצריכים לחשוב בעיקר כיצד יתרבה יותר כבוד שמים: האם כשאגדל אני לבדי גאון עצום, או כשיגדלו מאות מאות בני תורה מופלגים, למרות שזה יקפח אותי אישית ויגרום שלא אגדל כל כך בגאונות?"

הלא ברור שכבוד שמים יתרבה יותר כשהיה שש מאות תלמידי חכמים, ולא רק אני לבדי... ואם כן, פשיטא שצריך להקריב למען כבוד שמים... הגורם היחיד שמכתיב לנו איך להתנהג בעניינים כאלו זו אהבת השי"ת... עכ"ד הח"ח."

וכבר מובא כן בהקדמה לשו"ת **חנם סופר** (חלק יו"ד) שכתב שם בזה"ל: טוב לאדם למעט בהשלמת נפשו למען הרבות כבוד ה', למעט את מורדיו ולהרבות עבדיו ויודעיו... ואם יאמר, חשקה נפשי בה' וחפץ אני להתקרב אליו, ואיך אעשה זאת למעט בלימודי, כדי להשלים נפש חברי?

התשובה בדברי חז"ל: "הרבה למדתי מרבותי, ויותר מחברי, ומתלמידי יותר מכולם". היפלא מה' דבר למלאות לך שלימות נפשך, מה שהחסרת לכבוד שמו? אתה עושה את אשר צוית לעשות, ללמד דעת את העם, וה' יעשה את שלו. עשה רצונו כרצונך והוא יעשה רצונך כרצונו למלא נפשך מידיעת השלימות, ויספיק לך זמן מועט להשיג השגות רבות ונשגבות עוד יותר מכדי יכולת שכלך..."

בענין זה נשאל **הגרא"ל שטיינמן** זצ"ל מתלמיד חכם מופלג: הזדמנו לו שתי הצעות של משרה תורנית. א' למסור שיעורים בישיבה גדולה ונכבדה ברמה גבוהה עם תלמידים מצויינים, וממילא יוכל להתעלות עמם בהתאם, ולעשות "שטייגען" (ב' למסור שיעורים בישיבה ברמה פחותה אך בגישתו המיוחדת לתלמידים יוכל לעודד ולחזק אותם בלימוד אף שזה יהיה על חשבון עלייתו העצמית. ושאלתו: את מה להעדיף?

השיב הרב שטיינמן: קודם כל צריך לדעת מה נקרא התעלות בתורה [שטייגען] בלע"ז? התעלות נקרא: להתקדם בעשיית רצון הבורא! ממילא על אותו תלמיד חכם לשקול את ב' ההצעות בדרך הזו: בהצעה א' מסתמא ימצאו עוד ת"ח שיהיו ראויים למסור שם שיעורים. ואילו בהצעה ב', בישיבה החלשה, אמנם הוא לא יחדש חידושים גדולים אבל הרי יוכל לקדם את תלמידי הישיבה בצורה כזו שאף אחד לא יצליח לעשות. אלו שני הצדדים, ועכשיו לא נותר לו אלא לשקול בעצמו מהו רצון הבורא!...

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

ויעשו כלם אגדה אחת

אצלו הקיסר את אדרתו. כעבור 52 שנה מההתרחשות תרם את האדרת לבית הכנסת וממנה נתפרה פרוכת יפהפייה. הסיפור מאשש שנפוליאון אכן הסתתר אצל חייט יהודי במהלך מנוסתו...

* * *

בקרב ממש נעמוד מול בורא הכל, ונשאף להתברך בשנה טובה ומתוקה. אם ישאלו יהודי מה אתה צריך? הוא ישיב ברשימה ארוכה של סעיפים שונים ומשונים...

אך כאשר יתבונן האדם יגלה, שישנה בקשה קטנה שמסתתרת בתוך כל התפילות הארוכות ולא זוכה למקום הראוי לה: **"ויעשו כלם אגדה אחת"**

ברגע שזה יקרה, רוב הבעיות שלנו ייעלמו מן הנוף! וזאת משום שרוב הבעיות נובעות מחמת מידות רעות ועניינים שבין אדם לחברו. אם נדע להתמקד בעיקר, בשורש, בגזע, נגלה כיצד כל הענפים פורחים!

בחברה שמושגת על מידות טובות, אין קנאה, אין שנאה, אין תחרות, ואין עוד אלף ואחד בעיות.

בידנו הדבר להפוך את שנת תש"פ, לשנה של **"ויעשו כלם אגדה אחת"**

בל נהיה דומים לאותו חייט שלא ידע מה לבקש...

מענין לענין באותו ענין:

אנו מודים מעומק הלב לכל אלו שכבר נרתמו לסייע לפעילות 'מכון אהבת אמת' ועלון 'איש לרעהו'. אין ספק שההירטמות תמליץ טוב בעדכם ביום הדין להתברך בשנה טובה ומתוקה ולמלא כל משאלות לבכם לטובה!

ידידים יקרים:

את השורות הבאות התלבטנו אם לכתוב, אך חזקה עלינו בקשת **ידידי עלון 'איש לרעהו' בחו"ל** שממש דחקו בנו: תכתבו! זה חשוב!

במה דברים אמורים:

מידי שבוע נחשף העלון לעיני עשרות אלפי קוראים (בארץ ובעולם, ללא גזמא! כאשר הוכרז שמתקיימת התרמה למען קיומו, רבים רבים אכן נרתמו - אך רבים יותר עדיין לא עשו זאת...

אם היה מדובר באנשים שלא מכירים את המפעל, לא היינו תוהים. אך הלוא מדובר באנשים שנהנים ממנו דבר שבוע בשבוע! האם אין משום הכרת הטוב להתקשר ולהרים תרומה ככל שמתאפשר? התרומות הרי מיועדות לקיום ותגבור הפעילות עבור כולנו וכל כול ישראל, ואגב, גם הזדמנות עבור התורם עצמו להביע את תודתו

אנשים לא משערים כמה עלות אחזקת עלון שבועי ברמה גבוהה, וכמה עלות אחזקת מפעל חוברות-הלימוד בכלל מוסדות החינוך. השבוע פגשתי אברך שאמר לי כך: אני עדיין זוכר את השיעורים על מידות טובות בחוברות שלכם, ברוך השם אני כיום כבר נשוי - אך היסודות שנטעו בי אז ממשיכות לסייע לי עד עצם היום הזה, **בבנין הבית על אדני מידות טובות ואושר בחיים!**

רבותי, הבה נתאזר במידת הכרת-הטוב שכידוע היא היסוד הבסיסי ביהדות ואשר בלעדיה איננו מי שאנו אמורים להיות. הבה נרים טלפון למשרד 02-5671812 או לר' יעקב במספר 052-7150925

עוררו והתעוררו!

הרב נפתלי וינברג

נפוליאון, כמעט והשתלט על העולם כולו עד לתבוסתו מול 'גנרל חורף' הרוסי.

רוב צבאו - מאות אלפי חיילים - קפאו למוות, והוא, אישית, החליט לסגת בעוד שארית צבאו מנסה להשיג את הבלתי אפשרי ולנצח את רוסיה. הוא נמלט ומידי פעם נאלץ הקיסר הראשון להסתתר כאחרון הפחדנים. אך מה לעשות - כל אשר לאיש יתן בעד נפשו.

בדרך, מצא מחסה בבית קטן של חייט יהודי. מתוך חשש לגילוי ביקש מבעל הבית להסתיר אותו, וזה דחף אותו במיטתו והשליך מעליו הרבה שמיכות. לא היה לו מושג לחייט מי הוא זה ואיזהו האורח נמוך הקומה, שנולד באי-ימיתו ומעולם לא איית צרפתית נכונה.

* * *

כאשר חלפה סוף סוף הסכנה, הגיח נפוליאון מתחת השמיכות והודיע לחייט: אני הקיסר! כעת יש לך רשות לבקש שלושה דברים, ככל שיעלה בדעתו - והם יינתנו לך!

"הגג דולף בחורף - תדאג שיתקנו לי אותו בבקשה!" זו הייתה הבקשה הראשונה.

הבקשה העלובה הפכה את הקיסר האדיר למתקן-גגות כפרי והוא גער: **זה מה שמבקשים מקיסר! בקשה פעוטה שכזו!!**

הוגיע החייט את מוחו והעז להעלות את הגדולה שבבקשות: **"השכן שלי משיג את גבולי, החל לעסוק בחייטות ומקפח את פרנסתי - שישלקו אותו!"**

נו, הקיסר - לפי תפיסתו המצומצמת של החייט - הועלה מדרגת מתקן-גגות לדרגת שוטר כפרי. אך בעיניו של נפוליאון זה עדיין היה תכלית הביזיון: **זה מה שמבקשים מקיסר!!**

גלגלי מוחו של החייט נעו במהירות וביצירתיות מפתיעה ביקש: **"אני רוצה להבין מה הרגשת כאשר התקרבו הרודפים למיטה שלי ו... כמעט גילו אותך!"**

* * *

מחוצף! מורד במלכות! גער נפוליאון וציווה לשליש שלו - שבינתיים התפתל אף הוא ויצא ממקום מחבואו - לתלות את החצוף, שמזלזל עד כדי כך בכבודו של המלך.

רגע לפני שפרחה נשמתו של החייט, ציווה נפוליאון להעניק לו את חייו במתנה ואמר: **"נו, עכשיו אתה כבר יודע מה הרגשתי כאשר כמעט הרגו אותי!"**

הנה, מילאתי את מבוקשך...

הקיסר הסתלק משם תוהה כיצד לא ביקש החייט משהו משמעותי יותר. למשל, למנות אותו למושל באחת הפרובינציות הצרפתיות הנידחות - כך הוא יפתור באחת הן את דליפות החורף; הן את התחרות האומללה עם החייט השכן והן אלף ואחת בעיות אחרות....

* * *

אגב, ישנו סיפור ירושלמי שהתרחש לפני כמאה וחמישים שנה 150 שנה - **בערב ראש השנה תרכ"ה** - כאשר נחנך ביכ"ל 'החורבה' ויהודי העולם שיגרו תרומות ומתנות.

ר' נתנאל לוריא מירושלים העביר את תרומת קרוב משפחתו ממוסקבה הרחוקה שהייתה אדרת יקרה. הוא סיפר שהתורם הינו חייט שהציל את חייו של נפוליאון ובאותו ביקור השאיר

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחברו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "ראש השנה"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com - 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

שני ימים של ראש השנה

בספר "ליקוטי אב" מובא: הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור ז"ע היה אומר: ראש השנה הוא החג היחיד בשנה שגם בני ארץ ישראל נוהגים אותו שני ימים. והטעם לזה הוא, מפני שרצו חכמים שלפחות יום טוב אחד בשנה יהיו כל היהודים שבכל העולם כולו שווים בו...

ובנו הרה"ק בעל ה"בית ישראל" ז"ע היה מוסיף ואומר: איתא בספר "יערות דבש" להגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ז"ע (ח"ב דרוש א') שהטעם שנקרא שני ימי ראש השנה בלשון חז"ל (ביצה ד, ב.) "יומא אריכתא" (יום אחד ארוך), הוא משום דאיתא שעשרת ימי תשובה הם כנגד עשרת הדברות, נמצא ששני ימי ראש השנה שהם הראשונים מימי עשרת ימי תשובה הם כנגד שני הדברות הראשונות "אנכי" ו"לא יהיה לך", והרי כבר אמרו חז"ל כי אנכי ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו, ומעתה שפיר שני ימי ראש השנה חד ניהו, ולפיכך נחשבו כ"יומא אריכתא". עד כאן דבריו.

ולפי זה יתכן לומר, כי מטעם זה נוהג ראש השנה בכל תפוצות ישראל שני ימים, ולא רק בחוץ לארץ מטעם "ספיקא דיומא", כי רצו חכמינו ז"ל ללמדנו שבענין "אנכי" ו"לא יהיה לך" אין ספיקות ואין שינויים... וכל בני העולם שווים בענינים אלו...

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב

איתא בגמרא (ביצה מז, א) "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי הוואה, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים" וכו'. ומנין לומדים זאת? הסביר רבי אבהו: כתוב "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו", איזהו חג שהחודש מתכסה בו? הוי אומר זה ראש השנה! וכתוב "כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב". ו"חוק" הוא לשון של "מזון" דכתיב (בראשית מז, כב) "ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה" (מקרא זה נאמר ביוסף הצדיק שקנה מן העם את שדותיהם בתבואה שנתן להם, ו"רק אדמת הכהנים לא קנה כי חוק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם")

תמה ושאל הגה"ק בעל ה"פני מנחם" מגור ז"ע: וכי לא היה להו"ל מהיכן ללמוד את צרכי פרנסת עם ישראל, אלא מן הכתוב אצל ה"גלחים" וה"כמרים"? אין זאת, אלא, כי זוהי אמירה כלפי שמיא: רבנו של עולם, אם כי פרעה מבין כי לכהני הדת יש דין נפרד מכל העם ועליו לדאוג לפרנסתם "כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה", על אחת כמה וכמה שאתה, מלכו של עולם, צריך לדאוג לכהני הדת שלך... לבניך אהוביך רחומיך המפרסמים את שמך בעולם. ולפיכך קצוב את מזונותינו לשנה הבאה לקראתנו בריווח ובשפע כראוי לכהני דת...

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה...

הבעל שם טוב הק' ז"ע הסביר את הטעם שנהגו בכל תפוצות ישראל לומר בליל ראש השנה את תפילת "לדוד מזמור", דהנה הקשו המפרשים באיזה זכות יכולים אנו לבקש סליחה ומחילה על המאנינו הלא קיימא לן (כתובות יז, א) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ונמצא שאין הקב"ה יכול למחול על כבודו? אולם באמת הטעם שמחל על כבודו אין כבודו מחול הוא משום שאין הכבוד שלו, וכיון שציוה השי"ת "שום תשים עליך מלך" – שתהא אימתו עליך" שוב אין יכול למחול על כבודו, אבל הקב"ה שהוא "מלך הכבוד" בודאי יכול למחול על כבודו, שהרי הכבוד

שלו. ולפיכך בפתחת יום הדין אומרים אנו מזמור "לדוד מזמור" אשר מבואר בו כי הקב"ה הוא "מלך הכבוד", ומעתה שפיר יש בכוחנו לבקש מלפניו מחילה על המאנינו...

ראש השנה – הגלופה של כל השנה!

בספר "אמרי פינחס" להרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע (אות תפא), הובא בזה הלשון: "ראש השנה הוא הגלופה (חותמת וצורה) של כל השנה. וכמו שאדם נוהג בראש השנה – כך יתנהג עמו כל השנה, ואמר, שלכך אין אוכלין דברים חמוצים בראש השנה, בכדי שלא יצטרך לעקם פיו – ונעשה מזה גלופה על כל השנה..."

ומסיים שם, ולכן לא רצה הרה"ק מקאריץ ז"ע לומר (דברי כיבושין) כלל לפני התקיעות, שמא הם ושלום יצא מפיו דבר שאינו הגון, והוא מורא גדול ביום כזה – שהוא נעשה רושם על כל השנה. ולכן אין לאדם בראש השנה כי אם לבלות כל היום בתורה ובתפילה, גם אחרי הסעודה".

"והסביר ענין ראש השנה, כמו שאדם רוצה לבנות בית – אזי הוא מצייר תחילה על הטבלא צורת הבית עם הדרייו וכו', ועל דרך זה הוא הבנין. כך הוא רשימו של ראש השנה על כל השנה".

כה התפילה בראש השנה!

בגמרא (בבא מציעא ק"ו) אומר ומסביר רש"י במילים נהרצות מהו כה התפילה שיש לכל יהודי בראש השנה: הגמרא אומרת שם, שאם אחד חקר שדה מחבירו ומשלם לו סכום קצוב לשנה. וקרה מכת מדינה ונשתדפו כל השדות, וכן נשתדפה השדה הזאת שחכר, אז הדין הוא, שיכול השוכר להוריד למשכיר מדמי השכירות. אבל ממשכיה הגמ' ומסבירה: אם רק השדה שלו נשתדפה, אז הדין הוא, שיכול המשכיר לומר לשוכר: מולך הרע גרם זאת, והעובדה היא, שלשאר העולם לא אירע כלום בשדות, ולכן הדין הוא, שאין השוכר יכול להוריד למשכיר מדמי השכירות.

אבל אם הבעה"ב אמר לו בתחילה: אני משכירך השדה אך ורק לזרוע כאן הימים, והלך השוכר זורע שעורים, וקרה מכת מדינה ונשתדפו כל השדות, וגם שדהו, ההלכה שאסור לשוכר להוריד מדמי החכירות, כי יכול המשכיר לטעון לו, אני אמרתי לך לזרוע הימים, ואם היית זורע הימים זה לא היה קורה. כי אני ביקשתי בראש השנה שהשדה שלי של הימים יצליח. ואילו זרעת הימים היה מתקיים בי הפסוק "ותגור אומר ויקם לך ועל דרכיך נטע אור" (איוב כב, כח). ומסביר רש"י שם: מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא ביקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחיטים!

ממילא יש כאן קביעה של רש"י הק' וכך גם נפסק להלכה בחושן משפט, שמה שמתפללים בראש השנה מתקיים.

והדברים צריכים דיוק, דלכאורה צריכים להבין, על מי מדברים כאן, על צדיק, עובד ה'?! לא! מדברים כאן על איש שדה, כפרי פשוט, אבל זה הכה של ראש השנה, שגם איש פשוט, יהיה, יכול להגיע בר"ה לכה הזה שיתקבלו תפילותיו!...

מרבית בסעודות החג

איתא בתוס' (ע"ז ה, ב ד"ה ערב) "ראש השנה מפני שהוא תחילת השנה מרבית בסעודה – לעשות סימן יפה, וכמה ענינים עושים בו לסימן יפה, כדאמר במסכת הוריות (יב, א) וכריתות (ו, א).

ובביאור הטעם ש"מרבית בסעודה", אמר בזה דבר נאה הרה"ק רבי נפתלי צבי מבאבוב ז"ע, כי הנה ידוע ומפורסם שדרכו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע היה להתנהג בנימוסי מלכות ורחבות ידים, ופעם נשמע מפיו הקדוש דברים אשר ממנו הבינו את קצות דרכו בקודש, כי הנה איתא בספרים לפרש את לשון הכת קול היוצאת מן השמים ומכרות (תענית כד, ב) "כל העולם ניוון בשביל

מצרה זו – אהיה טוב יותר, ואעבוד אותך ביתר שאת ותוקף... והנה השי"ת אינו מביט על העתיד להיות, הגם שלפניו הכל גלוי וידוע, והוא "מאמין" לו ומושיעו, ובוה מקיים הוא יתברך מצוות "אמונה", שמאמין באיש ישראל ובמוטח בו...

וזהו שאמר הפייטן "וכל מאמינים שהוא אל אמונה הכוחן ובודק גנזי נסתרות" – היינו הכל מאמינים שהוא יתברך מאמין בעתידו של איש ישראל, ולפיכך מחפש הוא אפילו תקוה נסתרת וגנוזה בלבו של אדם, ובונה עליה את כל ישועתו העתידית, כי הוא "אל אמונה" שמתוך "גנזי נסתרות" אלו יוכל להעלות ולקיים את דיבורו, להיטיב את דרכיו ומעלליו...

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצוריו עולמים, אם כבנים אם כעבדים. אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים. ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתהננו ותוציא כאור משפטנו איום וקדוש.

שאל הגה"ק רבי צבי מליסקא זי"ע בספרו "הישר והטוב": אם אפשר שנחשב כבנים, מדוע אנו מזכירים בכלל את האפשרות שנחשב כעבדים הפחותים מבנים? אלא ההסבר הוא כך: שלפעמים טובה היא לנו להיחשב כעבדים. שהנה, אמרו בגמרא (כתובות נז:) שאדם הקונה עבד, לא יכול למעון שהמקח היה מקח טעות מפני שמצא בו מום. שכן אם המום גלוי, הרי הוא ראה אותו לפני המקח והיה עליו להימנע מלקיחה. ואם המום נמצא במקום נסתר, מה איכפת לו, הלא הוא קנה את העבד לצורך עבודה בלבד, ואין שום הפרעה בכך שיש לו מום במקום שאינו נראה לעין.

ולכן אנו מתפללים ומבקשים מהקדוש ברוך הוא: "אם כעבדים, כלומר גם אם הפנימיות שלנו הם ושלוים אינה טובה, בכל זאת אנו מבקשים שתושיע אותנו, מפני שהמומים הללו הם נסתרים, והרי אנו בסך הכל עבדיך, וכעבדים מומים נסתרים אינם מעכבים כי לאדון לא איכפת מהם...

ועל פי זה מובן גם באופן נפלא הפיוט שאנו אומרים ברה"ה: "לצופה נסתרות ביום דין, לקונה עבדיו בדין", שאם הקדוש ברוך הוא, הצופה נסתרות, רואה בשעת הדין שהפנימיות שלנו אינה כהוגן, הוא "קונה עבדיו", כלומר מחשיב אותנו כעבדים, ואז כבר לא איכפת לו מהמומים הנסתרים שלנו...

המגיד הירושלמי הגה"צ רבי בן ציון יאדלר זי"ע היה נוהג לפרש ולתרגם על השאלה הנ"ל, באופן נפלא: אנו באים לפני הקב"ה במענת ממה-נפשך: "אם כבנים אנהנו, רחמנו כרחם אב על בנים". "ואם כעבדים" – ואפילו אם הגענו, הלילה להיות בכחינת עבדים כמו שכתוב (בבא בתרא י.) "אין עושיין רצונו של מקום אינם קרויים בנים כי אם עבדים", אז "עינינו לך תלויות" – לכל הפחות צריכה להיות לנו הזכות שיש לעבד כנעני, שיוצא בשן ועין, שהרי אנו סובלים לא רק בשן ועין, אלא בגלות ארוכה ומכאיבה של אלפיים שנה, מכף רגל ועד ראש אין בנו מתום, ואם כן קל והומר שעלינו להינאל!...

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב.

בגמרא (ראש השנה י" ע"ב) בראש השנה העולם נידון, משום דכתיב "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב". ודרשת הגמ', איזה חג שהלכנה מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה, וכתיב "משפט לאלוקי יעקב".

ולכאורה לפי מה שדרשה הגמ', המילים "כי חוק לישראל הוא" מיותרים, ומה השייכות של מילים אלו למה שהגמ' דרשה? אלא מסביר הגה"ק רבי יהונתן אבישיץ זי"ע דמובא בזהר הק', למה באמת מכוסה הלכנה בראש השנה, כי השמש והלכנה הם בכחינת שני עדים על ישראל, ואם הלכנה תהיה מגולה אז ח"ו יהיה שני עדים על ישראל לרעה, לכך הלכנה מכוסה. והקשה התוס' על כך, הרי הם שני עדים שלא יכולים ליראות בשעה אחת, ובאופן כזה נפסק שזה לא הוי עדות, ומתרגם תוס', שדין זה, שהעדים שמעידים צריכים להעיד בבת אחת נאמר רק בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות לא חיבים שייראו בבת אחת. והנה, ידוע שהמילה "חק" היא מלשון "מוזנות" מלשון הטריפני להם "חוקי", ולפי זה יתבאר דברי הגמ' הנ"ל: ברה"ה נידון העולם דכתיב תקעו בחודש שופר בכסה וכו', והלכנה מכוסה משום שלא יהיו שני עדים, וקשה הרי הם שני עדים שלא ניראים בבת אחת, לכן ממשיכה הגמ' "כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב" וחוק הוא ממונות, ואם כן מדובר פה בדיני ממונות, ובדיני ממונות לא צריכים העדים ליראות בבת אחת...

חנינא בני", מהו "בשביל"? אמנם הפירוש הוא כי צדיק הדור הוא הצינור והשביל אשר על ידו משפיע השי"ת כל הברכות הנצרכות בעולם, והוא השליט הוא המשביר לכל העם מכל טוב אשר בידו, וזהו: כל העולם ניוון ב"שביל" חנינא בני – היינו דרך הצינור והשביל של הצדיק זן את השי"ת את העולם כולו. והוסף על זה הרה"ק מרוזין זי"ע ואמר: אם הצדיק מתהלך ברחבה, הצינור והשביל שלו מתרחב ומתגדל, והקב"ה ממלא על כל גדותיו, וממילא יש שפע רב בכל העולם. אבל אם הצדיק מסתפק במועט, אוי הצינור והשביל שלו מתכווץ, ואף כשהקב"ה נותן בו די מחסורו אשר יחטר לו, הלא השפע מעט וצר, וממילא שוררת הדקות בעולם. ובוה המשיך לפרש את המשך הבת קול: "והנינא בני די לו בקב הרובין מערב שבת לערב שבת", שזה התנצלות על הדחקות שיש בעולם, כי כיון שהנינא בני די לו בקב הרובין, ממילא אין את השפע רב, וצריכים וישיבי תכל להסתפק ולהתפרנס בדוחק בעל כרחם.

והנה לפי זה יש לומר, כי כיון שכל מוונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה (ביצה טז, א), נמצא אם כן שיום זה של ראש השנה הוא הצינור והשביל אשר על ידו משפיע השי"ת לכל השנה כולה, ומעתה אתי שפיר שמרכים ישראל כסעודה ביום הזה, כי רצונם ומבוקשם שהצינור והשביל יתגדל ויתרחב וממילא יהיה שפע גדול במשך כל השנה כולה, וכפי שאמר עזרא הסופר (נחמיה ה, י) לנו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי הדות ה' היא מעוכם...

תפוח בדבש.

כתב הרמ"א (סימן תקפ"ג) "נוהגין לאכול כליל ראש השנה תפוח מתוק מדבש, ואומרים: תתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה". ולכאורה למה דווקא תפוח ולא כל פרי אחר או אחד משבעת המינים? אלא שמעתי מב"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א לפרש על פי דברי חז"ל (שבת פה.) על הפסוק בשיר השירים (ב. ג.) "כתפוח בן עצי היער" – למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה, פרוי קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע בו בזמן שאומות העולם סרכו לקבל את התורה. על כן בראש השנה אוכלים אנו דווקא תפוח, בכדי לעורר זכות בעד עם ישראל, שכמו שקיבלו עליהם עול תורה ומצוות בלא שידעו מה שכתוב בה, ובלא שום התחכמויות, בזכות זה מבקשים אנו מהרבונו של עולם: תחדש עלינו שנה טובה ומתוקה! אפילו שלא מגיע לנו...

ואילו מהמשפיע הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א שמעתי לפרש את הטעם לאכילת התפוח בדבש: הנה אנו יודעים שמטעו של התפוח הוא, שאחרי זמן שמקלפים את קליפתו מתחיל צבעו להשחיר, אך יש עצה אחת איך ככל זאת לשמור על מראהו: למרוח דבש על הפרי, והדבש ככה סגולתו הטבעי שומר ומגן על מראהו. ולכן אנו לוקחים כליל ראש השנה דווקא "תפוח בדבש", כי אנו אומרים להקב"ה הרי עם ישראל שנמשל לתפוח כנ"ל, עבר ועובר כל כך הרבה צרות ויסורים, ולפעמים אנהנו עושים מעשים נגד רצונך, וממש אנו משחירים את פנינו לבלתי הכר בעבירות ומעשים לא טובים, אך ריבונו של עולם! תמרה ותציף אותנו בדבש ואך טוב והסד תרדפינו, ותראה איך פתאום אנו שומרים על מראנו, ומתחילים להכיר במתיקות של הטוב שנתת לנו, ואנו משתדלים להיות כמה שיותר ויותר טובים, ועל כן תזכנו בשנה טובה ומתוקה!...

מהגה"ק בעל הכן איש חי זי"ע ראיתי מעם יפה לאכילת תפוח בדבש – דאצל יעקב אבינו בשעה שבא לקחת וליטול את הברכות מעשיו (בראשית כז כז) נאמר: "ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני, ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'". מסביר שם רש"י: "כריח השדה – שנתן בו ריח טוב וזה שדה תפוחים". וזהו א"כ הטעם שאוכלים את התפוח בראש השנה, בכדי שנוכל גם בזה היום לבוא ולחטוף את הברכות לנו, ולהוציא מידי עשו – הוא השטן המשחית, כמו שהמ"ק יעקב ממנו את הברכות, ועל ידי כך נתברך בשנה טובה ומתוקה!...

וכל מאמינים שהוא אל אמונה הכוחן ובודק גנזי נסתרות

הרה"ק רבי יששכר מבעלזא זי"ע אמר פעם: הנה איתא בספרים הקדושים כי הקב"ה מקיים את כל התורה. ויש להתבונן איך שייך אצלו יתברך שיקיים מצות "אמונה"?

ונראה לי, כי כאשר אדם מישראל נתון בצרה וזקוק לישועה, והוא מבקש מהקב"ה שיחליץ אותו מצרתו, מבקש הוא בלשונו ואומר: יודעני שכפי שהנני עכשיו – איני ראוי שתושיעני, אולם אני מבטיחך שכאשר אצא

ניתן לקבל את הגליון המורחב של "סנינים לראש השנה" ובו סנינים נפלאים על ימי החג – בשליחת בקשה במייל

pninim16@gmail.com

הדפסת והפצת הגליון

לעילוי נשמת הר"ר אברהם מנחם בן הר"ר שאול ז"ל באדנער

נלב"ע ג' תשרי תשנ"ז ת.ג.צ.ב.ה

מוקדש לע"נ הר"ח הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

**ערוכת
שבת**

עלון מס' 1089

להצלחת צבי בן יפה ודעייתו וביב היוז	נצבים		לע"נ רפאל בן פרחא ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון	כ"ח באלול תשע"ט, ירושלים		לע"נ מול בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי'			לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בהן בן מול היוז	5:55	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה היוז	7:05	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה היוז	7:44	רבינו תם	לע"נ אידן מרים בת דוולת ע"ה

ברכת שנה טובה

ראש השנה הוא יום הדין הגדול אשר מלך במשפט יעמיד ארץ, וכל בני עולם עוברים לפניו כבני מרון, ועל המדינות בו יאמר וכו' ובריות בו יפקדו וכו', כמו שאנו אומרים במוסף ראש השנה. ואפלו אשר לא שת לבו ליראה את השם אים ונורא בשאר הימים, מי לא ירא כהיום הזה? וכמאמר הכתוב (עמוס ג ו): "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?!" וכתבו המקבלים שלהיות שכל התורה כלולה ביראה ואהבה, יראה — על מצוות לא תעשה, אהבה — על מצוות עשה, והן האדם להיותו חמר עכור עפר מן האדמה, דומה למי שעניו סגורות ויושב בבית אפל שעולם חשך בעדו, וצריך לזה שיפתח עיניו וגם שיביאו לו נר כדי שיראה מאורות, דבחדא לא סגי. אמנם כשיביאו לו נר, אף אם עיניו סגורות — מרגיש קצת באור הנר, ואם יפתח עיניו מעט יראה אור מעט, ולפי השעור שיפתח עיניו, ככה יראה אור גדול מהנר הגדול אור בהיר. פן האדם, מחמת שעניו שכלו סתומים מלהסתכל במשפלות ומלהשתדל על כף, וגם שהוא יושב בעולם הזה — עולם השפל ואפל, מתוך כף הפסיל בחשך הולך, טח מראות עיניו, מהשכיל לבו איך ליראה ולאהבה את השם הנכבד והנורא, ואינו מרגיש ביראה ואהבה כלל, ואינו יכול לכוון דעתו, מאחר שאינו יודע טיבה של אהבה ויראה רק מן השפה ולחוץ, שאינו רואה ממי צריך לירא ולמי צריך לאהבה, ואינו מתעורר לכך. מה עשה הקדוש ברוך הוא שרצה לזכות את ישראל עם סגלתו? נתן להם מועדיה' מקראי קדש, אשר בהם משפיע עליהם הקדוש ברוך הוא שפע קדשה ומאיר אורו, בראש השנה וימים נוראים מאיר אור הפחד והיראה:

תחל שנה וברכותיה

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבורכים טל' 5824226 י-ס

שע סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

פה ושם גראה אור קלוש מבצע התריסים המורגפים, מאחוריהם מתכונן יהודי ללכת לסליחות. בית הכנסת הגדול היה מואר בשלל אורות. ציבור גדול של יהודים ישב כבר בפנים, אמר תהילים וחיכה לצדיק. אולם הרבי מברדיצ'ב לא נכנס לבית הכנסת. הוא הלך הלאה, הלאה, בצעדים מהירים וחסידיו המשתוממים הולכים אחריו.

לבסוף הגיעה החבורה לקצה העיר, שם נכנסו וריה בלתי נעים של טבק, יין שרף וגופות מורגפים זעים עמד בו. על רצפת האדמה ישנו זה בצד זה כמו דגים מלוחים, יהודים וגויים שקול נחיריהם מסוגל היה לגרש עדר פילים מהמקום...

רבי לוי יצחק ניגש אל אחת הדמויות הישנות, יהודי רזה ומצומק, שעל יתרוותו העידו הטליתות קטן שלבש והכיפה הגדולה שהיתה על ראשו. הוא העירו ביד עדינה, באמרו לו כי הוא נחר חוק, והציצו לו "להרטיב" את גרונו בטיפת משקה ולהטיב את לבו במליח ובדבר מאפה היהודי הסתכל על הצדיק, אך בגלל האפלה לא ראה עם מי הוא מדבר. על כן הוא נתן עליו בקולו הנרגז ואמר לו: "חביבי, מה עלה בדעתך? בלי נטילת ידיים לקחת משקה? מה אתה שח? איך אפשר לטעום משהו לפני נטילת ידיים, תפילה וברכה? מה אני בעיניך, גוי?..."

רבי לוי יצחק חזר על מעשהו זה עם עוד כמה יהודים וכולם ענו לו בסגנון זה. לאחר מכן העיר גוי, באמרו לו: "קום איוון ותשתה כוסית יי"ש!"

הגוי, רק הריח את ריח המשקה, קם כהרף עין, חטף מידי הצדיק את הכוסית והריקה בלגימה אחת. אח"כ "גמר" את המליח והמאפה באותה צורה וכששובצע שלא מצפה לו יותר, הסתובב על צידו השני והמשיך לנחור.

כן היה גם עם סטפאן וגריגור וכן עם עוד כמה גויים, עד שסלו של הצדיק התרוקן לגמרי. אז הרים רבי לוי יצחק את עיניו השמימה ואמר: "רבונו של עולם, הבט משמים וראה, יעקב כשיקם מהשינה, אינו חושב על צרכי גופו אלא על צרכי נשמתו. הוא אינו אוכל ושותה עד שאינו

ערב ראש השנה בברדיצ'ב. האויר ספוג רטט של קדושה. ערב יום הדין היום והלב היהודי עולה על גדותיו; הוא מלא הרהורי תשובה. כל אחד עושה השבון נפש לכל השנה החולפת ומגיע למסקנה ענומה: "המאזן" אינו מניח את הדעת כלל וכלל. גרעון גדול בתורה, תפילה ומעשים טובים. וכיצד — תשאלו — נוצר "גרעון" זה?

פשוט מאוד. פחות מדי למדנו, פחות מדי התפללנו ונתנו צדקה ולעומת זאת, כמה רכילות ולשוף הרע וכמה עבירות קטנות וגדולות שעברנו עליהן במשך השנה. השם ירחם!...

ביום זה לא היכו יהודי ברדיצ'ב שהשמש יעיר אותם לסליחות. עם קריאת הגבר קמו חיש מהר ובצעדים מדודים כבדים יצאו אל הלילה, כדי ללכת למקוה ולטבול בו, למען הטהר לפני הסליחות. בחורם מהמקוה מצאו את השמש שעור בר מבית לבית וקורא ליהודים לקום לעבודת הבורא, אולם, כאמור, לא היה לשמש הרבה לעשות. כי מי ישן בלילה כזה?

אורחים רבים נהגו לבוא לברדיצ'ב לימים הנוראים, כדי לשאוב מהאווירה המיוחדת שאפיפה את העיר, בה חי הצדיק המפורסם. רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, בבואם עתה מהמקוה, בהרגשת טוהר וקדושה, ניגשו אל ביתו של הצדיק, כדי לקבל שלום ממנו וללוחו לבית הכנסת לאמירת "זכור ברית".

בהכנסם אל בית הצדיק, לא מצאו אותו מיד והדבר היה לפלא. רק לאחר מכן יצא מהמטבח כשבידו סל ובו בקבוק משקה מיני מלוחים ודברי מאפה.

להשתוממותם של החסידים ממש לא היה גבול. הגעו בעצמכם: בערב ראשהשנה לפנות בוקר, כשעומדים ללכת לסליחות, מחזיק הצדיק מברדיצ'ב בידו סל מלא "דברים טובים". היתכן? אולם הצדיק לא נתן לסובבים אותו להתפלא הרבה. "הבה ונלך, יהודים!" — קרא והחבורה יצאה אל הלילה.

בחוז שלט עדיין החושך שלטון בלי מצרים. כוכבים עיפיים עודם מנצנצים על הרקיע ורק

נוטל ידיו, מתפלל ומברך. ואילו עשו חוטף ואר כל, חוטף ושותה, בלי נטילת ידיו, בלי ברכה ופנים קורנות פנה הצדיק אל חסידיו ואמר להם: עתה, יהודים, נלך לזכור ברית.

"לקונה עבדיו בדיו"

יום א' דראש השנה בבית הכנסת של ברדי צ"ב הצדיק בעצמו עובר לפני התיבה ומתפלל. קולו הערב מנסר בבית הכנסת המלא ומרתק את המתפללים. הקול הערב מרעיד את כל גימי הנפש ודמעות זלגות מעיני היהודים המתפללים בלזונה רבה מעומק הלב:

לפני "קדושה": הצדיק הברדיצ'בי פותח בקול רועל בתפילת "לא-ל עורך דין". כל לב כאילו נצבט ומפרפר מכובד קדושתה ורצינותה של התפילה. כל אחד מהגוש כי הוא עומד לפני כסא הכבוד ושופט כל הארץ שוקל ומודד את המצוות והעבירות, מחזיר מבטו לכל לב, מגלה את כל הסודות, יודע כל המחשבות ועוד מעט הוא מציא פסק דין, אבינו מלכנו — משווע כל יהודי — עשה בחסד וברחמים, אחרת אין אנו יכולים לעמוד...

והנה כאשר הצדיק מגיע אל המלים "לקונה עבדיו בדיו", הוא נעצר, מחזיר כסיד ומפסיק את תפילתו, הטלית נושרת מראשו והוא עומד בעיניים עצומות ובאירו נשמתו פרוחה מגופו... רעד עבר בין המתפללים, אולם חסידים זקנים יודעים כי יש דברים בגו והם שוקעים בהרי הזרי תשובה וחרטה, על עבירות שבמחשבת. לאחר רגעים מספר, כאילו קם הצדיק לתחיה, גזון פניו חוזר להיות רגיל, פניו קורנות ובשמך חה גדולה הוא קורא: "לקונה עבדיו בדיו"

לאחר התפילה כשהסב הצדיק לסעודה, לבש אחד מזקני החסידים עז ושא אל רבי לוי יצחק מה ראה בעולמות העליונים.

והרבי סיפר: ראיתי את השטן סוחב אתו שק גדול, תיכף הרגשתי לא טוב, כי הבנתי שהבעל דבר" נושא כאן עבירותיהם של היהודים שהצי ליה לאסוף במשך כל השנה. ניגשתי אליו לראות את העבירות ויכולני לומר לפם שהיה שם אוסף "נאה" של עבירות: קצת לשון הרע, קצת שנאה חנם, קצת צרות עין, ביטול תורה וכהנה וכהנה. עבירות גדולות וקטנות — שק שלם, והשטן המשחית רץ שבע רצון אל כסא הכבוד, "אוי ואבוי, חשבתי בלבי, מה יש לעשות כאן? מצב רוחי נחזקר לגמרי והייתי אובד

עצות. אולם לפתע פתאום נעצר השטן במהלכו. עיניו החדות הבחינו ביהודי שעבר עבירה בעצם יום ראש השנה. הוא נטש את השק על מקומו ורץ להטוף את העבירה החדשה ולצרפה אל האו" סף שלו.

מיד לאחר שהלך — ממשין הרבי לספר — ניגשתי אני אל השק והתחלתי בודק את העבי רות. אני בודק ורואה, כי בכל העבירות הללו אין היהודים המסכנים אשמים כל כך. כי הגלות המרה, העניות, המנוולת, העם-הארצות — כל אלה ועוד נסיבות אחרות גרמו לטישטוש הזהות היהודית והפכו את עם אלוקי אברהם למגושמים המתלכלכים בעוונות. וכי מה היהודי המסכן יכול לעשות? ומה הן העבירות הללו לעומת שפיכות הדמים, זשוד והגזל שאומות העולם שטופות בהם?

וכך, עד שאני בודק ושוקל כל עבירה ועבירה, היא נמסה בין ידי, נעלמת והיתה כלא היתה... השטן שחזר בינתיים העיף מבט על שקו הריק ופרץ בזעקת שבר: גנבים! גנבו ממני את העבירות של היהודים שאספתי בעמל רב! בראותו אותי — המשיך רבי לוי יצחק — הבין מיד השטן כי אני "סידרת" אותו בצורה כזו. הוא תפס אותי ותבע ממני לשלם לו תמורת העבירות ש"גנבתי" ממנו.

וה"בעל דבר" יודע ללמוד, הוא תבע ממני לשלם לו כפל וכשטענתי שאין לי, הוא אמר שכ טוב שאם אין לגנב ממה לשלם, מוכרים אותו לעבד.

והוא תיכף תפס אותי בזקני ורצה למכור אותי משהציע אותי למלאך הראשון שנקרה בדרכנו, סירב הלז לקנות אותי בטענה כי אני יהודי גלוי תי שצריך לדאוג לפרנסתי ולהגן עליו מכל מיני בלבולים ועלילות. בקיצור: הוא אינו מוכן לקחת על עצמו את האחריות ואפילו בחינם אינו מוכן לקנות אותי. שמעתם? אפילו בחינם!

והשטן מציע אותי למלאך, שגוי שלישי, רבי עי — אולם אף אחד אינו רוצה לקנות אותי בראותו זאת. תפס אותי השטן וסחב אותי אל הרבונגו-של-עולם, אל כסא הכבוד, הקב"ה שמע את טענות השטן, אח"כ אמר: "אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט". אני אקנה אותו מידך השטן, בשמעני זאת, נשאר בפה פעור וכל טענתי חלו נסתתמו.

והנה בנקודה זו התאוששתי כפי שראיתם

לרפואת הנפש והגוף לגבריאאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מזל הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טורן הי"ו

בעצמכם — אמר הצדיק בסיימו את סיפורו. עתה כבר מובן לכם הפירוש של "לקונה עבדיו בזיון" אנחנו עבדי ה' ורק ע"י עבודתו יתברך, אנו ניצלם מציפורני השטן. הבה נהיה עבדי ה' ולא עבדים לעבדים ובזכות זו נזכה לכתיבה וחתימה טובה — סיים את סיפורו המופלא הצדיק מבר-דיצ"ב, רבי לוי יצחק.

ברכת שנה טובה

וְכִדִי לְעוֹרֵר אֶת עֲצָמֵי וְאֶת בְּנֵי-גִילֵי רְצִיתִי לְהַעֲמִיק דְּבָרֵי קָדוֹשׁ, הַמְקַבֵּל הָאֱלֹהִים מוֹרְנוּ הֵרֵב שְׁלוֹם שְׂרַעְפֵי מִזְרְחֵי זֹלָה"ה, הוֹבֵא בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ "נְהַר שְׁלוֹם" מֵה שְׁהִיָּה אוֹמֵר בְּשַׁעַת הַתְּקִיעוֹת, וְיֵמָּה טוֹב לְדַרְשׁם בְּרַבִּים כִּי דְבָרָיו דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, וְהֵם כְּגִחְלֵי-אֵשׁ דְּבָרִים הַיוֹצְאִים מִן הַלֵּב וְנִכְנָסִים לֵלֵב, כִּי יִתֵּן הָאָדָם אֶת רִחוּוֹ אֲלֵיהֶן, הֵם נוֹקְבִים אֶת הַלֵּב עַד בֵּית-חֲלָלוֹ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יְדוּעַ לְמוֹ"ר פֶּשֶׁט טַעַם מְצוֹת הַשׁוֹפָר הוּא לְעוֹרֵר הַלְּבָבוֹת הַיְשָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם ז"ל (ה'ל' תשובה פ"ג ה"ד): "אֶף-עַל-פִּי שִׁתְּקִיעַת-שׁוֹפָר בְּרֹאש־הַשָּׁנָה גִּזְרַת הַפְּתוּכִי, רָמַז יֵשׁ בּוֹ, כְּלוֹמֵר, עוֹרֵרוּ יְשָׁנִים מִשְׁנֵתְכֶם וְנִרְדָּמִים הִקְיָצוּ מִתִּרְמִתְכֶם וְחִפְשׂוּ בְּמַעֲשֵׂיכֶם וְחִזְרוּ בַתְּשׁוּבָה, וְזָכְרוּ בּוֹרְאֵכֶם, אֵלֵינוּ הַשׁוֹכְחִים אֶת הָאֱמֶת בְּהַכְלִי-הַזְּמַן וְשׁוֹגִים כָּל שְׁנֵתָם בְּהֶבֶל וְרִיק אֲשֶׁר לֹא יוֹעִילוּ וְלֹא יִצִּילוּ. הַבֵּיטוּ לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְהִיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם! יַעֲזֹב כָּל אֶחָד דְּרָפוֹ הַרְעָה וּמַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר לֹא טוֹבָה". וַיִּתְחַרֵּט עַל בְּטוּל-תּוֹרָה וּמַעוֹט מְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְעַל אֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה, וְלֹא עַל מַעֲשָׂיו שֶׁל שָׁנָה שֶׁעָבְרָה לְבַד, אֲלֵא עַל מַעֲשָׂיו שֶׁל כָּל יְמֵי שְׁנֵי חַיָּיו וְגַם עַל כָּל גְּלַגּוּלָיו שֶׁעָבְרוּ, עַל הַכֹּל יָבִיא

הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט:

פלא יועץ

תחל שנה וברכותיה

"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים

מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן"

ויכרעו ראשם לבד. חובה! ו"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנתם מנשה זיע"א

* לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 8594315-054 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחא, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מזל, דיוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מזל, חבו חוה בת נוימה, לאת מרגלית בת מרים

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן לתומכיה מאושר העורך צבי ד. הירן נייד: 050-6875601 לע"ג עדנה בת מלכה ע"ה

- לרפואת מאיר בן רחמה
- לרפואת דוד בן מזל הי"ו
- לרפואת מיכה בן מסעודה
- לרפואת משה בן זוהרה הי"ו
- לרפואת רפאל בן כולה הי"ו
- לרפואת ברכה בת קלרה
- לרפואת יואל בן אביבה
- לרפואת זכריה בן מזל הי"ו
- לרפואת שולמית בת יהודית

מאוצרות הפרשה

למצערין אותו, אין מידת הדין מדקדקת אחריהן, אלא מניחתן והולכת. וכן מסופר בגמ' (ב"מ דף כ"ג) שכשחלה רב הונא, אמרו להכין לו תכריכין שבהם יעטפוהו לאחר פטירתו, ולסוף הוא הבריא. אמר להם רב הונא שראה שנקנסה עליו מיתה, ואמר הקב"ה למלאך המוות, מאחר ומעביר על מידותיו היה, לא תדקדק אחריו, וע"כ ניצל. ובגמ' (חגיגה דף כ"ה): מובא: כשהייתה שנת בצורת, התפללו כולם, אך לא נענו. ירד ר' עקיבא לתיבה, ותפילתו התקבלה והחלו גשמים לרדת. והטעם אומרת הגמ', לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו, וזה לא מעביר על מידותיו. א"כ לפנינו מספר דרכים לזכות ליום הדין, ואל לנו לשכוח שענייני בין אדם לחברו מעכבים הכפרה, ועלינו למחול אחד לשני, לבקש סליחה וליישר ההדורים בינינו, ובכך נזכה שייטיב לנו הקב"ה הכתיבה לשנה טובה וברוכה.

יומיים בשנה, לכל השנה!

אחת המשימות הקיומיות המוטלות על כל יהודי, היא ההשתדלות בפרנסה. למרות הביטחון שלנו כי הקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכל, מוטל עלינו להשתדל לפרנסתנו, ולפעול ככל שאלא ידינו להביא פרנסה הביתה די הצורך. אלא שהכל דנים על שיעור ההשתדלות הראויה. עד כמה על האדם להשתדל, מה מוטל עליו לעשות... אל הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א נכנס יהודי, ושטח בפניו שאלה: 'כבוד הרב', שאל בהכנעה, 'למדנו רבנו, מתי ועד כמה עליי להשתדל לפרנסת בני ביתי ומשפחתי?' השיבו רבי חיים תשובה, אותה שמענו מנכדו הרה"ג ר' גדליה הוניגסברג שליט"א, וכדאי שתהדהד באוזנינו: 'אני משתדל לפרנסתי יומיים בשנה. בראש השנה. הלא מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, ביומיים הללו מוכרע בשמים כמה פרנסה תהיה לכל אחד ואחד. ביומיים הללו אני משתדל לפרנסתי, בתפילה מעומק הלב ותחנון אצל הנותן לחם לכל בשר, למען לא יחסר לי דבר כל ימי חיי!' מדהים! אנשים חושבים שצריך לרוץ ולהתרוצץ, לריב עם המנהל על ההלעאה במשכורת, להתחנן לעוד כמה שעות עבודה, אולי להחליף מקצוע... אנשים חושבים שהבעיה במינוס, בהוצאות המרובות, או בגורמים אחרים. רבי חיים מגלה וחושף: יומיים בשנה, זה הכל! יומיים של ראש השנה, ביומיים הללו צריך להשתדל, לעשות הכל למען פרנסת כל השנה הבאה! ככל שנצל את היומיים הללו היטב, ככל שנרבה בהם בתפילה ובתחנונים – כך נזכה שבורא עולם יפתח לנו שערי פרנסה, ולכל אורך השנה הקרובה יריק עלינו שפע ברכה ופרנסה מאוצרו הטוב, עד בלי די!

הקבלה לר"ה של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

פעם בחודש אלול תלמיד חכם מופלג דיבר עם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך בענינים שונים. כשסיים, שאל את רבינו מה הוא יכול לקבל על עצמו לקראת יום הדין. אמר לו רבי שלמה זלמן: "אני לא גר בבית שלך, איני יודע מה נעשה אצלך... ממילא, איני יודע מה להגיד לך, רק דבר אחד אומר לך 'אני קיבלתי על עצמי בכל ברכה לכוון לפחות בשתי המילים הראשונות – 'ברוך אתה!'. הוסיף אותו ת"ח: שני דברים היו פה, ראשית רבי שלמה זלמן אמר לי אל תלך על גבוה – גם אני התחלתי בדבר קטן. שנית, אנו מברכים 'ברוך אתה' בלשון נוכח. הרגשתי לפני מי אני אומר. ממילא מאז כל הברכות נהיו אצלי אחרת, קבלה זו עשתה אצלי גדולות. (נר לשולחן שבת)

אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם

אומר הזוהר: "היום" - זה ראש השנה, בו נתייצב כולנו לפני מלך מלכי המלכים למשפט. "היום" - יום זה הוא היום החשוב ביותר בשנה, שבו נברא העולם, ובו נקבע בכל שנה מי ייעשר ומי יעני, מי יישלו ומי יתייסר, מי יחיה ומי ימות. והדבר מעורר פחד! ובאיוו עצה נוכל לצאת זכאים בדין? התשובה היא - "אתם ניצבים היום כולכם", אם נתייצב באחדות מלאה, כאיש אחד בלב אחד, נסיר את כל המחיצות המפרידות ביננו ואת שנאת החנם שבנו, נוותר זה לזה ונרדן כל אדם לכף זכות, אזי גם הקב"ה ירדן אותנו לכף זכות. ובפרט שכשישראל באחדות, אין השטן יכול לקטרג. ובצירוף החרטה והקבלה לעתיד, נזכה בע"ה להיכתב ולהיחתם לשנה טובה ומתוקה.

"תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה"

שעות ספורות לפני ראש השנה. היום בו הולכים לפגוש את המלך הגדול, המלך שלנו. אותו אנו מכתירים ב: "אין נסתר מנגד עיניך". הכל יעמוד לפניו יתברך למשפט. אנו פוחדים. חלים כמבכירה. חפצים בחיים, ורוצים לעשות הכל כדי לזכות בהם. מה עושים? כמה נברא לפני המלך הגדול? אי אפשר לומר שמצבנו שפיר. כלל וכלל לא! אנו מוקפים בגזרות קשות. אי אפשר לאמוד את מספר החולים. האם יש מקום בעולם שיודעים כמה חולים ישנם לא עלינו? אולי במשרד הבריאות? לא! בבתי הצדיקים, אצל גדולי הדור יודעים לספר ולספור... האדמו"ר מוויז'ניץ התבטא ואמר פעם, שביום שהוא לא שומע על סרטן חדש, הוא יום טוב אצלו! ברחובות ניתן לראות קריאה של "עזר מציון", בה כותב רבי חיים קניבסקי: "...ולאחרונה התרבו המחלות הקשות לא עלינו". אם הוא כותב כך, הוא יודע. אנחנו לא יודעים, אחד שומע על מקרה זה, והאחר שומע על מקרה נוסף, אבל גדולי הדור רואים הכל, ואם הם אומרים כך – הם יודעים. מצבנו לא טוב. ימים אחרונים לפני ראש השנה יש עוד הזדמנות לתקן. לפני בא יום ה', ואם לא עכשיו – אימתי...

מסופר על רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שבסיום מסירתו את שיחת ההתעוררות לפני יום הדין, נעצר ודמעות החלו לזלוג מעיניו; 'רבותי, מה עושים? הנה יום הדין מתקרב ובה, איך אפשר לזכות ליום הדין?'. ושוב התפרץ בככי, והתקשה להמשיך את דבריו. ולאחר מכן התעשת ואמר מספר עצות: א. תרבו לכם חברים, שאפילו אם חלילה נגזר עליכם עונש מוות, אם לחבריכם לא מגיע צער זה - הקב"ה לא יביא זאת עליכם, כי "הצור תמים פעלו, וכל דרכיו משפט, א-ל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא". כלומר, כששופט בשר ודם שופט את הנאשם בבית המשפט במדינתו, יש לו כללים איזה עונש נותנים בכל מקרה של פשע, אך בפסיקתו הוא לא מתחשב אם יש לנאשם אשה וילדים, או הורים קשישים, או ידידים שמצטערים. הוא מסתכל על האיש עצמו ולפי חטאו, וכך מענישו. אולם הקב"ה "הצור תמים פעלו א-ל אמונה ואין עוול". לא יעניש בן אדם, אם לחברו או לבני משפחתו לא מגיע צער זה לפי מעשיהם. וע"כ אמר: תרבו חברים, דע"ז ייתכן וימנעו בשמים מלהענישכם. וכן טיטיבו עם זולתכם, תרבו חסד זה עם זה לפני משורת הדין, ואז הקב"ה יתנהג גם אתכם לפני משורת הדין, יוצא שבכך זוכה להנהגה שונה בדין. ב. תעבירו על מידותיכם, כמו שנאמר בגמ' (ר"ה דף י"ז), "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו". ופרש"י: (מי) שאינו מדקדק מידה

מה בין ספירת קולות של בחירות לספירת קולות של זכויות???

בשנים האחרונות אנחנו חיים מבחירות לבחירות... כמעט כל שנה מחדש כל המערכת שוב מזדעזעת... ושוב אנחנו נמצאים בתקופה המטלטלת של הבחירות... סליחה על ההשוואה אבל בבחינות מסוימות יש מכנה משותף בין הבחירות לבין ר"ה.. הבחירות הם קרש קפיצה עבור כל מאוכזבי הקדנציה הקודמת... גם ר"ה!!! גם הוא בהחלט יכול לשמש כמקפצה עבור כל מאוכזבי השנה האחרונה, 3 חודשים לפני הבחירות נפתח מטה בחירות וכולם עסוקים בקדחתנות בגיוס קולות... גם לקראת ר"ה... בידינו לפתוח מטה תשובה... וכולנו עסוקים בגיוס זכויות לדקה ה-99... בבחירות כל המוחות עסוקים אך להוציא את האנשים מהשאננות ומהבתים ובר"ה... גם אנחנו צריכים לשבור את הראש להוציא את עצמנו מהשאננות... בבחירות אם אף נציג לא יעבור את הארבעים אחוז... ניגשים שוב לבחירות חוזרות... בר"ה גם... כולנו הבינוניים... מקבלים ארכה של עשרה ימים עד גזר הדין... בבחירות אפשר לגנוב קולות... אם רק יודעים איך לערוב את המשקוף ואת היו"ר... ובר"ה גם מערבים את השטן... ומסדרים את העניינים... אבל!!! דא עקא!!! שאחרי כל הדימוין שבין הבחירות לבין ראש השנה... עדיין יש כמה הבדלים מאוד דומינטיים בין הבחירות לראש השנה... מה הם ההבדלים?? הרי כן: כשמדובר בבחירות... התעמולה היא הרבה יותר גדולה מהתעמולה ששמה ראש השנה... כשמדובר בבחירות המתח בספירת הקולות שובר שיאים הרבה יותר מראש השנה... ולמה?? נו... למה?? אתה יודע למה?? כי בבחירות לשם שינוי... מיד במוצאי הבחירות... תוך כמה שעות המפלגה המנצחת כבר מוזגת שמפניות... והמפלגה המובסת משפילה פנים ומאזינה לנאום ההפסד... ואילו בראש השנה?? סו"ס... זה לא משהו שיוודעים אותו תוך כמה שעות... אלא תוך כמה חודשים... זה ככככל ההבדל!!! זה ההבדל!!! זאת אומרת: תאר לעצמך שהייתה שקיפות מלאה... ובמוצאי יום כיפור של תחילת שנת התש"פ... היו יורדים קלסרים עבי כרס מהשמים... והיו שם רשימות מסודרות על משפחה ו... והגזר דין שלה לשנה הקרובה... ושם היה פירוט מדויק מה התוצאות של הדין!! והיה כתב שם וי... ואיקס... היה כתוב שם רשימות של בקשות ותפילות שכן התקבלו!! ולעומתם בקשות שנדחו ולא התקבלו... לו יצויר שככה זה היה!!! לו יצויר שבדיוק כמו שביום הבחירות אנחנו מגייסים קולות בקדחתנות ותוך כמה שעות כולנו נדע האם נצחנו או הפסדנו... תחשוב שאותו דבר היה בר"ה וי"כ... אנחנו עכשיו מתפללים עם כל הכח... ו... ותוך כמה שעות אנחנו נדע תוצאות אמת!!! מה הולך להתרחש איתנו בשנה הקרובה... אה... מה היה קורה?? איך זה היה נראה?? זה היה חרדת אלוקים!!! אי אפשר היה לדבר עם אף אחד!! כולם היה אחוזי לחלה בכל עשי"ת... מחפשים את עצמם... מחפשים להרבות זכויות... מחפשים להרבות קולות של זכויות... להרבות קולות של סליחה ומחילה. להרבות קולות של בכיה וזעקה שתשמע במרום... אה... נכון ככה היה לו יצויר - שאת התוצאות היינו רואים מיד במוצאי יו"כ?? אז בינינו... בינינו!!! מה כבר ההבדל בין הלו יצויר לבין המציאות?? ההבדל הוא מממזה לא גדול... ממזה לא משמעותי... כל ההבדל הוא כמה חודשים ספורים... במקום שנדע את התוצאות מיד... אנחנו יודעים אותם במשך השנה... נו... זה כזה הבדל?? לכן זה פחות מפיחיד?? זאת אומרת: כל מה שמפריד בינינו לבין אימה וחרדה זה בסה"כ מבט טיפה מפוכח... מבט טיפה ריאלי... ומבט טיפה יותר קדימה... אז כן!!! זה לא פשוט!! לא פשוט בכלל!! - - בחור ניגש אלי... ושאל אותי בכנות: כן... אני מפחד מיום הדין... ולכן אני רציני... ו... ומתפלל עם כל הכח... ולומד עם כל הכח... אבל... אבל מה?? ככה אני אהיה תמיד?? אני מרגיש חנוק... זה הרבה מידי בשבילי?? מה... מהיום תמיד ככה?? אמרתי לו: לא!!! בפירוש לא!!! רק עכשיו ככה... הוא היה בהלם: מה... כמו הבדיחה ש... שעכשיו אני מוחל לך... וחכה חכה... נפגש אחרי יום כיפור?? אמרתי לו: לא בדיוק... אבל... ברור שעכשיו אנחנו נמצאים במבצע!!! בקיצור: זה להבדיל בדיוק כמו בבחירות... בשבועיים שלפני הבחירות נפתח חפ"ק מיוחד סביב השעון... ויושבים שם ועובדים מצאת החמה ועד צאת הנששמה... מה... תמיד ככה?? לא!!! בפירוש לא!!! במוצאי הבחירות יהיה אפשר לנשום נשימה עמוקה... ולהירגע... גם הראש עיר שאי"ה יבחר... ויהיה משלנו... גם הוא יוכל טיפה להירגע... גם בשבילו זה תקופה חריגה... אנחנו בפירוש בתקופה של חירום!!! תקופה של מבצע!!! תקופה של גיוס קולות של הרגע האחרון... הסקרים לא תמיד מחמיאים... יש חטאים... יש עבירות... וצריך לצאת בחיפוש נואש אחרי קולות אחרונים לגיוס זכויות... אנה ה' כתבנו בספר זכויות.

בחור אחד אמר לי משפט מדהים... הוא היה מאוד מאוכזב בחודש אלול... הוא טען שהוא לא הצליח ללמוד בגלל הבחירות... לא הצליח להיכנס לאלול... לא הסתדר עם החברות... הוא טען כך: השטן הצליח לערוב אותי כל חודש אלול!!! עניתי לו... אתה יודע למה הוא עירב אותך כל אלול?? כדי שלא תערב אותו בראש השנה!!! מה הכוונה?? אחרי שאלול שלם לא הלך לך... איך אתה מרגיש? זהו... אין סיכוי... הראש השנה שלי אבוד... השטן עירב לך את כל אלול... רק בשביל שתגיע לראש השנה בלי כנפיים ולא תוכל לערוב אותו... אבל לא!!! גם אחרי שאלול לא הלך לך... עדיין ראש השנה לפניך... ואתה עדיין יכול לעמוד מול אבא שבשמים ולקבל קבלות טובות... ואבא שבשמים יקבל אותך כאישים וניחוחים... ועכשיו אני אגלה לך סוד כמוס... שאני נוהג לגלות אותו רק בסוף אלול... לא בהתחלה... שתדע לך!!! שהסיפור האמיתי מתחיל בכלל בר"ה... תפתח את כל הספרים הקדושים... הימים הנוראים מתחילים בר"ה... ואז יש עשרת ימי תשובה שהם ימים שיש להם כח של עולם הבא וכו' וכו'... אלול זה כבר בונוס!! אלול זה הקדמה... אז אמנם בעולם הישיבות עשו עסק מאוד גדול מחודש אלול... ובצדק... אין דבר יותר נפלא מלהתכונן חודש ימים לפני ר"ה... אבל זה לא בשביל לעשות גזירה שווה... שאם לא הלך לי באלול אז גם ר"ה לא ילך לי... אז זהו שלא!!! אין קשר בין אלול לר"ה... והראיה: שאלול שייך לשנת תשע"ט... ואילו ר"ה שייך לשנת תש"פ... יש לך אפשרות להתחיל מר"ה... תכלה שנה וקללותיה... תחל שנה וברכותיה... (אז נדברו)

פינת ההלכה

להתפלל במנין שיש שם ברית בראש השנה, או במנין שבקשו ממנו לבא לחזק את המנין

שאלה: אני אין לי מנין קבוע לר"ה, וקבעתי מקום לתפילה, אבל עדיין לא התחייבתי לבא לשם, והנה כמה ימים לפני ר"ה, נודע לי שבאחד המנינים הסמוכים לביתי, יהיה שם ברית, בראש השנה קודם התקיעות, וכתב במשנה ברורה (סי' תקפ"ד ס"ק י"א) שמלים קודם תקיעת שופר דכך הוא הסדר, ברית אברהם [שהיא המילה] ועקידת יצחק [שופר של איל להוכיח אילו של יצחק] ואפילו אם צריך לטרוח בשביל כך, כדי שיהיה בידם זכות המילה בעת תקיעת שופר. וא"כ חשבתי ללכת למנין זה שיש בו ברית מילה, אבל מאידך התקשרו אלי מהמנין הראשון, ואמרו לי שהם לא מנין גדול, וכל אחד שמגיע להתפלל שם, מחזק את המנין. שאלתי היא היכן אלך להתפלל, יש לציין ששני המנינים התפילות שם הם ישיבתיות ורציניות? תשובה: ראשית יש לבדוק היכן יש בעל תוקע טוב יותר, כי עיקר ראש השנה הם התקיעות וכמבואר בשו"ע (אור"ח סי' תקצ"ה ס"א) שאם יש לו שני מנינים, באחד מתפללים ובאחד בקיאים בתקיעות, הולך למקום שבקיאים בתקיעות. ואם בשני המנינים יש בעלי תוקעים טובים, ילך למנין שבו הוא מחזק אותם, כי בר"ה כולנו תלויים ועומדים בדין, וצריך רחמי שמים מרובים, ומנין שיש בו ברית מילה זה מעלה, אבל הוא עצמו אינו מקיים בזה מצוה, אבל אם הלך להתפלל במקום שמחזק את הרבים, הרי שיש בו זיקי הרבים, שזה אחד מהמצוות, שיכולים להביא תועלת הגדולה ביותר לאדם בר"ה. (הגר"י זילברשטיין)

למה יעץ מנין שר התורה שלי"א לא להאריך בתפילת ערבית בליל ראש השנה?

ש. הראוני שהגאון הגדול ר' יצחק זילברשטיין שלי"א בספרו עלינו לשבח פרשת פנחס עמוד תצ"ו מביא במעלת הענין להתברך איש מרעהו בליל ראש השנה בברכת לשנה טובה, שבספר אוסרי לגפן כתב דברים שגילה לו מגיד אחד, ובין היתר הוא כותב "כה דיבר, לא טוב עשית שהארכת מאוד בתפילת מעריב בעמידה, ולא בירכך איש בברכת השנים (לשנה טובה וחתם וחתם לאלתר לחיים טובים), כי ברכה בראש השנה מועילה לרעים ולטובים ובלילה הראשון דוקא, כי מה שכתוב למען ירבו ימיכם היא ברכה ללילה הזה". ולכן מסיק הגאון הרב זילברשטיין שלי"א שראוי לקצר בשמו"ע בליל ראש השנה באופן שלא יפסיד להתברך מפי הציבור בברכת לשנה טובה, ולא יאריך עד שלא יהא מי שיברכהו. ילמדנו רבינו שלי"א אורחות חיים, האם צריך לנהוג כן הלכה למעשה, או שיכול כל אחד להתפלל כרצונו גם באופן שכבר גמרו להתפלל. ת. דבריו נכונים. ש. כיצד באופן שנשארו שנים או שלשה אנשים, שמהם יכול להתברך, או באופן שודאי ימצא ברחוב או בביתו כמה אנשים שכן יברכוהו בברכת לשנה טובה, האם באופן זה יוכל להאריך בשמו"ע, ולומר שכל דברי המגיד כפי שכתב בספר אוסרי לגפן מדובר, שאין שום אדם שיברכהו. ת. יותר טוב לא להאריך מדאי ולהתברך מהרבה אנשים. (מתוך קובץ עזרת אליעזר לר' אליעזר קרביץ שלי"א, ש"ת ממנין שר התורה הגר"ח קניבסקי שלי"א)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת פפויפר להולדת הבן משפחת משה אדלשטיין להולדת הבת משפחת רויך - הלא (נני יהודי) להולדת הבת הנכדה משפחת לויין - וייס (נני יהודי) להולדת הבת הנכדה משפחת סמוטני-פפויפר להולדת הבת הנכדה משפחת עוזרי לבר מצוה גני הדר: משפחות גרינוולד - פלדמן להולדת הבן הנכד

פטרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה קצר ושל טויר לב של מונשרה

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל רמי גרינברג, ראש העיר

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבת אורה

נצבים

אזהרה המורה! העלון מיועד אך
ורק לרציניים שיודעים את
השיבות התפילה, ובשעת התפילה
לא מעינינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

רבי יהושע העשיל ברים מסר ששמע מהמשיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שאמר בשם רבי ישראל סלנטר זצ"ל כי הנסיונות הכי גדולים ניתנים בחודש אלול, כי מכיון שניתן לאדם זמן כזה גדול של ימי רצון, הרי זה לעומת זה עשה אלוקים ונותנים נסיונות קשים. (אוצרות רבנו יחזקאל)

העבודה המוטלת עלינו בראש השנה, לשמור לבבנו שלא תגונב בו שום מידה רעה. שום קנאה שום שנאת חיים וכדו'. צריך כל אחד להשתדל שגם הוא יהיה כולו חסד, וכל מחשבתו תהיה להיטיב עם הבריות, לרבות גם הרעים. אנו אומרים בפינוט "וכל מאמינים" שהקב"ה: "טוב ומטיב לרעים ולטובים" וגם עלינו ללכת בדרכיו ולהיטיב לכל הברואים ללא יוצא מן הכלל, ולא עוד אלא שעלינו לראות בכל אדם רק את הצד הטוב ולדון כל אחד לכף זכות. (הסבא מסלבודקא זצ"ל, אור הצפון ח"ג)

היה זה בחודש אלול שנת תשכ"ח. רבי אליהו לופיאן זצ"ל הוזמן לשיבת "קמניץ" לשאת שיחת מוסר. את דבריו מיקד על מידות. בין יתר דבריו סיפר שהוא נזכר שלפני כ-50 שנה בזמן שהיה בוורשא (פולין) קרא סיפור שהרשימו מאד ואשר הופיע באחד מעיתוני התקופה. וזה הסיפור: בעל-כלב אילף את כלבו ושלח אותו מדי בוקר עם סל למכולת. בתוך הסל היה פתק ובו רשימת מצרכים. הכלב הנאמן ביצע את שליחתו ושב אל אדונו. כך היה מדי יום ביומו. בבוקרו של יום אחד שב אל אדונו, אך הסל הכיל לחמניה אחת פחות. לתומו, חשב בעל-הבית שאך מקרה הוא. אך הדבר חזר על עצמו. במקום חמש לחמניות חזר הכלב רק עם ארבע. פנה בעל-הכלב לבעל-המכולת בטרונאי, אך זה האחרון השיבו: מה אעשה, לא שינית מאומה! שם אני בסל חמש לחמניות. התעלומה גברה והלכה. החליטו שניהם לעקוב אחרי הכלב ולברוק פשרם של דברים. ואמנם התעלומה נתחוררה. הכלב החל לשנות את מסלולו הקבוע ובוחר לו מסלול העובר דרך גינה צרדית בעיר. לתדהמתם כי רבה, באמצע הדרך ניגש הכלב אל כלב אחר ששהה במקום, כלב פצוע, בעל רגל שבורה שבקושי מצליח לדרות. משהגיע אליו, הוציא לו לחמניה מן הסל, והמשיך הלאה בדרכו אל אדונו בשלב זה של סיפור הדברים, דפק רבי אליהו על השולחן והרעים בקולו: "הם (בעל-החיים) לא חייבים בחסד! הדבר טבוע בהם! - אבל אנחנו?...!" (ר' אלה)

בראש חודש אלול תש"א מסר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, בהיכלה של ישיבת מיר, את שיעור הפתיחה, אחריו עלה המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ומסר שיחה שהותירה את רישומה בנפשות כולם. צופה מן הצד לא היה יכול לחלוטם שזה קורה בהיכל ישיבה מאולתר בשנחאי שבסין, שבועות אחדים לאחר הגירוש מיפן. היתה זו שיחה מוסרית מזעזעת כל לב, בה תבע רבי יחזקאל זצ"ל התמסרות מוחלטת לעמל התורה, תוך שמפרט הוא את ההנהגה הנסית והמפלאה אשר הובילה את ישיבת מיר, על ארבע מאות האריות והכפירים השוכנים בה, בדרכים עקלקלות. את דבריו סיים במשפט שנחרת לימים בלב תלמידיו, באומרו כי הנהגה שכזאת הרי אין היא מותרת אפשרות כלשהי לחטא, נוטלת היא את הבחירה מהאדם. התמסרות ללא שיוור, התבטלות מוחלטת, זו היתה תביעתו, ובכך ניתן האות לפתיחתה של תקופה. תקופה מפלאה, נוטלת הסבר והגיון אנושי, אשר נפרשה על פני חודשים ארוכים, קרוב לשש שנים. (ושמואל בקוראי שמו)

ובשכר התשובה, הקב"ה יקרב הגאולה [כדג'סין בפרק ייה"כ יומא פ"א] אמר רבי יונתן, גדולה תשובה שמקרב את הגאולה, שנאמר [ישעיה נ"ט כ"ד] "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב" מה טעם "ובא לציון גואל" משום ד"שבבי פשע ביעקב" (מנורת המאור)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וְהָיָה בְשִׁמְעוֹ אֶת דְּבַר ה' אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִי לִי כִּי בְשִׁדְרוֹת לְבִי אֵלַי לְמַעַן סַפּוֹת הָרָחָק אֶת הַצְּמָאָה: אֵיךְ אִפְשֵׁר לְהִבִּין שְׂאֵדִים עוֹמֵד וְשׁוֹמֵעַ אֶת כָּל "דְּבַר ה' אֱלֹהֵי הָאָרֶץ", הַכּוֹלֵלִים תְּשׁוּעִים וּשְׂמוֹנֵה קָלוֹת מִפִּי מֹשֶׁה רַבִּינוּ, וְעֵדִיין עוֹמֵד הוּא בְּמִרְיֹו, וּבִשְׂרִירוֹת לִיבֹו טוֹעֵן שְׁלֹא יִקְרָה לוֹ מְאוּמָה וּשְׁלוֹם יִהְיֶה לוֹ? וְהִבִּיאֹר הוּא כֵךְ שְׂאֵדִים כּוֹזֵה אֵינֹו מְכַחֵשׁ שְׁהוּא בְּאִמָּת, אֵינֹו מִתְנַהֵג כְּשׁוֹרָה, אֲבָל הוּא טוֹעֵן שִׁישׁ לוֹ דֶּרֶךְ לִפְטוֹר אֶת עֲצָמוֹ מִעוֹנָשׁ, וְזֹאת עַל יְדֵי נְתִינַת צְדָקָה שְׁתִּכַּפֵּר לוֹ עַל עוֹוֹנוֹתָיו. זֶה שְׂאוֹמֵר הַכְּתוּב: "וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִי לִי", עַל אִף שֶׁ"בִּשְׂרִירוֹת לִיבִי אֵלַי" וְזֹאת בְּאִמְצָעוֹת "סַפּוֹת הָרָחָק אֶת הַצְּמָאָה" - אֶתֵן לְעֵנִיִּים שְׁבַעֲוֹלָם, הַמְשׁוֹלִים לְצִמְאִים, כֹּסֵף, וְעַל יְדֵי כְּדִיאָרוֹהִי אֶתֵּצְמָאוֹנִם, וְכֵךְ אֲצַלִּיחַ לְשַׁחַד, כְּבִיכּוֹל, אֶת בּוֹרֵא הָעוֹלָם. בְּעֵינַי זֶה אוֹמֵר ה"עוֹלָם", "וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבָּבוֹ" - אוֹתוֹ אֵדִים מִתְפַּאֵר בְּלֵב הַטּוֹב שִׁישׁ לוֹ, אִמְנֵם הוּא מַחֲלֵל שֶׁבַת ר"ל, אִךְ אֵי אִפְשֵׁר לְהִתְעַלֵּם מִהַשִּׁיק הַמְכּוּבָד שְׁהוּא תוֹרֵם. אוֹלָם, הַקְּב"ה לֹא יִקְבַּל זֹאת, כִּפִּי שְׂנֵאֵמֵר בְּהַמְשָׁךְ: "לֹא יֵאבֶה ה' סִלּוֹחַ לוֹ". (תַּבְּלַת מִרְדִּכִּי)

הַנְּסִתְרַת לֹהִי אֶלְקִינוּ וְהַנְּגִלַת לָנוּ הַלְּבָנִינוּ עַד עוֹלָם לְעִשׂוֹת אֶת כָּל: שְׁנֵי זְמַנִּים נִיתְּנוּ לְגְאוּלָּה הַעֲתִידָה: הָאֶחָד - זְמַן נִסְתָּר אֲשֶׁר אֵינֹו יוֹדֵעַ לְשׁוֹם נִבְרָא, וְהוּא סְתוּם וְחִתוּם, עַד שֶׁאֲפִילוֹ מֹשֶׁה רַבִּינוּ, אֲדוֹן הַנְּבִיאִים, לֹא יָדָעוּ. הַשְּׁנִי זְמַן גְּלוּי כְּנֵאֲמָר: "הַיּוֹם" - אִם בְּקוֹל תְּשַׁמְעוּ מֹשֶׁה רַבִּינוּ נִתְּנָבֵא עַל הַגּוֹלֹת - "וַיִּשְׁלַיְכֶם אֶל אֶרֶץ אַחֲרַת כַּיּוֹם הַזֶּה", אִךְ אֵימָתִי יִגְאָלוּ וּמָתִי יִהְיֶה קֶץ הַפְּלֹאוֹת, אִף מֹשֶׁה רַבִּינוּ לֹא יָדָע, כִּי זְמַן הַגְּאוּלָּה גְּלוּי הוּא וְיִדְוֵעַ רַק לִפְנֵי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל כֵּךְ נֵאֲמָר: "הַנְּסִתְרוֹת" - הַגְּאוּלָּה הַנְּסִתְרַת הוּא - "לֹהִי אֶלְקִינוּ", אֲשֶׁר לֹא גִילָה סוֹדוֹ לְעַבְדָּיו הַנְּבִיאִים. אִךְ "הַנְּגִלוֹת" - הַזְּמַן הַגְּלוּי לְכָל - "לָנוּ וּלְבָנֵינוּ", הַלֹּא הוּא - "לְעִשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַר הַתּוֹרָה הַזֹּאת". בִּידְעֵנוּ לְקִרְבַּ הַגְּאוּלָּה וְלְהִבְיָאָה בְּכָל יוֹם כְּנֵאֲמָר: הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תְּשַׁמְעוּ. (כְּתַב סוֹפֵר)

כִּי הַמְצוּהָ הַזֹּאת ... לֹא בְּשִׁמְסִים הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמִימָה... וְלֹא מַעְבֵּר לָיִם הוּא לֵאמֹר ... כִּי קְרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לְעִשׂוֹת: רַבִּי חַיִּים מוֹלוּדוֹיִן מְבַאֵר אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ כֵךְ: לִפִּי שִׁיטַת הַרַמְבַּ"ן שֶׁ"הַמְצוּהָ הַזֹּאת" הִיא מְצוֹת הַתְּשׁוּבָה הַמּוֹחֲבֵרַת לְעִילָה, הָאֵדִים בְּחִטָּאוֹ פּוֹגֵם בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים שְׁבַשְׂמִים וְשִׁמְיִי הַשְּׁמַיִם כִּיּוֹן שְׂכָךְ, מִן הַדִּין הִיא שְׁלֹא תוֹעִיל הַתְּשׁוּבָה אֲלֵא אִם כֵּן יַעֲלֶה לְתַקֵּן הַמְּעוֹת בְּמִקּוֹם שְׁתַּנְקַלְקַל. לְכֵךְ אוֹמֵר הַכְּתוּב "לֹא בְּשִׁמְסִים הִיא", אֵינֶךָ צָרִיךְ לְעִלּוֹת הַשְּׁמִימָה כְּדִי לְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, כִּי דוּקָא בְּעוֹלָם הַזֶּה מוֹעִילָה הַתְּשׁוּבָה לְתַקֵּן הַפְּגַם. וְלֹא זוֹ אִף זוֹ, "וְלֹא מַעְבֵּר לָיִם הִיא". שְׂכָן מְצִינֵנוּ בְּחוּלָה" (קִידוּשֵׁין מ, ב). שְׁהָאֵדִים בְּחִטָּאוֹ הָאֶחָד יִכּוֹל לְהַכְרִיעַ אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ לְכַף חוּבָה. אִם כֵּן יִכּוֹל אֲפּוֹא לְהִיּוֹת שְׁבַעֲבִירָה זוֹ שְׂעֵבֵר הָאֵדִים, הַזִּיק הַרַחֵק מַעְבֵּר לָיִם, וְגַרְם שְׂמָה פּוֹרְעֻנוּיּוֹת וְצָרוֹת רַבּוֹת. אַע"פ כֵּן, אִמְרָה תוֹרָה "לֹא מַעְבֵּר לָיִם הִיא", כְּלוּמֵר, אֵינֶךָ צָרִיךְ לְלַכֵּת וְלַתְּקַן הַפְּגַם דוּקָא בְּמִקּוֹם הַפּוֹרְעֻנוֹת. "כִּי קְרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד" לְעִשׂוֹתוֹ כֵּאֵן בְּמִקּוֹמְךָ, בְּעִזְבַּת הַחִטָּא וְחִזְרָה בְּתְשׁוּבָה.

לֹא בְּשִׁמְסִים הוּא... וְלֹא מַעְבֵּר לָיִם... כִּי קְרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לְעִשׂוֹת: בְּמִזוֹן הַגּוֹף הַכָּלֵל הוּא, שְׂכָל שְׁהִדְבֵּר יוֹתֵר נִצְרָךְ לְחַיִּי הָאֵדִים, כֵּךְ יוֹתֵר קָל לְהַשִּׁיגוֹ וְיוֹתֵר הוּא מְצוּי בְּשַׁפְעַ. כְּגוֹן, אוֹיֵד לְנִשְׁמָה, אֲשֶׁר הוּא הַהַכְרַחֵי בְּיוֹתֵר לְחִיּוֹת הָאֵדִים, וְלִפִּיכֵךְ הוּא מְצוּי בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, אַחֲרָיו הַמִּים, אֲשֶׁר מְשׁוּם נַחֲיָצוּתָם לְבְרִיּוֹת הֵם מוֹכִנִּים וּמוֹזְמִנִים לָהֵן, לֹא טְרַחָה יִתִּירָה. בֵּא הַכְּתוּב וּמְלַמְדֵנוּ שְׂכָמוֹ כֵּן הוּא בְּמִזוֹן הַנֶּפֶשׁ. אֲשֶׁר כֵּל כֵּךְ חִיוֹנִית הִיא הַתּוֹרָה עֹבֵר הָאֵדִים, עַד שְׁהִינֵנוּ חִיבִים לְעִלּוֹת אַחֲרֶיהָ הַשְּׁמִימָה, אוֹ לְנִדּוֹד אֶל מַעְבֵּר לָיִם, כְּדִי לְהַשִּׁיגָה. אֲלֵא שְׂדוּקָא מְשׁוּם נַחֲיָצוּתָהּ, לִפִּיכֵךְ "לֹא בְּשִׁמְסִים הִיא", וְאִף "לֹא מַעְבֵּר לָיִם הִיא", רַק "בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לְעִשׂוֹתוֹ". שְׂכָן מִמֶּשׁ כְּאוֹיֵד לְנִשְׁמָה, הַמְצוּי בְּכָל עֵת וּבְכָל מְקוֹם, שֵׁאֵם לֹא כֵּן הִרִי עַד שִׁיטְרַח לְהַשִּׁיגוֹ יְמוֹת חִלְיָה, כֵּךְ הַתּוֹרָה, מְשׁוּם שְׁנַפְשׁ הָאֵדִים זְקוּקָה לָהּ בְּכָל עֵת וּמְקוֹם, לִפִּיכֵךְ הִיא כְּלִיכֵךְ קְרוּבָה אֵלַי, מִמֶּשׁ בְּפִיו וּבְלִבּוֹ, לְלַמְדָה וּלְקִיּוּמָה. (רַבִּי מֵאִיר מִיכָל רַבִּינוּבִּיק, פְּנִינִים מְשׁוֹלַחן גְּבוּרָה)

סיפור מההפטרה

פי הַלְבִישֵׁנִי בְּגָדֵי יִשְׁעֵי מַעֲלֵי צִדְקָה יַעֲטֵנִי יָחַתְּן יָחַתְּן פָּאָר וּכְפֹלָה תַעֲדָה בְּלִיָּה:סִיפֵר מִזֶּן הָרֵב שֶׁךְ זַצ"ל מֵעֵשָׂה נֹרָא קָרָה בְּעֵיד פִּינְסֵק, אִסִּיפֵת חִירוֹם שְׁהִיטָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל שֶׁל הָעֵיר פִּינְסֵק נֹעֵדָה לַחֲפֵשׁ בְּשֵׁל מִי הָרַעָה הַזֶּה, שְׁבַעַת הָאֲחֵרוֹנָה פּוֹקֵדִים אֲסוֹנוֹת נֹרָאִים אֶת הָעֵיר וּנְפִטְרִים בְּחֹרִים צַעֲרִים, בִּזָּה אַחַר זֶה, עִם עֲשִׂיַת חֲשׁוֹן נֶפֶשׁ נֹקֵב, בְּסִיכּוּמָה שֶׁל הָאִסִּיפָה, הוֹחֵלֵט פֶּה אַחַד, כִּי הָרַעָה בָּאָה בְּשֵׁל מִשְׁפַּחָה אַחַת הַשְּׂיִיכֵת לְקִהִילָתָם, שְׁאֲנִשְׂיָה הוֹלְכִים בְּחוֹסֵר צְנִיעוּת מְשׁוּעָה, שׁוּדָאִי שִׁישׁ לִזָּה הַשְּׁפַעָה שְׁלִילִית עַל תּוֹשְׁבֵי עִירָנוּ הַתְּמִימִים וִירָאֵי ה', אֲשֶׁר עַל כֵּן הוֹחֵלֵט לְעֵרוֹךְ הַפְּגָנָה הַמוֹנִית, מוֹל בֵּיתָה שֶׁל הַמִּשְׁפַּחָה הַבְּלִיתִי צְנוּעָה, וְלִהְכִרִיז בְּפִנְיָהֶם שְׁאֲשָׁמִים הֵם לְכָל הָאֲסוֹנוֹת בְּגַלֵּל חוֹסֵר הַצְּנִיעוּת שְׁבָהֶם, אַךְ לִפְנֵי שְׁעָה רַעִיוֹן זֶה נִדְחָה עַל הַסֵּף, מַחֲשָׁשׁ שְׁמָא יִתְבַּע בְּעַה"ב אֶת הַקִּהִילָה, בְּפִנְיָ הַשּׁוֹפֵט הַנְּכָרִי, שְׁגַם כִּכָּה הִיָּה אֲנִישְׁמִי גְדוֹל, וְיוֹסִיף עוֹד מֵלַח עַל הַפְּצָעִים הַגְּלוּיִים, כִּי הִלָּה מְקוֹרֵב לְשִׁלְטוֹן הִיָּה, וְקָרֹב לְוֹדָאִי שִׁימְצָא פֶתַח לְהַפִּיק אֶת זְמָמוֹ עַל הַיְהוּדִים, אֲשֶׁר ע"כ נִתְקַבְּלָה הַחֲלֻטָּה שׁוֹנָה, שִׁישׁ לְעֵרוֹךְ בְּדֵק בֵּית בְּמַחֲנֵנוּ, וְעַל כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק בְּנוֹשָׂא הַצְּנִיעוּת, וְלִסְתוּם סְדָקִים בְּמַעֲרַכַת הַצְּנִיעוּת הַפְּרִטִית, אַךְ לֹא אֲרָכוּ הַיָּמִים וְשׁוֹב עִלְמֵם נֹסֵף מֵהָעֵיר פִּינְסֵק נִפְטֵר, בְּאוֹרַח פְּתָאוּמִי "שׁוֹב קָרֵבן צְבוּרִי! זַעֲקוּ הַתּוֹשְׁבִים, הַפֶּעַם הֵם הָאֲשִׁימוּ אֶת עַצְמָם, עַל כֵּךְ שֶׁלֹּא מִיחוּ, בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר, בְּמִשְׁפַּחָה הַקְּלוּקֶלֶת הַהִיא, וְעוֹד הַקִּהִילָה גָּמַר אֹמֵר שֶׁהַפֶּעַם יִקְוֶה הָדִין אֶת הָהָר, וְהוֹלוּיָתוֹ שֶׁל הָעֵלֶם שֶׁנִּפְטֵר, תִּיעֲרַךְ עַל יַד בֵּיתָה שֶׁל הַמִּשְׁפַּחָה הַנְּלוּזָה, אֲרוֹנוֹ שֶׁל הַצַּעֲרִי הַמְּנוּחַ הוֹבֵא לְשֵׁם, וְנַעֲרָכוּ לוֹ הַסְּפָדִים קוֹרְעֵי לֵב, שֶׁהַכֵּל מִתְבַּסְּסִים עַל נְקוּדַת הַצְּנִיעוּת, שִׁמְסַקְנָתָא שְׁכָל הָאֲסוֹנוֹת הַבָּאִים לְעוֹלָם, הֵן כְּתוּצָאָה שֶׁל חוֹסֵר צְנִיעוּת, גּוֹלֵת הַכּוֹתֶרֶת הִיתָה הַסְּפָדוֹ שֶׁל רַב הָעֵיר, רַבִּי אֶלְעָזָר מִשֵּׁה הַלּוֹי הוֹרְבִיץ זַצ"ל לְאַחַר שֶׁהָאֵרִיךְ בְּסַכְנָתָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל חוֹסֵר הַצְּנִיעוּת, שְׁבַגְנָה בְּאוֹת כָּל הַצְּרוֹת, פְּנָה אֶל הַצְּבוּר כְּשִׁכּוּלוֹ מִמֶּרֶד בְּבִכִּי לְלֹא הַפּוּגָה, וְזַעֲקָ בְּקוֹל מִר "יְהוּדִים רַחֲמוּ עַל עַצְמָכֶם וְעַל יִלְדֵיכֶם אֲנִי הַתּוֹרָה מְצוּוָה אוֹתָנוּ וְבִיעֲרַת הָרַע מְקַרְבֵּן וּמְצוּיִים אֲנִי בְּהוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ עַל כֵּן יֵשׁ לְעַשׂוֹת מַעֲשֵׂה לְבַעַר הַנֶּגַע וְעֵשׂוּ כְּפִי יְכוֹלְתֶכֶם אֶת אֲשֶׁר יְגוֹרְתִי בָּא!" וְכַבֵּר לְמַחֲרַת הַגִּיעַ צוּוּ מְבִית הַמִּשְׁפָּט הַמַּחְזוּזִי הַמְּזַמֵּן בְּדַחֲפִיפּוֹת אֶת רַבְנֵיהֶם וּפְטֵרוֹנֵיהֶם שֶׁל הָעֵיר לְהוֹפִיעַ בְּבֵית הַמִּשְׁפָּט, כְּמוֹבֵן שֶׁהִנְתַּבַּע הָעֵיקָרִי הִיָּה לֹא פְחוֹת מֵאֲשֶׁר הִמְרָא דְאַתְרָא, עַצְמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר מִשֵּׁה הַלּוֹי הוֹרְבִיץ זַצ"ל, וְהוּא נִשְׁאֵל יִשִּׁירוֹת ע"י הַשּׁוֹפֵט, מְדוּעַ בְּחֵרְתֶם לְעֵרוֹךְ אֶת מַסַּע הַהֲלוּוּיָהּ בְּדִיוֹק לִיד בֵּיתוֹ שֶׁל הַתּוֹבַע, וְהָרִי אֵין שׁוּם קֶשֶׁר מִשְׁפַּחְתִּי בֵּינוּ לְבֵין הַמְּנוּחַ, הוֹצִיא רַב הָעֵיר, מִיִּלְקוּטוֹ גִּמְרָא יִשְׁנָה, מִתְּלַמוֹד הַבְּבִלִי עֲתִיקַת הַיּוֹמִין, וּפְתַח בְּמִילִים מְרַגְשׁוֹת אֵלוֹ, "כְּבוֹד הַשּׁוֹפֵט, עִמְנוּ הוּא עִם עֲתִיק יוֹמִין, שְׁלֵמֵרוֹת כָּל הַצְּרוֹת וְהַרְדִּיפּוֹת, שְׂרַדְנוּ, רַק בְּשֵׁל הַסְּפָרִים הָעֲתִיקִים מְסוּזֵה זֶה שְׁבִידִי, שְׁבוּ אֲנִי לְזוֹמְרִים וּמְקַבְּלִים הַדְּרָכָה, אִידִּלְחִיּוֹת וְכִיצַד לְהַתְּנַחֵן, וּבְמִידָה שֶׁהוֹלְכִים אֲנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, אִידִּלְחִיּוֹת מְחֻזְקֵי בְנוֹ, וְזוֹכִים לְהַשְׂרֵד, אַךְ אִם חָלִילָה סוֹשִׁים אֲנִי מְדֶרֶךְ זֶה, אִידִּלְחִיּוֹת מְחֻזְקִים אֲנִי מִהַבּוֹרָא, וְאַחֲרֵיתָנוּ מִי יִשׁוּרְנוּ, וְהִנֵּה בְּסִפְרָא עֲתִיק זֶה לְמַעֲלָה מֵאֲלֵפִים שְׁנָה, שְׁאֲנִי מְחֻזְקֵי בְּיָדִי, כְּתוּב, שְׁבַחְוִים צַעֲרִים מִיִּשְׂרָאֵל מֵתִים, בְּשֵׁל עוֹוֹן חוֹסֵר צְנִיעוּת, פּוֹעֵל יִצְאָה, שְׁאוֹתוֹ תּוֹבַע הָעוֹמֵד לְפָנָיִךְ, הוּא וּמִשְׁפַּחְתּוֹ בְּחוֹסֵר צְנִיעוּתֵם הַמוֹפְגֵן, הֵם הֵם רּוֹצְחֵי הַבְּחוּרִים בְּעִירָנוּ, פִּינְסֵק, וְלִכֵּן הִכִּי מֵתָאִים שְׁמַמְנוּ תִּצְאָה מַסַּע הַהֲלוּוּיָהּ, אֹוֹלִי יִכְנָסוּ הַדְּבָרִים עִמּוֹק לְלִבּוֹ, וְיִשׁוּב מְדֶרְכּוֹ הַנְּלוּזָה, תִּשׁוּבָה זֶה עֲשֵׂתָה רּוֹשֵׁם עַז עַל אוֹתוֹ שׁוֹפֵט, וְאִכֵּן פְּנָה הַשּׁוֹפֵט מִיֵּד אֶל יְדִידוֹ הַתּוֹבַע, וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ קִשׁוֹת "וְהָרִי גַם אֶתָּה יְהוּדִי, וּמְצוּוָה אֶתָּה כְּמוֹהֶם בְּדִיוֹק אִי"כ אֶתָּה הוּא בְּאִמַת הַרּוֹצַח, וְהַקִּהִילָה נְקִיָּה מְכָל אֲשָׁמָה". (בְּאוֹת דְּשֵׁא)

ועל הכל...

"פרפראות"

יהודי עשיר אחר רצה מאוד להיות החזן בבית המדרש בימים הנוראים. באותו בית מדרש היה מלמד עני אחד, שהייתה לו "חוקה" להתפלל בשכר. הציע אותו עשיר לנבאי בית המדרש, שהוא מוכן להתפלל ללא כסף, ובלבד לעשות חסכון לקופת בית המדרש, ולשם מצוה הוא מתכוון. בא המלמד העני להתלונן לפני הרב של הבית מדרש, כי בחודש הזה של החגים אין לו שכר-לימוד והכסף הזה הוא פרנסתו בחודש תשרי. קרא הרב לנבאי ואמר לו: "דע לך שישנם שלוש מיני תפילות — "תפלה למשה", "תפלה לדוד" ו"תפלה לעני". אתה צריך להכיר, כי המידות של שתי התפילות הראשונות אין לך, לעומת זאת, תפלתו של המלמד היא "תפלה לעני". אם ירצה השם בעוד שנה, אם תרד מהנכסים שלך ותהיה גם אתה עני, תהיה ראוי להיות שליח צבור ולירד לפני התיבה." (קולמו של אבא)

"עניו של טעם"

טעם (במקומות שנוהגים) שפותחים את הארון קודש, בתפילת "עלינו" שאומרים במוסף לראש השנה ויום הכיפורים, לפי ש"עלינו לשבח" הוא שבח גדול ביותר, על כן פותחים הארון בראש השנה ויום הכיפורים כדי להגדילו בעיני העם ויאמרוהו על ידי כן גם בשאר ימות השנה בכונה יותר גדולה (לבוש סי קליג)

"מפי כתנם"

"הנה שוב עברה שנה שלמה, שוב הגיע תקופת השנה, ימי אלול הרחמים עוברים מהר, עוד מעט יתחדש לנו שנה חדשה, עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, וה"חובת הלבבות" בתוכחה שלו "נפשי עוז תדרכי וצורך ברכי, וחיין לפניו תערכי ושיחה לנגדי ושפכי והתעוררי משנתני והתבונני מקומיכי, אי מזה באת ואנה תלכי". הנשמה היא בת השמים, היא באה ממקור מחצבתה מהאלוקות ממש היא בשורשה שהורה כאמרנו כל יום 'אילוקי נשמה שנתת בי שהורה היא', ונתנה לתוך הגוף למספר שנים להשפיע עלינו לטובה, ולא שהגוף ישפיע עליה לרעה כאמור בחובות הלבבות [נפשי הכיני צדה לרוב אל תמעיטי, בעוד בחיים חיינתך ויש לאל ידך כי רב ממך הדרך, ואל תאמרי מחר אקח צדה כי פנה היום כי לא תדעי מה ילד יום, ודעי כי תמול לעד לא ישוב וכל אשר פעלת בו שקול וספור וחשוב, ואל תאמרי מחר אעשה...]אם כן שאלה גדולה עלינו כי השנים דוהרים, הימים עפים, ומתי נעשה לבית חיינו, מתי נרחם על נשמתנו העלובה, מתי נדבק באילוקים חיים ומלך עולם, , מעתה נעבור ליוצרנו ולא ליצרנו, נעשה חשבון יום יום על העבר המעורב רע בטוב ונתפלל על עתיד מזהיר, על עתיד של תורה ויראת שמים, על בנינו ובנותינו שיזכו להתחנך ולבנות חיים כעובדי ד' וכלומדי תורתו הקדושה. ובימים שהקב"ה מתקרב אלינו כמאמר חז"ל על הפסוק 'דרשו ד' בהמצאו, גם אנו נתקרב אליו ונשפוך שיחה ותפילה לנורא עלילה שיחתור לנו חתירה מתחת כסא כבודו לקבל תשובתנו ותפילותינו ברחמים, ויחדש לנו שנה טובה ומתוקה, שנת תורה ותשובה, שנה של מדות טובות, שנת גאולה וישועה, שנה של התגלות כבוד שמים במהרה... " (רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל באיגרת לתלמידיו)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא אם נמצא פסול בספר תורה בשעת קריאת התורה, שצריך להוציא ספר תורה אחר, איך יתכן שאפילו שמצאו פסול בספר תורה, ימשיכו לקרוא מאותו ספר תורה?

תשובה: אם נמצא הפסול באמצע קריאת המפטיד, שהמפטיד חוזר וקורא מה שקרא האחרון, שאין זאת שלא מפני כבוד התורה, גומרים לקרוא באותו ספר תורה. (ספר החידושים)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אין לך אדם הנצרך לבריות, כמו בעל כבוד. (ר' ישראל סלנט)
מדרך התורה להחזיק שלום עם כל אדם, ולהעביר על המידה. (חזון איש)
הצדיקים העובדים ה' באמת, משיגים תענוג עולם הבא, אפילו בזה העולם. (קדושת לוי)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

פרשת נצבים

תשע"ט

מאוצרות אמונים פניני אמן ותפלה בפרשה

אין אומרים בברית דבו ככלו

אתם נצבים היום פלכם לפני ה' אלקיכם... כל איש ישראל (כט ט)
מפני מה חוזרת התורה: "כל איש ישראל, לאחר שכבר אמרו: 'פלכם'?"

פרש רבי שמחה בונם סופר רבה של פרשבורג, על פי ישובו של הפ"ז (א"ח חקפ"א) לשאלה דומה שעורר על גסח תפלת ראש השנה: "מלך על כל העולם כלו בכבודך", אף כאן נראית תבת 'כלו' כמיתרת, לאחר שכבר בקשנו: "מלך על כל העולם"? ופרש הפ"ז, שפיון שפלו הוא בדינו כי 'רבו ככלו' (הור"ח ג'ב), לך אנו מדגישים: "על כל העולם כלו" - ולא רבו.

לדבריו נתן לפרש אף בפסוק שלפנינו בקשה התורה להדגיש כי 'כל ישראל' עמדו בברית, ולא רק רבם, לפיכך שבה והדגיש: "כל איש ישראל".
שערי שמחה

דיו וחשבון על כל ברכה

היה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלה... לא יאבה ה' סלח לו... וברכה בו כל האלה הכתובה בספר הזה" (טו-יט)
על הגר"א מוילנא מספר שפנע ממקורו להגיש שתייה ליהודי מומר, כל עוד לא יקדים לברך עליה. כאשר רטן המומר: "והלא זה מכבר המרתי את דתי, כופר אני בעקר ועובר על העברות החמורות שבתורה, ומה לכם כי נטפלתם עלי אודות ברכה אחת?" השיב לו הגאון: "בל תחשב כי לאחר שהשלקת הכל אחר גוף, נפטרת ולו ממנו אחת. שכן כמאז כן עתה, הגד חייב לקיים את כל מצוות התורה לפרטיה ולדקדוקיה, ועל כל הלכה שבטלת אתה עתיד לתת דיו וחשבון ולהעגש בנפרד!"

הדברים הנוראים ששמע המומר מפה קדשו של הגר"א, זעזעו את נפשו, וזמן מה לאחר מכן הוא התעורר לשוב בתשובה שלמה.

על פי מעשה זה פרש רבי אברהם יצחק סורוצקין, ראש ישיבת טלז בארצות הברית, את הכתוב שלפנינו:

"בשמעו את דברי האלה הזאת" - צ"ח הקללות, בל סבר האדם כי 'פרק מעליו כל על' - 'בשררות לבי אלה', ובכך 'שלום יהיה לי'. שכן 'לא יאבה ה' סלח לו'. עתיד הוא להעגש על כל עברה שעבר, וממילא: "וברכה בו כל האלה הכתובה בספר הזה".
כתר ראש מאמרים אות ה'; דנת יצחק

ארץ אחרת בבית הכנסת

ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה (כט כ)
במקרא (ברכות ח א) מובא, שכשספרו לרבי יוחנן שיש זקנים מפלגים בבבל, תמה: הלא הבטחת (דברים

באר רבי יוסף די אבילה, כי בפסוק זה נרמזו דברי האהר הקדוש (פלק חז"א) שכשמתנדב האדם על כל העונות שהוא זוכר, אין אלו שגשגחו ממנו מעכבים את סליחתו; אימתי 'הנסתרת לה' אלקינו' ואינו נזקפות לחובתנו? כאשר: "והנגלת לנו..." - אינו מתעלמים מהו, אלא מתחרטים ומתודים עליהו.

יבא יוסף

מה מענה לשון

ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום (ל א)
פרש החתם סופר:

אמר משה לישראל: אם תשובו בתשובה וסיעו בידים מן השמים ויתנו בפיכם את המלים הנכונות שבאמצעותן תוכלו להתפלל ולבקש, פכתוב (משל טו א): "לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון"; אם: "ושבת עד ה' אלקיך", אזי: "ושמעת בקלו" - תשמע את קול ה' מדבר מתוך פיך, ותפלתך תאמר פראוי, "ככל אשר אנכי מצוה היום" - כפי שקורה עמי, שכשהנני מוכיח ומלמד את ישראל, השכינה מדברת מתוך גרוני.

חתם סופר

ברכת המצוות על מצות התשובה

ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום (ל ב)
השב בתשובה מקיים מצות עשה (ראה רמב"ן ללקו פס"א). אם כן, מדוע לא תקנו חכמים לברך על כף 'ברכת המצווה'? רבי אהרן ליון, רבה של ריטא, באר זאת בשתי דרכים:

א. הטור (א"ח תלו) באר כי הסבה שאין מברכים על מצות 'בטול חמץ', היא לפי שעקר הבטול נעשה במחשבה, ואין מברכים על מצוה המתקיימת במחשבה. לפי זה יש להסביר אף את הסבה שאין מברכים על מצות התשובה, לפי שאף היא מתקיימת בעקר במחשבה, וכדברי הגמרא (קדושין מט ב), שהמקדש אשה "על מנת שאני צדיק", אפלו הוא רשע גמור - הרי היא מקדשת, לפי שיתכן שהרהר בתשובה באותה שעה.

ב. ככל הוא בדינו, שאין מברכים על מצוה שקיימה תלוי בדעת אחרים. כגון מצות צדקה, שאם העני לא יתרצה לקבלה מידינו, לא תתקיים המצוה. ולפי זה יש לומר אף בנוגע למצות התשובה, שהיות שיתכן שלא ירצה ה' בתשובתנו, לך אין לברך עליה.

אולם בפרדס יוסף דחה טעם זה; לדעתו אין לחשוש שאם ישוב האדם בתשובה שלמה, לא יתראה ה' בתשובתו. כפי שאנו אומרים בתפלת 'ותנה תקוה': "כי לא תחפץ במות המת, כי אם בשובו מדרך וחייה, ועד יום מותו תחכה לו - אם ישוב מיד תקבלו".

'ברכת אהרן' ברכות מאמר שח; 'פרדס יוסף' אמרי מות טו א

מבאר אמונים

מקורות על מעלת ענית אמן

אשמנו' בכך שלא ענינו אמן
ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום... (ל ב)
"צריך תשובה גדולה למי שאינו עונה אמן. ואף שרק פעם אחת לא ענה, דהינו כששמע איזה ברכה אפלו על פרי, או שמברך חברו על איזה מצוה, ומכל שכן בתפלת הש"י... ובודאי אשמנו שבכל יום יוריד דמעות על אותנו אמנים שלא ענה".
אור הישר' למהר"ם ספינקא ז"ל יח-יט

אמן בקול' כנגד חטא שנעשה בקול'
ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך (ל ב)
במקרא (יומא פו ב) מובא שפדי שהתשובה תהיה משלמת, צריך שיזדמן לאדם אותו חטא, באותו מקום ובאותה שעה שחטא בו. וכאשר יתגבר ולא ישוב לחטא בו, ידע כי תשובתו אמיתית. ויש לומר כי מי שחטא בכך שדבר בחצפה ובעצת מצח לעיני כל, תקנתו תהיה כאשר מדה כנגד מדה יתפלל ויענה 'אמן בקול בבית הכנסת, מבלי להתביש מפני המלעיגים עליו. שאם יעשה כן, בודאי תתקבל תשובתו באהבה וברצון.
ד"ר שות לחם שלמה' [קדוש' ארנ"י, משאמ"ל] לשבת שובה

אמוזה ועזב ירחם'

הנסתרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם (כט כח)

המקרה!

במסכת שבת (קיש ב) אמרו חכמים: "מאי אמן? א-ל מלך נאמן". ובאר המהרש"א (ח"א שם) שהעונה אמן מעיד: "כי שם א-ל שנקרא בו הקדוש ברוך הוא בכל השנה, ושם מלך שנקרא בו בראש השנה ויום הכפורים - הוא נאמן ואמתי".

ברכות השחר: בקול
בכונה
בחברותא

ברכות השחר בחברותא (א)

שכחום וחרו ויסודים

עם סיום סדרת הפאמרים על מעלת השקמת הבקר, ראינו לזכור לחתום במאמר מיחד אודות מנהג ותקין שהיה נהוג משקמת דנא בישראל והנה חלק בלתי נפרד מסדר השקמת הבקר, לומר את ברכות השחר בצותא בבית אמו, וחזרו חלילה.

מנהג זה זכה לעדנה בשנים האחרונות, כאשר רבבות אלפים בכל תפוצות ישראל שבו להתחזק בו, ושם ה' הולך ומתקדש בכל העולמות. מדי בקר, זמן מה לפני תחלת התפלה, נתן לראות בבתי הכנסת ובחלקי התורה 'חברותות' רבות לאמירת ברכות השחר. המקומיים מנהג זה לפני התפלה, זוכים בגלל להיות מעשרה ראשונים בבית הכנסת, התפלה נאמרת בפייהם ביתר פנייה, וסגולתה גדולה להתקבל.

מין בעל 'שבט הלוי' הגדיר במקתב היסוד של 'בני אמונים', כי אמירת ברכות השחר בחברותא היא בבחינת 'שכחום וחרו ויסודים'. ואכן, אם נתור ונחקר אחר שרשי המנהג, נמצא כי מקורו קדוש ויסודותי איתנים בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים, וכי נהגו בו גדולי התורה וחכמי השקלה. לפניכם תמצית הדברים הנכונים והברורים המובאים בספרי רבותינו:

ברכה שלמה ונאמר אמן

דויעם דברי הפוסקים (רמ"א אורח חיים סי' ב) כי עניית אמן היא חלק מהברכה ועל זה נעשית הברכה משלמת. ומוכא בזהר הקדוש (עקב רמ"א א) כי כשעולה למעלה ברכה הנענית באמן, צבא מרום מקבלים את פניה ומכריזים: "זו היא הברכה שנאמרה בשלמות כראוי" וקושרים ממנה פתרים לרבו העולמים.

בכל מצוה ומצוה אנו מוקדקים להדר כפדות האפשר, ואף מפארים ממון רב לשם קיומה. והנה לפנינו הדור מצוה שאינו נובע מדעת מעוט הפוסקים אלא מעשר תקנת חכמים, ואף אינו דורש מאתנו השקעה כספית מיחדת או הקדשת זמן יקר; מה ראוי שנקטמו בכל עו, וכך נרזיח בכפל פפלים.

אף בכל תפלותינו ובקשותינו אנו מוקדקים לבקש שתתקיימה בשלמות; "גאלה שלמה", "תשובה שלמה", "רפואה שלמה". במדה כנגד מדה ראוי שאות הודאתנו נאמר בשלמות, בקפ שנקפיד שיענו אחריהו אמן. ובדאי ראוי שנאמר באופן זה את אותן ברכות שבהן נחרו חכמינו לפתח את סדר עבודת היום; ברכות השחר הנשגבות, שבהן אנו מודים לבורא העולמים על כל הטובות והחסדים שמרעיף עלינו בכל יום ובאמצעותן מתקיימים אנו את אמונתנו בו.

תשעים אמונים

בזהר הקדוש (תקו"ח יח, לג א ועוד) קבעו חכמים כי על האדם לענות תשעים אמונים בכל יום. על תקנה זו שהובאה בפוסקים (מש"ב ו' י) כתבו הראשונים כי "אין אדם נקרא צדיק אם לא קימה" (פ"ד השמ"ח ע"ד ברכה). וכיון שיכולה היא להתקיים רק באמונים הנענוה על ברכות, קשה לקיימה מבלי לענות אמן אחר ברכות השחר של האולת (שו"ת רמ"ע מפאנו ט).

מנהג רבותינו בידינו

רבים מגדולי ישראל נהגו ונהגים לפתח את תפלתם באמירת ברכות השחר בפני מי שיענה אחריהו אמן. ראש וראשון אלול שדבק בתקנה זו בדרות האחרונים היה קדוש ישראל מרן האריז"ל. העידו תלמידיו כי בכל יום היה עונה אמן אחר ברכות השחר של אנשים רבים, לעתים אפלו מאה, והיה מפסיק לשם כך אף באמצע פסוקי דזמרה (שערי תשובה אר"ח ה). החיד"א אף העיד: "וכידוע נתפשט המנהג בברכים ועירות גדולות" (ברכי יוסף אורח חיים טו).

בזכות עניית אמן מתקבלת התפלה

בזהר הקדוש (נ"ל רפה א) מובא כי עניית אמן פותחת שערים לקבלת התפלה, שכן נאמר שם: "בשעה שיש צער לישראל והם מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא, הקול מכריז בכל העולמות: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' - אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמונים'. 'פתחו שערים' - כשם

אשר יצר, אמן ואזרחות

את הספור המיוחד שלפניכם שמענו מקלי ראשון, מפי ידינו הדגול, החפץ בעלום שמו מניו יורק. יהודי האוכה מזה שנים להקפיד על עניית אמן ובפרט אחר ברכות השחר, בצותא חדא עם יו"ר 'בני אמונים', הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א.

לצורך העניו נקרא למידענו - הרב שולמן הרב שולמן, אפוא, הוא אזרח אירופאי שדר בארצות הברית עם משפחתו מזה שנים רבות, וכמו מאות אלפים אחרים מתושבי מדינתו, ממתין בסבלנות לקבלת אזרחות ארצות הברית.

אזרחות הברית, כידוע לכל, אינה נוהגת להקל ראש בנתינת אזרחות חנם לכל דורש. המבקשים לזכות לתאר הנכסף 'אזרח ארצות הברית' צריכים לעבר מסכת של בירוקרטיה הנמשכת על פני כמה שנים, אשר בסופה, אם אשרה בקשתו נדרש האזרח לעבר ראיון, שבמהלכו הוא נשאל סדרת שאלות על אודות ההיסטוריה והחקה של ארצות הברית ומתחייב לשמר אמונים למדינת ארצות הברית.

במהלך השנים הגיש הרב שולמן בקשות למשרד ההגירה של ארצות הברית, המתין לתשובות, טפל במסמכים הנדרשים והחליטים כשהיה בדבר צרה. הוא החתים טיפסים, הגיש תלושי משכורת ועבר התהליך בירוקרטי שלם, עד שסוף סוף נקבע לו תור לראיון במשרד ההגירה.

חברים שעמם התניע יצאו לו לשכר עורך דין שילחה את התהליך, ואולם משום מה הוא בחר שלא לשמע לעצתם.

ביום הראיון השכים הרב שולמן קום, ברך ברכות השחר בחברותא כהרגלו, התפלל שחרית ופנה מיד לצאת לדרך, בואכה משרד ההגירה אשר בניו יורק רבתי.

כאמור, הרב שולמן בחר שלא להסתייע בעורך דין להגשת הבקשה. לאחר שעשה 'שעורי בית' בנושא הוא חש די בטוח בהצלחת התהליך, וכך יצא לדרך. הכבישים כבר היו גודשים למדי בשעה שיצא לדרך, וכך, לאחר כשעת הנהיג מצא עצמו בפתח לשכת ההגירה שעה קלה טרם הגיע תורו.

בינתים הוא שב ובדק בתים המסמכים שהיה ברשותו. כל הטפסים נחו על מקומם מסדרים, התמונות נמצאות, והדרכון... לא! היכן הדרכון???

למרהבה התדהמה, הדרכון האירופי שהיה ברשותו של הרב שולמן, נשכח בבית.

לנסע שוב לביתו כדי להביא את הדרכון, לא היה בא בחשבון; התור הוא חד פעמי, וכעבר היום הפיעד, אם המבקש לא הופיע, מפסיד הוא את תורו המיוחד. הדרך לביתו הלך ושוב עלולה היתה לארץ זמן רב, והוא לא ספיק לחזור לפני סגירת המשרד.

הרב שולמן היה נבוך ומבלבל. לא היה לצדו עורך דין שעמו יוכל להתניע. הוא הביט סביבו ומלבד כמה עשרות מהגרים, בני לאמים שונים, שחורים ואזמים, מלכסני ועלוי עינים, לא ראה סביבו אדם מתאים שממנו יוכל לטל עצה.

ביאושו הוא כמעט והשב לעשות את הטעות השניה לאותו יום ולגשת לראיון בלא הדרכון האירופי; מוטב שפך, מלהפסיד את התור המיוחד - סבר...

בינתים הוא התחייב בברכת 'אשר יצר', ובה בעת נזכר בסגולתה של הברכה לשמירה ולהצלחה. בזמן ובמקום אחר היה משתדל למצא מי שיענה אמן אחר ברכתו למען תהיה הברכה משולמת, אולם עתה, בהתאם לתנאי המקום, הסתפק באמירת הברכה בקול ובכונה.

הוא סיים את הברכה תוך שהוא מכוון במידת במלים: "וימפליא לעשות", ופתאום שמע קול לצדו העונה אחריו ברהיטות: "אמן".

הוא הביט לאחוריו בפליאה והבחין להפתעתו ביהודי, לבוש בהדור, אשר אף הוא התכוון באותו רגע לברך 'אשר יצר'.

הואם תוכל אף אתה לענות 'אמן' אחר ברכתי? שאל האיש, והרב שולמן נענה בחיוב. האיש ברך את הברכה, והרב שולמן ענה אחריו 'אמן'.

"מה מעשיך פאן?" התענין האיש החביב, והרב שולמן השיב בקצרה, בפנים מכרסמות: "צאתי הנה לראיון שאליו המתנתי במשך תקופה ארוכה, והחזרתי גליתי שהדרכון אינו ברשותי..."

"מה אתה חושב לעשות?" קטע היהודי את דבריו בשאלה. "כיון שאין לי ברה אחרת, אגש לראיון בלי דרכון, וה' יהיה בעזרי..." השיב הרב שולמן כשעיניו מביעות חשש מהול בתקוה.

"נעים להכיר; שמי הוא גייקוב סטיין, ואני עורך דין המתמחה באזרחות והגירה" הציג האיש את עצמו מבלי שהתבקש, אל תעז המשיך בקול תקיף: "שמע נא, ידיד, את תעז לגשת לראיון ללא שהדרכון בקד. מנסיון רב שנים בתחום אני יכול לומר לך בבטחה, אם תגש לראיון ללא דרכון, בקשתך תדחה על אחר, ומי יודע מתי תוכל להגישה בשנית...!"

"מה אעשה עתה?" תהה הרב שולמן, "איני יודע. אולי תנסה לבקש מבני ביתך שישלחו לך את הדרכון באמצעות חברת שליחיות מהירה. יש עוד כפולוש שעות עד לסגירת המשרד, ואם תצליח להשיג שליח מהיר, יש סכוי טוב שתוכל עוד היום לצאת מכאן כשהאיש המחיל בדידך" השיב עורך הדין, ומיד הוסיף בטוב לב: "בכל מקרה, אני צריך להשאיר פאן היום עד לסגירת המשרד, ואשמח לסייע לך ככל שאוכל."

הרב שולמן לא שתתהה לרגע. הוא מהר להתקשר לחברת שליחיות מפרת, התענין האם יוכל להשיג שליח שביאי לו את הדרכון באופן מיד ונענה בחיוב.

תוך ומיד הוא התקשר לביתו, ותוך כמה דקות התבשר כי השליח יצא משם כשבידו הדרכון המיוחד. כשעה לאחר מכן כבר היה אצלו הדרכון. הוא מהר לגשת לעורך הדין היהודי אשר המתין לו בסבלנות, הציג בפניו את הדרכון, והוא לקה אותו במסירות לאורך כל התהליך עד אשר סדרה הבקשה על הצד הטוב ביותר.

הרב שולמן הוא אזרח ארצות הברית, אולם יותר מכל, הנו 'צדיק שמר אמונים', ביתר שאות וביתר עו. במיוחד לאחר שזכה, כמו רבים אחרים, לחוות מקורב נס גלוי שהתרחש עמו, בזכות עניית אמן.

מספורי המגיד

"הסליחות של אבא" סיפור מיוחד מאת הרב רבי יאיר וינשטוק שליט"א

קרני האור האחרונות של השנה אספו את זהרוריהן המזהבים מקירות הבתים והחלונות, ונשקו נשיקת פרידה את העלים וצמחות העצים. טסו טיסת בהלה על פני כבישים ומדרכות, כמותיראים מאימתם של לובשי לבן שהיו ממהרים לבית הכנסת בפסיעות חפזות, והתעופפו באויר אל אמנם מולידתם העגולה שהיתה זוהרת אף היא במורד הרקיע. בדרך הביתה לחיק אמא שמש פיזו קרני האור גוונים הרבה, והפכו את כל פני המערב לתערובת צבעים גזלה שהורד, הכתום, והכחול העמוק היו מושלים בה ביד רמה.

בבית הכנסת סיימו אותה שעה תפילת מנחה אחרונה של השנה והחלו אומרים את הפיוט "אחות קטנה".

העינים כולם היו נשואות אל כותל המזרח שם ישב החזן הקשיש, רבי יצחק מיטלמן, מעוטף בטליתו ומהרהר הרהורים של חשבון נפש. כבר לא צעיר הוא לימים, רבי יצחק. וכל שנה נשאלת השאלה מחדש. האם יגש לעמוד? אולי כבר אין לו כוח.

והוא תמיד יגש.

למעריב ראשון של ראש השנה. ולשתי תפילות שחרית בשני ימי החג. כחו עדיין במונתיו, חרף שבעים ותשע שנותיו. כשהוא מנגן את ה'ברכו' בליל החג, מצטלצל קולו מן העמוד ועד לירכתי כותל המערב. אמנם גם האקוסטיקה המשובחת של תקרת ההיכל תורמת את שלה, אבל גם ק אין להמעיט בערכו של קולו הצלול.

רבי יצחק מיטלמן הוא מסוג האנשים שמזלם דרך ברגע בו בקעו לאויר העולם. יש לו הכל, תורה עם סחורה. כסף וגם ייחוס. בניו אברכים מופלגים, שאינם משים מאהלה של תורה. הוא עצמו בר אורין ובר אבהן. בנעוריו קנה שם של תלמיד חכם וירא שמים, וכזה נשאר כל ימי חייו. ויחד עם זאת הוא מהיושבים ראשונה בעולמם של אנשי עסקים, והרבה מעסקאות הנדל"ן הגדולות והמוצלחות בשוק, עברו תחת ידיו. הונו נאמד במאות רבות של אלפי דולרים, יש אומרים כי בחשבונות הבנקים שלו אשר במדינת שווייץ מופקים לא פחות ממיליון דולר. יש אומרים כי אפילו יותר, ויש אומרים כי גזמא בדבר. אלו ואלו מודים, לחמשת בניו של רבי יצחק מוחכה ירושה יפה לאחור מאה ועשרים של אביהם.

אך הדבר הוא כרגע אפילו לא בגד חלום חרוק. רבי יצחק נתבך בזקנה יפה, הלוואי על כל עמו ישראל. דעתו צלולה כמו קולו. חושי חדים וזכרונו חד. מראהו כמו של אדם בן שישים לכל היותר. קומתו הקרופה מקרינה איתנות ובריאות, פניו חלקים ובמצחו השחום כמעט לא השתרשו הקמטים.

כיון שמגיע חודש אלול ובאור מרחף צילו של יום הדין, מפנה רבי יצחק מזמנו עוד שעה ועוד שעותיים. מוסיף על שיעורי התורה שלו, לומד מוסר ומכין עצמו לקראת יום הדין, כפי הראוי לכל יהודי בכלל, וכפי הראוי לשליח ציבור בפרט. שליח ציבור ביום הדין, המגיש את תפילותיהם של ישראל לפני מלך המשפט!

"מה אני ומה חיי" מפטיר רבי יצחק בענוה, שעה שמעריצו מספרים שבחו בפניו, ומהללים את גודל הכנותיו לקראת התפילה לפני העמוד. "בעלי תפילה בדור קודם, כקליפת השום אני לעומתם. כרגיר חול שאין בו ממש. זכרתי חזנים ושי"צים שכל חודש אלול ישבו בתענית בבית הכנסת מבוקר עד ערב, לא יצאו החוצה מפתח בית הכנסת ולא קמו מהגמרא ומספרי חובות הלבבות, שערי תשובה ותיקוני זוהר. בעלי תפילה של פעם הכינו עצמם בכובד ראש, באימה ובריאה. לא רצו אל העמוד במין תאוה שהכל יקירו את קולם הערב ואת יכולת הסלסול שלהם. שלא לדבר על אלו שהפכו את התפילה של ימים נוראים קרזים לחפור בו רבת דולרים או שתי רבבות. התפילה לפני התעבה היתה לזידים של חזנים בימי קדם כמין עול נורא, ולא כפרס הצטיינות".

כה דברי רבי יצחק מיטלמן מדי שנה. ציניקים שבחבורה מפטירים. "נראה מה הוא יגיד אם משהו יסה להציע לו: ר' יצחק, אתה כבר עיף, אולי תפנה את המקום לצעירים ממך? עוד תראו כיצד יגייס אלף נמוקים והסברים, למה חשוב שדוקא הוא יגש אל התעבה..."

ברם לגלגלים אלו, הרגילים לחפש בכל אדם את השלילה שבו ולא את החיוב, הם מועטים. הציבור כולו מכבד את דמותו ההזורה של רבי יצחק. כבר שלוש עשרה שנים עברו מאז נפטרה אשת נעוריו, אמנם של חמשת בניו, והוא מוחזק מעמד בצורה יפה מאד. למד להסתדר לבד בבית ואפילו נוהג מעצמאותו. בבניו תומך הוא ביד רחבה ובלבד שישבו וילמדו ולא יצאו מאהלה של תורה. אינו רוצה אותם כשוחתפים בעסקיו. "מספיק שאני נמצא בביזנס. אין צורך שילדי יחזרו על הטעות שלי" הוא אומר תמיד.

"ולא אכפת לי שהחברה הכלכלית שלך תיפול בידי זרים לאחור מאה ועשרים?" שואלים אותו יחידיו הקרובים. "בעולם העסקים מקובל להכניס את הבנים, כדי שהם ייהנו בסופו של דבר מעמלו של אביהם וימשיכו את מפעל חיי".

"שום מפעל חיים" מפטיר רבי יצחק בזלזול. "שלוש קומות של משרדים אינם זכאים לשם מפעל חיים. כבר אמרתי, מספיק שאני עשיתי את הטעות ויצאתי מבית המדרש, רצוני הוא שילדי יהיו לומדי תורה כל ימי חייהם. ברוך השם, לכל אחד מהם מוחכה ירושה יפה. דאגתי להם, שיוכלו לחזק את כל הילדים בכבוד. אז למה להם לבטל תורה שלא לצורך?"

*

לא הכיב רבי יצחק את הציפיות, והתפלל גם בראש השנה של אותה שנה תפילה מיוחדת. מלאה תחנונים וערגת התרפקות. חדי און השגיו באנחות דחוקות שלא נשמעו בעבר. משל ניהל החזן הקשיש דו שיח עם גורם נגלם והתחנן לפניו.

אם משא ומתן היה כאן, הרי שרבי יצחק לא הצליח בו.

לא חלפו אלא שבועות אחדים, בשלהי חודש תשרי היה הדבר. באחד הבקרים צלצל ישראל מיטלמן, בנו בכורו של רבי יצחק אל אביו, כדרכו לשאול לשלמו מדי בוקר. הטלפון צלצל וצלצל ולא היתה תשובה. פנה אל המכשיר הנייד של אביו וגם כאן לא נענה.

בלב מלא חרדה הזמין מוניט וטס הישר לבית אביו.

כל חרדותיו וסייגי הלילה שלו, מהם פחד מאז נפטרה אמו, התרחשו.

הוא מצא את אביו במיטה. גופו צונן. "מיתת נשיקה". עלה בראשו הביטוי. הרופא קבע את מה שכולם ידעו. רבי יצחק מיטלמן נפטר באמצע הלילה בשנתו.

למרות ששנותיו נשקו לגבורות שמונים, המם מותו הפתאומי של רבי יצחק את כל יודעיו ומכיריו, ובעיקר את בניו. בלילה הקודם שוחחו עמו בטלפון, השמיעו לפניו את החכמות של הנכדים הקטנים והניגים, ולמחרת ליוו אותו למנוחות. זה היה מעבר חד ומהיר מדי. בימי השבעה ישבו הבנים הלומי רעם. ביכו את אביהם וספדו לו נרגשות מעומק הלב.

מספורי המגיד

לאחר שבעת ימי האבל, שבו מבית העלמין והחלו להפך את ביתו של האב. באור תלויה היתה עננה קודרת.

הירחשה---

אביהם הבטיח להם ירושה מכובדת. חזור והבטת. כל אחד מהבנים יוכל לזכות בכבוד את כל צאצאיו. כך הבטיח.

לצורך כך, יש צוואה שנשמרת בדרך כלל בידי של עורך דין. אולי טמונה באיזו מגירה.

המגירות לא הכלו שום מסמך מסוג זה. והמגירת סלה שנסרקת בקפדנות, לא גילתה אפילו רמז אחד לעבר משרד פלוגי, עו"ד אלמוני ונטוריון פלמוני.

שום כלום. כאילו לעג להם האב מן השמים: אתם רציתם כסף, תקבלו "א פייל"...

זה לא יכול להיות, אמרו הבנים. אבא היה איש אמת שפיו ולבו שווים. אם אמר שהשאיר כסף, אז הוא השאיר. חכו למים הבאים. בדאי קיים עורך דין שצריך ליצור אתנו קשר. זה רק ענין של זמן.

אפס. הימים חלפו. ה'שלושים' כבר מאחורי גבם, ועורך דין לא מצלצל.

הבן הצעיר אליעזר, אבד ממוחל ובעל תושייה, ערך אי אלו בירורים ועד מהרה הגיע אל מומחה גדול, שתחום התמחותו הוא באיתור ירושות אבודות וצוואות שנעלמו. הלה ערך בירור מקיף ותחקיר מושלם וכך הגיע במהרה אל נקודת ההתחלה שבה היו תקועים כל האחים. דהיינו אל השום-כלום.

החליטו האחים לנהוג בזהירות משנה. לא לעשות מעשה חפז שאחר כך יתחרטו עליו. דרך משל, לא למכור את הדירה, ביתו של האב המנוח. שמא בין הלבנים, מתחת לטיח, או באיזו גומחה נסתרת כלשהי טמן את הצוואה המבוקשת.

שבועי רדף שבועי וחדשי יצא מפני חודשי. השנה כמעט עברה. ימי החופשה השנתית של הקיץ כבר מאחוריהם. אלול בפתח והלב נעגם. תעלומת הצוואה והכסף שנעלמו, העמירה את האווירה בין הירשים שלא זכו לראות כמעט שקל מהונו הגדול של אביהם.

באמצע אלול ישב הבן הבכור ישראל מיטלמן בביתו וגל של עצבות גאה בלבו. בכל שנה בימים האלו כמה ציפייה היתה בו, לקראת יום הדין. כמה חיכה לשמוע את תפילתו המתוקה והצלולה של אבא ז"ל. "יא חודשים חלפו עברו מאז פטירתו הפתאומית. ועדיין לא התבררה עננת המסתורין.

פתאום נזכר במשהו.

לאמא מרת חנה ע"ה היה מנהג קבוע. בכל ערב ראש השנה היתה מחלקת את ה'סימנים' הנאכלים בליל ראש השנה לחמשת בניה. זה היה הטקס האהוב של ערב ראש השנה. באים לבית ההורים, מקבלים מידי אמא את הסימנים הירחוניים והטעימים, ומידי אבא את המעטפה המצורפת. אלו ה'סימנים' שלו, היה שפמו האפור של אבא מוחיק. בתוך המעטפה היו כמה שטרות מורשישים בעלי ערך גבוה שסייעו לבנים להתמודד עם ההוצאות המרובות של חודשי החגים.

לאחר שאשתו נפטרה למד רבי יצחק לבשל.

זה היה עוד פן אחד באישיותו הסגופת של רבי יצחק מיטלמן. ללמוד לעשות הכל לבד. הוא היה טובח מקצועי לדעתם של צאצאיו שטענו בחום, כי אילו היה מפנה את כשרונותיו המבורכים לכיון הקולינארי, היה הופך ל'שף' באחד מבתי המלון היוקרתיים. רבי יצחק התעקש לאחוז במנהגה של רעייתו המנוחה. הכין בעצמו גם את התבשילים הנאכלים בראש השנה לסימן-טוב, וחילק אותם לילדיו בערב החג כמובן שהמעטפה המצורפת לא נשכחה.

ובכן, אשתדק בערב ראש השנה, קיבל ישראל מידי אביו את השקית הגדושה במאכלי הסימנים, ולתוך היד תקע אביו את המעטפה.

כעת נזכר בבהירות במשהו ששכח לגמרי כל השנה. הוא היה אז עסוק מאוד. בקושי מצא את הרגעים הספורים לקפוץ לרגע אל אבא ולקבל ממנו את ה'סימנים'.

ישראל מיטלמן אימץ לעצמו עוד בבחרותו מנהג טוב. מדי שנה, בערב יום הדין, הוא עוסק בחסד מהבוקר עד כניסת החג כמעט. "להשלים את כל מה שהחסרת בחסד בכל השנה" הוא מסביר. "כולם מחפשים זמיות לקראת יום הדין. גם אני מחפש".

מיד כאשר הוא מסיים את 'התרת נדחים' אחרי התפילה, הוא מתחיל לחלק את המעטפות שלו. סכומי כסף שהשיג בעמל רב, אם מכספי מעשר ואם מכיתות רגלים לבתי נדיבי עם. הוא הולך מבית לבית. אל הנשמות שלו, אל שבוי הלב, שחיוץ ממנו איש לא יודע על צרותיהם. הוא מביא להם לפתח הבית את המעטפה שתואר להם את החג.

ק היה גם אשתדק. לכן בקושי מצא את מכסת הזמן לקפוץ לביקור קצר בבית אבא.

אבא נתן לו השקית עם הסימנים. תקע בתוך ידו את המעטפה השנתית ובכך אותו בחום ובלבביות בשנה טובה ומתוקה. מי חלם אז שזאת הפעם האחרונה? נדמה היה לו אז שעל עיניו המאירות של אבא רובצת עננה. אך הוא מיד גירש את ההרהור הטורדני הזה, וחשב זמיון בעלמא! לא דמיון היה!

את המעטפה פתח אותו יום בחופזה. חקן אותה מהשטרות הגדולים. ראה בוית העין עוד מעטפה קטנה מונחת בפנים. היה רשום עליה משהו. בתוך כל הלחץ והטרדות זרק אותה לתוך אחת המגירות בבית ושכח ממנה לגמרי.

הזכרון היכה בו בכל עוצמתו. איך נוהל להשליך את המעטפה הקטנה לתוך מגירה מבלי לבדוק אפילו לרגע אחד קצרצר מה מונח בה? רגשי אשמה צפו בו יחד עם תסכול נורא. בדאי אבא רצה לרמוז לו משהו, בתור בן בכור. והוא הטיפש לא מצא את הזמן למסר של אבא. כיצד לא הציקה לו הסקרנות. איך שכח מכל הענין? ואולי הושלכה המעטפה בערב פסח אל האשפה, יחד עם תכולתה הסודית?

כנשק נחש רץ לעבר הארון. פתח מגירה אחת והחל נזכר במגירה. נס שאיש לא היה בבית ולא הפריע לו בחיפושים אפופי רגש הלקאה עצמית.

עבר מארון לארון וחשב שדעתו עומדת להיטרף עליו. לא מעטפה גדולה ולא קטנה. כבר נכנס בו הספק, שמא דמיונו מתעתע בו ומספק לו זכרונות שלא היו ולא נבראו. כמוצא אחרון החליט לעבור מחדש על כל תכולת המגירות.

במגירת המסמכים הכי תחתונה בסלון, היתה מעטפה קטנה דבוקה אל זופן העץ. כמעט נסתרת מהעין. בפעם הראשונה חיפש בבולמוס. בלהיטות ידיו גרפו מסמכים בתנועות מסודרות. לכן לא מצא אותה. כעת חיפש בדקדקנות, ומצא.

על המעטפה היה כתוב "לישראל בני יקירי, ברכת שנה טובה, מאבא!". פתח בזהירות.

מספורי המגיד

בפנים היה נייר קטן.

ישראל קרא ועיניו נטפו דמעות ורחחות.

"לישראל בני הבכור. כי לא ידע האדם את עתו. אם לא אזכה להשלים את שנתי חלילה, מבקש אני ממך שתמלא את מקומי כשליח הציבור ותתפלל לפני העמוד בימים נוראים בבית הכנסת שבו התפללתי. אביך המתפלל להצלחתך, יצחק".

ישראל נתקף חיל ורעד. על כולם נפל הענין בהפתעה. אבל אבא החכם כנראה הרגיש משהו. לבו ניבא לו רעות.

הוא התרוצץ בבית כאחוז אמוק. תחושות מעורבות וקשות גאות בו בגלים ומכות ללא רחמים. צער מוחדש על אובדנו של אדם יקר ואהוב; אכזבה מסוימת מכך שלא נמצאה צוואה מפורטת עם איזשהו רמז בקשר לכספים שהיו לאבא; וגם אימתא דציבורא. רבי יצחק שימש כארבעים שנה שליח ציבור בבית הכנסת. מכל בניו, ידע רק ישראל את הנוסח על כל פיתוליו וסלסוליו. אם אבא ביקש הרי זו צוואה קדושה עבורו. אלא מאי, ישראל אמנם הפך לש"ץ של ימי החול, מתוקף שנת האבל שלו. אך מכאן ועד להתפלל בראש השנה לפני התיבה, בנוסחות מאתיים מתפללים... ידיו ורגליו נתקפו רעד משונה, וכבר חש עצמו עומד לפני העמוד ומנעים בקולו.

רגע אחד!

אבא רצה שימלא את מקומו. אבא גם חשב שיקרא את הבקשה עוד בערב ראש השנה אשתקד. לא שיזכר בה בנעילת השנה, במחצית אלול.

הגבאים בבית הכנסת יודעים כבר כמעט שנה שאין להם חזן לתפילות ערבית ושחרית. בוחאי כבר איישו את התפקיד החשוב הזה. שום גבאי מיושב בדעתו אינו זוחה תפקיד כה אחראי לרגע האחרון.

חש הקלת מזה בלבו המפרפר מאימת הציבור. העמוד כבר תפוס לבטח. כל מה שנותר לו הוא רק להתקשר לגבאי החביב, ר' זרח שפירא ולשאול אותו מה קורה. רק כדי להשקיט את המצפון ולדעת שמילא את בקשתו האחרונה של אבא.

*

הגבאי הוותיק, ר' זרח שפירא נשמע מופתע לחלוטין. "שרוליק יקיר" אמר בשמחה. הוא עוד קורא לו שרוליק, זכר לימי ילדותו. צביטות החיבה של ר' זרח על לחיו העגלגלות זכורות לו היטב מגיל שבע. "מה זה, טלפתיה? אני חושב עלך ואתה מתקשר!".

ישראל הופתע. "אתה חושב על, למה?"

הגבאי ר' זרח אמר בכנות ובטבעיות "כי אני שובר את הראש בשאלת החזן. אין לי חזן לימים הנוראים..."

"איך זה יתכן?" זעק ישראל בתדהמה.

ר' זרח נאנח. "אומר לך את כל האמת. מיד אחרי שאבך נפטר, דברתי עם פלוני, חזן ידוע ומפורסם, שיואל לבוא אלינו במקום רבי יצחק מיטלמן. הלה הסכים. סיכמנו בינינו הכל. אמש מתקשר אלי האיש ובל בוושה מספר לי שבית כנסת פלוני בצפת מציע לו הרבה יותר מאתנו ולכן הוא חוזר בו מהסכמתו. שאלתי אותו איך הוא עושה לי דבר כזה ממש בערב החג, אז החצוף עונה לי, "יש לך עוד שבועיים שלמים עד ראש השנה. אתה יכול לתפוס אפילו את מוישה קוסוביצקי".

"מה אומר ומה אדבר" נאנח ר' זרח. "אני עומד בפני שוקת שבורה. פתאום מזכרתי בך, שרוליק. יש לך קול יפה מאד. תמיד היית עוזר לאבא שלך עם הנוסח בקטעים הקשים. אני חושב עלך ואתה מתקשר".

ישראל מיטלמן היה אחוז פלצות. "ר' זרח, אני פשוט לא מאמין למה שאחזני שומעות. אתה ידע למה התקשרתי אליך?"

"למען האמת, לא".

ישראל צעק בהתרגשות. "כי הרגע מצאתי מכתב שאבא ז'ל כתב לי בערב ראש השנה אשתקד. הוא מבקש ממני שאם הוא ימות, שאמלא את מקומו".

"מה?! צעק גם הגבאי. הוא שתק לרגע בהלם. אחר כך מלמל, "זה באמת פלאי פלאים. תראה איך יפה זה הסתדר לנו, בהשגחה פרטית וגמורה. אז אתה רוצה באמת למלא את מקומו של אבך המנוח?"

"יש לי ברירה?" נאנח ישראל. "אני פוחד מתפילה לפני העמוד, זו אחריות עצומה, להגיש תפילות של ציבור בן 200 איש לפני הקדוש ברוך הוא ביום הדין. אינני רואה לך. יש לי גם אימתא דציבורא. אבל מצד שני, זוהי צוואתו של אבא זצ"ל, אינני יכול לסרב לה".

"טוב מאד" נשם ר' זרח בהקלה. פתאום נעשה קולו חמור. "שרוליק, אני חייב להוסיף משהו מאד חשוב".

"מה? נבהל ישראל.

"אביך לא התחיל את התפילות של ראש השנה בחג עצמו". הטעים הגבאי בניגון מצלצל. "אלא בסליחות של ערב ראש השנה. זה אצלי חוק ולא יעבור, אם אתה רוצה לגשת לפני העמוד ביום הדין, אתה צריך להיות אצלנו בערב ראש השנה בסליחות".

"הבהלת אותי" הצטחק ישראל. "חשבתי שמזדבר בתנאי יותר קשה. אין בעיות, אתה רוצה סליחות, אבוא לסליחות. אגב, באיזו שעה?"

"זה לא כל כך אגב. אף פעם לא היית בא עם אבא, אז אתה מתייחס לזה בביטול" התנשף ר' זרח במורת רוח. "אנחנו אומרים סליחות בשלוש בבוקר בדיוק. ובתעב לשלוש בית הכנסת כבר מלא מפה לפה".

"מה?! נדהם ישראל. פתאום מזכר שאביו תמיד נהג לישון בערב החג בצהרים. היה עייף מאד וסיפר כבדרך אגב שאמר סליחות בשעה מוקדמת. איכשהו, לא נקלטו הדברים בתודעתו. הוא בני לגמרי אחרת. אבא היה מהדור הישן. מסוג היהודים שהלכו לישון מוקדם וידעו לקום מוקדם. הוא נטוע כולו בדור החדש. שהפך את הלילה ליום ואת היום ללילה. בערב ראש השנה הוא קם בשבע. הולך לשטיבלאך ואומר את הסליחות בשמונה בבוקר. "מה לעשות?" הוא תמיד מצטדק בפני אלו המרימים גבה בתימהון. "יש לי יום עמוס בערב ראש השנה. אני לא נח עד לכניסת החג. אם אני אקום לפנות בוקר, ייהרס לי כל היום והרבה יהודים טובים יסבלו מכך".

מספורי המגיד

הוא לא פירט, אבל כוונתו היתה לאותם נזקקים המקבלים את מתנת יד.

כל זאת ריחף בראשו שעה שהסביר לגבאי, באורך רוח ובמתנות, מדוע לא יוכל לבוא לאמירת סליחות בבית הכנסת שלו בערב ראש השנה.

הגבאי ר' זרח, הנמנה בעצמו על ותיקי הדור הישן, לא הבין את הסבריו של ישראל. "שמע, אתה סתם עצלן, סלח לי על הביטוי. מה אתה עושה עסק משינה של לילה אחד. אז תישן שעותיים פחות. אתה ידע איזה עוד יש לאמירת סליחות לפנות בוקר? זו עת רצון אמיתית. שעה שהקב"ה משוטט בעולם. תנסה פעם אחת ותבין אותי. תצחק על כל השנים שנהגת לומר סליחות בתשע בבוקר".

ישראל גנום בשפה רפה. "טוב אני אעשה מאמץ".

הגבאי ר' זרח כמעט יכול היה לשמוע את מחשבתו של ישראל. "עזוב אותי. אין שום כוח שיכריח אותי לקום באמצע הלילה. תמצא לך חזן אחר לאמירת סליחות".

*

כוכבי ערב נצצו במרום. השחור פרש אדרת קטיפה על פני הרקיע. הגיע הלילה האחרון של השנה.

מנהג אחד מקודש שומר לו ישראל מאז ימי בחורו. בישיבה שבה למד, נוהג המשגיח, אחד משרידי האריות של תנועת המוסר, לשאת שיחת התעוררות מוסרית לפני הבחורים, בטרם ייגשו לתפילת ערבית אחרונה של השנה.

ישראל זכר לטובה אותם ימים. בהם לחודש אלול היו פנים אחרות מדי יום חדרה בבחורים תחושת יום הדין המתקרב וחילולה בהם עד לשד העצמות. שיא השיאים היתה אותה שיחה מוסרית לפני תפילת ערבית אחרונה. פחות מיממה בטרם התקדש החג המשגיח עלה במדרגות ארון הקודש. ניגש אל הסטנדר שלו, פתח את המדרש וקורא בפני הבחורים את המשל על המדינה שהיתה חייבת מס למלך והלך המלך לגבורה. יצאו בתוך חמישה עשר מיל גדולי המדינה לקראתו וקילסו אותו, ויתר המלך שלישי מן החוב. בתוך חמישה מיל יצאו עוד גדולי המדינה, והמלך ויתר על עוד שלישי מן החוב. כאשר נכנס המלך למדינה, יצאו כל בני המדינה לקראתו, ויתר המלך על כל החוב. ואמר, מה שהיה היה, מכאן ואילך חושבנא.

ק, באים ישראל בראש השנה ועושים תשובה, והקב"ה סולח להם שלישי של עונותיהם. באים עשרת ימי תשובה ומתעניין הכשרין שבהם, והקב"ה סולח להם רוב עונותיהם. כיון שבא יום הכיפורים וכל ישראל מתעניין, הקב"ה סולח לכל עונותיהם. (מדרש תנחומא ויקרא פרשת אמור. רמז תרנ"א)

האווירה היתה נעשית מחושמלת כאשר המשגיח היה זועק זעקת שבר. געוואלד! מחר אנחנו כולנו עומדים לפני המלך. "האט גייט משפט". (הנה הולך ומתקרב המשפט). במדרש זה כל ק פשוט: באים ישראל בראש השנה ועושים תשובה.

האם אנחנו באמת עושים תשובה בראש השנה?! זעק המשגיח מזם לבו, ניקר את גדיהם של הבחורים, חרע אור של יראת שמים בלבם לכל ימי חייהם.

הוא המחיש את ציור מהלך המשפט והדברים היו חדים ומוחשיים, עד כי הבחורים שנמנו באזניהם את צלצול הפעמון של בית המשפט. חרדת יום הדין חללה להיות מושג ערטילאי ולבשה לבוש ממשי. הבחורים התמלאו חרדה נוראה מן המשפט המתקרב.

על אותה אוירה, ישראל איננו מסוגל לוותר. הוא מוכרח לצאת מכל הבלי הרחוב ולשמוע את המשגיח. אך מזה כמה שנים נחלש המשגיח ואינו נושא עוד שיחות בהיכל הישיבה.

ופתאום, בצהרי יום ל"ח אלול עברה השמועה בטלפונים מפה לאוזן. תלמידי הישיבה הותיקים. אברכים בני ארבעים וכמה, היו מלאי התרגשות: המשגיח שליט"א עומד הערב לשאת את השמועס. הוא חש יותר טוב ומתכוון לדבר, כמו פעם בשנים הטובות!...

על אתר החליט ישראל שאת האירוע הזה לא יוכל להחמיץ. הוא חייב להיות שם ויהי מה!

לקראת ערב התמלא בית המדרש הגדול בעשרות אברכים נרגשים שהצטרפו אל עמיתיהם. תלמידי הישיבה הנוכחיים. ביניהם בחורים שמנן שנותיהם מחצית משל האברכים. הכל עמדו דוחים לקראת אותו אירוע מרטיט לבבות.

ואכן. בדיוק בשבע ורבע בערב, הופנו העינים כולם לעבר פתח ההיכל. דמותו הקורנת של המשגיח הישיש חצתה את הסף. הוא נכנס פנימה בהליכה איטית משהו, נשען על מקל. עיניו הרחומות נישאו אל הבחורים והאברכים שהמתינו לו בלב פועם.

שני בחורים, מטובי תלמידיו, נגשו לסייע לו שעה שגילה במדרגות ארון הקודש. הוא ניגש אל הסטנדר, פתח את הספר הגדול והחל קורא ברגש ובהטעמה.

"משל למדינה שהיתה חייבת מס למלך"...

אחר קריאת דברי המדרש והצבת תביעתם המזדקרת מול עיניהם של השומעים, חבר המשגיח לחלק ב' של דבריו. הוא בחר למקד את דבריו בנקודה כואבת.

"מורי ורבותי. בכל שנה אנו מקבלים על עצמנו קבלות טובות וחדשות לקראת יום הדין. כבר דברנו על זה הרבה שזו סגולה נפלאה לזכות בדין. אבל לצערנו הגדול, איננו עומדים בהתחייבויות. אנחנו מפירים את הקבלות הנפלאות ופוסעים עליהם ברגל גסה. שבמא תדעו למה? "יסר את שומעי לקחו. "התירוץ הוא: עצלות! מילה אחת, עצלות. אנחנו פשוט מאד עצלים מלעשות מאמץ, ואיננו מוכנים לעשות לפעמים אפילו את המאמץ הקטן ביותר. אנחנו קבורים עמוק בבור, מושיטים לנו חבל וצועקים אלינו, הושט יד ואחוז בחבל, כדי שנוכל להוציא אותך מתוך הבור. מה אנחנו עושים? אין כוח. אני רוצה לישון. אני עייף.

"טיפש שכמוך" זעק המשגיח. האם נעין את מבטו העמוק בישראל, או שמא רק נדמה היה לו. "הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. (קהלת ד,ה) בגלל העצלות שלך, בגלל תאוות השינה שלך, עוד תפסיד את עולמך בידיים. כל עולמך הרחמי והגשמי כאחד נמצא על כף המאזניים. החיים שלך, האושר, המזל, ואתה חושב על השינה שתחסר לך".

השומעים כולם, מיותר לציין, התעוררו לגמרי מכל שיריים של אדישות ועצלות. אבל ישראל הלך הביתה ובלבו משתוללת אש של מלחמת היצר. בה הוא נלחם נגד היצר ולא היצר נגדו.

"זו העצלות!!" זעק בתוכו קול עמוק. קולו של המצפון דובר האמת. "אמור מעתה, לא תחסד של ערב ראש השנה מפריע לך, נעבך, לא תוכל לחלק את הכסף לצרכים בגלל שתיהיה עייף... במקום להסתדר מאחורי תירוצים חסדים, אמור את האמת. אתה עצלן לקום לפנות בוקר. זה הכל!"

מספורי המגיד

ועם המחשבה הנקבת הזו, שכב ישראל לישון באותו לילה שעתיים לפני הזמן הרגיל, והצליח. בסייעתא דשמיא נרדם למרות השעה המוקדמת, והתעורר בשתיים בלילה.

הזמין מונית ודחה לבית הכנסת באותה שכונה מרוחקת.

כשנכנס לבית הכנסת, מצא לתדהמתו את הספסלים תפוסים בחלקם הגדול. עשרים דקות לפני הזמן. עיניו שוטטו אנה ואנה ונתקלו בדמותו הגמלונית של ר' זרח הגוהר מעל השולחן ועטו מוחק שמות וכתב שמות במפת המקומות הסופית של בית הכנסת בימי החגים.

ניגש בשקט אל הגבאי וטפח קלות על שכמו. "ר' זרח, מה שלומך?"

ר' זרח סובב את ראשו והתבונן בו מעל משקפי המגדלת שלו. עיניו אורזו כשיהיה אותו. "שחולק, הגעת?" פלט קריאת שמחה והפתעה. "לא האמנתי שתבוא. אתה נשמעת לי בטלפון כמו כדור שינה. עיף, עיף. לא חלמתי שתהיה מסוגל לצאת מתחת לשמיכה... עכשיו שבאת, תבוא על שרך. בלשון ימינו: אני אצלר אותך. תקבל ממני משהו מחוץ לחשבון".

ישראל החל מכעע בגרונו. במבוכה. מה הגבאי חושב לרת לו, סוכריה עלובה בדמותם של 200 נה נוספים?

ר' זרח לא חש בעקימות הלעג הקלה על פניו של ישראל. "אולי איך ידעו" המשך בדבריו. "אך מדי שנה, בערב ראש השנה, אני מוכר את תאיהם של המתפללים. אתה מבין בחאי את כוונתי. התאים הקטנים האלה בתוך הסטנדים, שם מכניסים המתפללים בדרך כלל את תיק הטלית ותפילין, את העלונים של פרשת השבוע, חומש, סידור וכיו"ב. כל מי שלא רכש מחדש את תא התפילה שלו בערב ראש השנה אחרי תפילת שחרית, הפסיד."

"אבך ז'ל רכש בשנה שעברה את תאו מחדש. ושילם עליו במחיר מלא. אך לדאבון הלב, כמעט ולא הספיק להשתמש בתאו. חשבתי שאם תבוא, תקבל את המפתח שלו, כלומר, את זכות השימוש בתא בשנה הבאה בחינם, ואם לא תבוא, אמכור את התא לכל זורש. יש כאן ביקוש עצום לתאים בסטנדים", הוסיף הגבאי בנשימה אחת, "בגלל שבית הכנסת ממוקם כידוע לך באזור משרדים צפוף".

הוא הושיט את המפתח לישראל בפנים זורחות של ירח באמצע החודש.

ישראל מיטלמן התאפק מלצחוק. מה יעשה בתא הנמצא בסטנדר הצמוד למושב במרחק חצי שעה נסיעה במונית מביתו ובית הכנסת הקבוע שלו? מתוך רגש הדרת כבוד לשרידי הדור הישן, כבש את חיוכו וניגש לפתוח את התא של אביו בסקרנות קלה. מה ימצא שם, את העלונים מערב ראש השנה אשתקד? החליק את ידו לרגע על הקרש המשופע, סובב את המפתח הקטן במגעול והרים את מכסה עץ הארון הבהיר.

כמו שחשב, נחו שם למעצבה כמה עלונים צבעוניים מן השנה שעברה. אבא ז'ל הספיק לקרוא בהם?

מתחת לערמת העלונים, מצא להפתעתו גם את 'סליחות' הישנות של אבא. רק עתה נזכר שאכן לא מצאו אותם בבית. בתוך כל המהומה ונהר הסמבטיון הגועש של ימי האבלות, מי נתן דעתו על פרט כה קטן?

חש גל של התרגשות חולף בלבו, והחליט להשתמש בסליחות כאשר יתפלל עתה לראשונה לפני התיבה. אלו 'סליחות' מן המהדורות הפשוטות שקדמו לדור המבוארות והמפורשות. שפירושיהן אינם נמצאים לא בצד השורה ולא מתחת לשורה, אלא עמוק בלב בלב היהודי התמים. 'סליחות' מיושנות הוא ניגש אל העמוד עם הסליחות של אבא והשאיר את ספר הסליחות שלו במקום.

התעטף בטלית, ופתח באמירת 'אשר'.

האימותא דציבורא התפוגגה כששקע בתוך התפילה, והנוסח היה קל משחשב.

להפתעתו הגמורה צדק הגבאי. טעם הסליחות כאשר הן נאמרות לפנות בוקר, שעה שפני המזרח שחורות מעורב, היה שונה לגמרי. הוא הרגיש עצמו קרוב לבוראו ודבר אליו מעומק לבו. טעם גן עדן, חלפה בלבו המחשבה שוב ושוב.

*

בסיום התפילה התיישבו הכל להתרת נדדים. ישראל פתח את הסליחות של אבא בעמוד המבוקש לאמירת הנוסח בפני שלושה אנשים. פרק קטן היה דחוק עמוק בין דפי הסליחות. לבו החסיר פעימה כאשר קרא חמש מילים שהיו כתובות בפרק:

"תזכור: לתת לישראל את הצוואה"---

הזכרון היכה בו כברק, סימא את עיניו והפיל אותו על הרצפה. משוטח לעיניהם התבהות של שלושת דיני הדיוטות.

... ערב ראש השנה אשתקד, אבא נכנס אל המטבח, מוציא משם את השקית עם הסימנים. מצרף אליה את המעטפה ומתחיל לומר משהו. "ישראל, יש לך דקה בשבילי?"

ישראל מתפלל על השאלה. "בשבילך אבא יש לי את כל הזמן שבעולם" הוא אומר בהכנעה.

אבא מהרהר. פניו מוטרחות. הוא נראה מתלבט, חוקך בדעתו. פתאום נשמעת צפירת המונית שישראל הזמין. על פניו של ישראל מסתמן קצרו של חוסר סבלנות נוכח הנהג הנרגז. אבא הגיע לכלל החלטה. "טוב, זה יחכה לפעם הבאה" הוא אומר לישראל.

ולא היתה "הפעם הבאה".

כנראה רצה לומר לו משהו בקשר לצוואה. משהו גדול. לך תדע. למצבת האבן בבית העלמין אין פה. אי אפשר לשאול אותה.

קם מן הארץ. הרגיע את האנשים שזו סחרחורת קלה שחלפה כבר וניגש אל התא של אבא.

מתוך יאוש ורוגז על עצמו, החל מחטט שוב בתוך קרביה של תיבת העץ. איזה סוד צופנת היא. האם רק עלונים ישנים וסדר סליחות?

לא. מתחת לעלונים היתה תגלית של ממש. נרדמיק המשקפיים הישנות של אבא. הנרדמיק עצמו היה ריק ממשקפיים. הן נמצאו לאחור הפטירה בחודר השינה בתוך המגירה ליד המיטה.

נר לשולחן שבת

פרשת נצבים

גלין 666-תשע"ט

"אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך". (ל'ד) "הנסתרות לה' אלקינו..." (כ"ט כ"ח)

בקיבוץ הגלויות שאנו מייחלים לו נאמר בנביא ישעיהו (ס"ו): 'והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'... כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'.' הגוים יביאו יהודים לירושלים בתורת מנחה לה' - כפי שישראל מביאים מנחה - בבגדים מפוארים ובעגלות מכובדות.

ממשיך הנביא ואומר: "וגם מהם אקח לכהנים ולויים, אמר ה'." פירש רש"י - "בין מהמביאים בין מהמובאים". כלומר גם מהיהודים שהגויים יביאום וגם מהגויים שיביאו את היהודים ימצאו מהם כהנים ולויים.

יהיה זה מחזה מופלא ונורא כאחד, יעמדו אלפי אלפים של יהודים וגויים. אליהו יעבור ויצביע על אחד היהודים המתבוללים ויאמר: "אתה כהן!" והלה יאמר, 'זה לא יתכן, הרי סבתי לא יהודיה, אשתי גויה...' ואליהו יעבור הלאה, ויגלה על עוד ועוד יהודים שבקושי ידעו על יהדותם - 'אתם כהנים'.

ופלא עצום הוא, שימצאו יהודים שנטמעו בין הגויים במשך הדורות, ובכל זאת הם ואבות אבותיהם התחתנו רק עם נשים הכשרות לכהונה.

ולא זו בלבד, אלא גם "בין המביאים" - גויים גמורים, עם כל זה אליהו הנביא יצביע לעברו ויאמר: "אתה בשורה עשרים עם החולצה הירוקה יהודי"..." 'לא יתכן?!' ישיב אותו גוי 'אני פולני שבע דורות...' וימשיך אליהו ויאמר: "ולא רק זה, אלא אתה כהן!" והגוי הבא ילחש: 'אבל אני אציל אנגלי טהור...'

גויים גמורים, אליהו הנביא יגלה להם שהם יהודים וכהנים מיוחסים, שכל האמהות היו כאלה שאינן פוסלות מן הכהונה, והרי הם כשרים לעבודה בבית המקדש, וזהו מן הנסתרות לה'! וזה שנאמר "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים מארץ מצרים". (עפ"י "חוט שני" שבת ח"א)

שיחתו של אדמו"ר רבי ירוחם ממיר על ידיעה פשוטה

פרשת נצבים מדברת בענין ימות המשיח. כתב הרמב"ן (ל'ו): קודם ימות המשיח יש בחירה לאדם לעשות כרצונו, צדיק או רשע. אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב טבע, לא יתאוהו הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל, זהו מה שנאמר "ומל ה' אלקיך את לבבך" - כל אדם יעשה בטבעו המעשה הראוי.

מה יהיה שם באותם ימים? איך יגיעו למצב של אמונה כזו? עלולים אנו לחשוב שיהיו שם מעשים נפלאים, שיזרקו עלינו מכסא הכבוד ספרי חקירה לברר את האמונה...

אך בדברי הרמב"ן מובא כי שום דבר חדש לא יציעו בפנינו. "כולם ידעו אותי" יהיה רק על ידי "ומל ה' אלקיך את לבבך". כביכול הקב"ה יחתוך מאיתנו את 'הגוף' אשר אוטם ומכסה את הלב - את הנפש המשכלת. (שיחת שבת קודש, כ"ח אלול)

"וכל בני בשר יקראו בשמך".

יש אנשים שמסתובבים ברחובות עיר ואינם יודעים לשם מה הם חיים בעולם, הרי הם דומים לחביות מלאות בשר מהלכות על שתיים ותו לא... זהו פירוש 'כל בני בשר' - אפילו אנשים כאלה שכל מהותם היא עולם הזה, גם הם לעתיד לבוא יקראו בשמך! (הגה"צ רבי אליהו לאפיאן - "לב אליהו" ס' במדבר)

ה"חפץ חיים": הנה המעיין בגמרא יראה שנתקיימו כל הסימנים שנאמרו שם לפני ביאת משיח צדקנו, והצרות גם כן מתרבות מיום ליום, ולפלא גדול לנו שעדיין רגלי משיחנו לא נראים!?

אכן באמת יש לבאר סיבת עיכובו. נאמר בנביא (חבקוק ב) "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר". פשוט: זה תלוי בזה, אם תחכה לו יבוא ולא יאחר, ולהיפך, אם לא תחכה יאחר.

הנה אם נשאל אנשים, האם אתם רוצים שיבוא אליהו? בוודאי יענו ויאמרו 'בוא, יבוא, ואם נמשיך ונשאל אותם, האם חפצים אתם שיבוא היום בלא הכנה? ישיבו אף שמאד חשקה נפשי שיבוא, היום אין ברצוני שיבוא, הלא בשר ודם אני ולא מלאך, אני צריך להכין עצמי לקבל את פניו. תן לי כמה ימים להתכונן.

(יש אומרים, שאליהו יחכה שבועיים, עד שנגמור לאסוף את התבואה. יש אומרים, השבוע זה לא מתאים, יש לנו חתונה, יש הרבה כנות, שבע ברכות כל ערב... אנהו באמצע בניה... אם אפשר אחרי הקיץ, הלא הזמנו כרטיסים לנופש בשוויץ... ובכלל, מה נעשה עם החנות...)

אם כן כשאנו מתפללים בקדושה "ממקומך מלכנו תופיע, כי מחכים אנו לך" אנו אומרים כזבים לפניו, הרי איננו מוכנים לבואו.

ועוד יותר: הראיה שאיננו מוכנים כלל לבואו, כי אם היינו רוצים באמת ובתמים שאליהו יבוא, היינו מוכנים בתורה ובתשובה ואז בצדק נוכל לומר 'מחכים אנו לך'!

(ליקוטי אמרים" י"א)

גלות וגאולה

היה זה בשנה השלישית למלחמת העולם הראשונה. שנים של חרב, זעם, רעב, גלות וצרות קשות. הציעו גדולים וגאונים לגזור תענית ציבור לכל המדינה ביום הראשון של סליחות.

דעת האדמו"ר ממונקטש היתה שאין לגזור תענית כללית. וסיבותיו: א. מלחמה זו סכנתה כל יום, הלכה היא (מג"א תקע"ז ב) שכיון שאי אפשר להתענות רצוף כל יום, אין לגזור תענית כלל. ב. אם יצומו ביום זה, יקשה עליהם להתענות בצום גדליה ויום הכיפורים. יש להזהר מלגזור תענית בסמוך לתעניות שחייבים בהם על פי דין.

אכן מי שבכווח להתענות יתענה, ממילא יחידי סגולה מתענים ביום זה, אבל לגזור תענית על כלל הציבור, ודאי אין ראוי עתה. יש לדעת - מלחמות אלו הינם חבלי משיח ועלינו להתפלל על הגאולה השלימה, ולא כדעת ההמון שהטעו אותם להתפלל רק על שלום העמים. הרי כשתפסיק המלחמה ישובו ישראל שוב אל הגלות המרה, הלא זה עיכוב הגאולה!

עצתי להתחזק בתורה ותפילה. לעורר לתקן העוונות המעכבים את הגאולה וה' הטוב יחוס ברחמיו. (שו"ת "מנחת אלעזר" ד' ה')

עצה נוספת - סגולה לזכות בדין היא להיות רחמן! היסוד לכל תפילותינו לפני ה' הוא בקשת 'רחמים' - 'רחמנו כרחם אב על בנים'. עלינו להתאזר במידת הרחמים האחד כלפי חברו ולהרבות במעשים טובים עם הבריות, אז אפשר לקוות שגם ה' יתנהג עמנו ברחמים, שכך היא מידתו - 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים' (מין הגאון רבי חיים שמואלין - 'שיחות מוסר' תשל"ג כ"ח ועיי"ש)

"אלול השחור"

סיפר הגאון רבי מאיר שפירא: היה זה באחת משנותיה הראשונות של ישיבת סלבודקה בעיר האבות חבון. בחודש אלול, דיבר "הסבא" את כל השיחות על עומק הדין, חומרת הדין על כל מעשה ומעשה ממעשי האדם כי הוא נורא למאד.

וכי איך שייך שנוכל לעמוד בדין של ראש השנה. ברוב דבריו הטיל רבינו "הסבא" פחד על כל השומעים בני הישיבה עד כדי שקראו לאלול זה "אלול השחור!"

ובליל ראש השנה, אף שהיה נהוג בישיבה שלא להגיד שיחות, באותו ראש השנה מסר "הסבא" גם כן שיחה על דרך זו ועוד ביותר חריפות.

ובסיימה של אותה שיחה אמר: "ואיך אפשר לעבור את ימי הדין בשלום?"

בחיון על הפנים ובאמירת-הקדמת בוקר טוב זה לזה, ובאופני קירוב לבבות ודברי עידוד לאלו הזקוקים לזה - רק בזכות זה יכולים לעמוד בדין של ראש השנה ולזכות בדין!"

(אגרת הגר"א - אמרי דעת" מהגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ)

היה יהודי יקר בשם ר' שמואל הלפרין, חסיד צ'ורטקוב, שנשא לאישה בת של חסיד ויז'ניץ. בימים הנוראים שהה אצל חותנו. בליל ראש השנה התפלל אצל הרבי "אהבת ישראל" מויז'ניץ. כשאמר הרבי את "לדוד מזמור", הדגיש את הפסוק "נקי כפיים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה" בבכי ובהטעמה מיוחדת מעוררת לבבות.

הרהר ר' שמואל, תמה: איזו גדולה היא לאדם שלא נשבע למרמה, איזה אדם יהיו להשבע לשקר, מה צורך לו לרבי לעזור על כך באופן מיוחד?! על מה נרעש הרבי כל כך בפסוק הזה?!

לאחר התפילה, כאשר הגיע תורו לעבור לפני הצדיק להתברך בברכת שנה טובה, פנה אליו הרבי פתע ואמר: "הינך מבין אברך, בגמרא מובא שכשהנשמה יורדת לעולם הזה משביעים אותה - תהי צדיק ואל תהי רשע!" אמר ולא יסף.

הנוכחים שהתפלאו על הדברים, סברו שהרבי אמר לו דברי התעוררות בעלמא ללא כוונה מיוחדת. אבל ר' שמואל הבין את כוונתו, לבאר לו 'שלא נשבע למרמה' מכוון על כל אדם לבל יחטא, כדי שלא תהא שבועתו שנשבע קודם ירידתו לעולם שבוועת שווא - אם כן מי יוכל לטעון שהוא לא נשבע למרמה...! (את המעשה סיפר נכדו, כ"ק האדמו"ר ה'ישועות משה' מויז'ניץ בראש השנה תשנ"ט)

מתוך מחזור "אוצר הראשונים" אוצר עצום ומיוחד של גאוני אשכנז! "היום הרת עולם היום יעמיד כמשפט ... כאור משפטנו איום קדוש". קטע זה יש בו ל"ב תיבות כנגד ל"ב נתיבות שבהם נברא העולם, המנויים בספר יצירה. ('ערוגת הבושם' - רבינו אברהם בן עזריאל, מרבתינו של ה'אור רוע')"

אין לומר 'משפטנו היום', הן היום לא יצא לאור, שהדבר תלוי בתשובה עד העשור. ואם תאמר, והלא צדיקים נחתמים לאלתר לחיים, וכי תעלה על דעתך שנחזיק עצמנו צדיקים בתפילה! (סידור רש"י)

ואין לומר 'היום', כי אנו מחזיקים את עצמנו 'בינונים'. ('ערוגת הבושם')

הרת עולם: היום מתעבר העולם, כמו אישה שמתעברת ויולדת לאחר זמן, כך היום הקב"ה דן את העולם על מה שיארע השנה. (שם)

כמו אישה שהרתה והכליה מעיקים עליה, כך אנו זועקים. (קדמוני אשכנז)

ויש אומרים מלשון רתת, שהיום מרתת את העולם מאימת הדין. (שם)

היום נברא אדם הראשון, נמצא שבו נגמר הריונו של עולם, לכן היום יעמיד כמשפט יצורי עולם, כעין אדם שנידון ביום ההוא. (ראב"ן, ר"י בן יקר)

להתחיל את השנה בטוב! אמר מרן הרב שטיינמן: מובא במדרש שהאות א' רצתה שבה תתחיל התורה, אבל כיון שבאות א' יש גם כן "ארור", לכן התורה לא התחילה בה, אלא התחילה באות ב', שיש בה 'ברוך'. הרי לנו שהתחלה צריכה להיות בדבר טוב. אם כן בעומדנו לפני השנה החדשה צריכים אנו להתחיל בדבר טוב. ואין טוב אלא תורה!

(כ"איל תערוג" מועדים של"ב)

האיש שהלך שעה וחצי, עקב בצד אגודל לתקוע בשופר!

תלמיד חכם נכבד, מחשובי שכונת "בית וגן" שבירושלים היה הרה"ג ר' מרדכי וורמסר. שנה אחת בחודש אלול לקה רבי מרדכי בליבו והבהילוהו לבית החולים, שם עבר צינתור. כאשר התאושש ונתחזק מעט, קבעו לו תור לניתוח דחוף בצום גדליה. בינתיים, הזהירוהו הרופאים באזהרות והתראות חמורות לבל יהין לאמץ גופו במלאכה ולו הקלה ביותר, לפי שהוא מסוכן ממש.

הרב וורמסר שימש במשך שנים "בעל תוקע" בבית המדרש טאלנא בשכונתו. בשל מצבו הודיע לאדמו"ר שהוא אינו מסוגל לתקוע וביקש למנות אחר במקומו. בפרט שתקיעת שופר היא מלאכה מייגעת והרופאים אוסרים עליו לאמץ עצמו באיסור חמור. האדמו"ר, כששמע דבריו, ביטל את דברי הרופאים, ואמר בלשון המקובלת מצדיקים, שניתנה הרשות לרופא לרפא ולא לייאש ולהחליש את רוח האדם. הפציר שיתקע כהרגלו מדי שנה. ועוד בירך אותו, שבזכות כך יתפא! הרב וורמסר היסס בדבר, אבל בצדקותו נענה לבקשת האדמו"ר והחליט לבוא בכל זאת.

הרב וורמסר היה גר ברחוב ברגמן 10 ובית המדרש טאלנא הוא ברחוב הפסגה 60, המרחק ביניהם הוא פחות מקילומטר. בראש השנה, במסירות צעד הרב וורמסר אל בית המדרש טאלנא. הלך לאיטו ארבעים וחמש דקות כל צד, כדי לתקוע בשופר!!!

כשחזר הביתה כולו תשוש, בני המשפחה לא הבינו ממנו אם הצליח לתקוע רק מספר תקיעות, או תשר"ת אחד... מה שברור שאת המשך התקיעות לא היה מסוגל לתקוע. מסירות נפש ממש! למחרת, בצום גדליה עבר את הניתוח!

גם לאחר פטירתו של הרבי כעבור שנה, המשין הרב וורמסר במשך שלש שנים, במסירות נפלאה ללכת ולתקוע בראש השנה בבית מדרשו, עד שכוחותיו לא עמדו לו והפסיק. מספר שנים אחר כך, בשנת תשס"ג נפטר לבית עולמו.

(נר לשולחן שבת)

"אין מלך בלא עם!" הפיתקה בקלם!

"העצה היחידה לזכות בדין, היא להיות איש שהרבים צריכים לו!" כשהקב"ה דן אדם, הוא בוחן את סביבתו, ואם להם לא מגיע הצער, הוא ניצול בזכותם. זהו "ויכולן נסקרים בסקירה אחת" יחד עמו. אע"פ שדנים כל אחד לבדו, עצם הדין הוא עד כמה האדם שייך לכלל. לכן העצה במיוחד בערב ראש השנה להתקשר כולנו בעבותות אהבה! (לב אליהו"ה" ג"צ ג"ר-ו, שניא, 'עלי שור' ח"ב בעוד - עפ"ד רבינו ישראל סלנטר והסבא מקלם)

פעם בראש השנה לאחר קריאת התורה ציווה מרן ה"חזון איש" לתקוע מיד, בלי לעשות הפסקה שהיתה נהוגה כרגיל בבית מדרשו, וגם לא לומר את הפרק "למנצח" אותו אומרים שבע פעמים, רק לברך ולתקוע ללא כל שהיות. הציבור השתומם על זה מבלי דעת מה קרה.

אחר כך התברר שרבינו שמע צעיר אחד מבין המתפללים אומר לאביו: "אבא, הלא אתה כה חלש, אולי תטעם דבר מה לפני התקיעות?" ואביו גער בו: "אל תוסף דבר אלי כדבר הזה, מעודי לא אכלתי לפני התקיעות!" לכן ציווה רבינו לתקוע מיד, כי היה חבל על כל רגע... (במחיצתו של רבינו - 'שערי ארה"ן ח')

פניני הפרשה

נצבים

עלון מס' 1005

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

כפיך ובלבבך

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא כי קרוב אליך הדבר מאוד כפיך ובלבבך לעשותו – רש"י מפרש ש"המצוה הזאת" הכוונה על לימוד תורה: "כי קרוב אליך – התורה ניתנה לכם בכתב ובעל פה". ומסביר השפתי חכמים שגם אם קשה לנו להבין את התורה שבכתב מקוצר המשיג ועומק המושג, עדיין יש את התורה שבעל פה שעל ידה הבנת התורה שבכתב קרובה מאוד.

שואל החפ"ץ חיים: הרי אנו מבקשים בתחנונים בתפלת אהבת עולם "בעבור אבותינו שבטחו בך... כן תחנונו אבינו אב הרחמן... ותן בלבנו להבין ולהשכיל...", וכיוצא בזה אנו מבקשים בתפלת ובא לציון "הוא יפתח לבנו בתורתו", רואים שקשה להבין את התורה, ואיך יתכן לומר על זה "כי קרוב אליך הדבר מאוד"? מבאר החפ"ץ חיים שכאשר אדם מוכן לבוא לבית המדרש ובא ליטרה, אז הוא מגלה שהדבר קרוב אליו מאוד. וזהו שאמר הנביא "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". כשאתה מדבר "כפיך" – יש "בלבבך לעשותו".

מסופר על בחור תלמיד חכם שהיה בפולין לפני מלחמת העולם השנייה ולא הצליח להפטר מהצבא. החליט הלה לעלות לארץ ישראל. אך בכסף שהיה בידו יכול היה להגיע רק עד מצרים, אבל בכל זאת עשה את שלו ונסע דרך גרמניה. הגיע לקופאי של הרכבת ומסר לו 10 מרק, הקופאי החזיר לו עודף רב בסכום של 100 מרק. בא להחזיר לו את התוספת ולהעמידו על טעותו, אך הקופאי עשה עצמו כלא שומע, וכשהסביר לו שוב צעק עליו הקופאי וגירשו בנידופים. לא הבין אותו בחור מדוע הקופאי אינו חפץ בכסף ושאל את בני המקום, אמרו לו שהקופאי מעדיף לשלם את ההפרש מכיסו ולא להיתפס בטעות, כי עלול הוא לקפח את פרנסתו, כיון שבגרמניה הכל מדויק בתכלית הדיוק. שמח אותו בחור ת"ח שזכה בכסף מן ההפקר, וכך יכול היה להגיע לא"י בכסף מלא וברוח, כי הוא עשה את שלו והקב"ה השלים חפצו לטובה ולברכה.

עצה טובה	לא תהו בראי
<p>כדי לבשם את השופר ולמנוע ריחות לא נעימים, מומלץ לשים צפורן הבדלה בתוך ארובת השופר לפני ראש השנה ולאחריו. כמו כן, מיד לאחר ראש השנה, יש להעמיד את השופר למספר ימים בחלון במקום בו יש שמש על מנת שיתייבש באופן מוחלט. (מר שמעון קינן הי"ו בעל מפעל "קול שופר").</p>	<p>קפלי כף היד</p> <p>לרוב האוכלוסיה יש שלושה קפלים עיקריים בכף היד, שעוביים, רציפותם ובולטותם משתנים מאדם לאדם. למה נועדו הקווים הללו? נסו לדמיין כיצד נראית היד בזמן אגרופ או בזמן שאנו אווזים בחפצים. אלמלא היו הידים מחולקות באמצעות קוים מסודרים, כל צורה שהיינו יוצרים בידינו היתה גורמת לשקי עור עודפים להיווצר על גבי כפות הידים והרגליים שלנו, דבר שהיה מקשה עלינו, למשל, לאחוז בדברים או לטפס. אלמלא היו הידים מחולקות באמצעות קווים מסודרים, כף ידנו המרופדת היתה ככרית אויר אחת נפוחה, המתקשה לאחוז בדברים בצורה טובה. הקווים בעצם "מדביקים" את העור לבשר בכף היד בשלושה מרווחים פחות או יותר שוים ובכך פורשים את העור ברחבי כף היד בצורה המאפשרת לאחוז חפצים, בלי שקי עור עודפים. כל קמט, כל בליטה, כל חספוס, כל קו בגופנו מתוכננים להפליא ומיועדים כולם – לטובתנו! (ר' אריאל כדורי הי"ו).</p>

מניד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"יזדרז האדם לעשות חשבון נפש אם יש בידו איזה עברות לעזוב אותן ולשוב להש"ת, כי עיקר התשובה היא שלושה דברים כמ"ש הרמב"ם: עזיבת החטא וחרטה על העבר ויודוי. והכל יהיה בלב שלם מעמקי לבו שיעיד עליו יוצר בראשית שבכל לבו נתחרט ושב אליו". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ס').

נקודת חן / עובדיה חן

כולנו על ספינה אחת

והנשים והגרים שזה מקרוב באו, אין בידם להוכיח).

*

באותו מעמד של ברית הערבות, התחברו והתלכדו כל עם ישראל להיות עם אחד שלם ומאוחד. מעתה ואילך עם ישראל אינו סתם אוסף של ששים ריבוא המשתייכים לעם אחד, אלא יחידה אחת שלמה ומאוחדת המורכבת מששים ריבוא חלקים החולקים גורל משותף, כאשר לכל יהודי יש השפעה לטוב או למוטב על גורלו של כל העם.

דומים הם בני ישראל מכאן ואילך לחבורת אנשים המפליגים יחדיו בספינה אשר כולם יחד אחראים לשלמותה ולתקינותה של הספינה. די בכך שאחד מהם יחורר את דופן הספינה בתוך תאו שלו כדי שכולם יחד ירדו למצולות ים.

אדם שכואבת לו הזרת, וכי יעזור אם יאמרו לו: "מה אכפת לך מהאצבע הקטנה, העיקר שכל גופך בריא?" מובן שלא! כשהזרת כואבת - כל הגוף דואב. עם ישראל מורכב מנשמה אחת, ועל כל יהודי לדאוג לחברו, לא רק לגופו אלא גם לנשמתו.

כל אדם מישראל אחראי על מי שמושפע ממנו שיקיים מצוות ויעשה רצון בוראו, כמו מנהל עבודה שאחראי על כל הפועלים שתחתיו. וכמו שכתב רבנו יונה בספר "שערי תשובה" (שער ג' אות י"ט): "ודע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכיל בכל מלאכת עבודת אדוניו. והפועל הנאמן יהיה מהיר במלאכתו, וישגיח על מלאכת הפועלים חבריו".

אם קשה לנו למחות או שאנו יודעים שהדבר לא יועיל, אין הדבר פוטר אותנו מלעורר בדרכי נועם. אתה רואה אדם שכמה ימים נפקד מקומו בבית הכנסת, גש אליו, דבר אתו, שאל לשלומו, תאמר לו שהוא חסר בבית הכנסת. אתה רואה שבבית מזלזלים בדבר מסוים בהלכה, תעיר ותפעל לתיקון המצב. לפעמים גם לעורר לא יועיל, אז לפחות מדין ערבות יש להתפלל על אחינו התועים.

וערבות זו גם לחיוב היא באה, כפי שאמרו במדרש תנחומא על הפסוק: "כולכם לפני ה' אלוקיכם", כולכם ערבים זה בזה. אפילו צדיק אחד ביניכם, כולכם עומדים בזכותו. ולא אתם בלבד, אלא כל העולם כולו בזכותו עומד, שנאמר "וצדיק יסוד עולם" (משלי י'). וכשאחד מכם חוטא - כל הדור לוקה...".

הערבות היא הערובה להמשך קיומו של עם ישראל.

סערה עזה התחוללה בלב ים והאוניה חישה להישבר. אף לא אחד מן הנוסעים נותר אדיש. הכל נאחזו בדבר מה יציב והפילו תחינתם לפני בורא עולם שינוח הים מזעפו. אחד הנוסעים שהיה איש תם, שאל בפליאה את אחד הזועקים: "משה, למה תצעק? כלום שלך היא הספינה?"...

*

בערבות מואב על סף הכניסה לארץ, עם ישראל ניצב לפני אלוקיו וכורת עמו ברית. אולם האריכות והפירוט של כל הנצבים, נראית בעיני האור החיים הקדוש תמוהה. אחר שבתחילה אמר "אתם נצבים כולכם", שבזה כלל את כולם, לשם מה פירט: "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם", ועוד פעם סיכם "כל איש ישראל", ושוב המשיך לפרט: "טפכם נשיכם וגרך" וגו'? ועוד, מהי הברית המחודשת שנוספה כאן על הברית הקדומה הכתובה בפרשה הקודמת?

ומבאר שהברית הקודמת היתה בין הקב"ה לביננו, להבטיח שנשמור את מצוות ה', ואילו ברית חדשה זו באה להכניסנו בברית הערבות ההדדית, שלכל אחד מאתנו תהיה אחריות על מעשי חבריו, ולא יפטור עצמו באמירת "שלום עליך נפשי", כי עם ישראל הוא כמו גוף אחד!

ולכן נקט בברית זו לשון "נצבים" ולא "עומדים". ניצב פירושו ממונה (כמו "הנצב על הקוצרים", רות ב'). אמר להם משה: אתם נצבים וממונים היום על זולתכם, לוודא שגם הם ילכו בדרך ה'.

זו הסיבה שנאמר קודם "כולכם", על מנת לכלול את כל עם ישראל במינוי של הערבות והאחריות, כל אחד לפי מעמדו ויכולת השפעתו, הא כיצד? המשיך ופירט שכל אחד יהיה ממונה על אלה שמתחתיו: "ראשיכם" הם הגדולים שבכולם שיכולים למחות בכל ישראל, אלו יתחייבו על כל העם, "שבטיכם" כל שבט ושבט יתחייב על שבטו, "זקניכם ושוטריכם" כל זקן יתחייב על משפחתו, "כל איש ישראל" הם ההמון, כל אחד יתחייב על בני ביתו. וכמו שאמרו במסכת שבת (נ"ד ע"ב): כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה - נתפס על אנשי ביתו. באנשי עירו - נתפס על אנשי עירו. בכל העולם כולו - נתפס על כל העולם כולו.

ואחר שכלל "כל איש ישראל", חזר ומנה בנפרד: "טפכם נשיכם וגרך" וגו', שכן לגביהם הברית היא חד צדדית - אנו ערבים עליהם אך לא הם עלינו (הטף

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

רוכל בר נגר

ממנה?!". ענה אבי ואמר לי: "הגם אתה כמותם הנותנים עיניהם במחיר ואינם מודעים לקושי העבודה? הלא הדבר הקל ביותר במלאכתי הוא שעלי לעמוד על רגלי כל ימות השבוע! שלא לדבר על מלאכת הסבלות, לסחוב קורות ולשאת לוחות כבדים. שלא לדבר על הצורך לבוסס בהררי נסורת ולנשום אבק, שלא לדבר על פציעת אצבעות, חתכים ודקירות. וכל אלה הם הדברים השוליים, לפני המלאכה עצמה. המלאכה עצמה דורשת מאמץ, ריכוז ומיומנות, ורצופה במפחי נפש: כאן נסדק העץ, שם נשרטה הדלת, פה נלקחה מדה לא מדויקת, שם העמיקה המפסלת יתר על המדה... לא בני! מילא אני, התחלתי במלאכה זו משחר נעורי וכבר זקנתי בה, לא אוכל לעוזבה. אבל אתה חייך לפניך. בחר לך אמנות קלה ונקיה".

הודה לו החכם, וכשהתרחקו מעט אמר לבני החבורה: "רואים אתם, אין לכם מה לקנא באותו נגר. הבנתי זאת ברגע ששמעתי שהוא עזר לבנו לרכוש דוכן בשוק ולא הכשירו להמשיך בדרכו..."

כשיהודי מכשיר את בנו להמשיך בדרך התורה, אות הוא כי זו הדרך שהוא מאמין ובוחר בה. וזהו שאמר הבורא יתברך על אברהם אבינו: "פִּי יִדְעָתוֹ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָוֹ ה'" (בראשית יח, יט) - אברהם אבינו עמל כל חייו לעשות רצוני, אבל אימתי אדע כי שלם הוא עם עצמו בדרך שבחר ומרוצה הוא ממנה? - רק כאשר יחנך גם את בניו בדרכו ויבחר להם את אמנותו. (ע"פ הרב "תשואות חן", הובא ב"מעין השבוע").

מעשה בנגר אמן שהיה מפליא במלאכתו, מגלף גילופים מרהיבים ומייצר רהיטים שהפליאו עין כל רואה. ברבות הימים, יצא שמעו הטוב והוא התפרסם כאמן מומחה, שרים ודוכסים הזמינו אצלו רהיטים, ושילמו שכרו בעין יפה וביד רחבה.

פעם אחת הסבו כמה חברים במסיבת רעים, והשיחה התגלגלה אודות אותו חרש אמן. שחו הכל בהצלחתו, ונימת קנאה בלתי מוסתרת בצבצה מבין דבריהם.

היה שם חכם אחד שפתח פיו ואמר: "אין לכם במה לקנא בו, אֲחִי!". נפנו אליו ותמהו: "מדוע?". נענה ושאל: "הידעתם את בנו?", אמרו: "ידענו, אביו פתח לו דוכן בשוק". הפטיר החכם: "ובכן, הן רואים אתם...".

היו דבריו סתומים וחתומים, והמסובים אמרו: "מחילה, איננו רואים מאומה!". קם ממקומו ואמר: "בואו, הילוו נא אלי". שמעו בקולו והלכו אחריו. הלך לשוק ופנה לדוכנו של הבן. נתן לו שלום ופתח: "שאלה לי אליך, הן אביך חרש אמן ונודע ביפי רהיטיו ובטיבם. מתפרנס הוא בכבוד ואף ברווחה. מדוע איפוא בחרת לך אמנות אחרת? כלום לא מוטב היה לך להיות נגר צמרת במקום סוחר זעיר בשוק, אחד מני רבים?".

ענה הבן ואמר: "מאחר שנשאלתי, אספר דברים כהוייתם. כשפניתי אל אבי לשאול באיזה מקצוע לבחור, אמר לי: אחת היא לי, ובלבד שלא תהיה נגר! שאלתי: מדוע? הלא מצליח אתה במלאכתך ומתעשר

☺ זה לא חוק! ☺

אדם ביש-מזל נתקע בעליית גג של אחד מגורדי השחקים הגבוהים ביותר בארץ. לרוע מזלו, לא נמצא בידו אמצעי קשר, והוא החל לצעוק ממרומי הבניין אל עוברי האורח העוברים למרגלות הבנין, אך לשוא, אף אחד לא שמע אותו מגובה כזה. לפתע נזכר שיש בכיסו כסף רב שלוח זה עתה מהבנק לצורך שיפוץ ביתו, ובמחוז צין רעיון - הוא נעמד בזוית הגג והחל ממטיר שטרות של כסף. האנשים למטה קפצו על המציאה, מיהרו ללקט את השטרות שירדו בגשמי נדבה, ומיד המשיכו בדרכם מרוצים. אף לא אחד מהם טרח לבדוק מי הוא הנדיב המשליך אותם לעברם...

כשתם הכסף, עמד האיש אוכד עצות ברזם המגדל. הוא שוטט במבטו סביב, תר אחר פתרון, ואז נתקלו עיניו בגל של אבנים קטנות בפנת הגג. ללא שחוק, נטל אחדות מהן והשליכן מטה. חיש מהרה הורמו לעברו מספר ראשים והוא סימן להם שזקוק הוא לחילוץ...

☺ חוק חוק לא... ☺

מלכתחילה ראוי היה שנתקרב ונתעורר מהטובות שמרעיף עלינו הקב"ה, אך הרבה פעמים ה' "זורק" לנו משמים שפע בריאות מזל והצלחה, ובמקום שנישוא עיננו לשמים לראות מי הוא המשפיע עלינו את כל הטובות הללו והדבר יעורר אותנו להתקרב - אנחנו עסוקים בלאסוף ולהמשיך הלאה... ואז בלית ברירה ה' זורק "אבנים"... כי רק בשמגיעות הצרות, נזכרים להביט לשמים...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: האם מותר ללמוד נגינה ולנגן בימינו, בגלל חורבן בית המקדש?
תשובה: אם שרים בערבי שירה שירי קדש שיש בהם שירות ותשבחות להשי"ת, מותר (שו"ת יחיה דעת ח"א עמוד קלא). וכן מובא שם משו"ת כפי אהרן שאם אינם עושים לשם שמחה אלא לשם לימוד חכמת הניגון מותר, ושכן דעת המאירי. ע"ש. ומי שלמד ניגון לפרנסתו, ישתמש בה לצורך, לשמח חתן וכלה, או לשמחת פורים, או לנגן בחול המועד, או לשמח אנשים עצובים ונדכאים רח"ל, כמ"ש בישעיה (נ"ז ט"ו) "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

שאלה: ב"ה זכיתי והתחלתי בתהליך חזרה בתשובה לפני כשנה וחצי, במהלכה נכנסתי לישיבה חרדית והפסקתי לגמרי את אחד מהתחביבים הקודמים – נגינה בתזמורת נוער ובאופן פרטי, דבר שעשיתי מגיל צעיר במשך כשבע שנים. לאחרונה אני חש רצון עז לחזור ולנגן (באופן פרטי ולא במסגרת התזמורת), אך אינני יודע אם הדבר כדאי מהסיבות הבאות: (א) מרן בשו"ע (סי תק"ס סעי' ג') אסר נגינה מאז חורבן הבית. (ב) רוב ככל המוזיקה ששייכת לכלי הנגינה (בריטון) היא מוזיקה קלאסית שנכתבה ע"י גויים. (ג) המורה אינו שומר תורה ומצוות. (ד) האם זמן הנגינה הוא ביטול תורה מוחלט או שקיימים מקרים שניגון יכול להכנס בהגדרה של "ביטולה היא קיומה", במיוחד לחזור בתשובה. אשמח מאוד להכרעה בנושא?
תשובה: הניגון משחרר ומשמח ומביא לידי הבנה בלימוד (ואפילו לנבואה ורוח הקדש כאלישע). מוזיקה שמלבישים אותה על שירי קדש, אין בה חשש. אם תוכל לנגן בלי עזרת מורה או מפי מורה ירא שמים, עדיף.

שאלה: האם בטבילה של ערב ראש השנה וערב כפור, מותר להתקלח לפני ואחרי הטבילה במקלחות שבמתחם המקוה?
תשובה: מותר. ובדרך כלל מתקלחים לפני הטבילה.

שאלה: מתי עורכים את סדר הסימנים של ליל ראש השנה, לפני האוכל או אחרי האוכל?
תשובה: מנהגנו אחר המוציא ולפני האוכל. ומזה כמה שנים נהגנו להשאיר הפירות המתוקים אחרי הסעודה, כדי שיאכלו ארוחת החג בתאבון. וכן ראוי לעשות. [וע' אור תורה תשרי תשמ"ה סימן ב אות א'].

שאלה: האם בליל ראש השנה עדיף לטבל פרוסת המוציא במלח ולנער המלח ושוב לטבל בסוכר לסימן טוב?
תשובה: אל תנער. זה לא חרוסת. אפשר לטבל מצד אחד במלח ומצד אחד בסוכר. ואנחנו מטבילים בסוכר בלבד, כי דינו כמלח לדעת כמה פוסקים (עיי' בן איש חי שנה שניה פרשת טהרות אות כ"ב, ובשו"ת רב פעלים ח"ב חיו"ד סימן ד'), ואכמ"ל.

שאלה: מזה כארבע שנים שנהגתי לעשות תענית דיבור מראש השנה ועד מוצאי יום כפור, אך ראיתי שזה גורם צער לכמה אנשים, שמדברים אתי ואני משיב להם בתנועות ידים וכדומה, האם נכון להמשיך במנהגי או שכבוד הזולת עדיף?
תשובה: כבוד הזולת עדיף. ובלבד שתזהר משיחה בטילה ולה"ר וליצנות וכדומה, ויחשב לך כתענית הדיבור.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

אור האמונה

פרשת ניצבים

שבת קודש ❖ כח' אלול, תשע"ט

גיליון מס. 701

פסוק

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות
שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פירקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו
ואינה סרה ממנו" (הזהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את העלון כנאמר:

"אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות"
(חסד לאברהם)

נְצַבִּים, ראש השנה

"כשאדם יושב לדבר בחברו, זה בחינת ראש השנה, שהוא יושב ודן את חברו. וצריך להיזהר מזה מאד, כשהוא יושב ודן את חברו, ולהסתכל על עצמו היטב, אם הוא ראוי לזה לשפוט את חברו. כי המשפט לאלוקים הוא. כי רק הוא יתברך לבד ראוי לשפוט את האדם כמו שאמרו חז"ל: אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו (אבות ב). ומי הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו כי אם השי"ת שהוא מקומו של עולם וכל אחד ואחד יש לו מקום אצלו יתברך ועל כך הוא לבדו יתברך יכול לדון את האדם". (ליקוטי מוהר"ן חלק ב, א, יד).

לעשות דבר כזה פלאי, לצרף את שני הניגודים האלה, לעשות צדקה בתוך משפט.

לראש השנה יש תאריך מיוחד במינו. בדרך כלל החגים הם באמצע החודש, וזה החג היחידי שחל בראש חודש. לכן קוראים לו בכסה ליום חגנו. מה זה כסה? זה יום שהלבנה מכוסה. בראש חודש זה זמן שהלבנה מכוסה. יש מדרש מאד נפלא שאומר כך: הקב"ה בא ביום הדין וישב על כסא של משפט, רצה לדון את כל באי העולם. ואיך דנים אותם? צריך עכשיו עדים. אי אפשר לדון בלי עדים. איזה עדים אפשר באמת להביא, מי יודע ומי רואה את הכל? השמש תעיד על כל מה שנעשה ביום והלבנה תעיד על כל מה שנעשה בלילה. ואז יהיה לו את היממה בשלמותה, תהיה לו כל התמונה בשלמותה ואז יהיה על פי שנים עדים יקום דבר, אז באמת הקב"ה יוכל לדון ולשפוט. הקב"ה יושב על כסא של משפט ומגיע השטן לקטרטג ולהגיד כך וכך וכך, אז אומר לו הקב"ה: על פי שנים עדים יקום דבר. תביא לי עדים למה שאתה אומר. אז מיד הלך והביא את החמה. והחמה הגיעה והתחילה באמת להגיד שכך וכך ראייתו וכך וכך קרה, אז הקב"ה עונה ואומר: על פי שנים עדים יקום דבר. זה לא מספיק לי רק עד אחד, את החמה, תביאו לי גם את הלבנה. והלכו וחיפשו את הלבנה בכל קצות תבל ולא מצאו אותה. כי בראש השנה הלבנה מכוסה. לכן אנחנו אומרים בכסה ליום חגנו. מה עשה הקב"ה? קם מכסא של דין וישב על כסא של רחמים.

"הלבנה מסמלת את הדברים הנסתרים המכוסים, את הדברים שלב.

ראש השנה

ראש השנה מכריז בקול גדול "יש מלך לעולם" ומזמין את כולנו ליטול חלק בהכתרת המלך. עיקר העבודה שלנו בראש השנה זה קבלת עול מלכות שמים. אנחנו מבקשים בתפילה "מלך על כל העולם כולו בכבודך" וכל הזמן אומרים וצועקים את המילה "מלך".

"ריבוננו של עולם, נכון שהתנהגנו לא כל כך טוב כל השנה, ונכון שמגיע לנו עונש, אבל אבא! לפני שאתה חותם את גזר דינו אנחנו צועקים לפניך "המלך"!!! "המלך היושב על כסא רם ונשא" "המלך הקדוש" וכשאבינו מלכנו רואה כי אמת בפניו, ואנחנו באמת ממליכים אותו עלינו, ורוצים ומתכוונים לשפר את מעשינו, הוא נותן לנו שנה טובה וכתובה וחתימה טובה.

אנחנו בטוחים באהבת ה' אותנו, אנחנו ממש בטוחים ומאמינים שה' יזכה אותנו במשפט, ואם חלילה אנחנו במשפט לא נצא כל כך בסדר, אז הוא יתן לנו מהאוצר מתנת חנים שלו, מהצדקה שהוא יודע לעשות, יחד עם המשפט, ואנחנו נצא בעזרת ה', כולנו, באמת לחיים טובים ולשמחה אמיתית ובאמת לשלום, גם שלום כללי בעולמות ובעם ישראל, וגם שלום פרטי אצל כל אחד ואחד, בתוך הלב, בתוך הנשמה, בתוך המשפחה, ועם השמחה הזו מתלבשים בבגדים לבנים ובשמחה באים לבית הכנסת, כי אנחנו מאמינים שה' במשפט עושה צדקה. אפילו שזה משפט, הקב"ה יודע

שלא כל אחד רואה. בכל יהודי ויהודי, אפילו שלפעמים המעשים שלו לא כל כך טובים, אבל הלב שלו טוב. הרצונות שלו טובים. הנשמה שלו טובה. אם הוא עשה משהו לא טוב אז הוא מתחרט. אור הנשמה של כל איש ישראלי, היא בזהקת ומאירה עד אין סוף. הקב"ה רואה את האדם ודן את האדם וחושב על האדם על כל המכלול שלו ביחד. הקב"ה רואה הכל. לכן הוא צריך שני עדים. גם את החמה וגם את הלבנה. ולכן הוא לא ויתר. והלבנה לא הגיעה. למה לא הגיעה? למה התכסתה? כדי לבוא ולהגיד שכל הדברים המכוסים, שלא רואים אותם, הם מאוד נפלאים, הם מאוד טובים – מהכוח הזה ה' עובר מכסא של דין לכסא של רחמים".

אנחנו צריכים לעשות את החלק שלנו ולהשתדל כמה שיותר לזכות באמת במשפט, לא רק לבקש מתנת חנם, ויחד עם זה לזכור שה' מאוד אוהב אותנו שזה הסוד של המחילה הגדולה של ראש השנה.

ראש השנה זה יום הזכרון. זה השם שלו. העולם הזה נברא רק בשביל דבר אחד, שכל רגע ורגע נזכור את ה' ונזכיר את ה'. אדם, כל מה שעובר עליו במשך היום זה רק כדי שהוא יגיד ברוך ה', בעזרת ה', אם ירצה ה'. מה שלא יעבור עליו, תזכור את ה'. תזכור שהכל זה מה, שכל מה שאתה עובר זה רק כדי שתתקרב אל ה'. האדם נברא למטה בשביל שהוא יזכור את ה' למעלה, וכמה שהוא יותר למטה, ככה הזכויות שלו יותר גדולות כשהוא זוכר את ה' למעלה, זה נסיון יותר קשה, אז יש יותר שכר, יותר זכויות. לזכור את ה' זה לזכור את התכלית, לזכור בשביל מה באנו לפה, לזכור שאנחנו יהודים, לזכור את התפקיד שלנו, את היעוד שלנו. ה' ברא את כל בני האדם חסרים, לכולם קשה, אף אחד לא קל לו, אין אחד שלא חסר לו, אבל מה עשה הקב"ה? ברא נפשות שהן חסרות וברא גם השלמה לכל החסרונות, "בורא נפשות רבות וחסרונן". צריך לשמוח שזכינו להיות יהודים, שזכינו להיות הבנים של הקב"ה, שזכינו למצוא השלמה לכל החסרונות שלנו בתוך התורה הקדושה, בתוך כל התפילות, בתוך כל פסוקי התהילים של דוד המלך, בתוך כל דברי חז"ל, בתוך הקדושה.

התכלית של ראש השנה זה לזכור שה' הוא האלוקים. ה' זה שם של רחמים, ואלוהים זה שם של דין. אם מבינים לגמרי שה' הוא האלוקים, שגם הדין זה חסד ורחמים, אז אסור להיות עצובים, צריכים לחייך, צריכים לשמוח, צריכים להאמין שהכל עוד יתהפך לטובה. מה אומרים בתקיעת השופר? "מן המיצר קראתי י-ה, ענני במרחב י-ה". דווקא מן המיצר מגיעים אל המרחב. כמו השופר שתוקעים בו בראש השנה, שפוי צר והמשכו הולך ומתרחב, אם היה פיו של השופר רחב גם הוא, לא היתה בוקעת ממנו תקיעה ולא היינו זוכים להגיע אל המרחב. "אשרי איש שלא ישכחך". ואיך לא שוכחים את ה'? איך כל הזמן זוכרים אותו יתברך? ע"י שמדברים איתו. "קחו עמכם דברים ושוב אל ה'". "אם אתה מאמין בה' אז למה אתה לא מדבר אתו? תבקש שירחם עליך, שיחזיר אותך בתשובה, שיעזור לך להתגבר על היצר הרע, על השקר והדמיון שהוא מכניס לראש שלך. דבור זה חיבור. רק ככה אתה זוכר את ה'. הדבור זה הכלי נשק העיקרי במלחמה שלך על הקדושה. לא מספיק שיש לך רצון, אתה צריך לדבר, לשים את הרצון שלך בתוך מילים. תפילות בונות כלים כדי לקבל את הדבר שאתה רוצה.

אדם צריך לזכור את התכלית, את אחריתו וסופו. כשאדם זוכר שיש עולם הבא, הוא חי בעולם הזה כמו שצריך. הוא מבין שפה לא חיים לנצח. העיקר זה שם.

לעולם קוראים פרשת ניצבים בשבת שלפני ראש השנה, שכבר אז אנו

ניצבים לקראת יום הדין הגדול והנורא, וכשמהדהד בחלל בית הכנסת "אתם ניצבים היום", אנחנו יודעים שהכוונה היא לראש השנה, היום שבו ניצבים אנו לפני בורא עולם ועוברים לפניו כבני מרון. אתם ניצבים כולכם היום. מילת המפתח כולכם. כשיהודי זוכה לאהוב את כלל ישראל אשרי חלקו. ככל שאדם דבוק יותר באהבת ישראל כך הוא דבוק יותר בה' אלוהיו.

אני לא יכול לחשוב שאני המוצלח ואין לי כוח היום לאף אחד. אני לא רוצה לראות אף אחד. אני בקושי סוחב את עצמי ובקושי יכול לסבול את מה שעובר עלי ואין לי כוח לתת תשומת לב לשני או לעודד אותו ולא שהשני ירחם עלי ויתן לי פתאום תשומת לב. אלה רגשות שצריך להתגבר עליהם. יכול להיות שהם רגשות נכונים במצב מסויים כמו שאמר קוהלת שיש עת כזאת ועת כזאת, יש רגעים שאדם צריך שלא יראו אותו והוא יהיה עם עצמו וכו'... אך אסור שזו תהיה מציאות מקובעת ח"ו. כי הבן אדם, כל נשמה ונשמה של כל אחד ואחד היא בעצם חלק מנשמה אחת כללית, מנשמת עם ישראל. בלבבי משכן אבנה לו. אבל אותו בורא עולם שנמצא בלבבי, נמצא בלבבות של כולם. של כל עם ישראל. אם האדם לא יכול להתחבר עם האלוקות שנמצאת אצל החבר, ואצל כולם, אצל כל בני האדם, אם הוא חשוב שהוא יותר חשוב וכו', אז באותו רגע בעצם הוא מאבד את הקשר האמיתי שלו עם הקב"ה. יש דברים שאתה לא יכול לעשות לבד. מה שלא הצליח לעשות רבי עקיבא הצליח רשב"י בזכות האחדות ואהבת חברים. אנחנו חיים היום במעגלים מעגלים. כל אחד והמעגל שלו אבל בעצם זה הכל הכנה למעגל הגדול שיהיה בעתיד כשכולם יהיו ביחד.

בדרך כלל, כשמדברים על גודל מעלת השלום אז עולה הסכנה הנוראה שבמחלקת. יש לנו איזה נטייה להיזכר דוקא במחלוקות ציבוריות, בין קבוצות או חוגים. כי שמה אין לנו הרבה מה לעשות כדי למנוע זאת. אך מה עם המחלוקות שלנו עם השכן מלמעלה? או עם זה שיושב לפנינו בבית הכנסת? צריך להחזיק בשלום ואהבה עם כל יהודי ולהתפלל לה' שיציל את עם ישראל מכל מחלוקת ושינאת חנים ושיהיו רק שלום ואהבה בין כל עם ישראל.

ה' רוצה אותנו באחדות, ה' רוצה את השלמות של כולם יחד, יחד שבטי ישראל. כשיהודי זוכה לאהוב את כלל ישראל, אשרי חלקו. ככל שיהודי דבוק יותר באהבת ישראל, כך הוא דבוק יותר בה' אלוהיו. צריך להתאמץ ולהתחבר עם הנשמה הקדושה של השני ולא לתת ח"ו לסממנים חיצוניים להיות חוצץ בין נשמותינו. זה המסר של ניצבים. זה המסר של ראש השנה. זה המסר של רבינו הקדוש שכשעמד להסתלק מן העולם אמר: "רק תחזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשרים".

הסוד של הקיבוץ הקדוש באומן הוא – האהבה והאחדות. ברגע שנשמות יהודיות מתקבצות יחד לדבר שבקדושה, ואם עושים זאת יחד עם התקשרות לצדיק האמת, אז ההתעוררות היא עצומה, אז השמים הם הגבול. מאירים פנים ומכבדים את כולם, גם את אלה שנראים שונים, שיש להם הנהגות שונות, העיקר שלא יהיה פירוד לבבות. העיקר לראות כל אחד בעיניים טובות. כמו בסיפור הבא:

מתנה שקיימת לעולם

כשהיה יוסי, בן הזקונים שלנו, בכיתה ו', עברה המשפחה טלטלה קשה. עד אז היו החיים בבית שלנו שלווים ומסודרים למדי: אבא מלמד ותיק בתלמוד תורה ואמא גננת, שמגדלים באושר שמונה ילדים טובים ומוצלחים. קצת אחרי שנישאה ברכי, הצעירה בבנות, כשבבית המרוקן נותרו רק אליעזר בן השבע עשרה, בחור בישיבה גדולה, ויוסי הקטן בן האחת עשרה,

התחילה רעייתי להתלונן על חולשה, ולעבור סדרה של בדיקות רפואיות. את יוסי, ה"תינוק" של המשפחה, לא בדיקו שיתפנו בתוצאות ובאבחנות הרפואיות, אבל הוא היה ילד חכם מאד, ובחשישים הדקים שלו הוא "הריח" את דבר מחלתה הקשה של אימו שהייתה מתאשפת לעיתים קרובות בבית החולים. יוסי היה נודד בין בתיהם של האחים והאחיות הנשואים שלו, כשהוא קרוע מדאגה ומגעגועים לאמא האהובה שלו. "אני דווקא מנסה להקשיב למה שהרבה אומר. אבל מה אני יכול לעשות שהמחשבות שלי רצות החוצה, מחוץ לכיתה, מחוץ לחיידר, אל אמא ששוכבת במיטה".

חודשים חלפו, אמא הלכה והתאוששה, הלכה והתחזקה, אבל אז היא גילתה יוסי אחר לגמרי ממה שהיא הכירה: יוסי שלא מקשיב בשיעורים, יוסי שחוזר הביתה עצוב וממורמר, יוסי שנענש שוב ושוב, יוסי מסכן.

בסיומה של כיתה ח' התקבל יוסי לישיבה טובה ומפורסמת, בזכות שמה הטוב של המשפחה שלנו, ובזכות האחים הגדולים שלו, שלמדו בה. קיווינו כל כך, התפללנו וייחלנו, שההתחלה החדשה הזו תיתן לו זינוק קדימה, תעזור לו לפתוח דף חדש, תאפשר לו לחזור להיות אותו יוסי מוצלח ומוכשר שהכרנו תמיד, אבל דומה כי הקשיים והבעיות שליוו אותו מאז מחלתה של אמא נארזו יחד עמו במזוודה הקטנה, והתעקשו ללוות אותו יום יום, שעה שעה, ולא להרפות. יוסי התייחס בזלזול לסדרי הלימוד בישיבה, והסתבך שוב ושוב בבעיות משמעת מול הצוות החינוכי. בסופה של אותה שנה נאלצנו לחפש בעבורו מקום לימודים אחר. בס"ד הוא התקבל לישיבה טובה למדי, שבה הדרשות הלימודיות נמוכות יותר, אבל גם שם הוא לא הצליח לשרוד זמן רב מדי. "הם לא מבינים אותי, שם, בישיבה, בדיוק כמו שלא הבינו אותי בישיבה הקודמת, ולא גם בחיידר. אף אחד לא באמת מבין אותי".

אחרי שגם בישיבה השנייה לא הצליח יוסי להחזיק מעמד, הבנו את עומקה של הבעיה הרגשית שממנה הוא סובל, והבנו גם שאין מנוס מלשלוח אותו למקום לימודים קטן ותומך, מקום שמתאים לבחורים במצבו. מי היה מאמין כזאת על הילד המתוק והמוכשר שלנו, מי היה מסוגל לחלום על מצב כזה... אבל ידענו שאסור לנו לחשוב על שום דבר, לא על השם הטוב של המשפחה שלנו, וגם לא על השידוכים של יענקי אחיו. טובתו של יוסי היא זו שצריכה להיות בראש מעיינינו, ואם הטובה הזו אומרת שצריך לשלוח אותו למקום קטן וטיפולי, זה מה שנעשה.

ככה הגעתי בראש חודש אלול עם יוסי אל המושב הצפוני הקטן, שבו שכנה ישיבת "שערים לתורה". שמענו המלצות רבות על המקום: על הצוות המנוסה של רמי"ם, שמעניק יחס אישי לכל בחור, על הגישה הסבלנית והחמה, על האברכים שמוצמדים לכל אחד מהבחורים ב'סדר שלישי ועוד, וקיווינו, התפללנו וייחלנו שבמקום הכפרי השקט הזה, באוויר הצלול והקסום של הרי הגליל, יצליח יוסי שלנו לשקם את נפשו המיוסרת. לחצתי את ידיהם של ראש הישיבה והמשגיח, ערכתי היכרות קצרה עם הר"מים, ובלב מלא חשש נפרדתי לבסוף מיוסי, צועד באטיות לעבר תחנת האוטובוסים שבירכתי המושב, ונושא עיניים מצועפות בדמעות.

לאט לאט התחילו להגיע אלינו דרישות שלום טובות מיוסי. "אני בטוח שאמא בכתה מהתרגשות, כשסיפרתי לה היום בטלפון על החברותא שיש לי בערב. האמת שגם אני מתרגש כשאני חושב עליו, על הרב יעקב. מעולם לא חשבתי שלב בן אדם מסוגל להיות חם כל כך, שופע כל כך, גדוש באהבה עמוקה כזו..."

הצוות בישיבה היה מרוצה, יוסי עצמו היה נשמע מאושר, והבנו כי הייתה

לנו סייעתא דישימא מופלאה בעניין האברך שהוצמד אליו ללימוד בערבים: אברך מיוחד ומסור מאד, שיוסי נקשר אליו בעבותות אהבה ממש. במשך השנה הייתי יוצא מדי פעם צפונה, אל המושב הקטן והמרוחק, לפגוש את יוסי, להביא לו קצת עוגות מהטבח של אמא, וגם לשוחח עם הצוות ולהתעניין במצבו. בכל פעם כזו הייתי זוכה לראות ולשמוע על התקדמותו של יוסי, על השתקמותו. שוב ושוב הבנתי כי עיקרה של ההצלחה נזקף לזכותו של האברך, הרב יעקב, שלומד עם יוסי בלילות, והצטרפתי מאד על שאין באפשרותי לפגוש בו אישית, ללחוץ את ידו ולהודות לו על ההשקעה שלו ביוסי.

הרב יעקב התגורר ביישוב אחר, והיה מגיע למקום רק בלילות, ואילו אני הייתי מבקר שם בשעות אחר הצהריים, ומזדרז לשוב הביתה לפנות ערב, בשל קשיי התחבורה במקום המרוחק הזה.

עם סיומה של שנת הלימודים, לאחר שהתבשרנו כי יוסי התקבל בס"ד לישיבה גדולה מצוינת לשנת הלימודים הבאה, הרגשתי צורך להודות, ולו פעם אחת, לחברותא שלו באופן אישי. קניתי מתנה יפה, ויצאתי לדרך אל המושב הצפוני. אבל את ההפתעה שציפתה לי לא הייתי מסוגל לשער... ממשיך ומספר אבא של יוסי: "30 שנה אחורה, זו הייתה שנת ההוראה הראשונה שלי. הגעתי לעבודה בתלמוד תורה קטן כשכולי מלא רצון טוב, ונכונות להשקיע בעשרים ושלושה ילדי כיתה ד, שתלו בי עיניים טהורות ומצפות. וגם בקובי... מהרגע הראשון שבו נכנסתי לכיתה, עוד לפני שידעתי מה שמו של הילד המתולתל שבספסל השלישי מימין, ידעתי שהוא פרוייקט. אבל אני, כאמור, הייתי צעיר ומלא אמביציה, והזכרתי לעצמי שוב ושוב את מה שיעץ לי סבא שלי, כשבאתי לבקש את ברכתו לקראת התפקיד החדש: 'תזכור היטב, אהרון, כל ילד הוא נשמה טהורה, גם אם לפעמים קשה לראות זאת מבחוץ. תקבל על עצמך לראות את הטוב שבכל אחד מהתלמידים שלך, את המעלות שבו, ובעזרת ה' תצליח!'

"עשיתי לעצמי מנהג קבוע: בכל מוצאי שבת הייתי יושב כשדף ועט בידי, ומציין משהו טוב שראיתי במהלך השבוע אצל כל אחד מתלמידי. וקובי? קובי השובב והמופרע, קובי שלא מקשיב ולא יודע, איזו נקודה טובה אפשר למצוא בקובי? נזכרתי כיצד ניגש קובי באחת ההפסקות אל נחום צבי, הילד השקט שאין לו חברים בכלל, והזמין אותו להשתתף במשחק ה'תופסת' הסוער שהוא אירגן בחצר... קובי חושב על החברים שלו ומנסה לעזור להם ציינתי ליד השם שלו. בשבוע השלישי ערכתי לראשונה מבחן. לא ציפיתי לראות תשובות מלאות ומושלמות בדף שהגיח לי קובי, אבל גם לא העליתי בדעתי את מה שאני עומד לראות. הדף של קובי היה ריק לגמרי, ובראשו כתב קובי בכתב חרטומים: אני לא יודע כלום.

בסיומו של אחד השיעורים, אחרי שהחזרתי לילדים את המבחנים, ואחרי ששככה ההתרגשות הגדולה מסביב הציונים, קראתי אליי את קובי. התרגשתי מאד לראות את מבחן קובי, אמרתי לו בחיוך נעים, 'אתה ילד מיוחד מאד, בעל מידות טובות ונאצלות. מרגש ממש היה לראות איך אתה מסוגל להודות כך על האמת, ולציין בראש המבחן כי אינך יודע את החומר'. קובי הביט בי בשתיקה, מנסה לאמוד האם לא מסתתרת משהו מתחת למילים שלי. 'זו לא רק מידת האמת, שיש בך'. המשכתי לומר, תוך שאני מלטף קלות את כתפו הצנומה של קובי, 'ראיתי איך אתה מתייחס יפה לחברים, ומשתדל לקרב גם את אלו שהם קצת בצד, ולשתף אותם במשחקים. אני חושב שאתה ילד מיוחד ומוצלח, ואני בטוח שגם בלימודים אתה מסוגל להצליח!' קובי עדיין שתק, מנסה לעכל את הדברים, אבל העיניים שלו גילו לי שמשוהו במעטה הקשוח שעליו נסדק. 'תוכל להישאר

קצת אחרי הלימודים היום, קובי? תתקשר הביתה ותבקש מההורים שלך רשות להישאר, וננסה לענות ביחד על השאלות שבמבחן.

אני חושב שילד מוצלח כמוך מגיע ציון טוב, אולי אפילו טוב מאד! אחרי אותו מבחן חוזר, שבו זכה קובי בציון 'טוב מאד', בתוספת הערה טובה על כשרונותיו הברוכים, הגיעו ימים חדשים ואחרים. שוב לא היה זה אותו קובי, הילד המופרע של הכיתה, ולי כבר היו נקודות טובות רבות לרשום עליו בכל מוצאי שבת בדפים שלי. כעבור שנתיים עברתי דירה לעיר אחרת, והתקבלתי כמלמד בתלמוד תורה אחר, שבו אני נמצא עד היום. את הילדים מתלמוד תורה הקטן ההוא המשכתי לזכור, אבל לא יצא לי לפגוש בהם כמעט.

"הרבה אהרון, אינך מכיר אותי?" המבט הידידותי, הקורן, שעמד

בעיניים הירוקות שמולי, היה נראה לי מוכר... קובי??? "קראתי בהפתעה. "כן, קובי השובב והמופרע..." חיוך קורן האיר את פניו של האברך נעים ההליכות שמולי

"אני התלמיד שלך, הרב'ה אהרון. התלמיד שהצלת בכוח מילותיך הטובות, עד היום אני חש במגען המלטף של המילים שאמרת לי אז בהפסקה, אחרי המבחן הראשון בכיתה ד': עד היום אני זוכר ומשנן שוב ושוב את אותן מילים נפלאות, המילים שנתנו לי כוח להתקדם, ולהיות מה שאני היום. כשראיתי אותך מגיע עם יוסי לישיבה שלנו, ביום הראשון ללימודים, זיהיתי אותך מיד, הרבה אהרון. הדמות שלך עמדה כל השנים מול העיניים שלי, מאירה לי את הדרך ומיישרת בפניי את המהמורות. ביקשתי מהצוות כאן בישיבה ללמוד עם יוסי, דווקא אתו, ואני מקווה שהצלחתי להחזיר לך משהו מהכרת הטוב העמוקה שיש בי כלפיך..."

(משמרת השלום)

תפלה

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!

זכה אותי להתחזק בשמחה. לרצות אבל באמת להיות איש שמח. כל הזמן שמח. כי כשאני שמח אז לא חסר לי כלום, ואין לי בעיה עם אף אחד בעולם, ואני לא ממהר לשום מקום, ולא נלחץ משום דבר, בקיצור טוב לי. אני מחובר.

זכה אותי אבא לזכור כל שניה ושניה שכל מה שקרה לי בחיים, שכל מה שקורה עכשיו, וכל מה שיקרה בעתיד, זה הכל הכי טוב בשבילי. גם אם זה נראה ממש לא טוב, גם אם למישהו אחר זה ממש רע. לי זה טוב. הכי טוב. כי אתה

נתת לי את זה ואתה רוצה את הכי טוב בשבילי, כי אתה אבא שלי ואתה אוהב אותי.

זכה אותי אבא לראות מה יש, לא מה אין. יש כל כך הרבה דברים טובים ואני פשוט לא שם לב אליהם, זה כאילו מובן מאלי.

זכה אותי לראות את כל הדברים הקטנים והנפלאים שיש לי, ושבעצם הם בכלל לא קטנים. ולהגיד לך תודה.

זכה אותי לראות את הטוב בכל אדם, גם מי שאני בכלל לא מכיר אותו, לראות טוב, לחשוב טוב, לחפש טוב בכל מצב, בכל אדם, בכל מה שקורה לי.

לחשוב טוב על כולם, לרצות שיהיה להם טוב, לשמוח בשמחתם כי שמחה של יהודי זה גם שמחה שלך אבא. אפילו אם אני מתקשה במה שהשני מצליח או שעדיין חסר לי מה שהוא כבר זכה לו. זכה אותי להיות טוב עין ולהגיד הרבה מילים טובות כי מילה טובה זה דלק לנשמה של השני.

ריבונו של עולם, רוצה להיות איש שמח, כל הזמן שמח, ולשמח את כולם, וקודם כל את בני משפחתי. זכה אותי לפזר אהבה בעולם כי כשאוהבים - שמחים ומשמחים.

ריבונו של עולם רוצה להיות איש שמח.

שמח שלום ושנה טובה והארכת!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohrhaemuna.com

מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

גליון

299

פרשת זילצבים תשל"ט – ר"ה תשל"פ

לעומק. אפס, כל אלו לא הצליחו לעצור את הירידה בקצב הייצור, לא הצליחו להשיב את המפעל לתפוקה המלאה כמקדם. בכל יום שחלף הביט ר' יצחק בעיניים כלות בקצב הייצור ההולך ופוחת, עד שעמד כבר על פחות מ-2,000 בקבוקים לשעה, אך אין לאל ידו להושיע...

ביום מן הימים, הגיע אחד מידידיו, גם הוא תושב מודיעין עילית, לביקור בצרפת. הלה הוזמן לביקור במפעל של ר' יצחק, והגיע בדיוק כשיצא מהמפעל עוד מומחה עולמי, שגבה את שכרו היקר, אך פכר ידיו בייאוש.

האורח הבחין בפניו המאוכזבות של ר' יצחק, שסיפר לו בקצרה את הסיפור המוזר: המפעל ייצר בקצב אדיר, ולפתע חלה ירידה. איש אינו מבין מדוע ולמה, כל המומחים אינם יודעים את הפתרון לתעלומה, וקצב הייצור ממשיך ויורד...

"אולי אני אכנס לנבכי המכונה כדי להבין מה הבעיה?" - התנדב האורח. ור' יצחק גיחך לעומתו: "מה אתה מבין בבקבוקים, במפעלים, בהנדסה מתקדמת, בטכנולוגיה עילית? - טובי המומחים היו פה, איש לא פתר את הבעיה. מה יש לך להועיל?"

אך דווקא התשובה הזו - היא שאתגרה את האורח. "מה יש לך להפסיד?" - ניסה לדבר על לבו של ר' יצחק, "תן לאורח לרגע למצוא כל פגע' - אולי אצליח להבין מה קורה פה?"

ר' יצחק השיב בשלילה: "אני אוהב אותך ידידי, וגם מכבד את דעתך, עד... עד נושא שאתה מבין בו פחות מכלום. עזוב, זה לא בשבילך..."

אך האורח לא הרפה, והוסיף להתווכח, עד שר' יצחק נכנע לנוכח עקשנותו, והשבית עבורו את המכונה כליל. האורח נכנס, שהה בפנים דקה או שתיים, ולפתע בצבץ ראשו החוצה. "תן לי בבקשה מברג" - ביקש מר' יצחק, שכמעט התפוצץ מצחוק.

- "תגיד לי, אתה רציני?! היו פה טובי המקצוענים, גלאי תקלות המתקדמים בעולם. מברג?! זה מה שיושיע את המפעל שלי?!"

שוב התחנן האורח לקבל מברג, ור' יצחק נכנע לבסוף, רק כדי שחברו יפסיק להתנחל לו בתוך המכונה, ויאפשר למפעל לשוב ולייצר...

כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו (ל, יד)

הרמב"ן ועוד ראשונים מפרשים פסוק זה על מצות התשובה, ללמדנו שיהודי יכול בקלות לחזור בתשובה, ומיד ששב הקב"ה מקבל תשובתו. ומבאר מרן ה'בית הלוי' זצ"ל (שו"ת, דרוש יז), שהסיבה לכך היא כי עם ישראל הקנו את עצמם להקב"ה במתן תורה, והתקדש גופם ב'קדושת הגוף', ושום חטא ועוון אינו יכול להפקיע קדושה זו, ו'אעפ"י שחטא - ישראל הוא' (סנהדרין מד.), כי החטאים אצל יהודי הם רק רובד חיצוני, ויכול הוא לנערם מעליו ולבטלם בנקל.

* * *

את כל הונו ואונו, השקיע ר' יצחק, תושב מודיעין עילית, במפעל הבקבוקים הענק שהקים בצרפת. הוא השקיע כסף רב, שכר את טובי המומחים להקמת המפעל, כשבחזונו - שיהיה זה מפעל הבקבוקים מהמשוכללים ביותר באירופה. ובאמת, המכונות המשוכללות עבדו במרץ 24 שעות ביממה, וייצרו כ-800 בקבוקים מדי שעה, וכל זאת על בסיס תפעול אלקטרוני בלבד, משוכלל ומתקדם במיוחד.

אך ר' יצחק לא הסתפק בכך, וחיפש כל דרך להגדיל עוד את כושר הייצור של המפעל. בהשקעה אדירה של כסף, הבאת מהנדסים מהמזרח הרחוק ושיפור ושכלול כל המכונות במפעל, הצליח ר' יצחק יותר מלשלוש את קצב הייצור, מכ-800 בקבוקים לשעה לכ-3,000 בקבוקים לשעה. עתה היה ר' יצחק מרוצה: מפעל הבקבוקים עובד בתפוקה מלאה, ההשקעה מניבה פירות. המפעל עומד בחזית הטכנולוגיה העילית, וקצב הייצור בו משביע רצון, וגם ריווחי במיוחד...

כמה שנים חלפו, ולפתע מבחין ר' יצחק כי החלה ירידה ברמת הייצור. לפרקים היו המכונות המשוכללות מייצרות רק 2,900 בקבוקים, לפעמים אפילו פחות. המצב לא נראה מבשר טוב, קצב הייצור הלך וירד, ור' יצחק הזעיק את טובי המהנדסים והטכנאים, לפשפש בקרבי מכונות הענק ולמצוא את הסיבות לירידה בקצב הייצור.

אלו יוצאים ואלו באים, הכרטיס האלקטרוני הוחלף, גם המשאבה. המנוע תוקן, המדחס שוכלל, הסרט הנע נבדק

האורח נבלע בטבור המכונה עם המברג, כשר' יצחק כבר ממתין שיתייאש וייצא... דקה ועוד דקה חולפת, ולאחר כעשרים דקות יצא האורח מצידה השני של מכונת הענק, פניו מחוייכות וידיו שחורות כפחם. "תפעיל את המכונה, יצחק. תפעיל. נראה לי שהכל בסדר עכשיו..."

ר' יצחק חשב כי חברו מהתל בו. היעלה על הדעת שעכשיו הכל בסדר? בזכות מה? בזכות חבר שלא מבין דבר ומברג קטן?! הוא שב והפעיל את המכונה, והמתין שעה, בדיוק. בסיומה הופתע לגלות: המכונה ייצרה 3,022 בקבוקים, תוך שעה! בדיוק קצב הייצור המבוקש, זה שהוא עמל לחזור אליו כבר כמה חודשים!

"זה לא יכול להיות", גמגם ר' יצחק חליפות והחל להתנצל על הזלזול בדעת רעהו, "זה פשוט לא יתכן... נבדוק עוד שעה מה קורה..."

אך אחרי שעה, שב המספר וחזר על עצמו יותר מ-3,000 בקבוקים, תוך שעה! קצב הייצור החלומי חזר לאיתנו, מי היה מאמין!

ר' יצחק התהלך במפעל כחולם, לא מאמין למראה עיניו. הוא ספר שוב ושוב את הבקבוקים, ולא האמין... על אתר ניגש לחברו הטוב, טפח על כתפו בידידות והודה לו בחום.

"תספר לי, אתה חייב. מה היה שם? מה תיקנת? מה עשית? מה גילית שלא גילו טובי הטכנאים? מה תיקנת שלא הצליחו לתקן גדולי המומחים?"

חייך האורח חיוך מסתורי, והשיב תשובה גאונית בפשטותה: "תשמע. כשסיפרת לי את הסיפור המלא, חשבתי לעצמי מה יכולה להיות הסיבה. את התשובות החכמות של הטכנאים אינני יכול לדעת, אלו כבר בדקו את המנועים, הכרטיסים האלקטרוניים, המשאבות וכל היתר... אמרתי לעצמי שהבעיה טמונה במקום אחר, אולי הכי פשוט ושגרת... כשנכנסתי לקרבי המכונה, לא חיפשתי משהו מסויים, אלא פשוט הבטתי סביבי לראות אם הכל תקין, אולי קרה משהו בשנים החולפות. ואז ראיתי שבאמת חלק מהברגים התרופפו, הרעידות הרבות של המכונה שחררו את הידוקים החזק. הסקתי מכך שיתכן שבעקבות זאת המכונה הולכת ורועדת עוד יותר כל העת, ואז הברגים מוסיפים עוד יותר להתרופף, וחוזר חלילה... והתוצאה הבלתי נמנעת היא - שהמכונה מייצרת פחות ופחות... ביקשתי מברג, ועברתי בורג אחר בורג, למלוא אורך, גובה ורוחב המכונה. חיזקתי אותם אחד אחד, בחריצות, בעקביות. לא ויתרתי לאף בורג, גבוה או רחוק - הגעתי אליו, סובבתי אותו, הידקתי אותו כמקדם. ואת התוצאה - עניך ראות..."

ר' יצחק לחץ את ידו, והודה לו בחום. בשבוע שאחרי גם שלח לו מתנה ענקית, הן הוא שהיה לימינו להושיעו, ופעולתו - היא שהצילה את תפוקת הייצור במפעל...

את הסיפור שמענו ממקור ראשון, זה לא משל אלא סיפור אמיתי, אך המסר שבו מאיר כברק: בימים אלו, כל יהודי מבקש להתחזק. אך לא פעם, המחשבה שאנו נדרשים לעשות מהפכות אדירות מאיטה את צעדינו, החשיבה כי עלינו להיכנס לנבכי עניינים מורכבים ולטפל בהם משורשם - גורמת לנו להירתע, לחשוב שזה לא שייך אלינו.

אך האמת היא, שלא צריך לעשות מהפכות גדולות, אלא פשוט לחזק את הברגים, לחזק את בדקי הנפש... לעקוב אחר הלימוד שלנו, לראות מה אפשר לשפר, מה ניתן להוסיף. לבחון את תפילתנו, לראות היכן ניתן לחזקה, להופכה ליותר ראויה, למושלמת. לוודא כי אנו עושים חסד כיאות, להבטיח שאנו שומרים על טהרת העיניים, האוזניים והפה. פשוט לעבור נושא אחר נושא, ולראות מה ניתן להוסיף בו, כיצד ניתן לחזקו, איך מהדקים את ברגיו...

וכך אומר המדרש בפרשת בהר, הדרכה לשב בתשובה: 'אם היה רגיל לשנות פרק אחד - ישנה שני פרקים, אם היה לומד דף אחד - ילמד שני דפים'. לא צריך להלך בגדולות, לא צריך לחפש מהפכות. צריך רק לחפש את הפעולות הפשוטות, היומיומיות, ולבדוק כיצד ניתן לחזקן ולשפרן.

עכשיו הזמן לבחון, להתעמק. לראות מה התרופף, מה טעון חיזוק. עכשיו זו ההזדמנות השנתית לחזק את קיום רצון ה' בכל נימי נפשנו, להשיב את המפעל הרוחני שלנו לקצב הייצור המלא, להגיע לראש השנה כשהכלים הרוחניים שלנו מתפקדים כנדרש. הבה נתחזק לבחון את מעשינו ודרכינו, ונזכה להיכנס לשנה החדשה זכים ונקיים, לעשות רצון הבורא תמיד! [פניני פרשת השבוע]

ראש השנה

וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וְצַדִּיקָה מֵעַבְרִין אֶת

רַע הַגְּזֵרָה (פִּיט וְנִתְּנָה תוֹקֵף)

רב בית אבות 'ערוגות הבושם' בבני ברק, עשה לו מנהג יפה לסייר בחדרים, לראות מה נעשה עם הזקנים ומה שלומם. יושב הוא ומשוחח, מרגיע בעת שצריך ונותן הרגשה נעימה לזקנים, שיש להם אוזן קשבת.

יום אחד הוא מוצא באחד החדרים זקן יושב ובוכה בכי סוער. תמה הרב על מה ולמה. הוא מנסה לדובב את הזקן. אבל הוא נתון בבכיו. כשמנסה הוא שוב ושוב, עונה לו הזקן ברפיון: "זכי מה תועיל? הדבר כבר נראה חסר תקווה ותקנה".

הרב לא מרפה. הוא מבקש ממנו: "דאגה בלב איש ישיחנה" - לעולם אי אפשר לדעת מאין תבוא הישועה!".

לאחר מאמצים רבים הוא מצליח להוציא ממנו את הסיפור. אותו זקן עלה לארץ לפני כחמישים שנה עם שני ילדים.

הסוכנות הושיבה אותו באחד המושבים, ונתנו לו חלקת אדמה.

עוברים ימים, והוא מבחין ששכנו, שחי בלי ילדים, קיבל מגרש גדול משלו. באותו זמן נכנסה בו קנאה עזה. וכשיצר הקנאה מקנן - חוטאים. וכך קם באישון ליל, והסיט את אבן הגבול שבין המגרשים בעשרה סנטימטר. כשהבחין ששכנו לא שם לב לכך, גברה תעוזה, וכך היה מסיט מדי לילה את האבן בעוד עשרה סנטימטר, עד שלבסוף הסיג את הגבול במטר וחצי. עתה היתה כבר חצרו שווה לחצר חברו. כעת נרגע, והאבן נשארה באותו מקום.

עשרות שנים חיו, כשבחלקו מטר וחצי של גזל, לאורך כל גבול החצר. לימים עזב את המושב, ויותר לא היה לו קשר עם המקום. עתה כשתש כוחו, החל להרהר בסופו. לפתע נכנס בו פחד עצום מהעתיד להיות עמו, ביום הדין הגדול והנורא. עתה רוצה הוא לתקן את המעוות, ואינו יודע איך. עקב זקנותו נשכח ממנו שם המקום ושם השכן. ועל כך הוא בוכה, איך יוכל לתקן את המעוות לפני שיעמוד לפני אביו שבשמים.

מספר הרב: "באותו זמן באמת לא ידעתי מה לומר לאותו זקן, מהיכן, באמת, תמצא הישועה? אבל כרב חזקתי את רוחו במלים: יש רק אחד שיכול לעשות ששכנך יפגוש אותך. הלא הוא בורא העולם. עליך לשבת ולהתפלל לבורא מעומק הלב, שייתן לך אפשרות לפגוש את השכן ולתקן את המעוות".

לא עוברים שבועיים, ולפתע נשמעת נקישה על דלתו של אותו זקן. הזקן נגש לפתוח את הדלת, ולהפתעתו הרבה הוא רואה את השכן הנ"ל, עומד לפניו במלוא קומתו.

נפעם ונרגש התחבק עם שכנו, ובפיו שאלה: "איך ידעת לחפש אותי?".

השכן אינו מבין את השאלה. הוא עונה לו בפשטות: "הזדמנתי היום לבני ברק לרגל שמחה, הנערכת כעת באולמי 'היכלי מלכות'. חיפשתי לי שולחן של זקנים כמותי, אבל לא מצאתי. מחוסר ברירה התיישבתי ליד שולחן בו ישובים היו כמה צעירים. השיחות לא עניינו אותי. אבל לפתע שומע אני את אחד הסועדים פונה לאדם נכבד, ואומר לו: 'כבוד הרב... האם תוכל להגיש לי סלט פלוני?'."

הדבר נשנה כמה וכמה פעמים. אני שומע את השם ונזכר שזה בעצם היה השם של שכני במושב! שאלתי את אותו יהודי האם יש לו קשר ליהודי פלוני, שהיה גר במושב אלמוני. הוא אישר לי שהוא אכן בנך! אמרתי לו שכבר לא ראיתי אותך שנים רבות ושאלתי עליך. הוא עונה לי: 'אבי נמצא כעת במושב זקנים בקרבת מקום'. כיון שהתזמורת היתה רעשנית לטעמי, והשיחות גם לא ממש עניינו אותי, זמן היה לי למכביר, החלטתי לבקרך. והנה אני כעת לפניך!"

כששמע זאת הזקן הוא עיניו: "אתה לא יודע איזו שמחה יש לי לראותך!".

ואז הוא סיפר לחברו את מה שעשה לפני חמישים שנה, ובדמעות בקשו למחול לו. הוא אמר זאת כשכולו בכי ותחינה. חברו הזקן היה נרגש מאד, ומחל לו בלב שלם.

במעשה זה ראינו איך תפילה נענית מיידית, כשאדם רוצה לתקן את עצמו, ותפילתו באה מעומק הלב!

לעומת זאת ישנן תפילות שמתקבלות רק לאחר שנים, וזו העובדה דלהלן (סיפור זה מופיע בספרו של הרב פסח קראהן שליט"א 'בנתיבות המגיד' - כוחן של דמעות): בשנת תשמ"ה הגיעה שיחת טלפון אל הגאון רבי **יצחק מאיר שור** שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה ודעת' שבארה"ב, בו מודיע לו יהודי על זוג חדש שמגיע להתגורר סמוך לביתו. הם אינם שומרי תורה ומצוות, אבל חביבים ונעימים מאד, ואם יזדמן לו, שיראה לקרב אותם.

מן השמים הזדמן, שבדיוק כשירד הרב שור אל הרכב שמסיעו לישיבה, ראה הוא לפניו אדם לא מוכר היוצא מרכבו. הרב ניגש אליו, הושיט לו את ידו לשלום, ושאלו אם הוא שכן חדש. משענה בחיוב ואף הזכיר את שמו, עשה עמו היכרות, והציע לו לבוא להתארח אצלו עם רעייתו בליל שבת הקרוב. היהודי התרגש מאד מן ההזמנה המפתיעה, והבטיח תשובה מיד לאחר שישוחח על כך עם רעייתו. ואכן עוד באותו ערב נתנו בני הזוג את הסכמתם.

בסעודת השבת שררה אווירה מיוחדת. תחילה שמעו דברי תורה מהרב המארח, לאחר מכן החלו לשוחח בענייני יהדות. עם סיום הסעודה הודו רבות על התענוג שהיה להם, ומיד קבלו הזמנה לפעם נוספת. הם, כמובן, נענו לכך בחיוב.

התגלה, שהשכנים החדשים הם בעלי רצון עז לשמוע עוד ועוד על היהדות. כשראה הרב עד כמה רציניים הם בחיפוש אחר משמעות בחיים, הציע להם לחוות מספר ימים בישיבת 'אור שמח' בעיר מאנסי. בני הזוג נסעו למאנסי, וכשחזרו הפכו לבני אדם שונים. הם קבלו החלטה, שמעתה ישמרו תורה ומצוות באורח מלא.

סמוך לראש השנה הודיע הבעל למעבידו שהוא עוזב את עבודתו, ומעתה הוא בן ישיבה בישיבת 'אור שמח'. השם הלועזי 'מרק' שונה לשמו היהודי 'משה דוד', וכל הדרכתם המשיכה להיות על פי הרב שור.

לקראת החגים הגיעו לביקור אצל הרב שור. שם סיפר אותו משה דוד לראש הישיבה, שיש לו קרבת משפחה לאנשים חרדים מאד. הוא ידע זאת בילדותו, אלא שהוריו הבהירו לו כי אותם קרובים הם מטורפים, ולכן אין עניין לשמור עמם על קשר. עתה חושב הוא שהוריו הטעו אותו עם המידע הנ"ל, מתוך שחששו שתהיה להם השפעה עליו. אבל כעת

מעונין הוא מאד להכירם. הוא החל לחקור ולדרוש, עד שגילה שאחד מהאדמורי"ם השוכן בשכונת 'בורו פארק' הוא, לכאורה, קרוב משפחתו. עתה מבקש הוא שראש הישיבה יסדר לו תור אצל אותו אדמו"ר. ראש הישיבה מיהר לקבוע להם זמן לביקור אצל אותו אדמו"ר, באחד מימי חול המועד סוכות.

בני הזוג נסעו אל האדמו"ר מלאי חששות. האם ישתכנע הרבי שהם, אכן, קרובי משפחה? ואיך יקבלם? החששות נמוגו מיידית. האדמו"ר והרבנית קבלום בסבר פנים מאירות. השיחה קלחה לה בנעימות. לא עברו רגעים רבים, והם הגיעו ללב המטרה, שהיא בירור הקשר המשפחתי. שאלות קצרות הבהירו, שאכן, הם קרובי משפחה.

תפילת ערבית הסתיימה, והנה אני שומע את אחד המתפללים שואל: "יש כאן מישהו שנוסע לירושלים?"

אף אחד אינו עונה. "יש כאן מישהו?", הוא שואל שוב.

"אני רוצה לנסוע לירושלים", ענית, "אבל איני יודע אם אסע".

"תשמע", אומר לי השואל, ותוך כך הוציא שטר של מאה שקלים, "אני נותן לך כאן שטר של מאה שקלים להוצאות הדרך, ובבקשה ממך, תעביר בשבילי סכום כסף. זה דחוף לי להיום בערב".

שאל הרבי את ר' משה דוד: "אמר נא לי, היתה לך דודה בשם 'מרתה'?" התשובה היתה חיובית.

"אם כך", אמר האדמו"ר, "נדמה לי שהייתי סנדק אצל בנה".

השתומם משה דוד: "אבל הרי לאותה מרתה אין בנים, רק שתי בנות!".

"מאה שקלים? כל כך הרבה?", התפלאתי.

"הכתובת שאתן לך היא באזור מרוחק, ותצטרך לנסוע בכמה אוטובוסים". ולהפתעתי הוא נוקב בשם הרחוב הסמוך לאולם שבו נערכת שמחת הבר מצווה...

הרבי הופתע. הוא זכר היטב שנסע לברונקס לשם סנדקאות. אז אם לא אצל אותה מרתה אצל מי זה היה?

התחייכתי משמחה ומהתרגשות שתפילתי נענתה, והוא שואל אותי: "מה מצחיק אותך?"

כאן נכנסת הרבנית ומעירה: "אמור לי משה דוד, האם לא נולדת בברונקס?". הוא מאשר שכן.

- "זה לא מצחיק. זה מרגש. עכשיו בשמונה עשרה ביקשתי מה' שיזמן לי אפשרות להגיע לבר מצווה, והנה אתה מביא לי כסף, ושולח אותי עד קרוב לאולם".

- "א"כ כנראה הברית היתה שלך... אני זוכרת בבירור שהיינו בברית במשפחה שלכם בברונקס!".

"ואני", המשיך המשלח, "ביקשתי בשמונה עשרה שהקב"ה יזמן לי שליח הגון, כדי שהכסף יגיע ליעדו עוד היום".

כעת נזכר הרבי: "אכן היתה זו הברית שלך! ימים אחדים לפני הברית צלצל אלי אביך, ובקשני להיות סנדק בברית. הקשר שלי איתו כבר נותק לחלוטין, בעקבות ירידתו הרוחנית שהובילה לנשואיו עם אמך, שהיתה רחוקה מאד מיהדות. בחתונתו לא השתתף איש ממשפחתנו. וכשנולדת ניסה ליצור את הקשר המזערי הזה. האמת, שחששתי מאד להגיע. היה לי ספק על המוהל, האם יודע הוא בכלל את מלאכתו? ואם הוא בכלל דתי? שנית, היה כמעט ברור שהמאכלים שיוגשו בסעודה יהיו טריפה. גם הצניעות רחוקה למדי. מכל בחינה שהיא, לא היה לי נח להיות שם. אבל הרבנית הפצירה מאד. טענה חזקה היתה בפיה: 'אל תיסע בשביל האבא, עשה זאת בשביל התינוק שלא חטא, ובעת שאתה מחזיקו, התפלל נא שיגדל כיהודי הגון וכשר!'.

אתם יכולים לשער בעצמכם באיזו הרגשה מרוממת יצאתי לבר מצווה... 'עשיר ורש נפגשו - עושה כולם ה' (משלי כב, ב).

[השגחה פרטית]

למדים אנו מה רב ועצום כוחה של תפילה, ועאכ"כ גדול כוחה בימים אלו בהם הקב"ה מתקרב אלינו ורוצה את תפילתנו ותשובתנו. ובאמת, הרי כל כוחם של ישראל הוא בתפילה, כמוש"כ במדרש (תנחומא בשלח סי' ט) על הפסוק 'אל תיראי תולעת יעקב' (ישעיה מא): למה נמשלו ישראל לתולעת לומר לך מה התולעת הזו אינה מכה את הארזים אלא בפיה, והיא רכה ומכה את הקשה, כך אין להם לישראל אלא תפילה וכו'. ובימים כאלו גורליים, בעלי משמעות כ"כ גדולה על השנה הבאה, חובה עלינו לנצל את כוחנו, שהרי אין תפילה ששבה ריקם, יש שמועילה מיד ויש שמועילה לאחר זמן, כמבואר בחז"ל (מדרש אגדה בראשית מא, א). [פרפרת]

שמעתי לקולה ונסעתי לשם. וכשהיית בזרועותי נשאתי תפילה מעומק הלב, שתגדל להיות יהודי כשר וירא שמיים! מאז תהיתי לעצמי פעמים רבות, האם קיבל הבורא תפילתי? והנה זוכה אני לראות כי התפילה שנשאתי אז, פירותיה הגיעו עשרים ושמונה שנים מאוחר יותר...".

[מתוך הספר 'להאיר' על זמירות שבת]

{ אז נדברו }

פרשת ניצבים תשע"ט -- ראש השנה תש"פ | גליון מספר: 436 | לסדר: "את החיים ואת הטוב"

להצטרפות לשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **ביושלים**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תכל'ס... קצר ולעניין: על רגל אחת: מה זה ראש השנה!!!!

אה... שאלה חותכת!!! קצר ולעניין!! על מה לחשוב! מה הנושא של ראש השנה על רגל אחת!

אז ככה: אין בעיה... אני מוכן להגיד את זה בתמציתיות במילה אחת... אבל קח בחשבון שאחרי הכל במילה אחת אפשר לומר מילה אחת... ובכן: העניין הוא כך:

בראש השנה לפני התש"פ שנים התחיל סיפור שעדיין לא הסתיים... וסוף הסיפור תלוי בידיים שלך... מעשה שהיה כך היה: הקב"ה רצה שותפות!!! רצה בן זוג!!! ובשביל זה הקב"ה ברא עולם שלם... וכיום ששי הוא ברא את האדם הראשון והוא רצה אותו שיהיה שותף שלו!!! מה זה שותף??? מה הכוונה שותף?? הסמל ודוגמא לשותפות זה חיי נישואין!!!

הבעל- הוא בעל הבית... הוא מביא את הכסף... הכל פה שייך לו... והאישה?? מה היא מביאה?? עקרונית היא לא מביאה שום דבר!!! היא צריכה להביא רק משהו אחד ויחיד: **את עצמה!!** היא מכניסה את עצמה תחת רשות בעלה... היא מקבלת על עצמה להיות שלו!!! להיות איתו!!! לגמרי איתו בכל מצב ובכל מחיר!!! זה הכל!!! כשאשה מביעה נכונות להיכנס תחת רשות בעלה ולהיות שלו... **זה התונה!!!** כאן נבנה פה בית שמורכב משותפות גמורה... הבעל מלך!! והאישה היא הממליכה!!! הממלכה הזו בנויה מהרכב של שניהם!!!

כמה שהבעל יהיה חזק וגדול וכוחני ושווה וחשוב הרבה יותר מאשתו... אבל תמיד יהיה לה כח שווה אליו!!! היא יכולה לחתום את הצ'קים בדיוק כמוהו... כי הוא מלך בזכותה!! היא המליכה אותו עליה!!! ממילא היא שווה לו!!! היא אשתו כגופו!!!

זה בדיוק הסיפור בבריאת העולם... הקב"ה ברא את העולם בשביל מטרה אחת ויחידה... הוא רצה בן זוג!!! הוא ברא את האדם ורצה שהאדם הראשון יהיה שותף שלו!!! במה???

תביע נכונות להיכנס תחת רשותי ולהיות שלי! להתאחד איתי!! לגמרי איתי!!! בדיוק כמו אשה שמכניסה את עצמה תחת רשות בעלה... **דא עקא!!!!** שהנכונות הזו חייבת להגיע מרצונו האישי של האדם... כמו בקידושין שהם יכולים לחול רק מרצון האשה... ככה הקב"ה הציע נישואין ושותפות לאדם הראשון... ואדם הראשון סירב... הוא לא הסכים להיכנס תחת חסותו של הקב"ה... (הוא רצה לקבל מידע מעין הדעת... בקיצור: להסתדר לבד...) אם אדם הראשון לא מעוניין בנישואין... אי אפשר לחייב אותו... והקב"ה מגרש אותו... בדיוק כמו אישה שלא מעוניינת בקידושין... לא אז לא... ומאז הקב"ה בלי בן זוג!!! אין תכלית לבריאה... כל המטרה של הקב"ה בבריאה הייתה שיהיה לו בן זוג... אבל מה אפשר לעשות... הוא לא רוצה... וככה הקב"ה מחכה עשרים דורות... מחכה שמישהו כן ירצה... עשרים דורות הקב"ה כועס... אין לו שום סיבה להמשיך לקיים את העולם... עד שפתאום הגיע מישהו אחד ויחיד... קוראים לו אברהם אבינו!!! והוא הראשון בבריאה שרצה!! הוא פנה לקב"ה: אני רוצה להיות שותף שלך... אני רוצה להיכנס תחת חסותך... להיות אחד איתך!!! הקב"ה בודק אותו הדק היטב... הקב"ה מעמיד אותו בעשר ניסיונות לבדוק אם הוא באמת "בעניין..." ומצאת את לבבו נאמן לפניך... מזל טוב בריאה!!! הגיע התיקון השלם!!! הבריאה הגיעה לתכליתה!!!

כעת הסתיים הסיפור!! היה אדם אחד ויחיד שלא רצה להיות שותף!!! הגיע אדם אחד ויחיד שכן רצה להיות שותף... וזהו... זה מספיק... לא צריך יותר מאחד... עקרונית כאן נגמר הסיפור... מכאן ואילך כולנו אמורים להיוולד בכלל בגן עדן... אנחנו אמורים להיוולד לעולם מתוקן... להיות עוד אחד ממיליארי צאצאיו של אברהם אבינו שמקבלים הכל על מגש של כסף... הוא עבד קשה בשבילנו... ואנחנו כבר נולדנו למצב מתוקן... אבל לא!!! אברהם אבינו במעמד ברית בין הבתרים התפלל לה... אנא ה'... אני רוצה שתתן צ'אנס לכל אחד ואחד מהצאצאים שלי להיות אברהם אבינו בעצמו!! שלכל יהודי יהיה הזדמנות אישית לבחור בה' כשותף... (סו"ס אל תשכח שכל תכלית הבריאה שלא יהיה נהמא דכיסופא... אם כל צאצאים אברהם אבינו יולדו כבר למצב מתוקן... אצלם זה כבר יהיה נהמא דכיסופא... לכן אברהם אבינו מבקש מהקב"ה... שיהיה צ'אנס לכל יחיד ויחיד מהבנים שלי שיזכה להיות אברהם אבינו בעצמו...) זהו!!! כאן אנחנו עומדים בערב ראש השנה שנת התש"פ!!! כל אחד ואחד מאיתנו עומד לבד לבד מול אבא שבשמים... כל אחד מאיתנו נמצא לבד בעולם... כאברהם אבינו בשעתו... והקב"ה נותן לי ולך צ'אנס לבחור בו כשותף... להגיד לקב"ה בשקט בשקט: אבא שבשמים אני מעוניין בך!!! אני רוצה להיות איתך!! לגמרי איתך!! אני הבן זוג שלך!!! אה... ומה עם הבקשות הפרטיות?? לא!! אל תדאג!!! יום אחרי החתונה הגברת מתקשרת לבעלה עם רשימת קניות... תקנה לחם, חלב, עגבניות, מלפפונים, ביום שאחרי החתונה האשה כבר מבקשת רשימה של בקשות... לא בשביל עצמה אלא בשבילנו... בשביל המשפחה... אנחנו כבר אחד!!! אבל ביום החתונה עצמו?? ביום הנישואין אני מבקשת בקשה אחת ויחידה: אני איתך!!! אני רוצה להיכנס תחת רשותך!!! זה הכל!! זה הנושא... יום אחרי שאברהם אבינו בחר בקב"ה... מכאן ואילך הוא תיקן תפילת שחרית... לאברהם אבינו כעת יש רשימות ארוכות של בקשות... הוא הגברת של הקב"ה... יש כאן עולם שלם שצריך לטפל בו... יש בלי סוף מה לבקש ומה להתחנן... אבל זה כבר שלב אחד אחרי!!! שלב אחד אחרי ראש השנה!!! אבל כעת ביום הנישואין?? כעת ביום שהקב"ה מציע נישואין לכל אחד ואחד מאיתנו... ביום הזה אני צריך להגיד לקב"ה מילה אחת: אני רוצה אותך!! להיכנס תחת רשותך!!! זהו!! זה הכל!!! עד כאן במילה אחת מה עניינו של "אורי"- זה ראש השנה... שזוכה כל אחד מאיתנו לעשות קורת רוח לאבינו שבשמים ולשמוע בת קול שמכריזה ואומרת: מקודשת!!!! מזל טוב ראש השנה...

נאחל ונברך את כל קוראי גיליון אז נדברו,
(וגם מי שלא...) בברכת כתיבה וחתומה טובה,
ימלא ה' משאלות לבנו לטובה, שנת רצון
וברכה, שנה של גאולה וישועה בכלל ובפרט,
שנה שזוכה בה לגאולה שלימה בביאת גואל
צדק ובבנין בית המקדש אמן.

ניתן לקנות את הקונטרס

אחות קטנה

ובו מאמרים בענייני ימים הנוראים
והמסתתף.

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל
הנציגים הממונים שבישיבות.

כמ"כ: נשאה כמות מצומצמת מהחוברת

"בשובי לירושלים ימים הנוראים",
משנה שעברה, ניתן להשיג במוקדי
המכירה בבני ברק בלבד.

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:
ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב- 0527171721

רמות- רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

גבעת שאול: בן עוזיאל- 0548491554

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בוים רחוב השלושה 11.

חזון איש 34 (פינת דסלר- דרייפוס)- 0527117271

(ניתן לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מ' צוויבל.

אשדוד- 0504120311

אלעד- 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד- 0533109169 (כולל עטרה

שלמה)

גרין פארק- 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות- 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניטה 81 משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצ'ר לתאם
0548415410

כרמיאל- 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת- 0548449816 משפחת יעקובוביץ.

החוברת נשלחה למנויים במייל. ניתן לקבלה.

הרפואה!! ודעו!!! כי אנוכי אלוקים...

הרפואה!! ודעו!!! שתי מילים שצריכות להוביל אותנו בימים אלו... סו"ס נגמרו הבחירות וכבר שמחנו שאין שמחה כהתרת הספקות... והנה התברר שהיא ודאות רק מעצימה.

אז זהו!!! הגיע הזמן לשיעור בצד את כל הדאגות המיותרות ולהוציא מספר התהילים את השני פסוקים!!! שלפני הפרק "למנצח לבני קורח מזמור..." כן... פרק מ"ז בתהילים הוא פרק שאנחנו אומרים אותו שבע פעמים לפני תקיעת שופר... **בפרק הזה אנחנו ממליכים את הקב"ה**... אבל **בפרק אחד שלפני כו!!!** בשני פסוקים האחרונים שלו... כתוב שם שני פסוקים שמאוד מאוד נוגעים אלינו: דבר ראשון:

הרפואה!! ודעו!!! תרפו... תזוזו לצד... תזיזו את הידיים שלכם לצד ואז תדעו... מה תדעו??? **כי אנוכי אלוקים ארום בגוים ארום בארץ**... והפסוק הבא אחריו: **ה' צבקות עמנו משגב לנו אלוקי יעקב סלה!!!** מה כתוב בשני הפסוקים האלו???

אנחנו תופסים חזק את המושכות... תופסים חזק את ניהול העולם... אנחנו מפחדים שאם רגע אחד אנחנו נשחרר אחיזה הכל יתפרק לנו מול העיניים ואוי ואבוי מה יהיה... **אז הקב"ה מרגיע אותנו ואומר: הרפואה!! ודעו!!! זוזו לצד!!** זה בסיידר... אם תרפו ותזוזו לצד... אתם פתאום תגלה שאני מסתדר גם בלעדכם... וארון נושא את נושאי... ואני יכול להרביץ את צאני ולהנהיג אותם גם לבד... עד הבחירות היתה חובת ההשתדלות... לא יכולנו לגמרי להרפות... אפילו שגם אז ארון נושא את נושאי... אבל עדיין יש מצוה בכתיף ישא... אבל אחרי שאנחנו מצידנו עשינו הכל!!! **קעת הרפואה!!** תזיזו את הידיים שלכם... תנו לרבש"ע לנהל את העיניים ותשננו לעצמכם את הפסוק: ה' צבקות עמנו משגב לנו!!!

קעת מה שנדרש מאיתנו זה לברך ברכת "על נטילת ידים" וליטול ולקחת את הידיים שלנו... אל תשכח שבידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש... והקב"ה יכול תמיד לעשות מה שהוא רוצה... אצל הקב"ה אף פעם הבחירות לא מסתיימות... הוא תמיד נשאר כל יכול...

ועוד מידע מאוד חשוב שצריך לדעת אותו: אם ח"ו תהיה לנו שנה לא פשוטה מול מערכת השלטון... אל תשכח שיש לנו יתרון שקוראים לו **ציבור!!!** וביחס לציבור לא קיים הגזר דין של ראש השנה ויו"כ... יש על הנושא הזה סוגיה שלימה במסכת ר"ה... שיוצא ממנה למעשה שאין הפרגוד ננעל בפני הציבור... כך שביחס לעתיד הציבורי של השנה הקרובה... אף פעם לא מאוחר... אף פעם אין תוצאות סופיות... כי מתי שרק נרצה... גם באמצע השנה... אם יהיו בעיות תמיד יהיה אפשר לעשות עצרת... לצעוק לקב"ה והוא יענה אותנו...

אבל ביחס ליחיד??? כאן אתה באמת לקראת תוצאות סופיות של בחירות!!! אם חס ושלום בר"ה נגזר משהו על היחיד... **זהו!! אי אפשר להזיז משהו במשך השנה!!** לבטל גזירה על היחיד זה מאוד מאוד מסובך... זה סוג ועדת חריגים כזו מסובכת שמי שלומד את הגמ' בר"ה... הגמ' שם כמעט ולא נותנת סיכוי ואופציה לשינוי מצב... (הכל"ס... יש תמיד אופציות... אבל זה ממש ממש לא פשוט... צריך פה קשרים מיוחדים) כך ש-ידידי היקר: אם יש לך קצת שכל בקדקדך... תשאיר את השיקולים הציבוריים בצד... כי הם ממש לא קריטיים לנו עכשיו... קעת אין על הציבור בחירות מכריעות... **אבל אתה???** **מה איתך???** מה עם החיים שלך ואיך יראה השטייגן שלך בשנה הקרובה? **זה קריטי!!!** בימים הקרובים יוגשו התוצאות הסופיות ואף אחד לא יוכל להזיז אותם במשך השנה!! תדע את זה... אל תשכח... הרבה הרבה דברים טובים היית רוצה שיקרו לך בשנה הקרובה!! אז קדימה... קעת זה הזמן... בראש השנה יצא יוסף מבור בית האסורים... לכל אחד מאיתנו יש את הבור בית האסורים שלו... לכל אחד מאיתנו יש את היאוש וההשלמה האישית שלו מול כל מיני משאלות לב שהוא כבר התייאש מלשאוף להם... וראש השנה זה היום היחיד שבו פתאום הכל פתוח!! אין שאיפה ואין משאלת לב שהיא לא ריאלית... כי הכל נהיה פתוח... לגמרי לגמרי...

שום דבר כבר לא בטוח שכן... וממילא גם שום דבר לא בטוח שלא... הכל נפיץ!!!!

בשורה תחתונה ראש השנה זה יום שמפחיד אותנו... **למה???** כי כל הדברים הלא טובים שקרו בשנה האחרונה... זה נגזר בראש השנה... לכן זה מפחיד... רגע... אבל באותה מידה... גם כל הדברים ה**כן טובים** שקרו השנה... והרי קרו!!! קרו הרבה דברים טובים... גם הדברים הטובים נגזרו בראש השנה... אז למה אתה זוכר רק לפחד ולא לשמוח לקראת היום הזה??? **התשובה פשוטה מאוד:** אנחנו בטבע שלנו טיפוסים פסימיים!!!! אם יש לי כבר משהו טוב בידים... מאוד קל לי להיכנס לחרדות ולפחדים שזה יאבד לי... (וממילא אם זה חלילה קורה... זה כבר בגדר "פחד פחדתי ויאתיני" מבחינתי זה כבר קרה מהרגע הראשון... כי מהרגע הראשון כבר פחדתי שזה יקרה... משפט עמוק!! תחזור עליו!!!) אבל אם **אין לי** משהו בידים... אז להתחיל לפתח דימויונות ושאיות מנותקות מהמציאות שכן יהיה לי ככה ככה... **בזה אנחנו חלשים מאוד!!!** אנחנו מאוד טובים ב"לירא מפחד פתאום!!" אנחנו רגילים לפחד ממצבי חירום וקטסטרופה שלא תבא... אבל לדמיין באותה מידה בישיעה שפתאום תבא בעזה"ש... ופתאום ה' ימלא משאלות לבי לטובה לאחר שנים שאני משתוקק וכוסף לאיזה משאלת לב... בנקודה הזו אנחנו חלשים...

זו הסיבה שראש השנה הוא תמיד ישאר יום מפחיד אצלנו!!! כי לפחד מ"מי יתייסר..." מזה אנחנו מפחדים מאוד... אבל לקוות באותה מידה ל"מי ישלוו" זה לא מתחיל להיכנס לנו לאוזניים... כן... ר' ייד: אני רוצה לטלטל אותך: אתה מאמין שיכול להיות שלאחר כ"כ הרבה שנים שאין לך שלווה נפש פנימית... אתה לא מרוצה ולא מוצא את עצמך... אתה מאמין שבראש השנה הזה פתאום הקב"ה ידפוק על השלחן... והנה... אתה פתאום תקבל מלא חופניים סיעתא דשמיא וסיפוק פנימי?? תאמין בזה!! בדיקו כמו שאתה מאמין שמי יודע איזה תיק יכול ליפול עליך השנה!!!! כולנו מפחדים מ"מי יעני..." כן... כולנו יודעים טוב מאוד איך אפשר תוך רגע להיהפך להיות עני... ואם זה עלול להיגזר בר"ה אז זה פחד פחדים... אבל רגע... אל תשכח שגם "מי יעשר..." האם אתה קולט שבראש השנה יכול להיגזר שאתה... שכל היום מתרוצץ אחרי הלוואות... שפתאום אתה תעשר?? כן... זה יכול לקרות בראש השנה!!! כן... כל הדברים הטובים שקראו השנה נגזרו בראש השנה... גם... גם הדברים הלא טובים... אבל אל תשכח את הדברים הטובים!!! אל תשכח שכל דבר טוב שהיית רוצה שיקרה השנה זה עכשיו!!! קום!!! תתפלל!! תאמין לרבש"ע שהוא יכול לעשות את זה... וזה יקרה!!! יש הרבה הרבה יהודים שנפקדו ונושעו ביום הזה... קום... מה לך נרדם...

מה בין השופר של זכרונות לשופר של שופרות?

בתפילות ראש השנה אנחנו רואים שיש איזשהו קשר מסתורי בין הר המוריה להר סיני!!! בזכרונות אנחנו עסוקים בהר המוריה... אנחנו תוקעים בשופר בגלל אותו איל שנאחז בסבך במעמד העקדה שהיה בהר המוריה... ואז! אחרי זכרונות... אנחנו עוברים לשופרות... מה זה שופרות??? אנחנו עוברים כעת להר אחר!!! הר סיני!! וגם בהר הזה אנחנו פוגשים את השופר... אבל הפעם השופר הזה הולך וחזק מאוד... והשאלה הנשאלת: **מה באמת הקשר בין הר סיני להר המוריה???**

אז לא תאמיני!!! יש מדרש מבהיל!!! המדרש שוחר טוב על התהילים שכתוב שם: ש... שמה זה הר סיני??? מה מיוחד בהר סיני??? מאיפה ההר הזה צץ פתאום במתן תורה??? אומר המדרש: לא פחות ולא יותר!!! שהר סיני הוא ה"הפרשת חלה" של הר המוריה!!!

כלומר: הר המוריה לצורך העניין נהיה כמו עיסה... שהיה צריך להפריש ממנה חלה... וכשהגיע מעמד הר סיני הקב"ה פשוט קרץ והפריש חלקיק הר מהר המוריה בתור הפרשת חלה ו... וכביכול אמר: **הרי זו חלה...** והנה הר סיני!!! (מעניין למדוד את הממדים והקוטר של הר סיני האם הוא אחד חלקי 24 או 48 בהר המוריה) כלומר: הר סיני זה לא מה שחשבת... זה לא עוד איזה הר עניו ושכוח שזרוק בחצי האי סיני... **לא! זה חלק מהר המוריה!!!** ולא סתם הר המוריה... אלא הוא ההפרשת חלה של הר המוריה... עד כאן ברור?? כעת צריך להבין: **מה הפשט בזה???**

העניין הוא ככה: אברהם אבינו היה הראשון!! הוא הפריש **תרומה גדולה!!!** הוא הקריב את בנו יחידו לקב"ה... ראשית דגונו!!! ראשית תבואתו!!! אחריו הגיע יצחק אבינו והפריש מעשר ראשון... ואח"כ יעקב אבינו הגיע לאותו מקום וגם הוא הפריש מעשר שני... (הוא היחיד שעליו נאמר הבאת מקום שהוא חזר לאותו מקום עם המעשר...) ועכשיו!!! אחרי שאברהם ויצחק ויעקב הפרישו תרומות ומעשרות... כעת מה שנשאר זה הפרשת חלה. דא עקא!!! שכידוע... הפרשת חלה אי אפשר פתאום לקום ולעשות... צריך קודם **שתהיה עיסה!!!** כל המחייב של הפרשת חלה זה השלב של העיסה... כל זמן שאין עיסה אין פה שום חיוב... (כן... יש הרבה אמהות בישראל שקונות קמח בחנות ולא מפרישות ממנו תרומות ומעשרות... למה?? כי סומכים על הבד"ץ שהפריש... אבל כשהם עושות עיסה... כאן פתאום כולם מבינות שצריכים להפריש חלה... מה קרה?? למה את זה בד"ץ לא עשו?? אם בד"ץ ידעו להפריש תרומות ומעשרות... אז שיפרישו גם חלה? **מה התשובה???** כי חיוב הפרשת חלה **מתחיל** רק כשיש פה עיסה!!! ולכן את זה ודאי בד"ץ לא יכולים לעשות... כי זה שלב שהגיע רק עכשיו...) האבות הקדושים יכלו להפריש תרומה... מעשר ראשון... מעשר שני... אבל בשביל להפריש חלה??? **כאן צריך לחכות שתהיה עיסה!!!** (כאן מתחיל תהליך של דש זורה בורר טוחן ומרקד ולש... ועכשיו!!! אחרי הלישה מגיע חיוב חלה...)

התכלית של העולם זה שיהיה חיבור גמור בין שמים לארץ!!! שהשמים וארץ יהיו כמו עיסה... שלא יהיה פירור אחד של ארץ שאין בו שמים... שלא יהיה פינה אחת בעולם... שהקב"ה כביכול לא נמצא בה...

זה העבודה שנדרשת מאיתנו במעמד הר סיני... ליצור את העיסה הזו... ויאתנו ככל לעבדך... ויגידו באיים צדקך... אתה יודע מה זה איי??? אי זה פירור של קמח שנשאר שם למטה בקדירה... שעדיין לא התערבב טוב עם המים... ואנחנו צריכים לדאוג שלא ישאר אפילו פירור אחד כזה!!! שלא יהיה פינה ולא יהיה פעול שלא ידע שאתה פעלתו... שלא יהיה יצור שלא ידע שאתה יצרתו... ובינינו... עזוב אי... עזוב פעול... עזוב יצור... בא נדבר על עצמנו... שלא יהיה פינה אחת בחיים שלי ש... רבש"ע... כאן אין כניסה... זו העבודה שלנו!! זו העיסה שאנחנו צריכים לייצר!!!

ואורך זמן ליצור כזו עיסה... עברו מאתיים ועשר שנים של גלות מצרים עד שעם ישראל היו ראויים לקבל את התורה... ליצור את העיסה הזו... והנה הגיע הרגע הגדול... הגיע הרגע של מתן תורה!! ואכן הקב"ה מרכין שמי שמים ומציען תחת ההר... מה פירוש?? הקב"ה מחבר לראשונה שמים וארץ... מוריד את השמים עד הארץ...

הנה... כעת לראשונה יש פה עיסה!!! יש פה לראשונה חיבור מוחלט בעין שמים וארץ... ככה??? יש פה עיסה דביקה...??? **כעת הגיע הזמן להפריש חלה!!!** כעת הקב"ה קורץ חלקיק הר מהר המוריה... והקב"ה מכריז ואומר: **והרי זו חלה!!!** הנה הר סיני... השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו... זו חלה!!!! ההר הזה הוא תרומה...

זה הקשר המסתורי בין הר המוריה לבין הר סיני!!!

הר המוריה הוא תחילת **העיסה!!!** והר סיני הוא **החלה!!!**

לפני כן וכך שנים עמד אברהם אבינו והפריש תרומה... אח"כ הגיע יצחק והפריש מעשר ראשון... אחריו הגיע יעקב אבינו והפריש מעשר שני... והנה אתם עם ישראל!!! אתם זכיתם להפריש חלה!!!

אתם זכיתם להגיע לשלימות הגדולה ביותר!! ליחוד ה' המושלם!!!

לחבר שמים וארץ... וליצור עיסה גמורה!!! מלא כל הארץ כבודו...

בהר המוריה נשפך הרבה דם!!! אמנם בסוף זה לא היה דם אדום... אבל הרבה דם נפש נשפך שם... הלב של אברהם אבינו נשפך שם כמים... במחזה מזעזע שעומד האב וכמעט שוחט את בנו... **זה מחזה ששייך להר המוריה!!!** בהר המוריה זה שלב שעדיין אין חיבור בין שמים לארץ!! ולכן בהר המוריה זה השלב שאם אתה רוצה לעשות למענו יתברך... אז אין ברירה!!! תקח את ה' ש'ך ותשחוט אותו... אי אפשר לעבוד את ה' בחיים!!! רק **במוות!!!** כי בשלב זה השמים וארץ הם סתירה... תחליט: או שמים או ארץ... ככה זה בשלב של הר המוריה... אבל ברגע שעם ישראל כבר עברו בכור ברזל והגיעו למעמד הר סיני... כאן כבר נהייתה עיסה... כבר נהיה חיבור בין שמים לארץ... כעת בשביל לעבוד את ה' כבר לא מוכרחים להישחט... לא צריך להיעקד... השמים והארץ הם כבר לא סתירה!!! לא צריך לבחור **בין**

הם!!!

הר סיני הוא כבר הפרשת חלה!!! הוא כבר חיבור ועיסה בין שמים לארץ. אתה כבר יכול לעמוד **למרגלות** הר סיני ולקבל מלכות שמים **בארץ!**

בראש השנה יש שני שלבים... יש שלב של **זכרונות** ושלב של **שופרות!!!**

בזכרונות אנחנו ממריאים ומטפסים לפסגת הר המוריה... אנחנו מקבלים על עצמנו עול מלכות שמים כמו אברהם אבינו בשעתו... כמו אבותנו במשך כל הדורות שמסרו את נפשם ונהרגו על קדושת ה'...

אבל אחרי זכרונות מגיע שופרות!!! אנחנו עוזבים את הר המוריה... וכעת הולכים להר סיני... בעצם סליחה... לא עוזבים... את הר המוריה אף פעם לא עוזבים... רק מה?? **משדרגים אותו!!!** אנחנו לוקחים חלקיק מהר המוריה... ועושים ממנה הפרשת חלה... אנחנו הולכים להר סיני ששם נעשה החיבור המוחלט בין שמים לארץ... וכעת!!!! כעת נעשית ההמלכה האמיתית... אני מקבל על עצמי להמליך אותך ית'... איפה?? **פה!!! בארץ!!! למרגלות הר סיני!!!**

אברהם אבינו היה צריך **לטפס גבוה גבוה** עד פסגת הר המוריה... כי אז בשביל לעבוד את ה' הוא היה צריך **לשחוט** את יצחק... כאן צריך לטפס... **להתנתק מהארץ** ולעלות ולהיעלות **לשמים...** אבל היום?? שניתנה תורה ונהיה חיבור בין שמים לארץ... כעת אני יכול לעמוד **למרגלות** הר סיני ולקבל את התורה... הארץ גם מתקדשת!!!! אפשר להמליך את הקב"ה גם מהארץ... ולא רק בשמים... אפשר גם לחיות על קידוש ה' ולא רק למות!!! ואכן בתוך כדי מעמד הר סיני... עם ישראל מקבלים את הציווי מזבח **אדמה** תעשה לי... כן... כאן במעמד הזה הקב"ה כבר מסמן לנו: אתם עוד תחזרו בחזרה לאותו הר המוריה... אבל זה כבר יהיה הר המוריה אחר!!! העבודת ה' שם כבר לא תהיה בשמים... אלא בארץ!!! מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו... את מי?? את יצחק?? חס ושלום!! את עולותיך ואת שלמך את צאנך ואת בקריך...

את שני השלבים האלו אנחנו צריכים לעבור **בראש השנה!!!**

אחרי מלכויות אנחנו מתחילים עם זכרונות!!! אנחנו צריכים לזכור ולתבוע מעצמנו את הר המוריה המקורי!! לדעת ולזכור שצריך להמליך את הקב"ה גם במסירות נפש גמורה!! כאברהם אבינו בשעתו... צריך שהמזגם הזה יעמוד לנו מול העיניים... לכל הפחות בתורת זכרונות!!! שנזכור שקיימת דרישה כזו!! ויש לנו מודל לחיקוי...

אבל אחרי... אחרי שאנחנו ממליכים את הקב"ה את הזכרונות האלו... כעת ניגשים להמלכה בפרקטיקה... כעת ניגשים לשופר של הר סיני...

אפשר... כי הוא הרבה יותר חזק מאיתנו... אין לנו ברירה... אלא לעזוב את החמור!!! להתנתק כמה שיותר מהחמור הזה!! לכל אחד מאיתנו יש את הניתוק הפרטי והאישי שהוא יכול לעשות מכל חשיפה או תחום שלא נוגע אלינו... כל אחד ברמתו הרוחנית... מאוד מאוד קשה בדור שלנו לתת הגדרה כוללת... יש אחד שהוא יכול לתבוע מעצמו להתנתק לגמרי לגמרי מכל זיקה לרשת האלחוטית... ויש אחד שאדרבה... אסור לו לקבל כזו קבלה!! כי הסיטואציה והנתונים שלו הם אחרים... והוא דווקא צריך לתבוע מעצמו גישה מסוננת כדי להשתמש עם זה לשליחות שלו בעולם... ומאידך להיות כל הזמן עם יד על הדופק שלא להיסחף למה שלא נוגע אלינו... (עייני במאמר דף 2 שהאפשרויות שהקב"ה העמיד לפנינו היום... הם לא תמיד רק ניסיון... אלא בין הייתר הם גם דרישה והזמנה ממנו יתברך לזריזות והספק יותר גדול בדורנו... אדם שיתעקש לא להחזיק פלאפון ויהיה לזה מחיר שהגמילות חסדים שהוא יכל לעשות נהיה מסורבל שבעתים... וכתוצאה מזה הוא יספיק להועיל פחות מאם היה לו פלאפון... יתכן שהוא יצטרך למסור על זה דין וחשבון... הקב"ה נתן לך כלים איך להספיק לעשות הרבה יותר מצוות... אז איך לא השתמשת בכלים האלו?? ומאידך!!! מצד שני יוכל אותו אדם לטעון: שאדרבה... אם היה לי פלאפון הייתי מספיק הרבה פחות... כי הפלאפון היה חושף אותי למושגים נוספים שהיו סוחטים ממני את כל הזמן... ומי כמוני מהנהנים בראשיתו ומסכימים איתו... עכ"פ צריך לדעת את שני הצדדים האלו!!!! ובסופו של דבר כל אחד צריך לעשות את השיקול שלו...) וכאן יש אינספור רמות של סינון של כל אחד ברמתו היא ולפי התפקיד והשליחות שלו בעולם צריך לדעת מה הוא צריך וממה הוא יכול וצריך להתנתק... אם הקב"ה היה חושב שאנחנו תינוקים והוא לא היה סומך עלינו!!! הקב"ה לא היה מעמיד אותנו בשטח המעורפל הזה... הוא היה משאיר אותנו מול הניסיונות הישנים והברורים של הטלוויזיה והוידאו... אבל אם הקב"ה הכניס אותנו בעל כרחנו לתוך הזוטו של ים הזה שקוראים לו רשת אלחוטית שלכל אחד יש הוראה שונה כיצד הוא צריך לנהוג... כנראה שהקב"ה סומך עלינו שאנחנו מספיק ילדים גדולים... שכל אחד יכיר את מקומו וידע איזה סינון ואיזה ניתוק הוא צריך לתבוע... מה שבטוח... צריך להפנים שיש לכל אחד מאיתנו עסק ומפגש אישי עם חמור שאנחנו צריכים להתנתק ממנו... ולרוץ ולהשיג את אברהם אבינו שהוא כבר מטפס במעלה הר המוריה עם יצחק בננו... רוץ... רוץ... שלא תאבד איתם קשר עין... רוץ מהר לפני שיתקע לפתע בשופר גדול... ואז כבר יהיה מאוחר להצטרף אלינו... אנחנו קרובים מתמיד לפסגת הר המוריה... קרובים מתמיד להופעת הקרן הימנית של האיל שבה הקב"ה יתקע בשופר גדול ה' צבקות יגן עליהם... כן תגן על עמך ישראל בשלומך..

במיוחד... ואני יודע שהקב"ה שונא את זה...) וכעת אני צריך לקבל החלטה לעזוב את החמור ולעלות יחד עם אברהם אבינו להר המוריה... כן... זה מסובך... זה קשה... גם האיל של העקידה היה מאוד מסובך בסבך עם עצמו... אף אחד לא חושב לרגע שעקידת יצחק זה מעמד משעשע... זה מעמד שאפילו מלאכי השרת הזילו דמעות...

אבל!!!! לא עוד!!!! אל דאגה בחור יקר... **לא תמיד זה יהיה כ"כ קשה**... כי אל תשכח!! שאחרי זכרונות!!! מגיע השלב של שופרות!!! שופרות זה כבר עולם אחר... בשופרות אין דם... בשופרות לא צריך לטפס גבוה... אדרבה... אתה עומד למרגלות הר סיני... וההר כולו מקושט בפרחים... אפילו לא צריך לטפס... ושם!!!! שם אתה מקבל עול מלכות שמים...

כן... בחור יקר... אחרי שאתה תפתח פתח כחודו של מחט... אחרי שאתה מצידך תסכים לעזוב את החמור עם כל הקושי הכרוך בכך... ולהצטרף לאברהם אבינו לטיפוס המייגע במעלות הר המוריה עם האש והמאכלת... אחרי שמצידך אתה תסכים להקריב למענו יתברך!!! אחר כך מגיעה ההבטחה **וה' ישלם לך**!! אל תקרי ישלם לך אלא ישלימו לך! הקב"ה ישלים לך את היצר הרע שהוא לא ילחם בך מלחמת חורמה... יום יבא והקב"ה מחבר שמים וארץ... אתה לא תמיד תשאר קרוע כל הזמן בין שמים לארץ... תהיה רגוע... יום יבא ואתה תגיע לחוף שקט... ואז אתה תגלה שהקב"ה לא רצה לנתק אותך מהחמור... אלא שתהיה רוכב על החמור!!! שתשליט שמים על הארץ!!! אבל מה אפשר לעשות... בשביל להגיע לשלב הזה של השופרות!!! חייבים קודם כל לעבור דרך זכרונות!!! צריך קודם לעזוב את החמור... לעזוב את הארץ... להסכים לעלות ולטפס בהר המוריה ולהקריב את עצמך למענו יתברך... ורק אחר כך מגיעה אזעקת ההרגעה של הר סיני... והי קול השופר הולך וחזק מאוד!!!! שובו לכם לאהליכם... אתם יכולים לחיות כאן בעולם הזה... ולהיות אנשי קודש גם מאן... על זה תתפלל בשופרות... אתה הבן עליה... שכבר עשית את הכברת דרך הראשונה... כבר עזבת... כבר נלחמת... ועדיין מידי פעם היצר הרע נכנס להסלמה נגדך... כאן המקום שלך... בשופרות לעוק לאבא שבשמים... אנא... תביא אותי למרגלות הר סיני... להתייצב על סלע יציבה בעבודת ה'... תשמור אותי ממלחמות עולם ותזכה אותי בעיתו ובזמנו לבנות בית נאמן ויציב לעבודתו ית'.

זו העבודה שלנו... בפרט בדור הזה... אנחנו בדורו של משיח שעליו נאמר: עני ורוכב על החמור!!! משיח זה לא רק שם של אדם אלא שם של הנהגה... (דורו של משיח...) העבודה שלנו זה להיות רוכב על החמור!!! להיות המנהיג של החמור!!! לשלוט על החומריות שלנו!!!

ובשביל זה גלגלה ההשגחה העליונה ואנחנו מוצפים בכ"כ הרבה חמורים וחומריות... כלשונו של רב יוסף שם בגמ' שבאחרית הימים אנחנו נשב בצלו של גללי החמור של המשיח... אנחנו כבר לא נמצאים בחומריות של דורו של משיח... אלא טובעים בבוץ של הגללים של החומריות של החומריות של דורו של משיח... ומשם אנחנו צריכים לרכוב על החמור!!! לשלוט על החמור!!! ולשלוט על החמור הזה אי

לא!!! לא בשמים!!! אל תמליכו בשמים!!! אלא מאי?? **שפרו** מעשיכם!!!

הכל ברור... הכל נגיש... קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשות... אל תחשוב שזה בשמים... אל תחשוב שמדובר בעקידת יצחק... בסה"כ לעמוד למרגלות הר סיני **ולשפר!!!** לשפר את המעשים!!!

הקב"ה כאן... בתוך חיי החומר... כל מה שנדרש מאיתנו זה להפריש חלה ולקדש את עצמנו במותר לנו... קצת... הפרשת חלה...

עד כאן מושגים קצת מופשטים... קצת נתרגם אותם לעולם המעשה

אצלנו עבודת ה' נראית **כמו הר המוריה!!!** בהר המוריה אברהם אבינו אומר לישמעאל ואליעזר שבו לכם פה עם החמור... ואני והנער נלכה עד כה... יש קומה של הבית מדרש ויש קומה של הפנימיה!!! בקומה של הבית מדרש... שם אל תשאל... שם יש עקידת יצחק... שם יש תקיעת שופר... אבל במקביל בפנימיה...?? שם למטה ישמעאל יושב עם החמור ועם המכשיר ועם כל החומריות של העולם... זה מצב של הר המוריה!! **זה שלב של נתק!!! נתק בין שמים לארץ!!!** רבש"ע: אני מוכן לשבת וללמוד... מוכן לתפוס חיזוק... לעשות שטייגן בשנה הקרובה... **אבל אל תגיע לי בחמור!!!** לכל אחד מאיתנו יש את החמור והחומריות שלו... את הביבי הזה שאנא רבש"ע... **זה שלי!!! זה תשאיר לי!!! זה לא!!!**

יש לציין שהתכנית המקורית של אברהם הייתה לקחת גם את ישמעאל עם החמור שלו... ולרומם אותו ולהעלות אותו להר המוריה... **אבל למרבה האכזבה זה לא הלך!!!** אי אפשר להגיע עם החמור להר המוריה... אי אפשר לפסוח על שתי הסעיפים... ואז אברהם אבינו ראה שאין ברירה... הוא נאלץ להשאיר את ישמעאל... שישאר עם החמור שלו למטה... ואני והנער נלכה עד כה... רק מי שמוכן להתנתק מהחמור יכול להעלות ולהתעלות... **כן... כשממליכים את הקב"ה יש שלב של זכרונות!!!** בשלב של הזכרונות אין כזה דבר לפסוח על שתי הסעיפים... אתה לא יכול לעשות שטייגן עם החמור... תחליט מה אתה בוחר... האם אתה בוחר להעלות עם אברהם אבינו או להישאר עם ישמעאל והחמור... **תחליט!!! זו העבודה של זכרונות!!!** בחור יקר: כשתעמוד בראש השנה בתפילת מוסף... כשתגיע לזכרונות!!! כאן תעמיד לנגד עיניך את נהרות הדם שאבותינו שפכו והקיזו למען שמו יתברך.. ותקבל החלטה: אני גם מוכן להקיז דם!!! אני גם מוכן לשחוט!!! ממני לא מבקשים לשחוט את יצחק... (את זה הקב"ה ביקש מאברהם... לא ממני...) אבל הקב"ה כן מבקש ממני לעזוב את החמור!!! אני צריך לשחוט את ההתמכרות הזו שיש לי... את החמור הזה שמרחיק אותי ממנו יתברך... כל אחד והחמור האישי שלו... לכל אחד מאיתנו יש את הניסיון הנקודתי שלו שאני יודע שזה מנוגד לרצונו יתברך!!! שאני יודע שהקב"ה לא אוהב את זה! (אם זה חשיפה לתכנים מסוימים... אם זה תברים מסוימים... אם זה מעשים והתנהגויות מסוימות שאני לא צריך לנחש

חבורת "אצבע צרדא..." הנה מטתו של כה"ג ששים גיבורים סביב לה...

קוראים לי מוטי כץ... אני כהן... וזו כבר השנה השלישית ברציפות שאני זוכה להיבחר להיות אחד מהחבורה הקדושה ד"אצבע צרדא...!! זה לא פשוט להיות בחבורה הזו... לא כל אחד זוכה להיות בחבורה הזו... מדובר בסה"כ בשישים בחורים כהנים בני עליה... והם נבחרים כמו פינצטה... אחד אחד... תבין: מי לא היה רוצה לזכות להיכנס לבילי יום כיפור ללשכת פרהדרין ולזכות לשהות במחיצתו של הכהן גדול במשך כל הלילה הקדוש של יום הכיפורים!!!! ולא סתם לשהות במחיצתו... אלא עוד לשמור עליו...

כן... זה לא צחוק!!! זה לא פשוט בכלל!!! בלילה הזה- ליל יום הכיפורים... הכה"ג הוא המבוקש מספר אחד של כוחות החיצוניים!!! כל התותחים מכוונים עליו... כל המחשבות זרות וכל ההרהורים רעים מחכים לליל יום כיפור ומנסים להידחק בכל הכח לתוך הלב הטהור של הכה"ג... ובשביל זה הכה"ג לבילי יום כיפור צריך מערכת אבטחה מיומנת במיוחד!!! מטתו של הכה"ג צריכה ששים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל!!! ולא סתם גיבורים... אלא אחוזי חרב מלומדי מלחמה... ולא סתם חרב... אלא איש חרבו על ירכו... זה חיילים קרביים מאומנים... כאלו שבמשך השנה יש להם הרבה הרבה מלחמות מול היצר הרע בענייני קדושה... והם כבר מלומדי מלחמה בתחום הזה... ו... והם מיומנים בלהציב חרב על ירך ולהישמר עד כמה שהם יכולים מנפילות בענייני קדושה... הכהן גדול צריך אותנו!!!! הוא צריך את המיומנות ואת הקרבות שאנחנו צוברים במשך השנה!!! ולא פשוט לגייס ששים גיבורים כאלו!!! כי אין... אין הרבה כאלו...

כן... לא אלמן ישראל... יש הרבה בחורים בני עליה קדושים שיושבים ולומדים בקדושה ובטהרה... ובעז"ה עוד נראה אותם בשמחת בית השואבה ורקדים יחד עם החסידים ואנשי מעשה... כולנו נבה את אזננו לשמוע אותם שרים: "אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו... אבל עם כל הכבוד להם... לבילי יום כיפור הם לא יכולים לעזור לכהן גדול... סו"ס הם לא מלומדי חרב!!!! להיות מלומד חרב צריך לא עליכם להיות בחזית... ומי שכבר נמצא בחזית... כאן הוא כבר צריך המון המון רחמי שמים לצאת משם בשלום... (אוי ואבוי לך בן עליה אם תקנא בנו... אבוי לך אם תרצה להתליף איתנו... אין לך מושג איזה קרובת אנוח עוברים... אל תקנא בנו... אבל מבקלי תדע להעריך אותנו... תדע שיש דברים שאצלך זה סובן מאלו ואצלנו זה סמיע עם חרות ודם...) אז מי שכבר נמצא בחזית ובכל זאת יודע לתמרן ב"שבע יפול צדיק וקם..." לדעת לתמרן בין ה"וימאן" של יוסף שלפני הנפילה לבין ה"תשובה" של יהודה שלאחר הנפילה... זה לא פשוט!!!! כמה כהנים כאלו כבר יש???

ואני!!!! מוטי כץ... זכיתי להיות אחד משישים הגיבורים האלו... אל תשאל אותי איך יודעים שאני כזה... בביהמ"ק אין מקום לכאלו שאלות "מאיפה יודעים..." אם הכה"ג יודע בימים אלו להצביע ברוח הקודש על יהודי אחד שלא ישלים את שנתו והוא מבקש ממנו שיתנדב להיות האישי עיתי שיקח את השעיר לעזאזל... אם את זה הכה"ג רואה ברוח קדשו... אז אל תתפלל שהוא רואה עוד כמה דברים ש... שקצת יותר קל לראות אותם... (הרבה יותר קל לראות את הנו הדולק על ראשו של נוטר ברית עד השמים... מאשר לראות אדם שלא ישלים את שנתו...) עכ"פ אני ועוד חמישים ותשע בחורים כמוני... נבחרנו להיות חבורת ה"אצבע צרדא" של הכה"ג!!! תפקידנו לעמוד לבילי יום כיפור ולשמור על הכה"ג ולהעסיק אותו בכל מיני דברים... העיקר שלא ירדם חס ושלום... כי... כי אין מה לעשות... זה היום הכי מסוכן של הכה"ג!!!!... כן... מי כמונו יודעים... מי כמונו מכירים את ההתמודדויות של הכה"ג בלילה הזה... אצלנו ככה זה כל השנה... כל בחור ישיבה שיום אחד תפס את עצמו לידיים והתחיל לשבת ולעסוק תורה בביגעה הרי קי"ל ש"יקרה היא מפנינים..." הלימוד שלו יקר אצל הקב"ה עוד יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים... וכתוצאה מזה!! דווקא מתוך החיזוק הגדול אותו בחור עובר לפעמים כל מיני התמודדויות לא פשוטות ומעידות מול החיצונים שהוא מאוד מאוד נחשב אצלם... עוד יותר מהכה"ג ביום כיפור... רק מה?? ביום יום זה לא נורא... כי בשביל זה בחור בן עליה יודע שהוא מסומן... והוא בשיא החזית... וממילא הוא יודע שלא צריך לקחת ללב את הנפילות... אז הלילה הייתה לי נפילה... בסדר... מחר ממשיכים הלאה... שבע יפול צדיק וקם... ככה זה אצלנו!!!! אצל המלומדי מלחמה... אבל אצל הכה"ג??? אצלו יש פה בעיה טכנית!!! ונו בעיה טכנית!!!! כי אנחנו נמצאים עכשיו לבילי יום כיפור... ובליל יום כיפור אי אפשר לומר... טוב... מקסימום מחר!!! כי מחר זהו!! זה כבר לא יום כיפור... אם חס ושלום קרתה נפילה לבילי יום כיפור... אז אויס עבודת כהן גדול... אין עבודה... צריך לחפש כהן גדול אחר... זו הסיבה שכאן לשם שינוי הנושא מאוד רגיש!!! אי אפשר להיות מלומד מלחמה ב"שפע יפול צדיק וקם..." אנחנו חייבים להצליח לעבור את הלילה הזה בשלום... בלי שום פגם הכי קטן במחשבה...

זו הסיבה שאנחנו כאן!!! לצידו של הכה"ג במסירות ובנאמנות!!! אנחנו פה לא בגלל שמעולם לא היה לנו נפילות... אדרבה... ההיפך הגמור... דווקא בגלל שאנחנו מכירים את זה יותר מידי טוב... דווקא בגלל שאנחנו מסומנים עוד יותר מהכה"ג... ואנחנו מלומדי מלחמה עם נפילות... דווקא בגלל זה אנחנו פה בלילה הזה עם הכה"ג כדי להיות לצידו ברגעים של קושי... ולהצליח לעבור את הלילה הזה בלי נפילות...

עכ"פ יש לנו תפקיד מיוחד... לדאוג כל הזמן למסמצב... שלא יהיה רגע אחד חדגוני ומעייף... שהכה"ג לרגע אחד לא ירדם... אז אנחנו שרים כמה ניגונים של התעוררות... אבל גם זה לא יותר מידי... כל שנה אנחנו דואגים לאיזה דרמה שתיוצר עקשן הלכתי... הנה... שנה שעברה עשינו תרגיל... פתאום נשמעו צעקות ואניקה... והכה"ג בירר מה קרה... אז הבאנו לו חתיכת בשר קודש!!! וסיפרנו לו שהבשר הזה הוא בשר שלמים שמישהו הקריב אתמול... ותפסו ישראל אחד ששכח... שני דברים הוא שכח!!! הוא שכח שהוא זר... והוא שכח שהלילה ליל יום כיפור... וכעת תפסו אותו שהוא אוכל את הבשר הזה... וביררו מה ההיסטוריה של הבשר הזה והתברר שהקרבת הזה בכלל היה פיגול... בקיצור: כעת השאלה כמה חטאות היהודי הזה חייב??? והתחילה דרמה שלימה... שהוא חייב חמש חטאות!!! ואשם מעילות... פרטים נוספים במסכת כריתות... עכ"פ הסיפור הזה העיר את כל העזרה... ועל הדרך הכה"ג כבר לא יכל יותר להירדם... יש פה גם כהן אחד שיועד לעשות קידה!!! קידה זה פעולה גופנית שדורשת מיומנות שמי שלא יודע לעשות נכון... הוא עלול לשבור את האגן... עכ"פ כעת יש לנו הפסקה קצרה של רבע שעה... כי הגיע חצות לילה!! והכה"ג כעת יצא לתרומת הדשן... (אם הכה"ג היה חלש... מישהו אחר היה יכול לעשות את זה... אבל ב"ה יש לכה"ג כח והוא יצא כעת לעבודת סילוק זו)... אנחנו מנצלים את הדקות האלו לשפון שיהי בעת רצון של חצות לילה בתוך העזרה... עד כה חצי לילה עבר בלילות... לא הוצרכנו אפילו פעם אחת להכות ולהשמיע קול באצבע צרדא... אבל ככה בשעה 2.30 בלילה... פתאום הכה"ג התחיל להתייעף... ופתאום היה נראה שהוא מנמנם... בבת אחת כלונו השמענו קול באצבע צרדא והכה"ג התעורר... למה דווקא להשמיע קול באצבע צרדא?? אפשר לשיר... לדבר... לצעוק... זה עושה הרבה יותר רעש מהאצבע צרדא??? נו... תגיד אתה למה... אצבעות קדושות ושמורות כאלו שנאמנות לרצון ה'!!! הקול שהאצבעות האלו משמיעות הוא קול קדוש כמו הקול של השופר... הקול הקדוש פורט הרבה יותר עמוקים... זה קול שמעורר מחשבות קדושות ומרחיק דברים לא רצויים...

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

כת ליצינים!!! אסור להיות "ליצין"

בקצרה ממש: הליצנות החמורה ביותר שעליה נאמר שכת ליצינים אינם מקבלים פני שכניה... החומרה הגדולה היא כך:

הקב"ה לפעמים רוצה לדבר עם בן אדם!!! כן... לגיטימי... כל אחד מאיתנו אמור להבין שלפעמים הקב"ה רוצה לשלוח לו מסרים מסוימים... והקב"ה רוצה שיהודי יהיה זמין!!!

מה שקורה בליצנות זה שליצן הוא חסום!!! יש לו מערכת בידור פנימית שאי אפשר לתפוס אותו לשיחה רצינית!!! זאת אומרת: אם הקב"ה ירצה להעביר לו מסר מסוים... אי אפשר!!!

הבן אדם לא מתקשר... איזה מסר שהקב"ה יעביר לו... הוא יקקרקע מצחוק... יעשה כמה בדיחות וימשיך הלאה...

מהסיבה הזו כת ליצינים זה אנשים שאין להם חלק לעולם הבא!!! כי אתה חייב להשאיר אי של רצינות באישיות שלך שיהיה לקב"ה אפשרות להעביר לך מסרים בעת הצורך...

זה הנושא!!!! כל אחד מאיתנו ולו הליצן והבדרן הגדול ביותר צריך בימים אלו לשבת עם עצמו ברגעים של רצינות ולפתוח קו עם הקב"ה... להסביר לקב"ה ובעיקר לעצמך מה קורה אם הקב"ה לא מרוצה ממשוהו והוא רוצה להעביר לך מסר... איך אתה רוצה שהוא יעשה את זה בלי להגיע ליסורים...

זו שאלה מאוד מהותית שכל חברמן זורם צריך לשאול את עצמו ולענות לעצמו על השאלה הזו!!!

תן לקב"ה דרך איך לתקשר איתך בלי מכות!!! זה הכל!!!

נקודה אחרת לגמרי... סו"ס אנחנו מתקרבים לעשרת ימי תשובה וצריך לפייס אחד את השני ולמחול... יש להעיר הערה חשובה:

היום יש מודעות גדולה לנושא של מחילה!!! צריך למחול... לסלוח... לוותר לשני... אבל צריך לדעת שלא כל הרוצה ליטול את השם יטול... אל תחשוב שזה כ"כ פשוט למחול...

אם מישהו באמת באמת העליב... לא בטוח שאתה מסוגל למחול... לפעמים זה יושב על יבלת רגישה שלא תמיד אפשר לדלג עליה... אתה יכול להגיד עד מחר שאתה מוחל... ואתה לא מסוגל... **נפאן יש משימה הרבה יותר קשה ממחילה!!!** **ללכת ולדבר!!!** אוי... כמה שזה קשה... כן... זה לנשום נשימה עמוקה... להסמיק כמה פעמים... וללכת לאותו חבר ולספר לו... תדע לך... אמרת לי ככה ועשית ככה וזה מאוד מאוד פגע ביי!!! הוא יצטרך איכשהו להתמודד עם הפצצה!!! הוא יצטרך לשכנע אותך שהוא לא יתכוון... אתה מצידך תהיה מעוניין להשתכנע... ואז תמחול לו מכל הלב!!! ואז... ברגע שתמחול לו באמת מכל הלב... אז כמוהו המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו... כעת באמת מוחלים לך על כל פשעך... אבל לשמור בלב... לדמיין שאתה מוחל... אוי ואבוי אם הקב"ה יעביר על פשעך כמו שאתה מדמיין שאתה מעביר על מדותיך... נא לקחת זאת לתשומת הלב... זה הפירוש המקורי של הפסוק הוכח תוכיח את עמיתך!! הפסוק מדבר על אדם שנעלב מחברו... והתורה מצוה אותו: לא תשנא את אחיך בלבבך... אל תשנא אותו בלבבך!! לא תשמור לו טינה בלב... אלא מאי??? הוכח תוכיח את עמיתך... לך תדבר איתו... תגיד לו למה עשית לי ככה וככה... ולא תישא עליו חטא... אם תעיר לו והוא יפייס אותך... אז וק... "לא תישא עליו חטא..." אבל אם אתה תשתוק ותדמיין שאתה לא שונא אותו בלבבך... אז... אז כן תשא עליו חטא... היית מאמין שהוכח תוכיח נאמר על פתיחות רגשית שכה חסרה לנו בדורות??? כן... להוכיח לא בטוח שיש מישהו בדורנו שראוי... אבל לדבר... להגיד מה כואב... זה תמיד אפשר...

געציל השמש עם העששית... אני מתגעגע אליך...

לפני כל חג יש לי ולכל יהודי רגש של השתוקקות וכמיהה וגעגועים להיות בבית המקדש... אם זה בערב פסח... אני משתוקק להיות בביהמ"ק ולהקריב קרבן פסח... ואם זה בערב שבועות או אפילו סתם באמצע הקיץ יש לי כיסופים לזכות להקריב ביכורים... ואם זה בערב יו"כ אז בכלל... לזכות להיות מהכהנים והעם העומדים בעזרה... ומי מדבר על חג הסוכות... לזכות להיות בבית המקדש בשמחת בית השואבה ובזקיפת ערבה ובניסוך המים... ככה זה בכל ערב חג... (ובשביל זה יש כאן מדור הלכה בקרב ממש למעשה שיה הנושא ס...)
אבל!!! חוץ מחג אחד!!! יש חג אחד ויחיד- הלא הוא ראש השנה!!! שמשום מה בחג הזה משהו אחר גונב את ההצגה... כשמתקרב ראש השנה אין לי רגש במיוחד לבית המקדש... אבל כן יש לי רגש גדול למקום אחר לגמרי לגמרי... ולמשהו אחר לגמרי... תנחש למי??? אז לא נעים לי להגיד...

אבל ברגע שרק מתחילים אצלנו (האשכנזים) להגיד סליחות... כל כולי מתמלא ברגש וגעגועים וכמיהה ל... ל... למי??? **לגעציל השמש!!!**

כן... השמש של הבית כנסת הישן באיישישוק... אני מתגעגע אליו... אני חולם בערגה שהוא מגיע אלי עם העששית באמצע הלילה ודופק על דלת הצריף שלי ואומר בקולו הצרוד: שטייט אוף אין סליחות... ואז אני מתעורר... ורץ לבית הכנסת ומתיישב ליד חצקל העגלון ובערל הנפח... ואז מתחילים סליחות... ומאחורה בעזרת נשים עומדת שפרינצא והיא מתעלפת... או בעצם... אני אוותר לך... מצידי שלא תתעלף...

וככה לאט לאט האיר היום... ואז נשמע קול שקשוק העגלה של פייביש... לא איכפת לי על הדרך לטמוע על את הצעקות של זונדל האיכר שהוא צועק על השמש שנתן לו מקום פחות מכובד בבית הכנסת... אני מוכן גם לצורך העניין לעזור ליענקל העגלון להוציא את הסוסים מהביצה... **הכל אני מוכן רק תחזיר אותי לשם**... זה!!! זה מה שמושך אותי בימים אלו!!! למחוזות האלו מתנקזת הערגה שלי בימים שלפני ראש השנה... ולמרבה האבסורד... בימים אלו זה מושך אותי עוד יותר מבית המקדש...

ותמיד התחושות האלו היו מוזרות לי... עד ששמתי לב שאני לא בן יחיד... כולם ככה... כל הצעירים והתמונות של הימים הנוראים זה געציל השמש מבית הכנסת... כל ילד חוזר בימים אלו מהגן עם התמונה של השמש עם העששית... זה מאוד תופס אותנו... זה שואב אותנו... **וחשבתי על זה!!! ופתאום קלטתי את עומק העניין!!!**

בכל החגים אנחנו משתוקקים **לשוב לבית המקדש**... כן... פעם היינו זוכים לעלות ולראות ולהשתחוות בבית המקדש... ועכשיו שחסרנו את זה לא נותר לנו אלא להתרפק ולהתפלל ולקוות **לשוב** לבית המקדש...

אבל כעת... לקראת ימים הנוראים?? כשמתחילים ימי הסליחות??? כאן עיקר העבודה שלנו היא לאו דווקא לחזור לבית המקדש!!! אלא לחזור **לעצמנו!!!** לחזור לאני הזה שפעם היה ואיננו!!! אם ככה... מה הפלא שאני מתגעגע לגעציל השמש והעששית מאיישישוק... **שסוף שם הייתי!!!** בגלגול הקודם כשאני הייתי באיישישוק ואתה בבגדך... **שם היינו!!!** מה היינו?? לא יודע... אולי הייתי בערל השמש... או געציל הרפתן ואולי אפילו הייתי ר' קלמן המלמד... **אבל הייתי!!!** מה שהייתי הייתי!!! המבט שלי היה ממוקד!!! הייתי מחובר לעצמי!!! אבל הימים??? **היום אני לא!!! אני לא פה!!!** היום הסחרחרות של הנתונים והמהירות שכל דבר נעשה **לקחה לי את אני!!!** היום העעשית שלי נמצאת בתוך הפנס בפלאפון... גם השעון מעורר שלי בפלאפון... היום החברים שלי בפלאפון... ואני עצמי כל היום מדבר בפלאפון... ואני כבר לא מוצא את עצמי... היום לא נותר לי אלא לקחת את העששית של געציל השמש ולהסתובב ברחובות ולחפש... **האם משהו מצא את עצמי??? אני מחפש את עצמי**... אני נאבדתי לעצמי...

מה הפלא שבימים אלו... ערב יום הדין... שכל אחד צריך **לחזור לעצמו**... מה הפלא שהגעגועים והערגה שלנו זה לחזור למבטו התם של געציל השמש... **בטח!!! זו כעת הסוגיה!!! אני צריך לשוב לעצמי!!!**

בימים אלו... ערב ראש השנה... לא יעזור לי שאני **אשוב לבית המקדש**... כי גם אם בית המקדש פתאום יבנה... ואני אבא לשם... **האם אתה לוקח בחשבון שבבית המקדש אין קליטה!!!** וגם אם יהיה קליטה... אסור ליכנס להר הבית עם פלאפון ובוודאי לא עם מצלמה... (לא יכנס להר הבית במקלו ובמעילו וכו')... תאר לעצמך שאני מגיע לבית המקדש... ואי אפשר לדבר בפלאפון... אני כל הזמן אשאר בחוץ... ליד המטען... תאר לעצמך שבבית המקדש אי אפשר להסריט... אתה יודע מה זה לחוות חוויה בלי להוציא את האפיון ולצלם (למי שחי ככה)... **זה... זה לא זה!!!**

נו... אז תגיד לי... מה יעזור לי שיבנה בית המקדש??? אנחנו נשאר כל הזמן בחוץ... ליד העמדה של הסלולרי??? **לפני שאני חוזר לבית המקדש!!! אני צריך לחזור לעצמי!!!**

וזה העבודה שלנו בימים אלו... מפני חטאינו גלינו **מעצמנו!!!** לא מארצנו!!! ונתרחקנו מעל **אישיותנו!!!** לא מעל אדמתנו... ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחיזוק... **לא יכולים!!!** הראש לא נמצא... אנה ה'... **שנהיה לראש!!!** הראש שלנו נאבד... שיחזרו לנו הראש... מפני היד שנשתלחה במקדשך... היד שלי כל הזמן מקישה לחזור לשיחות האחרונות או לעצמנו... לא ציננוק חדש שנשלח לי... (ובא לא נדבר על אלו שצריכים מייל או גלישה מסוננת... אני מדגיש מסוננת... כי לא מסונן זה כבר בן אדם חוטא... אנחנו כעת לא מדברים על עבירות... אנחנו מדברים על עצמנו... על אנשים היראים ושלמים שמפני חטאינו גלינו מ... אוי... וקרוב פזורינו מבין הגויים... רבש"ע... תקרב את פיזור הנפש שלי... הנפש שלי מפוזרת... ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ... תכנס אותי... תחזיר אותי למבט הממוקד והברור של געציל השמש מאיישישוק שכעת אני ל"כ מתגעגע למבט הברור שלו... לשלוות נפש ולאוטנטיות הפשוטה שלו... די... אני לא עומד בקצב של הנתונים...
 ---עד כאן ערגה וגעגועים לדמותו המתרחקת של געציל השמש...

אבל!!! כאן מגיע האבל הגדול!!! עם כל הכבוד לעששית של געציל השמש... עם כל הערגה הכ"כ מוצדקת שלי לחזור לחיים האמיתיים של העיירה היהודית... יש משהו שמבין טוב מאוד על מה אני מדבר... יש משהו שיוודע טוב מאוד כמה זה חסר לי... ובכל זאת הוא החליט אחרת... תנחש ממי??? **הרבש"ע בכבודו ובעצמו!!!**
 מה נעשה שאבא שבשמים רצה אותי דווקא בדור הזה...
 הקב"ה רצה שבלחיצת כפתור אחת אני אדליק את האור... ואני לא אצטרך לעמול חצי

שעה כדי להבעיר את כל המנורות נפש של ביהכנ"ס הקב"ה משום מה החליט לפטר את געציל השמש שהולך לאט מבית לבית... ובמקומו הוא סיפק לי שעון מעורר דיגיטלי בפלאפון... שבלחיצת כפתור אחת זה מעיר אותי בדיוק בשעה הנכונה!!! עם רטט... פלוס מנגינה... פלוס נודניק כל שלוש דקות... כך הקב"ה רצה... הקב"ה משום מה פיטר גם את יענקלה העגלון... הקב"ה רצה לזרז אותי שאני אגיע יותר מהר לכל מקום... שאני אסע עם רכבים, רכבות, ואוטובוסים שיסעו על מאה קמ"ש... מה... הקב"ה לא לקח בחשבון את הסחרחרות שזה יעשה לנפש שלי?? הקב"ה לא ידע שאני עתיד להתגעגע לאוטנטיות הזו??? **הקב"ה ידע**

ובכל זאת הוא החליט אחרת!!!

ואם הוא החליט אחרת!!! **כנראה שהוא רוצה דווקא את זה!!!** הקב"ה לא רוצה שאני רק אתרפק על העבר... אלא הוא מזמין פה משהו בהווה... **קעת כל מה שנותר לי זה לשבת ולהתבונן**

מה הקב"ה רצה בפיתוח הטכנולוגי המסחרר של הדור האחרון??? למה הקב"ה בכל זאת רצה בקצב הסהרורי של החיים היום??? **העניין הוא כך**: אנחנו בערב שבת בין השמשות!!! בדקות האחרונות שלפני שבת הכל הולך **מ ה ר ל!!!** הכל נעשה מהר... בחפזון... וכאן!!! במקום זה אנו נמצאים... יש טעות חריפה בהגדרה של המצב שלנו: יש הרבה שטוענים שבדור שלנו הכל נעשה **בקלות!!!** לא!!! לא זו הנקודה!!! אלא **הכל נעשה מהרה!!!**

הסיבה שגלגלה ההשגחה העליונה שהיום בלחיצת כפתור אחת אתה יכול להדליק את האור ולנסוע ולחזור ולהתקשר... הסיבה שהכל נעשה כ"כ בקלות... זה לא בשביל **להקל!!!** אלא **בשביל ל ז ר ז ר!!!** יידן... שבת מגיעה... התיקון השלם מתקרב... והרבש"ע לא רוצה יותר לחכות... לא רוצה להתעכב שניה אחת אחרי פלג המנחה... הקב"ה כבר רוצה לקדם ולהאיץ את הגאולה... לכן אין ברירה... הקב"ה שלח לעולם האצה טכנולוגית אדירה... **לא בשביל להקל**... אלא בשביל **לזרז!!!** אתה יודע מאי נפקא מינה? אתה יודע מה הבדל בין להקל לבין לזרז? **ההבדל הוא כך**: אם הטכנולוגיה של היום באה **להקל** לנו את החיים... פה אני עושה ווטו!!! לא!!! אני מוחה!!! הטכנולוגיה לא הקלה לנו את החיים בגרוש... אנחנו רק שוחבים את החיים יותר קשה... הרבה יותר קשה לסחוב פלאפון עם חמש מאות אנשי קשר... מלסחוב טלפון הכי ענתיקה ששוקל עשרים קילו... אז יש פה שיקול של הקלה!!! איך מוייחל... אני מוותר... אני מעדיף לחזור לאיישישוק ולגעציל ולבערל...

אז זהו שלא!!! זה לא שיקול של הקלה!!! **זה שיקול של זריזות!!!** הקב"ה **ממהר!!!** מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות... הקב"ה רוצה לזרז עניינים... והוא רוצה שאנחנו נשתף פעולה ונאיץ יחד איתו את העניינים... אין זמן היום לקצב של געציל השמש... כי עוד שניה שבת... וכעת צריך לחטוף... לחטוף כמה שיותר מצוות ולהספיק לעמוד בכמה שיותר הרבה ניסיונות... ממילא!!! **לשבת כל הזמן ולהתרפק על האוטנטיות של העיירה היהודית זה לא גישה נכונה!!!** צריך לקרא את המפה... לזהות מה הקב"ה רוצה בכל הגורגל שאנחנו חיים בו... לזהות שהבירה זולקת... ריצה טרופה... ממהרת... חותרת למשהו שמתקרב בעצדי ענק... כל מה שנותר לנו זה להתמקד בשליחות שלנו!!! ולהשתמש עם הכלים הזריזים שה' נתן לנו רק!!! וכן... רק בשביל להספיק עוד כבוד שמים... הקב"ה נתן לנו מכוונת כביסה, ומקרר, ותנור, ונורות חשמל... בשביל מה?? בשביל שיהיה לנו יותר זמן להשתעמם ולעשות מה שלא צריך??? לא!!! אלא בשביל שיהיה לנו יותר זמן להספיק לעשות את מה שגעציל השמש לא הספיק לעשות... כי בחצי שעה שהוא היה צריך לתקן את הפתילה ולהוסיף שמן לעששית... בחצי שעה הזו אני יכול להספיק עוד דף גמ'... ובשעתיים שהוא היה עושה סבב של גמילות חסדים לדרוש בשלום של כמה נדכאים... אני עושה את זה ברבע שעה בכמה שיחות פלאפון... **והכי הכיני!!!** כמות הניסיונות שגעציל צבר בשנה תמימה שהוא יכל להיכשל בדברים לא טובים והוא עמד בניסיון בגבורה... הרי אני ואתה צוברים את הכמות הזו בשעות ספורות מידי יום!!! למה??? למה הקב"ה גלגל עלינו כאלו ניסיונות שכ"כ קל לנו ליפול??

לא!!! זה טעות!!! זה לא עניין של קל!!! **זה עניין של מהרה!!!** הקב"ה ממהר... ולכן אין ברירה... הוא רוצה שאנחנו נספיק ביום אחד לעמוד בניסיון של יוסף הצדיק כמו שפייביש היה מספיק אולי בשנה תמימה... זה עניין של קצב!! זה עניין של זריזות!!!
 --- געציל השמש... אני כבר לא מקנא בך... אני כבר לא מחפש לחזור לעיירה היהודית... אני כבר יותר לא אשתוקק ואכסוף לנקישה שלך על דלת ביתי באמצע הלילה להשכים לסליחות... **כי קלטתי את העניין!!! קלטתי** שהקב"ה רוצה אותי דווקא כאן!!! אבא שבשמים רוצה ממני הספקים בסדר גודל אחר לגמרי ממה שהוא דרש ממך... אתה געציל... כל בוקר בתפילת שמו"ע... התמודדת עם שתיים שלוש פרפרים שפצצו לך באמצע התפילה והפריעו לך להתרכז... אבל אני??? אתה יודע כמה פרפרים יש לי בתוך הראש בשמונה עשרה אחד?? שלא תדע!!! אז אם הקב"ה רוצה ממני מאתים פרפרים... אז אני מסתער על המשימה בשמחה ועל כל פרפר שאני אדחוף לצד בשביל לפגוש את אבא שבשמים אני מזרז עניינים... אתה געציל... הקב"ה העסיק אותך בטרדות הפרנסה של עצמך!!! ולא נתן לך כמעט דקה אחת לבזבז את הזמן במה שלא נוגע אליך... אבל לי... גם אם אני עובד קשה... יש לי ככככה שיחות שלא נענו... וככככה ציננוקים מכל מיני מחוזות... וככככה מיילים שמגיעים... ולכולם אני איכשהו מוצא זמן!!! אז מה אתה רוצה שאני אעשה- געציל... **שאני אקאמ ברז? לא!!! אני לא אקאמ ברז!!!** אני אקרא את המפה... ואבין שהקב"ה מזמין ממני את זה!! הקב"ה מתאוה לראות אותי מתמודד בתוך הסערה וחותר עם כל הכח להגיע אליו יתברך ולפגוש אותו אחרי כל הבלגן שמשותלל לי בראש כמחול שדים.

אם זה מה שהקב"ה מזמין ממני!! כנראה שאני יכול לעשות את זה!!! אני אעשה את זה!! אני אשוב לעצמי בתוך יום הדין!! אקבל על עצמי בכל עוז להשתמש עם הכלים הזריזים שהקב"ה נתן לנו רק בשביל להזדרז ולעשות את רצוני במקסימום מציוי!!! אבל לא בשביל לאבד את אישיותי... ובעזרה"ש עוד בשנה זו נזכה לכניסת שבת... יום שכולו שבת...

פרשת נצבים

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת כח' אלול התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:15	19:04	19:47
18:12	19:02	19:44
18:13	19:03	19:45
18:14	19:03	19:46

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן נ"ו 050-4194600

אישה אחת ילידת העיר מקנס, שהוריה היו מארחים בביתם את הצדיק רבנו **בבא סאלי** זצ"ל, והיו עושים לו כבוד גדול מאד ובכל יום אופים לכבודו ממיטב הלחמים, והיו מביאים לרב עוף חי, והרב היה שוחט בעצמו, ויהיה **מוהיר** את בעלת הבית שלא תיתן העוף למרות הנוצות לגויה אלא בעצמה תעשה זאת.

קרה פעם שהגברת בצעירותה חלתה והגיעה למצב סכנה וכולם **נואשו מחייה**, באותו זמן הגיע רבנו לביתם וסיפרו לו מצב הבת, אז ביקש הרב שישאירו אותו בחדר סגור וששום אדם לא יכנס עד שהוא יצא, ובכן **אחרי שעתים** של הסגר, יצא הרב ואמר להורי הבת כי כעת קיבלו בת במתנה מהשמים והיא תבריא בריאות שלימה וכן היה.

האם הנחת תפילין היום? נכדו של רבי **סאלם יעקב** זצ"ל מספר כי פעם אף עבר למולו יהודי מבוגר שומר תורה ומצוות, ולמרבא **הפלא** פנה אליו הסבא ואמר: האם הנחת תפילין היום? הלה השיב, כן. אך לי בשקט התוודה ואמר, פלא פלאים, תמיד אני מניח תפילין, ואילו היום הייתי כ"כ טרוד ועוד לא הנחתי תפילין, ורק **מפני הנושה** אמרתי לסביך שהנחתי.

אנחנו מקבלים מהחיים - רק מה שאנחנו נתנים

"סליחה, כבוד הרב" שאלה אשה את רבי **שלום שבדרון** זצ"ל: "הרב הסכים לברך אותי, ואני יודעת שהמברך מניח ידיו על ראש המתברך. למה לא הניח הצדיק את ידיו על ראשי?"

היתה זו אישה רחוקה משמירת תורה ומצוות. חיך רבי שלום והשיב לה על אחר: "האם אי פעם ברכת על הנרות בערב שבת?" שאל. "כן, בערב כיפור הדלקתי וברכתי" השיבה האישה. "האם בשעה שברכת הנחת את ידך על האש...?" תשובה שנונה: לכאורה **פרי כשרון מבריק**, יתכן, אבל יש כאן עומק נוסף. רחב וברור יותר. איסור ועבירה- הם אשו! אין מניחים ידים על אשו! התשובה אינה פרי מוחו בלבד הוא גם פרי ליבו הבורר **בידאת השמים** של הגאון הצדיק רבי שלום. מיד ברגע שנשאל. למה לא הניח את ידיו. ראה לפניו אש אוכלת.

העניו אינו מחזיק את עצמו פחות ושל. הוא יודע את **מעלות עצמו**, אך בגלל עוצם ביטולו לקב"ה, הוא מרגיש שמעלה זו היא כאין וכאפס.

לפום צערא אגרא...

הרב יוסים טולדנו זצוק"ל סלד מכל מיני גינונים וגם כאשר היה חולה וחלש, גם כאשר סבל משושה ברגל מעולם לא הסכים לשבת על כסא מרופד.

מספר אחד מתלמידיו "כשהבאנו לו כיסא נוח יותר הוא **הדף אותנו**, ובחר את כסא העץ הפשוט. היה זה סמל ומופת לא רק להסתפקות במועט, אלא קודם כל, ביטוי של **ענוה מופלגת**, שפלות רוח אמיתית.

אם אתה מבין מה שאתה לומד, הידע יישאר לך. אם הבנתך שטחית הידע יעלם

דבר מפליא ביותר הוא, שעל אף שלאחר פציעתו ניטל מהרב **יוסף זליכא** זצ"ל כוח הדיבור בכל זאת היה יכול לברך וכן לענות אמן.

כן **תדיר היה** לומד עם חברותו, ופעם החברותא הפך בטעות שני דפים והרב תפס את זה עוד לפני שהחברותא תפס את זה. פעם אף הסביר החברותא **פשט שאינו נכון** והרב לא נתן לו להמשיך עד שקלט שטעה.

פקודת לפיה צפונה

כשמורדי, נכנס לחדר הניסוי, עוזרו של החוקר שערך את המחקר, הסביר למשתתפים מה נדרש מהם: 'בניסוי יהיו כמה שלבים', אמר, 'בכל שלב אראה לכם זוג כרטיסים. על כרטיס אחד מופיע פס אחד, ועל הכרטיס השני מופיעים שלושה פסים מקבילים. כל מה שעליכם לומר זה איזה קו מבין השלושה, שווה באורכו לקו המופיע על הכרטיס הראשון'. עוזר המחקר הוציא **זוג כרטיסים**, והניח אותם לפני המשתתף הראשון. המשתתף ראה מיד שקו מס' 9 זהה לקו הבודד בכרטיס השני. 'קו מס' 9', אמר המשתתף והעביר את הכרטיסים למשתתף שליידו, וכך עשו גם הבאים אחריהם. כשזוג הכרטיסים הגיע לידיו של מורדי, לא נותר לו אלא להסכים עם קודמיו, וכך עשו גם שני המשתתפים שישבו אחריו. אבל בסבב הרביעי החלה להתעורר בעיה. עוזר המחקר הגיש צמד כרטיסים למשתתפים. הראשון אמר שהתשובה היא קו מס' 4.

כך אמרו גם השני, השלישי והרביעי, אך כשהכרטיסים הגיעו אל מורדי הוא השתק במבוכה. האם זה ייתכן? כולם טועים! כולם אמרו שהקו הזה הוא קו מס' 4, אבל הוא רואה בבירור שהקו הזה קצר יותר - ואילו התשובה הנכונה היא קו מס' 1. מורדי הביט בריכוז בשני הכרטיסים. האם הוא הוזה? האם עיניו מטעות אותו? האם יש פה איזה תכסיס? הוא התרכז עוד דקה, ולבסוף אמר: 'התשובה היא מס' 1!'

כל המשתתפים **הביטו בו בהפתעה**, כפי שמביטים במישהו שאמר שטות מוחלטת.. מורדי נותר בבידוד, והוא חש מוזר ביותר. איך זה ייתכן שהוא רואה אחרת מכולם? שוב זה קרה. כולם לפניו אמרו שהתשובה היא 5, אבל הוא ראה בבירור שהתשובה היא מס' 6. מה עושים המאבק בליבו היה קצר. הוא החליט שאם כולם חושבים שהתשובה היא מס' 5 - כנראה הם צודקים. מורדי היה בטוח לחלוטין שהתשובה היא קו מס' 6 אבל הוא אמר: 'התשובה היא קו מס' 5!'

הניסוי הסתיים, וכל המשתתפים יצאו. מורדי נותר בחדר, נבוך ומהורהר, אך אז נכנס לחדר החוקר בעצמו, ואמר לו: המחקר שלי כלל לא עסק בתפיסה חזותית, אלא בהשפעה חברתית. כל המשתתפים הם משתפי פעולה שלי. הם ענו תשובות שגויות בכוונה, כדי לראות כיצד תגיב. האם **תעמוד על דעתך** נגד כולם, אתה יכול להיות רגוע, מורדי כי אתה לא לבד. במחקרים שלי התברר שההשפעה החברתית כה גדולה, עד שמרבית האנשים וויתרו על דעתם כדי לנהוג כפי שתכרה הכתיבה להם!'

מבלי לשים לב, כולנו מושפעים כל הזמן מהחברה הסובבת אותנו. מהאנשים סביבנו. מה עושים, אפוא? פשוט מאוד: **בוחרים חברה טובה וחיונית**, וממילא ההשפעות שלה עלינו יהיו חיוביות. (העורך)

וראשית העבודה היא להכיר את עצמו ועמל רב דרוש להגיע **להנחת עצמו**. ומבלעדי זאת אף שמלא הוא בחטאים אין מספר, מ"מ אינו מכיר את עצמו ובטוח כי הנהגתו שלמה וראויה.

רבי נתן צבי זצ"ל היה מדקדק מאוד בהכנסת אורחים ומקבל כל אדם בסבר פנים יפות. כשהיו מבקרים בביתו תלמידי חכמים, היה מכבדם **לאין שיעור** ואף משמש אותם. וכן היה מקדים פני כל אדם, יהיה מי שהיה, נכנס עם כל אחד בשיחה נעימה ומטיב עימו עד כמה שאפשר, כי לגבי חסד אין הבדל, לשיטתו, כאמור, בין איש לאיש.

בימים ששייכותו נמצאה בחברון, קרה פעם שבועם **יום ראש השנה** הגיעה קבוצת צעירים לטיול. רבי נתן צבי ציווה לקרב אותם, להשפיע עליהם שישבתו במקום עד לאחר החג כדי למנוע אותם **מחילול יום טוב**, ובאותו זמן לקדםם באכילה ובשתיה ולגמול איתם חסד.

להיות בפסח בין יהודים גרוסורדיין, הונגריה, תש"ג חדרנו לגטו בסכנת נפשות, טיפסנו לעליית גג של אחד הבתים הקיצוניים... קפצנו מבית לבית כדי להסתתר מעיני הרשעים, עד שהגענו לביתו של **רבי ליפא לבקוביץ** זצ"ל.

שם בילינו את חג הפסח יחד עם האדמו"ר **מבאבוב** זצ"ל, רבי **שלמה הברשט** זצ"ל, לפני שעלה בידינו לחצות את הגבול לרומניה. באותו זמן כבר נמצאנו בביתו של נוכרי, שהסכים להעבירנו לרומניה תוך ימים.

אולם, בהתקרב החג גמרנו ואמר שלא להישאר אצל הנוכרי כל זמן שיש יהודים בקרבתנו, ובסכנת נפשות חזרנו לעיר וחדרנו לגטו.

שמעתי מהרב דקהילתנו, שפריץ אחד היה שונא **לבעל-שם-טוב** זצ"ל, ואמר כשיראה את הבעל-שם-טוב יהרוג אותו בקנה שרפה. פעם אחת היה הבעל-שם-טוב במבצר, והיה הולך ובא בחצר המבצר עם הקומיסר, ובא האדון השונא למבצר, ועזב הקומיסר את הבעל-שם-טוב והלך לדבר עם האדון **והכניסו לביתו**, ונכנס גם הבעל-שם-טוב לבית ונפטר מהקומיסר והלך לביתו.

ותמה הקומיסר על דבר זה, כי הוא ידע שהאדון הנ"ל רגז מאוד על הבעל-שם-טוב. ובשעת האכילה דיבר הקומיסר עם האדון מהבעל-שם-טוב, ורגז עליו ואמר כנ"ל. ואמר לו הקומיסר: הלא הוא היה בכאן כשכב אדוני, וגם נכנס לבית הלז ונפטר ממני.

ואמר: **אני לא ראיתי**. אמר: כיון שהוא איש כזה כשרוצה אין רואין אותו, אפייס אותו.

אל תנסה לראות את העולם דרך עיניו של אחר - הוא עלול להיות עיוור.

רבי שלמה קרליץ זצ"ל היה מדקדק בכל מילה ומילה, גם כאשר איש שיחו לא שם לב בעצמו על מילה זו או אחרת, אבל הרב נתן לבו לכל תיבה שנכנסה לאוזנו, כשם **שהגיח על כל תיבה** שהוציא מפיו. כי על כן, כאשר מידת ה"אמת" היא המנחה את האדם, הרי כל מילה שאינה אמיתית, אינה מוצאת את מקומה.

תלך בדרך הקדושים אשר בארץ המה שהיו לפניך ולא תתון מן הדרך אשר הלכו בה הראשונים - צאי לך בעקבי הצאן.

תלמידים כבנים

בסוף מלחמת העולם השנייה הצליח הגאון רבי **ברוך בער ליבוביץ** זצוק"ל, ראש ישיבת קמניץ, לברוח מרוסיה לגבול הפולני. בדרך הוא נעצר על ידי אנשי הצבא והם שאלוהו: "האם אתה אזרח פולני? האם ילדיך או בני משפחתך בפולין?" בתשובה זו היה **תלוי כל עתידו**, ואולי אף חייו, כי רק לאזרחי פולין התירו להיכנס לשם.

אך רבי ברוך בער ענה רק את האמת: "אינני אזרח פולני, משפחתי אינה בפולין, אבל יש לי **תלמידים בפולין**."

והתירו לו אנשי הצבא להמשיך בדרכו ולהיכנס לפולין.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

"אתם נצבים היום פלכם לפני ה' אלוהיכם" (דברים כט, ט).

איתא במדרש אגדה (הובא ברש"י כט יב, ד"ה והוא יהיה): למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות בפרשת כי תבוא, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט קללות שבתורת כהנים (בפרשת בחוקות), הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם: אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה איתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו."

לכאורה דברי המדרש הללו תמוהים מאוד, הרי כל תפקיד הקללות ליעור הרתעה ופחד בעם ישראל שלא יעברו על מצוות ה', ובזה שאמר להם משה רבינו שהכל בסדר, "הנה, לא קרה לכם כלום", הרי שהוא הוריד מהם את כל ההרתעה והפחד, "הרס את הכל", לכאורה.

אלה, ישנם בני אדם שטוענים ואומרים: "עזוב אותי, תראה איזה עונשים יש לעובר על רצון ה', אין לי כבר תקנה, וכאשר אבדתי אבדתי (אסתר ד, טז)".

אך בא משה רבינו ושולל טענה זו, "לא, זה לא נכון, הקב"ה הוא ארך אפיים ורב חסד, כי נפלת קמתי כי אשב בחשך ה' אור לי (מיכה ז, ח), אם אדם נופל צריך הוא לקום מיד ולא ליפול לייאוש, "אתם ניצבים" - לעולם תעמדו ניצבים ואל תישברו, אם אשק שמים שם אמת ואציעה שאול הנח (תהילים קלט, ח), אפילו ירד אדם והגיע עד לשאול הקב"ה נמצא שם ומחכה שיחזור אליו בתשובה שלימה.

וידוע ומפורסם מה שאמר אחד מהאדמו"רים הקדושים ש"אפילו אם חלילה אעבור את העבירה הכי חמורה בתורה, מכל מקום אני יודע שה' יתברך יהיה איתי שם".

את המסר הזה רצה משה רבינו להעביר לעם ישראל, נכון, יש את הקללות לעוברים על רצון ה', אך תמיד אפשר לחזור ולתקן את המעשים, הקללות נועדו אך ורק להתראה, אולם הקב"ה אינו חפץ לקלל את ישראל אלא לברכּה, כשישובו אליו בתשובה שלימה.

יהי רצון שנוכח לשוב כולנו בתשובה שלימה ובזכות זה נזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה, אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

כמה משוגעים יוצאים לטיול באוטובוס דו קומתי. בקומה התחתונה ישבו כל מיני אזרחים ובקומה העליונה ישבו המשוגעים. בשלב מסוים נשמעו צעקות מהקומה העליונה. עלו כמה אנשים לראות מה קרה: למה אתם צורחים ככה? **אין לט נהג!**

ומנהגו של רבי **שמעריל** היה, אפילו אם ילדה אשתו בת, נסע **להבעש"ט** ללקח ממנו קמיע ונתן לו שני אדומים או יותר, כי הוא היה בעת ההיא סוחר, והיה לו ערך שלושה אלפים זהובים.

וכשנולד לו בן נסע לבעש"ט ליקח ממנו **קמיע כמנהגו** מאז, אמר לו ילדה אשתך בן. אמר לו כן. אמר לו הבעש"ט תדע שלא יהיה לך עוד מעות, כי נתנו לך ברירה או מעות או בן, ובררתי אני בשבילך טוב שיהיה לך בן זכר.

"אזהב את המלאכה ושנא את הרבנות". לו קיימו זאת הכול, **אלא יש לשנא** את הסמנים שמתלווים לעיתים לרבנות, שזו הגאווה וההתפארות, אבל את הרבנות עצמה ודאי שאין לשנא.

דרכו בקודש רבי **אברהם יפת** זצ"ל היתה לקום בחצות כל לילה ולהיות שואג ומיצר על חורבן בית המקדש והיה אומר תיקון חצות מתוך **יללות** ומתוך נחל **רמעה** שוטף מעולם לא תופף על תוף אלא על פה ככתוב על ערבים בתוכה תלינו כינורותינו והיה מצטער **של המרינה ושל הגולה דור נחט**

אל תסדר לי את הבלגן זה יבלגן לי את הסדר

איש אחד מגיע לדוקטור בעל גאוה ואומר לו: דוקטור, תסתכל עלי, אני מרגיש די רע. הדוקטור מסתכל ונותן מיד את דעתו בענין: לפי מה שאני רואה בעיניי שלך אני רואה שאתה סובל שיגרון, שחמת, קוליטיס ואסטמה... דוקטור, אומר החולה, תסתכל בעין השנייה כי **ואת היא עין מזוככת**..

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיאל בן לולו, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מוזל בת יעקב, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, ויטל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אוריח, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אוסטינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא **מן הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**

סופת שלגים השתוללה בחוץ. בשעת לילה מאוחרת, כשכל העיר נמה את שנתה, הגיע לעיר **עגלון זר**. הוא היה תשוש ורטוב, וכשראה אור באחד הבתים, דפק על הדלת וביקש מבעל-הבית לעשות בביתו את הלילה.

מרב תשישות לא הבחין כי האיש שפתח לו את הדלת לא היה אלא **המהרש"א**. "אולי תוכל להכניס את סוסי היגעים לאורווה, ולשים לפניהם שחת למאכל", ביקש האיש, והמהרש"א מיהר למלא את בקשתו. כשחזר הביתה, כבר היה העגלון שקוע בשינה עמוקה.

בבוקר נודע לעגלון את מי **הטריח בלילה** בהכנסת הסוסים לאורווה. בבכי תמרורים נפל לרגלי המהרש"א וביקש את סליחתו. המהרש"א הרגיעו בדברי חיבה ואמר: "הרי זיכתיני במצווה גדולה. יהי רצון שתאריך ימים".

כך מקובל אני מרבותי ישמרם א-ל שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו (ספר החינוך מצוה ת"ל)

כותב העטרת זקנים אדם המברך ברכת המזון מתוך הכתב בדקדוק וכוונה מסלק מעצמו צרות רבות ואסונות ל"ע.

"מצאתי למה אין אות פ"א סופית (ף) בברכת המזון לפי שכל מי שבירך ברכת המזון בכוונה, אין שולט בו לא חרון אף ולא שצף ולא קצף, ולא אגף ולא אגף ומזונותיו מצויין לו ברווח ובכבוד על ימיו".

(י"באר היטב" או"ח הלכות ברכת המזון סימן קפ"ה אות א' - ספר הרוקח סימן של"ז)

שנה טובה ו"מבורכת"!

בעמדינו בפתח השנה החדשה, כשאנו מתפללים ומייחלים לשנה טובה וברוכה עם השפעות טובות ופרנסה בריחה ובניקל, הבה נראה מה שאיתא בספרים הק' על כוחו והשפעותיו של "ברכת המזון" בכוונה:

- מקובל אני מרבותי ישמרם אל, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו. (החינוך מצוה ת"ל)
- כמו שהוא מברך בשמחה בעין טובה, כך יתנו לו בשמחה ובעין טובה וע"כ לא יהיה עצב כלל אלא בשמחה. (וזהר ויקהל)
- אמר ריש לקיש נאמר "אמרת לה' אדני אתה", אם אכלת וברכת... טובתי בל עליך, יובלו כל טובות שבעולם ויבואו עליך. (אוצר הדרשים פרשת עקב)
- המתפללים או מברכים ברכת המזון בכוונה זוכים למאה (בא"ר הגירסא פ"י מיני ורדין הגדלים סביב נחל גן עדן). (הרוקח)
- כל הזהיר בברכת המזון אין מלאך של אף ושצף וקצף ונגף שולט בו. (הרוקח)
- המברך ברכת המזון בכוונה אזי אותן הברכות מלוין אותו בעת פטירתו ומכריז לפניו שהוא בירך להקב"ה בכוונה. (וזהר)
- שמעתי שכל המברך על כל מה שאוכל ואינו מכניס לגופו שם דבר בלא ברכה ראשונה ואחרונה, כשמת אין התולעים שולטים בגופו. (שפתי כהן יעקב)
- הזהיר בברכה המזון מאריך ימיו ושנותיו. (קול החיים לרבי חיים פלאגי)
- יזהר בברכת המזון יותר מהתפילה, שהתפילה מדרבנן וברכת המזון מדאורייתא. (טעמי המנהגים, עמוד קע"ד הערה ב')
- המדקדק יזהר לברך ברכת המזון מתוך הספר דווקא שהכתב מעורר הכוונה. (ב"ח סימן קפ"ה)

המברך מתוך הכתב סגולה לבנים יראים. (ר' שלמה מוועהיל זצוק"ל)

המברך מתוך הכתב סגולה לזרע בר קיימא. (מהרי"ל דיסקין)

המברך מתוך הכתב לא תשלוט אש בביתו. (רבי משה איווער זצ"ל, עלינו לשבח ב' שצ"ט)

סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם כמ"ש "ברכת ה' היא תעשירי ולא יוסיף עצב עמה", פי' "ברכת השם" היא ברכת המזון שהיא מדאורייתא דוקא דשאר הברכות הוי מדרבנן "ולא יוסיף עצב עמה" שיהיה כתיקונה שיברך אותה בשמחה 'היא תעשיר' דוקא. (מצוצי אורות להחיד"א על זוהר ויקהל)

כל המברך ברכת המזון כתיקונו כאילו קיים כל התורה עכ"ל. (ילמדינו עקב)

מברכת המזון אחת כהלכה אפשר ליהפך לירא שמים. (האדמו"ר מקאצק זצ"ל)

אמרתי לכם תאכלו ותשבועו ותברכו את שמי אחר כל מאכל ומשתה, ואני אסיר מקרבכם מחלה רעה שנאמר "ועבדתם את ה'... וברך את לחמך - זה ברכת המזון. (מדרש אלפא ביתה - שטן)

ויש לכון בזה לפני שמזונותיו של אדם קשים כקריעת ים סוף וע"כ צוה הקב"ה להאוכל ושבע לברך עליו כמ"ש ואכלת ושבעת וברכת וגו' שע"י זה הקב"ה משפיע ברכתו להיות לו בריוח מזונות. (מהרש"א נזיר ס"ו ע"ב)

אמר רבי יודאי גדול כח ברכת המזון שמוסיף כח ברכה בפמליא של מעלה, א"ר חנינא גדול כח ברכת המזון שמוסיף ברכה על מעשיו ידיו של אדם. (זהר חדש רות פ"ו ט"ג)

יהודים יקרים! לקראת השנה החדשה, הבה נקבל על עצמינו להתחזק במצוה חשובה זו של "ברכת המזון" שהוא "מצות עשה מדאורייתא", לברך מילה במילה ומתוך הכתב, שזה יבטיח לנו שלא יחסר לנו מזון, ושנזכה לכל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, ולשנה טובה ומבורכת וכט"ס אמן!

למי שיש סיפורים, עובדות, מאמרים ודברי תורה בגודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה או להערות והארות אפשר לפנות למייל: AlHamuzoin@gmail.com

נתנדב לעילוי נשמת כ"ק מרנא ורבנא

הרבי ר' ברוך ב"ר יחיאל מיכל ז"ע ממעבוס - הרבי ר' מנחם מענדל ב"ר יוסף ז"ע מיימנוב - הרבי רבי אלימלך ב"ר אלעזר ליפמאן ז"ע מליזענסק רבי לוי יצחק בן שרה סאשא ז"ע מבארדישטוב - רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף ז"ע מוועלעדינק - רבי ישכר בער בן ר' יצחק ז"ע מראדאשיץ רבי נחמן בן שמחה בן פייגא ז"ע מברסלב - רבי ישראל מאיר בן ר' אריה זאב ז"ע בעל החפץ חיים - רבי משולם פייש בן רבי מרדכי בן צירל ז"ע מטאהש הרבי ר' ישעי' ב"ר משה ז"ע מקערעסיטער - רבי שלום ב"ר מרדכי יוסף משה ז"ע משאץ - רבי אליעזר שלמה ב"ר מנחם זאב זצ"ל רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפיה זצ"ל

דפוס דרוקער

צביר זמנו
בטל קיבנו

לוח שנה

כ"ג תשרי

לך זה לא יקרה

ב לרסומט

מזמינים בבוקר
ומקבלים עד הערב

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00